

Nowe przygody

Olka i Ady

Autorka
Wiesława Żaba-Żabińska

Autorka scenariuszy zajęć umuzykalniających
Bożena Forma

Autorzy tekstów opowiadań
Małgorzata Strękowska-Zaremba
Agata Widzowska

Kierownik projektu
Marzena Czarnowska-Mazurek

Projekt i koncepcja artystyczna
Agnieszka Serwicka

Projekt okładki i ilustracje
Alicja Gapińska
Agnieszka Serwicka

Redakcja merytoryczna
Agnieszka Kalinowska
Stanisława Sępień

Redakcja językowa i korekta
Beata Pędziwilk

Skład i łamanie
Tomasz Ptak

ćwiczenia i zabawy ruchowe

wskazówki dla nauczyciela

ćwiczenia logopedyczne

odwołanie do książki
Nowe przygody Olka i Ady

ciekawostka

zabawa badawcza

karty pracy

karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady.*
Przygotowanie do czytania, pisania,
liczenia

karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady.*
Litery i liczby

odwołanie do wyprawki plastycznej

odwołanie do tablic
demonstracyjnych*

* propozycje zajęć dla N. korzystających z tablic demonstracyjnych

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Przestrzegaj praw, jakie im przysługują. Udostępniając książkę lub jej fragmenty, rób to wyłącznie w zakresie dozwolonego użytku, który określają przepisy prawa. Zawartość książki możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

© 2019 Wydawnictwo JUKA-91

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z wydawnictwem.

ISBN 978-83-7874-963-9

Wydawnictwo JUKA-91 Sp. z o.o.
02-230 Warszawa, ul. Jutrzenki 118
infolinia 800 650 300
www.juka.edu.pl

Spis treści

1. Ogólny rozkład materiału	4
2. Słowo od zespołu autorskiego i redakcyjnego	5
3. Metoda projektów w przedszkolu	6
4. Scenariusze zajęć	9
Wrzesień, tydzień 1. O sobie samym	9
Dzień 1. Oto ja	9
Dzień 2. Podobny do mamy, podobny do taty	12
Dzień 3. Wspomnienia z wakacji	17
Dzień 4. Moje ciało, moje zmysły	21
Dzień 5. Moje emocje	24
Wrzesień, tydzień 2. Moja grupa	27
Dzień 1. Moja sala	27
Dzień 2. Lewa, prawa	32
Dzień 3. Dziękuję, proszę, przepraszam	35
Dzień 4. Kodeks przedszkolaka	39
Dzień 5. Zasady przedszkolaka	44
Wrzesień, tydzień 3. Moja droga do przedszkola	47
Dzień 1. Na skrzyżowaniu	47
Dzień 2. Wszędzie są koła	51
Dzień 3. Ruch uliczny	55
Dzień 4. Znaki drogowe	58
Dzień 5. Przejście dla pieszych	62
Wrzesień, tydzień 4. Idzie jesień... przez las, park	65
Dzień 1. W parku	65
Dzień 2. Jesienna wyprawa	68
Dzień 3. Idzie jesień poprzez świat	74
Dzień 4. Liczymy grzyby	79
Dzień 5. Gdzie jesteś, jesieni?	82
Październik, tydzień 1. Idzie jesień... przez ogród i sad	85
Dzień 1. Rozpoznajemy owoce	85
Dzień 2. Dzień z kwadratami	92
Dzień 3. Liczymy owoce	97
Dzień 4. Idą, idą witaminki	102
Dzień 5. Skarby ze spiżarni	105
Październik, tydzień 2. Idzie jesień... do zwierząt	109
Dzień 1. Beztroska wiewióreczka	109
Dzień 2. Spiżarnia wiewiórki	116
Dzień 3. Pan jeż	121
Dzień 4. Leśne głosy i odgłosy	125
Dzień 5. Kto odlatuje? Kto zostaje?	130
Październik, tydzień 3. Co z czego otrzymujemy	133
Dzień 1. Piasek i glina	133
Dzień 2. Z czego otrzymujemy chleb	139
Dzień 3. Biały serek	142
Dzień 4. Skąd mamy wełnę?	147
Dzień 5. Drewniany papier	150
Październik, tydzień 4. Idzie jesień... z deszczem	154
Dzień 1. Kap, kap, kap... plusk, plusk, plusk	154
Dzień 2. Prostokąt parzy	161
Dzień 3. Tęczowy parasol	164
Dzień 4. Jak powstają chmury, deszcz	169
Dzień 5. Co dzieje się z kropelką deszczu	173
Propozycje zabaw i aktywności z użyciem wybranych tablic demonstracyjnych (do wykorzystania według wyboru N.)	177

Ogólny rozkład materiału

WRZESIEŃ				
Lp.	O sobie samym	Moja grupa	Moja droga do przedszkola	Idzie jesień... przez las, park
1.	Oto ja, s. 9	Moja sala, s. 27	Na skrzyżowaniu, s. 47	W parku, s. 65
2.	Podobny do mamy, podobny do taty, s. 12	Lewa, prawa, s. 32	Wszędzie są koła, s. 51	Jesienna wyprawa, s. 68
3.	Wspomnienia z wakacji, s. 17	Dziękuję, proszę, przepraszam, s. 35	Ruch uliczny, s. 55	Idzie jesień poprzez świat, s. 74
4.	Moje ciało, moje zmysły, s. 21	Kodeks przedszkolaka, s. 39	Znaki drogowe, s. 58	Liczmy grzyby, s. 79
5.	Moje emocje, s. 24	Zasady przedszkolaka, s. 44	Przejście dla pieszych, s. 62	Gdzie jesteście, jesieni?, s. 82
PAŹDZIERNIK				
Lp.	Idzie jesień... przez ogród i sad	Idzie jesień... do zwierząt	Co z czego otrzymujemy	Idzie jesień... z deszczem
1.	Rozpoznajemy owoce, s. 85	Beztroska wiewióreczka, s. 109	Piasek i glina, s. 133	Kap, kap, kap... plusk, plusk, plusk, s. 154
2.	Dzień z kwadratami, s. 92	Spizarnia wiewiórki, s. 116	Z czego otrzymujemy chleb, s. 139	Prostokąt parzy, s. 161
3.	Liczmy owoce, s. 97	Pan jeź, s. 121	Biały serek, s. 142	Tęczowy parasol, s. 164
4.	Idą, idą witaminki, s. 102	Leśne głosy i odgłosy, s. 125	Skąd mamy wełnę?, s. 147	Jak powstają chmury, deszcz, s. 169
5.	Skarby ze spizarni, s. 105	Kto odlatuje? Kto zostaje?, s. 130	Drewniany papier, s. 150	Co dzieje się z kropelką deszczu, s. 173

Drodzy Nauczyciele

Przewodniki z serii *Nowe przygody Olka i Ady* umożliwiają pracę w grupach 5-latków, 6-latków i grupach łączonych 5- i 6-latków. Zastosowaliśmy w nich szereg rozwiązań mających na celu podniesienie komfortu Państwa pracy.

Na początku każdego z przewodników zamieściliśmy ogólny rozkład materiału będący także swoistego rodzaju spisem treści. W każdym ze scenariuszy dnia znajdziecie Państwo zarówno propozycje zapisów w dzienniku, jak i punkty z obszarów podstawy programowej – tym samym w jednym miejscu zgromadziliśmy dla Państwa informacje potrzebne przy uzupełnianiu dziennika zajęć. Pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji poszczególnych zabaw oznaczyliśmy wyrazistym kolorem czcionki. To cenne rozwiązanie zwłaszcza dla tych z Państwa, którzy będą korzystać z wybranych zabaw i aktywności proponowanych w scenariuszach. Na końcu przewodnika (s. 177) zostały zamieszczone przykładowe scenariusze zajęć, uwzględniające wykorzystanie tablic demonstracyjnych. Aby ułatwić pracę w grupach łączonych 5-i 6-latków, wprowadziliśmy system tabel oznaczonych kolorystycznie. W kolumnach oznaczonych różowym paskiem zawarliśmy treści dla 5-latków, a w kolumnach oznaczonych turkusowym paskiem – dla 6-latków. Zajęcia są opisane w taki sposób, aby mogli państwo równocześnie pracować z 5- i 6-latkami na odpowiednim do ich rozwoju poziomie. Na szczególną uwagę zasługują, zastosowane w przewodniku metodycznym, ikony, które ułatwią Państwu odnalezienie interesujących Państwa treści.

Konstruuując poszczególne scenariusze zajęć, Autorki zadbały o wspieranie całościowego rozwoju dziecka będącego głównym celem wychowania przedszkolnego. Dzielą się one z Państwem wiedzą zdobytą w czasie swojej wieloletniej pracy z dziećmi.

Wychodząc naprzeciw założeniom podstawy programowej i najnowszym badaniom, opisaliśmy w przewodnikach cztery projekty edukacyjne (projekt nr 1 – w cz. 2 przewodnika, projekt nr 2 i projekt nr 3 – w cz. 3 przewodnika, projekt nr 4 – w cz. 5 przewodnika). Jako że część z Państwa nie pracowała dotychczas metodą projektów w opisach, poprowadzimy Państwa „za rękę”. Pokażemy, jak pracować tą metodą i jakie są jej założenia. Zachęcamy do zapoznania się na wstępie z artykułem dr Barbary Bilewicz-Kuźnii (s. 6), w którym opisuje ona metodę projektów w kontekście edukacji przedszkolnej.

Oddając Państwu niniejszą publikację, wyrażamy wielką nadzieję, że spełni swoje zadanie – pomoże uczynić zajęcia z dziećmi wspaniałą przygodą i zrealizować założenia podstawy programowej.

Zespół autorski i redakcyjny

Metoda projektów w przedszkolu

Pobyt dziecka w przedszkolu ma być czasem przygody poznawczej, eksplorowania świata i badania jego fenomenów, stawiania pytań o sprawy interesujące i szukania na nie odpowiedzi. Wartość takiej edukacji płynie z najnowszych doniesień badawczych, wskazują na to także aktualne dokumenty wyznaczające pracę przedszkola. Nowa podstawa programowa wychowania przedszkolnego (Rozporządzenie z dnia 14 lutego 2017 r.) wyraźnie kładzie nacisk na wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to ma umożliwić dziecku gromadzenie doświadczeń pozwalających na odkrywanie własnych możliwości, działanie i odkrywanie sensu tego działania. W związku z takimi priorytetami i potrzebami zmieniają się style myślenia i metody dydaktyczne pracy przedszkola. Odchodzenie od metod tradycyjnych, którym towarzyszą: transmisja wiedzy, pokaz i instrukcja, na rzecz metod aktywnych, w których nauczyciel bardziej organizuje proces gromadzenia nowych doświadczeń i badania, niż przekazuje wiedzę, okazuje się znacznie bardziej korzystne rozwojowo dla dzieci. Metody aktywne, takie jak metoda projektów, zaczynają być w przedszkolu główną metodą pracy.

Czym jest metoda projektów?

Metoda projektów należy do grupy metod aktywizujących o charakterze holistycznym, o szerokim spektrum oddziaływania, czyli wspierających dziecko całościowo, we wszystkich sferach. To metoda związana z działaniem i aktywnym uczestnictwem w niej wszystkich zaangażowanych na każdym etapie realizacji. Sam projekt z definicji jest pogłębionym badaniem, w którym grupa ludzi analizuje problem i wielostronnie go bada, by potem zaprezentować innym swoją wiedzę, swoje umiejętności. Metoda wywodzi się z praktyki rozwiązywania problemów w szkołach zawodowych. Jej głównym popularyzatorem w USA był John Dewey. Jako rozwiązanie metodyczne była znana i praktykowana w Polsce już po II wojnie światowej. Współcześnie publikują na jej temat: Agnieszka Mikina, Bogusława Gołębiak, Krystyna Chałas, Teresa Parczewska, Barbara Bilewicz-Kuźnia, Małgorzata Milczewska. Jako model pracy, który na stałe przyjął się w rzeczywistości przedszkolnej, jest realizowana we Włoszech, w miasteczku i rejonie Reggio Emilia. Przedszkola w regionie, jak i samo Centrum Reggio Children (www.reggiochildren.it/centro-internazionale-loris-malaguzzi), stanowią od lat dla całego świata wzór praktycznej realizacji metody projektów i związanego z tym podejścia pedagogicznego.

Filozofia edukacyjna metody

Metoda projektów nie jest jedynie metodą. Poza charakterystycznymi dla niej etapami praktycznymi zawiera szereg praw, które określają jej fenomen. To przede wszystkim podejście, nastawienie nauczyciela do własnej pracy, do dzieci oraz do zasobów osobistych i materialnych przestrzeni, w której są dzieci.

Przyglądając się roli nauczyciela, należy podkreślić, że jest on przede wszystkim organizatorem. Współaranżuje warunki do gromadzenia przez dzieci doświadczeń i budowania wiedzy – nie tylko fizycznej, ale i społecznej. Dorosły wie, że przedszkole, sala i inne przestrzenie są źródłem nowych doświadczeń i uczenia się, dlatego dba o właściwą ich organizację. Wie, że im bogatsze i bardziej przemyślane otoczenie, tym lepiej dla rozwoju dziecka. W metodzie projektów przestrzeń jest bowiem trzecim nauczycielem. Stąd w sali przedszkolnej powinno być dużo (ale nie za dużo) stymulujących, bogatych kącików zainteresowań z materiałami do eksploracji poznawczych, społecznych i twórczych. Środowisko to ma być eksploracyjnie zachęcające do działań i badań. Nowe ośrodki (kąciki), materiały, okazy do badania gromadzi i tworzy się wspólnie. Ich współtwórcami są dorośli, nauczyciel, rodzice, dziadkowie, pracownicy przedszkola, dorośli społeczno-kulturowego otoczenia przedszkola i wreszcie, a może przede wszystkim, dzieci.

Pracujący metodą projektów kierują się zasadą, że etap przedszkolny to etap budowania wiedzy indywidualnej, okres gromadzenia doświadczeń. Dziecko może w tym okresie jeszcze błądzić, tylko obserwować – jeszcze nie działać, zastanawiać się, nie umieć pytać i od razu

odpowiadać na pytania. Nie od razu jest też badaczem, eksploratorem – może być początkowo tylko obserwatorem. Dorosły z taką wiedzą i empatyczną percepcją jest cierpliwy; wie, że edukacja to proces, nie cel. Organizuje proces uczenia się; wie, że dzieci uczą się same, nie że są nauczane. Nie stawia zatem celów operacyjnych do pojedynczych zajęć projektowych czy jednostkowej aktywności; wie, że procesy gromadzenia doświadczeń wymagają czasu. Projekt też wymaga czasu. Trwa zazwyczaj co najmniej tydzień, a najlepiej od 2 do 3 tygodni. Na każdym etapie cechują nauczyciela duży szacunek i duże zaufanie do możliwości dziecka, postawa słuchająca, rozumiejąca, empatyczna, ale i inspirująca. Taki dorosły wie, że nie on jest głównym źródłem wiedzy. Bardzo szanuje wiedzę osobistą dziecka i wie, że większą wartość, niż przekaz wiedzy, ma wspólne, zespołowe rozwiązywanie problemów i badanie zjawisk oraz poszukiwanie odpowiedzi poprzez sięganie do różnych źródeł wiedzy, np. wiedzy eksperta. Wie też, że nie mniej ważne jest umożliwienie dzieciom dzielenia się zdobytą wiedzą.

Metodyczne procedury metody projektów

Praca metodą projektów obejmuje 3 etapy. Zastanawiając się, nad jakim projektem będziemy pracować, możemy sięgnąć do treści wybranego programu wychowania przedszkolnego, wybrać zagadnienie ogólne, wieloaspektowe i np. zrealizować projekty: strażak, lekarz, las itp., lub wybrać wąskie, sensu stricto badawcze obiekty/tematy (np. chleb, dynia, gleba, minerały itp.). Dobrze jest także podążać za zainteresowaniami dzieci, obserwować je i słuchać, co je interesuje, jakie tematy, problemy, zagadnienia chciałyby bardziej zgłębić. Takimi dość uniwersalnymi dziecięcymi tematami są np. psy, koty, dinozaury, kosmos. Można też skupić się na jakimś ważnym lokalnie czy kulturowo problemie, zagadnieniu zdrowotnym czy związanym z przyrodą. Można także zapytać dzieci, o czym by chciały się czegoś więcej dowiedzieć, czego nauczyć, co je interesuje.

Etap 1. dotyczy zatem wyboru tematu, rozeznania się w tym, jaką dzieci mają o nim wiedzę, oraz czego nowego chciałyby się dowiedzieć. Mamy zatem trzy niezbędne elementy etapu 1. Wybór tematu, który musi być ważny z punktu widzenia zainteresowań dzieci, wagi problemu lub treści programowych. Po drugie: należy przekonać się, co dzieci już wiedzą na ten temat. Jest to bardzo ważny element pracy i właściwie punkt wyjścia do dalszych działań. Brak takiego rozeznania powoduje, że z góry zakładamy, że dzieci posiadają określone zasoby wiedzy, których tak naprawdę nie znamy. Wyzwała to u nauczyciela strategię raczej kierowniczą niż konstruktywistyczną. A w założeniu tej ostatniej dziecko ma budować wiedzę na tych podstawach, które już ma, aby tworzyć nowe jej struktury. W praktyce nauczyciel zapyta dzieci, np. przy projekcie lekarz: *Co wiecie na temat pracy lekarza? Kto to jest lekarz? Czym się zajmuje?*; a przy projekcie chleb: *Co wiecie na temat chleba? Co to jest chleb? Jak wygląda chleb? Jakie są chleby?* Warto jest tę dziecięcą wiedzę przedstawić graficznie. W tym celu można przygotować duży arkusz papieru i w formie mapy myśli zanotować odpowiedzi dzieci. Powstaje wtedy tzw. siatka wstępna/siatka wiedzy. Tworząc taką siatkę, nauczyciel może również na niej notować, kto powiedział daną rzecz, np. *Lekarz leczy ludzi* (Krzyś). Innym sposobem jest nagrywanie wypowiedzi dzieci na dyktafon i później prezentowanie ich. Uczy to lepszego precyzowania własnych myśli i zaspokaja potrzebę uznania. Dodatkowo, jest punktem wyjścia do kolejnych działań. Po stworzeniu siatki wiedzy nauczyciel może zachęcić dzieci, by w domu spróbowały się jeszcze czegoś więcej dowiedzieć na dany temat. Gdy dzieci zgłoszą posiadanie nowej wiedzy, nauczyciel doda nowe informacje do opracowanej siatki wiedzy. Tu ważne jest też poinformowanie rodziców, nad jakim tematem obecnie grupa pracuje, i zachęcenie ich do zaangażowania się w różny sposób, np. przyniesienie materiałów edukacyjnych na dany temat, zaproszenie do bycia ekspertem itp.

W pierwszym etapie projektu istotne jest także stworzenie siatki pytań, które mogą być zapisane lub nagrane. Dorosły pyta zatem: *Co chcielibyście o tym wiedzieć więcej? O co chcielibyście zapytać? Co was interesuje w związku z tym tematem?* Na tym etapie można też po-

stawić i zapisać hipotezy dzieci, wynikające z analizy kilku ich pytań. Np. Jeśli dzieci (też dzięki sugestii dorosłego) chciałyby się dowiedzieć, jak się robi chleb, można je zapytać: *A jak myślicie? Czego potrzebujemy do upieczenia chleba?* (Zapisujemy odpowiedzi dzieci). *Kto mógłby nam o tym powiedzieć, pokazać to? Gdzie możemy pójść, kogo zaprosić?* W dalszej kolejności nauczyciel planuje, jaką aktywność zaproponuje dzieciom, by pozwoliła dowiedzieć się więcej o badanym obiekcie, zjawisku, fenomenie.

Etap 2. powinien zawierać więc **działania badawcze** (o różnych charakterze, czasem typowe badanie fizyczne, a czasem badanie zjawiska bardziej od strony społecznej), **wizytę eksperta i/lub wyprawę terenową**. Jeśli temat jest bardziej społeczny, problemy i pytania są rozwiązywane często podczas wyprawy terenowej i/lub wizyty eksperta. Jeśli problem jest badawczy, np. dzieci chcą się dowiedzieć, jaki jest chleb i co w nim jest (mogą badać jego fizyczne właściwości), analizują, badają i rozpatrują temat pod kątem postawionych sobie pytań, z wykorzystaniem narzędzi badawczych i pomiarowych. W tym celu warto założyć w sali kącik badawczy, w którym zgromadzone będą narzędzia i środki do badań, np.: lupy, dyktafon, podkładki do notowania, narzędzia miernicze itp. Poza działaniami w placówce ważne są wyjścia w teren i wycieczki. Jeśli nie ma takiej możliwości, wartościowym doświadczeniem jest spotkanie z ekspertem, który wyjaśni dzieciom interesujące je kwestie lub przygotuje dla nich pokaz. Podczas takich wyjść lub spotkań poszczególne dzieci otrzymują zadania. Może to być np. przywitanie eksperta, zadawanie mu pytań, robienie zdjęć, nagrywanie rozmowy na dyktafon, naszkicowanie czegoś, odnalezienie informacji na dany temat, zanotowanie jakiejś informacji, przyjrzenie się czemuś i zdanie z tego relacji itp. Elementy te wykorzystują wartość uczenia się społecznego (od innych ludzi), więc nauczyciel nie jest jedynym źródłem wiedzy; są nim też eksperci. Mogą być nimi rodzice, dziadkowie i pracownicy przedszkola – wszyscy, którzy mogą się podzielić swoją osobistą lub profesjonalną wiedzą. Tego rodzaju sytuacje powodują nie tylko budowanie bliskości poznawczej, intelektualnej, a także zacieśniają więzi społeczne.

W etapie 3. istotną rolę odgrywa **rozmowa podsumowująca** oraz **przygotowanie wydarzenia kulminacyjnego**, by umożliwić dzieciom dzielenie się z innymi swoją wiedzą. Formami autoprezentacji mogą być: przedstawienia, spotkania tematyczne z rodzicami, wystawa prac, giełda przedmiotów, zabawa tematyczna, pokaz dla innych grup itp. W toku pracy metodą projektów nauczyciel dokonuje obserwacji rozwoju dziecka, sporządza notatki, gromadzi wytwory jego aktywności (prace plastyczne, zdjęcia, książeczki, gazetki itp.), a dzieci mogą stworzyć pamiątkową kronikę projektu.

Dlaczego warto realizować projekty w przedszkolu?

- Praca metodą projektów badawczych realizuje w praktyce holistyczną koncepcję edukacji.
- Biorąc udział w projekcie, dziecko uczy się rzeczywistego rozwiązywania problemów i zrozumienia zjawisk, samodzielnego ich zgłębiania.
- Metodyka projektu rozbudza i realizuje dziecięce potrzeby poznawcze (pytania, eksplorowanie, eksponowanie), wspiera eksplorację świata i jego zjawisk, buduje struktury wiedzy, wspomaga indywidualny rozwój każdego jej uczestnika.
- Udział w projekcie jest uczeniem się w działaniu; nadaje procesowi edukacji przedszkolnej emocjonalny, ważny sens.
- Wykonywanie projektu integruje osoby, grupy i środowiska.
- Praca metodą projektów jest zgodna z wytycznymi nowej podstawy programowej.

Barbara Bilewicz-Kuźnia

Zakład Pedagogiki Przedszkolnej
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Przywitanie dzieci przez N.; swobodne rozmowy, zabawy wybranymi zabawkami.	III 1
Zabawa integrująca grupę – <i>Witaj!</i>	III 2
Zabawa integrująca grupę – <i>O kim mówię?</i>	III 3
Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.	I 5
II.1. Wspólne zabawy integrujące grupę. Cele: zachęcanie do poznawania kolegów i koleżanek z grupy; rozwijanie mowy.	III 1
Zabawa ruchowa utrwalająca imiona dzieci – <i>Pocztka</i> .	I 5
2. Zapoznanie z salą, łazienką i pomieszczeniami znajdującymi się w przedszkolu. Cele: wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dzieci poprzez poznawanie przedszkola; zwracanie uwagi na wygląd i wyposażenie przedszkola.	III 2
Zabawy na świeżym powietrzu: wyjście do ogrodu przedszkolnego – poznawanie urządzeń służących do zabawy. Omówienie bezpiecznego sposobu korzystania z nich. Spacer dookoła budynku przedszkola, oglądanie go z zewnątrz, liczenie okien, drzwi.	I 5 III 7 IV 15
III. Zapoznanie z bohaterami książki i kart pracy. Opowiadanie o ich wyglądzie.	IV 5
Zabawa ruchowa utrwalająca imiona dzieci – <i>Pocztka</i> .	I 5
Rysowanie swojej postaci oraz swojej ulubionej zabawki, potrawy, ulubionego pojazdu i owocu. Rysowanie po śladach szarych, pionowych linii.	IV 8

Cele główne

- zachęcanie do poznawania kolegów i koleżanek z grupy,
- rozwijanie mowy,
- wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa dzieci poprzez poznawanie przedszkola,
- zwracanie uwagi na wygląd i wyposażenie przedszkola.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje kolegów i koleżanki z grupy,
- mówi prostymi zdaniami,
- czuje się bezpieczne w przedszkolu,
- rozpoznaje i nazywa pomieszczenia znajdujące się w przedszkolu.

Przebieg dnia

I

- Przywitanie dzieci przez N.; swobodne rozmowy, zabawy wybranymi zabawkami. Odszukanie w sali i w łazience swojego znaczka rozpoznawczego. Zagospodarowanie swojej indywidualnej półki; umieszczanie tam swoich przyborów.
- Zabawy integrująca grupę – *Witaj!*
Dzieci stają z N. w kole. Pierwszy przedstawia się N. Potem robi to dziecko stojące po jego prawej stronie. Podaje swoje imię. Grupa mówi: *Witaj wśród nas*. Następnie przedstawiają się pozostałe dzieci.

- Zabawa integrująca grupę – *O kim mówię?*
Dzieci siedzą w kole. N. mówi o jednej wybranej osobie – opisuje jej wygląd zewnętrzny (kolor włosów, ich długość, kolor oczu, elementy ubrania...). Dzieci wskazują kolegę/koleżankę, o którym/której jest mowa, i starają się podać jego/jej imię.

- **Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.**

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Spacer.*

Tamburyn.

Dzieci spacerują po sali w rytmie wystukiwanym przez N. na tamburynie. Podczas przerwy w grze dobierają się w pary. Dźwięki tamburynu zapraszają do spacerowania, ale już w parach.

- Ćwiczenie kształtujące postawę ciała.
Dzieci chodzą wyprostowane po sali. Machają do przyjaciela – raz jedną, raz drugą ręką.
- Ćwiczenia tułowia – *Szukam kolegi.*
Dzieci stają w rozsypce, w lekkim rozkroku. Wykonują skręty tułowia w jedną i w drugą stronę, szukając partnera, z którym spacerowały.
- Zabawa ruchowa z elementem skoku – *Piłki.*
N. odbija piłkę od podłogi, a dzieci w dowolny sposób naśladują jej ruch.
- Zabawa ruchowa z elementem równowagi – *Wąska kładka.*

Sznurek.

N. układa na dywanie sznurek (wąską kładkę). Dzieci przechodzą po nim z jednej strony na drugą, stawiając stopy bardzo blisko siebie. Starają się nie zejść ze sznurka.

- Zabawa *Jestem w przedszkolu.*
Nagranie wesołej melodii i smutnej melodii.
Przy nagraniu wesołej melodii dzieci pokazują, jak się cieszą, że są w przedszkolu. Gdy melodia zmienia się na smutną – pokazują, jak się smuć, że są w przedszkolu.
- Zabawa uspokajająca *Wesoły marsz.*
Dzieci maszerują po sali za N. i mówią: *Czy słońce świeci, czy deszczyk pada, maszeruje, maszeruje wesoła gromada.*

II

Zajęcia 1. Wspólne zabawy integrujące grupę.

- Zabawa na powitanie.
Dzieci kolejno przedstawiają się, dzieląc swoje imiona rytmicznie (na sylaby). W razie problemów pomaga N.
- Zabawa integrująca grupę – *Domino.*
Jedno z dzieci siedzących w kole wykonuje dowolny gest lub ruch. Dziecko siedzące obok powtarza go i dodaje swój własny gest lub ruch. W ten sposób każdy powtarza gesty i ruchy swojego poprzednika i uzupełnia je własnym motywem.
- Zabawa *Iskierka przyjaźni.*
N. wraz z dziećmi stoi w kole. Ścisną rękę dziecka stojącego obok niego i mówi: *Iskierkę przyjaźni puszczam w krąg, niech wróci do moich rąk.* Iskierka obiega koło. Na zakończenie wszyscy podnoszą ręce w górę i podskakują.
- Zabawa *Poszukaj osoby, która tak jak ty...*

Tamburyn.

Dzieci spacerują po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze wykonują polecenia N. Np.

- poszukajcie osoby, która ma taki jak wy kolor oczu,
- poszukajcie osoby, która jest takiego samego wzrostu jak wy,

- poszukajcie osoby, która ma ubranie w podobnych kolorach jak wasze,
 - poszukajcie osoby, która ma włosy tej samej długości co wasze...
- Po odszukaniu właściwej osoby dzieci przez chwilę się do niej przytulają.

- Zabawa ruchowa utrwalająca imiona dzieci – *Poczta*.

Piłka.

Dzieci siedzą w kole. Wybrane dziecko toczy piłkę do innego dziecka, podając wcześniej jego imię. Potem to dziecko toczy piłkę do wybranej osoby, pamiętając wcześniej o podaniu jej imienia.

Zajęcia 2. Zapoznanie z salą, łazienką i innymi pomieszczeniami znajdującymi się w przedszkolu.

- Oglądanie kąpoków w sali, nazywanie ich.
Dzieci oglądają kąpiki, nazywają je. Określają, jak należy z nich korzystać i co robić po skończonej zabawie.
- Omówienie zasad korzystania z łazienki.
Oglądanie łazienki, wskazywanie znaczków przy ręcznikach. Omawianie, jak należy zachowywać się w łazience (nie rozlewać wody, nie biegać, zakręcać kran po umyciu rąk, splukiwać wodę...).
- Wycieczka po przedszkolu.
Rozpoznawanie i nazywanie pomieszczeń. Określanie ich przeznaczenia oraz sposobów poruszania się w nich.
Oglądanie szatni i holu – omówienie sposobu korzystania z nich. Wskazywanie swojego znaczka rozpoznawczego w szatni.
Przywitanie dzieci z młodszymi grupami. Obejrzenie ich sal.
Przywitanie pani dyrektor w gabinecie.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Wyjście do ogrodu przedszkolnego, poznawanie urządzeń służących do zabawy. Omówienie bezpiecznego sposobu korzystania z nich.
- Spacer wokół budynku przedszkola, liczenie okien i drzwi.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 3.
Zapoznanie z bohaterami książki i kart pracy. Czytanie z N. ich imion, opowiadanie o wyglądzie.

- Zabawa ruchowa utrwalająca imiona dzieci – *Poczta* (przewodnik, s. 11).

- Karta pracy, cz. 1, s. 4.
Rysowanie swojej postaci. Omawianie swojego wyglądu. Rysowanie w kołach swojej ulubionej zabawki, potrawy, ulubionego pojazdu i owocu.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Wprowadzenie pojęcia <i>sylaba</i> . Dzielenie na sylaby nazw obrazków znaczków rozpoznawczych. Rysowanie swojego znaczka rozpoznawczego. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.	IV 2 IV 2, IV 8 I 5
II.1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby <i>Tata aż zaniemówił</i> . Cele: rozwijanie mowy; dostrzeganie podobieństw między dziećmi a rodzicami. Wykonanie albumu rodzinnego. Zabawa ruchowa <i>Uszy, nos, czubki palców</i> .	III 2, IV 5 III 2, IV 8 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1. Cel: rozwijanie sprawności ruchowej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa <i>Piłka parzy</i> , zabawy z użyciem sprzętu z ogrodu przedszkolnego.	I 8 I 5
III. Słuchanie piosenki <i>Czuję świat</i> . Dowolny taniec przy piosence. Zabawa rozwijająca percepcję słuchową – <i>Kto śpiewa?</i>	IV 7, IV 2 IV 7 IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- dostrzeganie podobieństw między dziećmi a ich rodzicami,
- rozwijanie sprawności ruchowej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące opowiadania,
- dostrzega podobieństwa między sobą a rodzicami,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Wprowadzenie pojęcia *sylaba*.
Dzieci dzielą na sylaby nazwy obrazków. N. wyjaśnia, że dzieląc rytmicznie nazwy obrazków, dzielimy je na sylaby.
- Karta pracy, cz. 1, s. 5.
Słuchanie rymowanki. Wskazywanie znaczków rozpoznawczych dzieci. Dzielenie nazw znaczków na sylaby. Rysowanie swojego znaczka. Rysowanie po śladach linii poziomych.
- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 10).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Tata aż zaniemówił*.

- Oglądanie przez dzieci zdjęć: rodziców i swoich własnych. Porównywanie wyglądu. Dostrzeganie podobieństw.

Zdjęcia rodziców i dzieci.

Dzieci przyniosły z domu zdjęcia – swoje i swoich rodziców. Porównują kolor włosów, oczu, kształt nosów, twarzy. Próbuje ocenić, do kogo są bardziej podobne.

- Słuchanie opowiadania.
Książka, s. 4–5.

Był piękny słoneczny dzień. Do Ady i Olka przyjechała babcia. Ta, która mieszka na przedmieściach Warszawy. Dzieci nudziły się w domu, więc babcia poszła z nimi do parku. Olek wziął deskorolkę i od razu zaczęła się jazda. Ada pędziła za bratem na hulajnodze, ale nie mogła za nim nadążyć. Szybko się zmęczyła. Usiadła na ławce między babcią a nieznaną panią w ciemnych okularach.

– Dzień dobry. Mam na imię Ada. Chodzę już do zerówki. A pani? – spytała nieznaną.

– O, ja już dawno skończyłam szkołę. Mam na imię Halina – przedstawiła się kobieta.

Rozmowę przerwał Olek. – Patrz, Ada! – Nacisnął na deskę jedną nogą i zawrócił w miejscu.

– Widziałas? Ale nawrotka!

– Piękna – przyznała Ada i z dumą zwróciła się do pani Haliny. – To mój brat. Olek.

– Domyślałam się. Jesteście bardzo podobni.

Dziewczynka pomyślała, że kobieta nie widzi dobrze przez ciemne okulary. Gdyby je zdjęła, zobaczyłaby różnicę między Adą a Olkiem. Starszy brat miał ciemnobrązowe włosy, Ada – rude. Takie jak mama. W dodatku włosy Ady były długie, związane w dwa warkoczki. Olka były znacznie krótsze. Nad czołem i na czubku głowy sterczały mu w górę, jakby zapomniał ich uczesać.

Po powrocie do domu Ada poprosiła mamę o rodzinny album ze zdjęciami.

– Muszę sprawdzić, do kogo jestem podobna. Bo przecież nie do Olka. Prawda? On jest wyższy ode mnie prawie o głowę. A pani w parku mówiła, że jesteśmy podobni.

– Ja jestem podobny wyłącznie do siebie – oznajmił Olek, jednak usiadł obok Ady na kanapie. Oboje pochylili się nad albumem. Ustalanie rodzinnych podobieństw nie było łatwe. Okazało się, że Olek ma takie same włosy jak dziadek na zdjęciach z młodości. Ciemnobrązowe i rozwichrzone.

– Tata też ma takie włosy. Widzisz? Nie jesteś podobny tylko do siebie – zauważyła Ada.

– Ty masz niebieskie oczy, mama ma niebieskie oczy, dziadek i ciocia Zosia też – wyliczała.

– A ja mam... – przerzuciła kilka stron albumu – ja mam oczy wujka Michała! – Zdziwiła się, że ona i brat mamy mają tak samo ciemne oczy.

– Pokaż. – Olek wziął Adę pod brodę i uważnie się jej przyjrzał. – Twoje oczy są trochę ciemniejsze. Ty i tata macie takie same oczy, ciemnobrązowe. To pewne!

Do pokoju, w którym siedzieli dzieci, zajrzały mama i babcia.

– Udało się? Znaleźliście podobieństwa między sobą? – zapytały.

Ada i Olek pokręcili głowami. Mama wyszukała więc zdjęcie, na którym dzieci obserwowały ptaki. Dziadek stał wtedy z boku i pstryknął fotkę wnukom. Widać na niej było zadarte nosy Ady i Olka.

– Są takie same, chociaż... – w oczach Olka rozbłysły isierki humoru – jeże też mają zadarte nosy.

Ada popatrzyła na brata z góry. Niech nie myśli, że jest taka mała i uwierzy w podobieństwo do jeży. Zamknęła album. – Jesteśmy podobni, bo oboje lubimy owoce, lody, zabawy w wodzie. A najbardziej lubimy obserwować przyrodę z dziadkiem.

– Ale ty wolisz rysować, malować i bawić się pluszakami albo bujać się na huśtawce, ja wolę piłkę, puzzle, deskorolkę, gry planszowe.

Wyliczanie upodobań przerwał tata, który właśnie wrócił z miasta. Dzieci opowiedziały mu, co robiły w czasie jego nieobecności.

– A ja do kogo jestem podobny? – spytał zaniepokojony.

Ada i Olek obrzucili go badawczym spojrzeniem. Poszeptali ze sobą.

– Nie chcemy cię martwić, tato, jednak... – rozpoczął Olek.

– Wydaje się nam, że najbardziej, ale to najbardziej jesteś podobny do krecika z bajek dla dzieci – dokończyła Ada.

Tata aż zaniemówił. Za to mama i babcia śmiały się w głos.

- Rozmowa na temat opowiadania.
 - *Gdzie babcia zabrała Adę i Olka?*
 - *Co powiedziała pani Halinka?*
 - *Do kogo jest podobna Ada?*
 - *Do kogo jest podobny Olek?*
 - *Jak dzieci zażartowały z tatą?*
 - *Co to jest album rodzinny?*

Albumy rodzinne to historie zapisane zdjęciami. Gromadzenie rodzinnych zdjęć to wartości sentymentalne i potrzeba dokumentowania losów danej rodziny. Przynależność do rodziny to wyraz integracji i kultuwowania tradycji.

- Oglądanie albumu rodzinnego chętnego dziecka, a najlepiej N.

Album rodzinny.

Zwracanie uwagi na zmiany, jakie zaszły na przestrzeni lat – w ubiorze ludzi, w otoczeniu przedstawionym na zdjęciach.

Obejrzenie albumu, jego budowy: okładki, połączenia kartek.

- Wykonanie albumu na rodzinne zdjęcia.

Kolorowe czasopisma, klej i nożyczki.

Oklejanie papierem kolorowym okładek; ozdabianie ich elementami wyciętymi z kolorowych czasopism.

- Połączenie okładek i kartek kolorową tasiemką umieszczoną w otworach zrobionych dziurkaczem. Narysowanie na małym kartoniku siebie jako niemowlęcia. Wklejenie kartonika do albumu. Porządkowanie miejsca pracy.

- Zabawa ruchowa *Uszy, nos, czubki palców.*

Piłka dla każdego dziecka.

Dzieci kładą piłki na podłodze i stają za nimi. N. wymienia nazwy różnych części ciała. Dzieci dotykają ich ręką, a w dalszej części zabawy – piłką. Np. N. mówi: *Dotknijcie piłkę głowy... Dotknijcie piłkę kolana...*

Następnie dzieci poruszają się po sali i wykonują polecenia N., np.: *Idźcie do przodu i trzymajcie piłkę przed sobą. Kręćcie się w miejscu i trzymajcie piłkę przy brzuchach...*

W końcowej części zabawy utrudniamy ćwiczenia. Np.: *Spróbujcie toczyć piłkę po podłodze jedną ręką. Toczcie piłkę, używając jednej nogi. Pokażcie, jak toczycie piłkę nosem...*

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1.

- *Powitanie.*

Dzieci stoją w rozsypance, uderzają coraz głośniejszymi, rytmicznymi, w uda. Krzyczą przy tym słowo *Hej!*

- *Zegar.*

Dzieci siedzą naprzeciwko siebie w siadzie skrzyżnym i wykonują:

- skłony głowy w bok (w prawo i w lewo), mówiąc jednocześnie: *cyk, cyk* (zegar chodzi),
- skłony głowy w przód i w tył, którym towarzyszą słowa: *bim-bam* (zegar wybija godziny),
- obszerne krążenie głową, kilka razy w prawą stronę, a następnie w lewą stronę – z wypowiedzeniem słowa *drrr...* (dzwoni budzik).

- *Budowanie domu.*

Dzieci siedzą w siadzie skrzyżnym i budują dom. Podnoszą jedną rękę i ustawiają dłoń równolegle do podłogi, nad głową. To jest parter. Następnie nad głową, nad pierwszą dłoń, ustawiają drugą dłoń – pierwsze piętro. Tak kolejno budują piętra, aż do maksymalnego wyciągnięcia rąk.

- *Rybki na piasku.*

Dzieci leżą na podłodze, na brzuchach. Naśladują rybę wyjętą z wody, unoszą i opuszczają na podłogę wyprostowane i złączone nogi.

- *Wiatraki.*
Dzieci stoją naprzeciwko siebie i wykonują wyprostowanymi rękami obszerne krążenia. Krążenia rąk mogą być: symetryczne lub asymetryczne, wolne lub szybkie, w przód lub w tył.
- *Gra na bębenku, gra na pianinie.*
Dzieci siedzą z ugiętymi nogami. Unoszą nogi nad podłogę i rytmicznie, lekko uderzają piętami o podłogę, jakby grały na bębenku. Następnie zginają podeszwy stóp i dotykają palcami stóp do podłogi.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa *Piłka parzy.*
Piłka.
Dzieci stoją w kole. W środku koła stoi N. z piłką. Rzuca piłkę do wybranych dzieci, a one ją łapią i odrzucają. Gdy usłyszą hasło: *Piłka parzy*, nie mogą łapać piłki.
- Zabawy z użyciem sprzętu z ogrodu przedszkolnego.

III

- Słuchanie piosenki *Czuję świat* (sł. i muz. K. Górowski).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Co - dzien - nie wi - dzę świat i sły - szę, jak roś - nie kwiat. Gdy

pój - dę w gó-ry, po - czu - ję, jak pach - nie wiatr - mmmmm. I lo - dy zjem ze

trzy, i do - tknę chło-dnej mgły, bo WI-DZĘ, SŁY-SZĘ, CZU-JĘ, SMA-KU-JĘ, DO-

TY-KAM! Ref.: Mo-je o - czy wi - dzą świat w ko-lo-rach, barw chy - ba

sto. Mo-je u - szy sły - szą to, co mu - szą i co chcą. A mój

no - sek wą - cha, wą - cha, wą - cha, w buź - ce czu - ję smak. A gdy

do - tknę cze - goś tu i tam, to już wiem, ja - kie szczęś - cie

1. mam! 2. Mo - je mam!

I. *Codziennie widzę świat i słyszę, jak rośnie kwiat.
Gdy pójdę w góry, poczuję, jak pachnie wiatr – mmmmm.
I lody zjem ze trzy, i dotknę chłodnej mgły,
bo WIDZĘ, SŁYSZĘ, CZUJĘ, SMAKUJĘ, DOTYKAM!*

Ref.: *Moje oczy widzą świat w kolorach, barw chyba sto.
Moje uszy słyszą to, co muszą i co chcą.
A mój nosek wącha, wącha, wącha, w buźce czuję smak.
A gdy dotknę czegoś tu i tam, to już wiem,
jakie szczęście mam!*

II. *Codziennie patrzę w krąg i słyszę, jak brzęczy bąk.
A w kuchni pachną ciasteczka z maminych rąk – mmmmmm.
Smak pyszny: mniam, mniam, mniam, już dłonie w ciastkach mam,
bo WIDZĘ, SŁYSZĘ, CZUJĘ, SMAKUJĘ, DOTYKAM!*

Ref.: *Moje oczy widzą świat...*

(Wersy z wyrazami pisanymi wielkimi literami można wykorzystać do rapowania).

- Dowolny taniec przy piosence.
- Nauka refrenu piosenki na zasadzie echa muzycznego.
N. śpiewa kolejne zwrotki, dzieci wspólnie wykonują refren.
- Zaznaczanie pierwszej miary taktu kłaśnięciem.
- Próby taktowania w metrum czterodzielnym.
Łączenie marszu z taktowaniem:
 - na *raz* – ręce ułożone wzdłuż tułowia,
 - na *dwa* – ręce skrzyżowane przed sobą na wysokości klatki piersiowej,
 - na *trzy* – ręce rozłożone na boki,
 - na *cztery* – ręce równolegle uniesione lekko w górę.
- Zabawa rozwijająca percepcję słuchową – *Kto śpiewa?*

Dyktafon.

Kilka dni wcześniej N. nagrywa krótkie dialogi oraz piosenki i wiersze prezentowane przez dzieci. Nagrania można powtarzać, zachęcając do nich dzieci nieśmiało.

N. gromadzi dzieci przed sobą i prezentuje kolejne fragmenty nagrań. Zadaniem dzieci jest rozpoznanie głosów kolegów.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Swobodne rozmowy na temat wakacji (<i>Gdzie były dzieci? Co robiły?</i>). Ćwiczenia słuchowe – rozpoznawanie przedmiotów po dźwiękach, jakie wydają. Utrwalanie piosenki <i>Czuję świat</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.	IV 5 IV 2, IV 7 IV 7 I 5
II.1. Rozmowa na temat wakacji. Cele: rozwijanie mowy; poznawanie ważniejszych regionów Polski. Zabawa ruchowa <i>Witamy u nas</i> .	II 11, IV 2, IV 10 I 5
2. Malowanie na temat: <i>Na wakacjach</i> . Cel: rozwijanie sprawności manualnych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Kto dłużej wytrzyma?</i> Zabawa bieżna <i>Do piaskownicy</i> .	IV 8 I 5
III. Opowiadanie o tym, gdzie na wakacjach z rodzicami byli Olek i Ada. Ry-sowanie miejsca, w którym dzieci spędzały wakacje. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Na wakacjach</i> . Zabawa <i>Dokończ słowa</i> : podawanie słów rozpoczynających się daną sylabą.	IV 2 IV 8 I 5, IV 1 IV 2

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie ważniejszych regionów Polski,
- rozwijanie sprawności manualnych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się na temat wakacji,
- wymienia ważniejsze regiony Polski,
- maluje na temat: *Na wakacjach*.

Przebieg dnia

- I Swobodne rozmowy na temat wakacji.
Widokówki, zdjęcia z różnych regionów Polski oraz innych państw świata.
Oglądanie widokówek, zdjęć z różnych regionów Polski.
Dzieci oglądają przygotowane przez N. widokówki, zdjęcia. Wypowiadają się na temat tego, co przedstawiają. N. pyta:
 - Czy byliście w podobnych miejscach jak te przedstawione na widokówkach?
 - Co robiliście nad jeziorami?
 - Co robiliście w górach?
 - Co robiliście nad morzem?
- Segregowanie widokówek na te, które: przedstawiają góry, przedstawiają morze, jeziora, miasta, wsie. Porównywanie ich liczebności.
- Oglądanie zdjęć, widokówek z innych państw świata.
 - Czy ktoś z was był za granicą?
 - Czym te miejsca różniły się od miejsc w Polsce?

- Ćwiczenia słuchowe – rozpoznawanie przedmiotów po dźwiękach, jakie wydają.
Różne przedmioty, np.: łyżka, szklanka, gazeta, folia aluminiowa, kubek, piłka.
Dzieci siedzą przed N., który wydobywa różne dźwięki z przedmiotów, np. uderza łyżką w szklankę, gniece gazetę, szeleści folią aluminiową, kładzie głośno kubek na biurku, kozłuje piłkę... Następnie dzieci odwracają się, a N. w dowolnej kolejności wydobywa dźwięki z tych przedmiotów. Dzieci określają, który przedmiot wydał dany dźwięk.
- **Różne zapachy** – wyrabianie umiejętności płynnego poruszania się w przestrzeni, ćwiczenie oddechu podczas wachania.
Małe przezroczyste kubeczki po jogurtach, wypełnione: goździkami, cynamonem, liśćmi mięty, wanilią, skórą pomarańczową, koperkiem, kawą... (od góry przykryte cienkim materiałem, przymocowanym do kubeczka gumką recepturką w taki sposób, żeby zawartość kubeczka się nie wysypała), szarfy, nagranie muzyki o pogodnym charakterze.
W wyznaczonych miejscach sali znajdują się szarfy ułożone w kształcie kół. W środku każdej szarfy zostaje umieszczony kubeczek. W rytmie muzyki o pogodnym charakterze dzieci przemieszczają się między szarfami w dowolnych kierunkach, wykonując płynne improwizacje ruchowe. Na przerwę w muzyce każde dziecko zajmuje miejsce obok najbliższej leżącej szarfy. Dzieci biorą głęboki wdech i wachają zawartość swoich kubeczków. Następnie powoli wykonują wydech. Wskazane przez N. dzieci opisują zapach: mocny, słaby, przyjemny, ostry... Starają się rozpoznać, co pachnie w ich kubeczku.
- Utrwalanie piosenki *Czuję świat* (przewodnik, s. 15).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
- Wykonanie instrumentacji do wersji instrumentalnej piosenki.
Bębenki, trójkąty, tamburyny, klawesy, kastaniety, marakasy.

Instrumenty:

<p>I. <i>Codziennie widzę świat
i słyszę, jak rośnie kwiat.
Gdy pójdę w góry,
poczuję, jak pachnie wiatr –
mmmmm.
I lody zjem ze trzy,
i dotknę chłodnej mgły,
bo WIDZĘ, SŁYSZĘ, CZUJĘ, SMAKUJĘ, DOTYKAM!</i>
Refren:
<i>Moje oczy widzą świat
w kolorach, barw chyba sto.
Moje uszy słyszą to, co muszą i co chcą.
A mój nosek wącha, wącha, wącha,
w buźce czuję smak.
A gdy dotknę czegoś tu i tam,

to już wiem, jakie szczęście mam!</i>

Zwrotka II i refren tak samo jak wyżej.</p> | <p>bębenki, w rytmie ćwierćnut,
tremolo, trójkąty,
tamburyny, w rytmie ćwierćnut,
tremolo, trójkąty,
tamburyny, tremolo,
bębenki, w rytmie ćwierćnut,
tremolo, trójkąty,
recytacja,

klawesy, w rytmie półnut,

marakasy, tremolo,
bębenki, w rytmie półnut,
kastaniety, tremolo,
klawesy, w rytmie półnut,
marakasy, w rytmie ćwierćnut,
tamburyny, w rytmie półnut,
mocne uderzenie na słowo <i>mam</i>.</p> |
|--|--|

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 10).

II

Zajęcia 1. Rozmowa na temat wakacji.

- Zabawa *Gdzie byłem na wakacjach?*

Dzieci opowiadają, gdzie spędziły wakacje, a ruchami pokazują, co tam robiły. Np. dziecko mówi, że było nad jeziorem, i pokazuje, jak pływało, jak z tatą pływało kajakiem, rowerem wodnym, na materacu...

- Słuchanie wiersza H. Zdzitowieckiej *Na plaży*.

*Wesoło jest dzieciom
na piaszczystej plaży.
Smaga wiatr od morza,
słońce z nieba praży.*

*Wesoło jest dzieciom,
radosne ich minki.
Przyjechały białe,
odjadą „Murzynki”.*

- Rozmowa na temat wiersza.
 - Gdzie znajduje się plaża?
 - Jak nazywa się nasze morze?
 - Czy nad morzem jest gorąco? Dlaczego?
 - Dlaczego z dzieci robią się Murzynki?
 - Co można robić na plaży?

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Na plaży*.

Dzieci naśladują czynności, których nazwy podaje N., np.: pływanie, zbieranie kamyków, budowanie zamków z piasku...

- Wskazywanie przez N. Morza Bałtyckiego na mapie Polski.

Mapa fizyczna Polski.

N. wskazuje morze na mapie.

- Wskazywanie gór na mapie Polski.

Mapa fizyczna Polski, widokówki przedstawiające góry (z ćwiczenia z części pierwszej dnia).

N. wskazuje góry na mapie Polski, nazywa je. Następnie dzieci oglądają widokówki przedstawiające góry.

- Co możemy robić w górach latem?
- Jak nazywamy mieszkańców gór?

- Wskazywanie przez N. jezior na mapie Polski.

Mapa fizyczna Polski, widokówki przedstawiające jeziora (z ćwiczenia z części pierwszej dnia).

N. wskazuje jeziora na mapie Polski. Czyta nazwy największych jezior.

- Co możemy robić nad jeziorem?

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Pływamy kajakiem*.

Dzieci dobierają się w pary. Dzieci z pary siadają jedno za drugim, z wyprostowanymi nogami. Na sygnał naśladują wiosłowanie.

- Czytanie całościowe nazw: **Bałtyk, Tatry, jezioro**.

Kartoniki z napisami: Bałtyk, Tatry, jezioro, mapa Polski.

N. czyta nazwy, dzieci za nim powtarzają. N. czyta nazwy po jednej literze, dzieci czytają za nim. Potem chętne dzieci umieszczają kartoniki z napisami w odpowiednich miejscach na mapie.

- Zabawa ruchowa *Witamy u nas*.

Tamburyn.

Dzieci spacerują po sali przy dźwiękach tamburynu. Podczas przerwy w grze dobierają się w pary i witają się radośnie. Następnie spacerują w parach przy dźwiękach tamburynu. Podczas kolejnej przerwy w grze każda para szuka sobie innej pary i razem tworzą czteroosobowe grupy. Zabawa trwa do chwili, gdy wszystkie dzieci utworzą jedną grupę w kole.

Zajęcia 2. Malowanie na temat: Na wakacjach.

- Zabawa *Skąd można przywieźć te pamiątki?*

Obrazki przedstawiające różne miejsca, eksponaty przywiezione z wakacji.

N. układa przed dziećmi kłosa zbóż, kamyki, piasek w pojemniku, małe muszki znad Bałtyku, muszle z ciepłych mórz, dziwnie poskręcane korzenie, zasuszone kwiaty, grzyby...

Dzieci oglądają eksponaty, nazywają je, określają, skąd można je przywieźć. Następnie umieszczają eksponaty w kącie przyrody, tworząc kącik wakacyjny.

- Ćwiczenia drobnych ruchów rąk.
- *Witanie się palców* – stykają się palce obu dłoni: kciuk z kciukiem, wskazujący ze wskazującym, środkowy ze środkowym, serdeczny z serdecznym, mały z małym.
- *Dokręcanie palców* – prawą dłonią dokręcamy kolejne palce lewej dłoni i odwrotnie – lewą dłonią dokręcamy kolejne palce prawej dłoni.
- Stukanie o podłogę kolejnymi palcami jednej dłoni, a potem palcami drugiej dłoni.
- Naśladowanie gry na pianinie.
- Robienie piąstek, a następnie głośne liczenie na palcach (np. do dziesięciu) za N.
- Zapoznanie ze sposobem wykonania prac.

Farby, pędzle, kartki.

- Zadaniem dzieci jest przedstawienie sytuacji z wakacji, z miejsc, w których przebywały. N. zwraca uwagę na wypełnianie całej powierzchni kartki, odpowiedni dobór kolorów i zachowanie proporcji między malowanymi elementami.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Wspólna ocena prac po ich wyschnięciu. Wskazywanie najciekawszych prac. Słuchanie wypowiedzi autorów na ich temat.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Kto dłużej wytrzyma?*
Dzieci stoją w rozсыpce. Na sygnał przyjmują wcześniej ustaloną pozycję (np. stanie na jednej nodze, druga noga zgięta w kolanie i podtrzymywana splecionymi ze sobą dłońmi) i starają się jak najdłużej wytrzymać w tej pozycji. Dzieci, które tego wymogu nie spełnią lub wykonają daną pozycję niepoprawnie, odpadają z zabawy i stają spokojnie z boku. Przed ustaleniem następnej pozycji dzieci swobodnie poruszają się po ogrodzie.
- Zabawa bieżna *Do piaskownicy.*

Tamburyn.

Dzieci biegają dookoła piaskownicy. Na dźwięk tamburynu zatrzymują się, wskazując do piaskownicy i wykonują przysiad.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 6.
Opowiadanie o miejscach, w których Ada, Olek i rodzice spędzili wakacje. Rysowanie miejsca, w którym dzieci spędziły wakacje. Dzielenie nazw obrazków na sylaby.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Na wakacjach.*
Dzieci naśladowują czynności, jakie wykonywały w miejscach wakacyjnego odpoczynku, których nazwy podał N.
- Zabawa *Dokończ słowa.*

Obrazki.

N. mówi pierwsze sylaby z nazw pokazywanych obrazków, a dzieci kończą nazwy, wypowiadając drugą sylabę każdej nazwy.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Nauka fragmentu tekstu J. Kucharczyk <i>Zmysły</i> . Zabawa <i>Ukryta zabawka</i> . Dzielenie nazw obrazków na sylaby. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.	IV 5 IV 2, IV 11 IV 2 I 5
II.1. Zabawy przy piosence <i>Czuję świat</i> . Cele: umuzykalnianie dzieci, poznanie narządów zmysłów. Kolorowanie rysunków narządów zmysłów.	IV 7 IV 8
2. <i>Moje ciało</i> . Cele: utrwalanie nazw części ciała, rozwijanie orientacji przestrzennej. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Co robimy za pomocą węchu, wzroku, dotyku, smaku?</i> Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Berek</i> ; oglądanie drzew i krzewów w ogrodzie przedszkolnym – dostrzeganie zmian związanych z nadchodzącą nową porą roku. Wyklaskiwanie, wytupywanie rytmów podanych przez N.	IV 2, IV 14 I 5 I 5, IV 18 IV 7
III. Zapoznanie z zapisem swojego imienia. Rysowanie po śladzie linii pionowych i linii poziomych. Zabawa ruchowa <i>Obrót</i> .	IV 2, IV 4 IV 8 I 5, IV 7

Cele główne

- umuzykalnianie dzieci,
- poznawanie narządów zmysłów,
- utrwalanie nazw części ciała.

Cele operacyjne

Dziecko:

- zna melodię i tekst piosenki,
- wymienia narządy zmysłów,
- wskazuje i nazywa części ciała.

Przebieg dnia

I

T Tablica 1 – CIAŁO – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 177).

- Nauka fragmentu tekstu *Zmysły* (J. Kucharczyk).
Dzieci powtarzają tekst za N., fragmentami, metodą ze słuchu.

Oczy widzą kształty i barwy,
uszy słyszą słowa i dźwięki,

nos czuje zapach, a język smak,
rączki dotykiem poznają świat.

- Zabawa *Ukryta zabawka*.

Zabawka, szyfonowa chustka.

N. chowa zabawkę pod szyfonową chustką. Zadaniem dzieci jest odgadnięcie, jaka zabawka została schowana. Dzieci zadają N. różne pytania, np.: *Czy zabawka jest mała, czy duża?*

Czy zabawka jest z plastiku? Czy to pluszowa zabawka? N. odpowiada na pytania, używając tylko słów: *tak* lub *nie*. Zabawa trwa do momentu, gdy dzieci odgadną, jaką zabawkę N. schował pod chustką.

- Dzielenie nazw obrazków na sylaby.

Obrazki przedmiotów.

Dzieci losują obrazki. Dzielią ich nazwy na sylaby, łącząc tę czynność z klaskaniem.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 10).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Czuję świat*.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

- Ćwiczenia emisyjne na sylabach: *wi, wo, wu*, oraz słowach: *wiatr, kwiat, świat*.
- Ciche i głośne wymawianie wyżej wymienionych sylab i słów. Śpiewanie fragmentu piosenki z zastosowaniem różnej dynamiki: cicho, głośno, coraz głośniej, coraz ciszej.
- Utrwalanie piosenki *Czuję świat* (na zasadzie echa muzycznego).
- Utrwalanie melodii i tekstu piosenki.

N. staje przodem do dzieci siedzących w półkolu. Wskazuje kolejno dzieci, które śpiewają następujące po sobie wersy piosenki. Refren wykonuje cała grupa. Dzieci śpiewają w tempie wolnym i w tempie szybkim. N. zwraca uwagę na prawidłową dykcję.

- Ćwiczenia rozwijające aparat słuchu i umiejętność koncentracji – *Takie same dźwięki*.

Pięć grzechotek wykonanych z małych pojemników po jogurtach (pary grzechotek są wypełnione tym samym materiałem, wydają takie same dźwięki).

Dzieci zajmują miejsca na okręgu. Wybrane dziecko siada w środku, przed ustawionymi grzechotkami. Prezentuje dzieciom ich dźwięki, starając się wyszukać parę wypełnioną tym samym materiałem i wydającą taki sam dźwięk.

Zabawę można przeprowadzić w grupach kilkuosobowych. Dzieci samodzielnie wykonują grzechotki podczas działań plastycznych.

- Zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-wzrokową – *Kolorowe figury*.

Duże sześciokąty wycięte z kolorowego brystolu (narysowane na nich grube linie łączące ich przeciwległe wierzchołki dzielące figurę na trójkąty); przed każdym trójkątem znajduje się pojemnik z innym materiałem: fasolą białą, fasolą burą, kolorowy makaron w kształcie wstążek, rurek, groch (ilość pojemników odpowiada liczbie dzieci); kolorowe patyczki; kolorowe kartoniki przyporządkowane do kolorów sześciokątów; nagrania muzyki: marszowej i o pogodnym charakterze.

Dzieci są podzielone na sześciuosobowe zespoły. Na szyjach mają zawieszone kartoniki. (Dla każdego zespołu określony kolor kartoników, przyporządkowany do sześciokąta).

Dzieci maszerują między figurami przy nagraniu muzyki w rytmie marsza. Na zmianę akompaniamentu (muzyka o pogodnym charakterze) zajmują miejsca wokół swoich figur, zgodnie z kolorami kartoników. Wykorzystując materiały z pojemników, wypełniają nimi przyporządkowane im trójkąty.

Zabawę powtarzamy do momentu, aż zostaną wypełnione wszystkie figury. Następnie dzieci tworzą pociąg i maszerują jedno za drugim, podziwiając wykonane kompozycje.

- Karta pracy, cz. 1, s. 7.

Oglądanie zdjęć. Określanie, co przedstawiają. Kolorowanie przy każdym zdjęciu rysunków narządów zmysłów, które pozwoliły zbadać wskazany fragment wakacyjnej przyrody. Rysowanie po śladach linii pionowych i linii poziomych.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Co robimy za pomocą węchu, wzroku, dotyku, smaku?*

Bębenek.

Dzieci poruszają się po sali w rytmie granym na bębnie. Podczas przerwy w grze naśladowczy.

dują czynności, których nazwy podaje N., np.: wążchanie kwiatka, jedzenie jabłka, głaskanie kotka, oglądanie drzewa... Potem dzieci określają, jakie narządy zmysłów wykorzystywały.

Zajęcia 2. *Moje ciało* – utrwalanie nazw części ciała.

- Wskazywanie wymienianych części ciała.
N. wymienia części ciała, np.: kolano, szyja, nos, prawa ręka... Dzieci wskazują je u siebie.
- Nazywanie części ciała.
N. wskazuje u siebie części ciała, a dzieci je nazywają.
- Zabawa *Czy zawsze wyglądamy tak samo?*
Dzieci spacerują po sali. Na hasło: *Patrz!* – przyglądają się swoim kolegom i koleżankom w różnych pozycjach, np.: leżąc, pochylając się, stojąc na krześle.
N. pyta: *Czy tak samo wygląda się w ruchu, z przodu, z tyłu, z lewej strony, z prawej strony, z góry, z dołu? Czy ciało się zmienia?*
- Zabawa z zastosowaniem wiersza Małgorzaty Barańskiej *Twoje ciało, moje ciało*.
Dzieci dobierają się w pary i stają naprzeciwko siebie.

*Twoje ciało, moje ciało
różnych części ma немало.*

*Łokcie, biodra, łydki, uda –
nigdy nam nie grozi nuda.
Uszy, oczy, usta, nos.
Teraz ty masz głos.*

Dzieci:
pokazują na partnera, a potem na siebie,
podskakują swobodnie, poruszając wszystkimi
częściami ciała,
pokazują wymienione części ciała,
grożą palcem wskazującym,
pokazują wymienione części ciała.
N. wskazuje dzieci, które nazywają niewymienione
w wierszu nazwy części ciała (czoło, broda, policzki,
stopy, brzuch, dłonie...).

- Karta pracy, cz. 1, s. 8.
Nazywanie i wskazywanie tych części ciała, których dotykają misie przedstawione na rysunkach. Kolorowanie przynajmniej trzech rysunków misiów. Rysowanie po śladach wzorów, bez odrywania kredki od kartki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Berek*.
Chętne dziecko jest berkiem. Biega za pozostałymi dziećmi. Dotknięte przez niego dziecko zostaje berkiem.
- Oglądanie drzew i krzewów w ogrodzie przedszkolnym. Dostrzeganie zmian związanych z nową porą roku.

III

- Zapoznanie z zapisem swojego imienia.
Dwa zestawy kartoników z zapisami imion dzieci.
N. odczytuje imiona zapisane na kartonikach, rozdaje kartoniki dzieciom. Dzieci dobierają się w pary i porównują litery w zapisach swoich imion. Następnie N. pokazuje kartoniki z imionami dzieci, a właściciele tych imion podnoszą się z miejsc. Na zakończenie N. miesza kartoniki z imionami rozrzucone na dywanie. Dzieci odnajdują kartoniki ze swoimi imionami i umieszczają je w swoich półkach indywidualnych.
- Karta pracy, cz. 1, s. 9.
N. rozdaje dzieciom małe kartoniki z imionami (wzór kartonika znajduje się w książce). Dzieci przyklejają je w ramce na karcie. Następnie kolorują na klawiaturze pierwszą literę ze swojego imienia. Wskazują pierwsze litery w imionach: **Ada, Olek**. Rysują po śladach strzałek.

- Zabawa ruchowa *Obrót*.

Tamburyn.

Dzieci poruszają się po sali zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Na przerwę w grze wykonują obrót wokół własnej osi.

Wrzesień, tydzień 1

Dzień 5

0 sobie samym

Moje emocje

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Zabawa <i>W czym jestem dobry?</i> Układanie z patyczków przedstawionych wzorów. Wymyślanie słów rozpoczynających się daną sylabą. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1.	II 3 IV 11 IV 2 I 5
II.1. <i>Moje emocje</i> . Cele: poznawanie różnych stanów emocjonalnych. Wskazywanie swojego nastroju na zegarze emocji. Zabawa ruchowa <i>Lustro z emocjami</i> . Rysowanie tego, co dzieci cieszy, złości, smuci i czego się boją.	II 1 II 4 I 5, II 1, II 2 I 8, II 6
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1. Cele: rozwijanie sprawności ruchowej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Ratuj!</i> ; zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Z moim kolegą, z moją koleżanką</i> ; zabawy z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.	I 8 I 5, III 7
III. Zapoznanie z nazwą aktualnego miesiąca (wrzesień). Oglądanie bukietu wrzosu; umieszczenie go w kąciku przyrody. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Figurki z emocjami</i> . Wycinanie z kolorowych gazet zdjęć przedstawiających ludzi wyrażających różne emocje. Wspólne wykonanie albumu emocji. Utrwalanie zabaw muzycznych z całego tygodnia.	IV 16, IV 18 II 11, IV 18 I 4, II 1, IV 1 II 1, III 5, IV 8 IV 7

Cele główne

- poznawanie różnych stanów emocjonalnych,
- rozwijanie sprawności ruchowej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wymienia ważniejsze stany emocjonalne – złość, smutek, strach, radość,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

Tablica EMOCJE – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 180).

- Zabawa *W czym jestem dobry?*
Dzieci siedzą w kole. Kolejno wstają i mówią, co już potrafią zrobić, w czym są dobre. Pozostałe dzieci biją im brawo. Dzieciom, które nie potrafią powiedzieć, w czym są dobre, N. pomaga, naprowadzając je pytaniami (np.: *Czy szybko biegasz? Czy ładnie śpiewasz?...*).

- Układanie przedstawionych wzorów z patyczków.

Patyczki dla każdego dziecka.

N. układa wzory z patyczków. Dzieci starają się odwzorować te wzory ze swoich patyczków.

Jeżeli dziecko nie potrafi odwzorować wzoru, może to świadczyć o zaburzonej percepcji wzrokowej.

- Wymyślanie słów rozpoczynających się podaną sylabą.

N. podaje sylaby, a dzieci próbują podać słowa (nazwy przedmiotów, roślin, zwierząt) rozpoczynające się daną sylabą. Np.:

ka: kasza, kawa, kalafior, kalarepa, kawior...

lo: lody, loki, lokomotywa, losy...

bu: burak, buda, budynek, budowa, burza...

ma: masa, materiał, mamut, maszyna, maki...

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 10).

II

Zajęcia 1. *Moje emocje* – nazywanie różnych stanów emocjonalnych.

- Zabawa *Co mówi moja mina?*

N. miną, gestem, ruchem przedstawia różne emocje (radość, smutek, złość, strach, wstyd, zazdrość).

Każdorazowo po przedstawieniu danej emocji N. pyta: *Kiedy macie taką minę, jak ja miałem przed chwilą? Co się wtedy z wami dzieje? Jak się czujecie?*

- Ilustracja ruchowa rymowanki.

Dzieci słuchają rymowanki i wykonują określone w niej ruchy.

Kiedy boję się – wtedy kulę się,

a gdy jestem zły – tupię z całych sił.

Kiedy smutek dorwie mnie

– płaczę całe dnie.

Skaczę, śmieję się, piszczę ile sił,

gdy coś radość sprawia mi.

- Zabawa z zastosowaniem kostki mimicznej.

Kostka mimiczna.

Dzieci oglądają kostkę mimiczną, nazywają emocje przedstawione na obrazkach buzi dzieci (smutek, radość, wstyd, złość, zazdrość, strach). Próbuje określić, kiedy dane emocje się pojawiają.

Dzieci:

- złością się, kiedy coś lub ktoś nie pozwala im robić tego, co chcą lub nie dostają tego, czego potrzebują; gdy ktoś chce im wyrządzić krzywdę,
- smucą się, gdy żegnają się z tym, co straciły, albo gdy godzą się z tym, że niektórych rzeczy nie będą mieć,
- boją się, gdy czują zagrożenie; strach chroni je przed nim, bo każe krzyczeć, uciekać, chować się lub walczyć,
- cieszą się – różne osoby cieszą różne rzeczy, zdarzenia,
- zazdrością czegoś, co mają inni; tego, co potrafią zrobić lub jacy są – pojawia się wtedy w nich złość lub smutek, mogą czuć jedno i drugie,
- wstydzą się, gdy różnią się czymś od innych, i oni dają im to odczuć; gdy nie spełniają czyichś oczekiwań, nadziei; gdy przyłapano je na czymś niewłaściwym.

Dzieci siedzą przed N. Chętne dziecko rzuca kostką mimiczną. Nie pokazuje wyrzuconego obrazka, tylko miną przedstawia ukazaną na nim emocję. Pozostałe dzieci naśladują przedstawioną minę i nazywają emocję z nią związaną.

- Karta pracy, cz. 1, s. 10.
Oglądanie zdjęć. Określanie, jakie emocje wywołują, gdy się na nie patrzy. Odszukanie wśród naklejek zdjęć buzi wyrażających smutek, radość, strach lub złość i naklejenie ich na odpowiednich zdjęciach. Rysowanie po śladach linii.

- Wskazywanie nastroju na zegarze emocji.

Karton, obrazki buzi wyrażających różne emocje.

N. przygotowuje z kartonu zegar, na którym zamiast godzin znajdują się buzie wyrażające różne emocje (takie same jak na kostce mimicznej). Chętne dzieci określają swój nastrój, przesuwając wskazówki na obrazek określonej buzi. Nie mówiąc, pokazują, w jakim są nastroju. Pozostałe dzieci nazywają te emocje.

- Zabawa ruchowa *Lustro z emocjami*.

Dzieci dobierają się w pary. Jedna osoba z pary jest lustrem, druga osoba przegląda się w nim. Osoba stojąca przed lustrem wyraża miną, gestem, ruchem ciała różne emocje, a lustro je powtarza. Po chwili następuje zmiana ról.

- Karta pracy, cz. 1, s. 11.

Rysowanie obok rysunków buzi tego, co dziecko smuci, złości, cieszy i czego się boi. Rysowanie po śladach linii.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 14).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Ratuj!*

Dzieci dobierają się parami i spacerują w różnych kierunkach po ogrodzie, w taki sposób, że jedno dziecko idzie przodem, a drugie w niewielkiej odległości za nim. Co pewien czas dziecko idące z przodu woła: *Ratuj!* i powoli osuwa się do przysiadu. Zadaniem partnera jest podtrzymywanie go, aby nie zdążyło przykucnąć. Po pewnym czasie następuje zmiana ról.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Z moim kolegą, z moją koleżanką*.

Dzieci dobierają się w pary – do każdej czynności wymienionej przez N. będą tworzyły nową parę. N. podaje nazwy czynności, a dzieci w parach je naśladowują. Np.: *gramy w piłkę, zbieramy muszelki, jedziemy na rowerach, robimy babki z piasku*.

- Zabawy z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Zapoznanie z nazwą aktualnego miesiąca (wrzesień).

Fragment wiersza A. Nosalskiego *O dwunastu braciach*.

N. mówi, że mamy cztery pory roku: wiosnę, lato, jesień, zimą, i 12 miesięcy. Jednym z miesięcy, który jest teraz, jest wrzesień.

- Słuchanie fragmentu wiersza A. Nosalskiego *O dwunastu braciach*.

*Oto już wrzesień
zbiera ziemniaki
i do odlotu
szykuje ptaki.*

*Potem wyłaca
liście na drzewach
i ozimną
pola obsiewa.*

- *O jakim miesiącu jest mowa w wierszu? Co dzieje się w przyrodzie we wrześniu? Co to jest ozimina?*

Ozimina to zboże siane jesienią.

- Oglądanie bukietu wrzosów.

Gałązki wrzosu.

N. wyjaśnia, że wrzos to roślina, która kwitnie we wrześniu. Nazwa *wrzesień* pochodzi od nazwy tej rośliny.

- Umieszczenie bukietu wrzosów w kąci przyrody.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Figurki z emocjami*.

Tamburyn.

Dzieci poruszają się w rytmie granym na tamburynie (maszerują, podskakują, biegają). Podczas przerwy w grze zatrzymują się i wykonują figurkę – złą, wesołą, smutną lub wystraszoną – zgodną z nazwą emocji podaną przez N.

- Wykonanie albumu emocji.

Kolorowe gazety przedstawiające ludzi wyrażających różne emocje, buzie wyrażające różne emocje.

Dzieci wycinają z kolorowych gazet zdjęcia przedstawiające ludzi wyrażających różne emocje. Przyklejają je na kartkach. Na ich górze nakleją buzie przedstawiające taką samą emocję. Następnie grupują kartki pod względem przedstawionych na nich emocji. N. robi dziurkaczem otwory w kartkach, a dzieci przeciągają przez nie kolorowy sznurek. Wiążą go i tworzą album.

- Utrwalanie materiału muzycznego z całego tygodnia.

Wrzesień, tydzień 2

Dzień 1

Moja grupa

Moja sala

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Słuchanie piosenki <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> . Zabawa rozwijająca poczucie rytmu i koncentracji uwagi – <i>Liczymy</i> . Rozpoznawanie zabawek za pomocą dotyku. Nauka wiersza M. Terlikowskiej <i>Jak miło misia wziąć do ręki</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.		III 4, IV 7 IV 7, IV 15 IV 13 IV 5 I 5
II.1. <i>Moja sala – co w niej jest i co powinno się w niej znaleźć</i> . Cele: rozwijanie mowy, kreatywności i orientacji przestrzennej. Dekodowanie znaczków kącików i kodowanie nowych znaczków. Zabawa ruchowa <i>Koło, rząd, szereg</i> .		IV 5, IV 11 IV 14 IV 9 I 5
2. <i>Bluza (T-shirt) inna (inny) niż wszystkie</i> – wykonanie papierowej bluzy, symbolu grupy przedszkolnej. Cele: rozwijanie sprawności manualnej. Zabawy na świeżym powietrzu: ćwiczenia utrwalające orientację; zabawa ruchowa <i>Utrzymaj woreczek na głowie</i> .		IV 8 I 5
III. Dowolny taniec przy piosence <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> .		III 4, IV 1, IV 7
Swobodne zabawy w wybranych kącikach.	Wprowadzenie pojęcia <i>głoska</i> . Określanie pierwszych głosek w nazwach obrazków.	I 6, IV 2
Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Zapamiętaj swoją parę</i> .		I 5

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- rozwijanie orientacji przestrzennej,
- rozwijanie sprawności manualnej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się na temat wyglądu swojej sali,
- określa położenie zabawek,
- wykonuje papierową bluzę.

Przebieg dnia

I

- Słuchanie piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam* (sł. i muz. J. Kucharczyk).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Ka - dy zna te sło - wa, sło - wa bar - dzo pięk - ne,
sło - wa, dzie - ki któ - rym ży - je się przy - jem - niej.
Dzię - ku - ję, pro - szę, prze - pra - szam - cza - ro - dziej - skie sło - wa trzy,
mó - wię je bar - dzo czę - sto i częs - to je mó - wisz ty.

I. *Każdy zna te słowa,
słowa bardzo piękne,
słowa, dzięki którym
żyje się przyjemniej.*

Ref.: *Dziękuję, proszę, przepraszam –
czarodziejskie słowa trzy,
mówię je bardzo często
i często je mówisz ty.*

II. *Uczę brata, siostrę,
jak się zachowywać,
jak ładnie poprosić,
kiedy podziękować.*

Ref.: *Dziękuję, proszę...*

III. *Kiedy przez przypadek
kogoś obrazimy,
to go zawsze grzecznie
pięknie przeprosimy.*

Ref.: *Dziękuję, proszę...*

- Określanie tempa, metrum i nastroju piosenki.
N. rozmawia z dziećmi na temat znaczenia magicznych słów: *dziękuję, proszę, przepraszam*.
Zadaje dzieciom pytania dotyczące tekstu piosenki.
- Zabawa rozwijająca poczucie rytmu i koncentracji uwagi – *Liczmy*.
Nagranie muzyki do marszu, bębenek, odtwarzacz CD.

Dzieci swobodnie maszerują w dowolnych kierunkach sali, w rytmie akompaniamentu. Na przerwę w muzyce N. uderza w bębenek (od jednego razu do sześciu razy). Dzieci dobierają się w grupy zgodnie z liczbą uderzeń. Tworzą małe koła. Następnie powtarzają kolejne wersy refrenu piosenki śpiewanego przez N. Jeżeli dzieci szybko opanują tekst i melodię refrenu, wykonanie można połączyć z równoczesnym klaskaniem, tupaniem.

- Rozpoznawanie zabawek za pomocą dotyku.
Pudełko z otworami po bokach, drobne zabawki.

N. przygotowuje pudełko (takie jak po butach) z dwoma otworami po bokach oraz drobne zabawki. Dzieci oglądają zabawki, dotykają ich. Następnie N. wkłada zabawki do pudełka (jedną z zabawek jest mały miś) i je zamyka. Chętne dzieci wkładają ręce w otwory w boku pudełka i starają się za pomocą dotyku rozpoznać zabawkę, którą trzymają w dłoniach. Podają jej nazwę. Potem N. wyjmuje zabawkę z pudełka, żeby potwierdzić, że dzieci dobrze ją rozpoznały. Zabawę powtarzamy.

- Słuchanie wiersza M. Terlikowskiej *Jak miło misia wziąć do ręki*.

Pluszowy miś.

Dzieci siedzą w kole. N. podaje misia osobie siedzącej po jego prawej stronie. Dziecko ogląda misia, przytula i podaje go dalej. N. pyta: *Jaki jest miś? Dlaczego dzieci lubią misie?*

*Jak miło misia wziąć do ręki!
Jest taki miły, taki miękki.
Miś lubi wszystko co i my:
śmieszne mruczanki, bajki, gry.
A z kim wieczorem zasypiacie?
Z misiem, bo to wasz przyjaciel.*

- Nauka wiersza fragmentami, metodą ze słuchu.
- Układanie zdrobnień od słowa *miś* (misio, misiaczek, misiunio).

Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.

Szarfy w czterech kolorach, tamburyn, bębenek.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kolory do pary*.
Dzieci otrzymują szarfy w czterech kolorach; poruszają się w rytm tamburynu. Podczas przerwy w grze tworzą pary zgodnie ze swoimi kolorami szarf.
- Ćwiczenie dużych grup mięśniowych – *Wycieramy kurze*.
Dzieci w siadzie podpartym, stopniowo prostują się, aż do wspięcia na palce – naśladują rękami wycieranie kurzu z coraz wyższych półek.
- Zabawa ruchowa z elementem czworakowania – *Szukamy zguby*.
Dzieci poruszają się po sali w różnych kierunkach, na czworakach, szukając zabawki, która im zginęła. Na uderzenie w bębenek prostują się, podnoszą ręce do góry, pokazują znaną zabawkę.
- Ćwiczenie tułowia – *Przechodzimy przez szarfy*.
Dzieci starają się jak najszybciej przejść przez otrzymane od N. szarfy. Zakładają je, zaczynając od nóg, a potem – od głowy.
- Zabawa bieżna – *Omijamy przeszkody*.
Dzieci biegają po sali, omijając rozłożone szarfy. Dziecko, które poruszy szarfę, odchodzi na chwilę na bok.
- Zabawa ruchowa z elementem równowagi – *Zawijujemy buty*.
Przed wyjściem na spacer dzieci muszą zawiązać buty; nie mają gdzie usiąść, więc kolejno podnoszą nogi i – wytrzymując w takiej pozycji – naśladują czynność zawiązywania sznurówek.
- Zabawa uspokajająca *Marsz za przewodnikiem*.
Dzieci maszerują gęsiego za wybraną osobą. Na uderzenie w bębenek prowadzący idzie na koniec, a prowadzenie przejmuje kolejne dziecko.

II

Zajęcia 1. *Moja sala – co w niej jest i co powinno się w niej znaleźć.*

- Rozwiązywanie zagadek o zabawkach.

*Rzucasz ją, kopiesz,
stajesz nogą na niej –
a ona w głowie
ma tylko skakanie. (piłka)*

*Może być mała albo duża,
czasami czarne oczka zmrzuza!
Czasami mówi: mama, chodzi –
w zabawie nigdy nie zawodzi. (lalka)*

*Zbudujesz z nich wieżę,
zbudujesz z nich zamek,
zbudujesz z nich domek,
a nawet – tamę. (klocki)*

*Bywa duży, bywa mały,
do zabawy doskonały!
Jest mięciutki, jest puszysty –
lubią go naprawdę wszyscy! (miś)*

*Z cylindrami w środku
i maską na przodzie,
ciągle tylko jeździ,
ciągle jest na chodzie. (samochód)*

*Pędzle, kredki, kartki,
farby kolorowe.
W którym kąciku
je schowasz? (kącik plastyczny)*

Po rozwiązaniu zagadek dzieci nazywają kąciki, w których powinny się znaleźć te zabawki.

- Nazywanie zabawek. Określanie, z których kącików pochodzą.

Zabawki.

N. układa przed dziećmi zabawki. Dzieci określają, z których kącików one pochodzą. Następnie odkładają zabawki na właściwe miejsca.

- Wyjaśnianie przez dzieci, dlaczego należy dbać o porządek w sali.

- Zabawa ruchowo-rytmiczna *Każdy przedszkolak dobrze wie.*

Tamburyn.

Dzieci poruszają się po sali zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Podczas przerwy w grze powtarzają za N.: *Każdy przedszkolak dobrze wie, że po zabawie sprząta się*, obracają się w jedną stronę, a potem – w drugą stronę.

- Karty pracy, cz. 1, s. 12, 13.
- Oglądanie obrazka. Opowiadanie o sali Ady. Wskazywanie Ady na obrazku. Określanie, jak bawią się dzieci i czym. Wskazywanie i nazywanie kącików zainteresowań. Porównywanie sali grupy Ady z własną salą.
- Odszukiwanie na obrazku wymienianych przez N. zabawek. Określanie, gdzie się znajdują.
- Czytanie całościowe wyrazów – nazw zabawek, roślin.
- Oglądanie znaczków, przyporządkowanie ich do określonych kącików.
- Rozmowa na temat innych kącików w sali.
- *Jakie inne kąciki chcielibyście mieć w sali?*

Dzieci podają propozycje, np. kącik bajek (filmów), kącik wody, kącik komputerowy... Uzasadniają swoje propozycje.

- Karta pracy, cz. 1, s. 13 (ciąg dalszy).
Wymyślanie i rysowanie znaczków innych kącików, które dzieci chciałyby mieć w sali.

- Zabawa ruchowa *Koło, rzqd, szereg.*

Tamburyn.

Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze i hasło: *Koło (szereg, rzqd)* ustawiają się w kole (szeregu, rzędzie).

Zajęcia 2. Bluza (T-shirt) inna (inny) niż wszystkie – wykonanie papierowej bluzy, symbolu grupy przedszkolnej.

- Rozmowa na temat: *Co wyróżnia naszą grupę?*
- *Czym różni się nasza grupa od innych grup w przedszkolu?*

Dzieci podają swoje spostrzeżenia, uzasadniając je. (Np. *jesteśmy najstarsi, ładnie śpiewamy, wystawiamy przedstawienia, potrafimy zachować się grzecznie...*). N. weryfikuje propozycje dzieci, mówiąc, że dzieci we wszystkich grupach tak się zachowują.

- Czy jednakowy ubiór wyróżniłby was wśród innych dzieci?
- Zapoznanie ze sposobem wykonywania pracy.
Wyprawka, karta 5, klej, flamastry, kredki, nożyczki.
- Wycięcie z karty rysunku bluzy. Naklejenie naklejek w miejscu zaznaczonym kołem lub narysowanie tego, co dziecko najbardziej lubi; tego, czym się interesuje. Pokolorowanie bluzy na ulubiony kolor. (Jeżeli dziecko potrafi, może ozdobić bluzę napisem – swoim imieniem).
- Wykonanie prac przez dzieci.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Ćwiczenia utrwalające autoorientację.
Dzieci pokazują prawą rękę, a potem lewą rękę (można na prawą rękę założyć frotkę). Następnie wykonują proste ruchy, zgodnie z instrukcją słowną podaną przez N. Np.:
 - *Podnieście lewą rękę.*
 - *Zegnijcie prawą nogę.*
 - *Połóżcie na głowie prawą dłoń.*
 - *Dotknijcie lewą dłonią czubka nosa...*
- Zabawa ruchowa *Utrzymaj woreczek na głowie.*

Woreczki.

Każde dziecko kładzie woreczek na głowie. Chodzi dowolnie po wyznaczonym miejscu w ogrodzie, nie trzymając go rękami. Na hasło: *Przysiad* – dzieci przykucają w miejscu. Na hasło: *Wstanie* – wstają i chodzą po ogrodzie. Dziecko, któremu woreczek spadnie z głowy, odchodzi na bok.

III

- Dowolny taniec przy piosence *Dziękuję, proszę, przepraszam* (przewodnik, s. 28).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

• Swobodne zabawy w wybranych kącikach.	• Wprowadzenie pojęcia <i>głoska</i>. N. wyjaśnia, że nasza mowa składa się z połączonych pojedynczych dźwięków, np.: <i>d, o, m</i>. Pojedyncze dźwięki, które w połączeniu z innymi tworzą słowa, to głoski. Określanie pierwszych głosek w nazwach obrazków pokazywanych przez N. Obrazki. N. pokazuje obrazki. Początkowo sam, a potem wraz z dziećmi, określa pierwszą głoskę w nazwach tych obrazków. Np.: <i>apa-rat</i> (a), <i>okno</i> (o), <i>igła</i> (i), <i>ule</i> (u), <i>ekran</i> (e)... • Zabawa. Obrazki, tamburyn. Dzieci spacerują przy dźwiękach tamburynu. Każde dziecko ma trzy obrazki. Na przerwę w grze dzieci zatrzymują się i patrzą, jaki obrazek pokazuje N. Wśród trzymany w rękach obrazków szukają takiego, którego nazwa rozpoczyna się taką samą głoską
---	---

	jak nazwa obrazka pokazywanego przez N. Jeśli dziecko ma odpowiedni obrazek, to wykonuje przysiad; jeśli nie ma, to spaceruje dalej. Za każdym razem N. sprawdza, czy dzieci dobrze określiły pierwszą głoskę w nazwach swoich obrazków. Nazwy obrazków rozpoczynają się samogłoskami.
--	--

Wrzesień, tydzień 2
Dzień 2

Moja grupa
Lewa, prawa

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Rozpoznawanie i nazywanie sztucznie otrzymanych dźwięków.	IV 7
	Nauka pierwszej zwrotki piosenki <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> .	III 4, IV 7
	Zabawa wyrabiająca umiejętność wykonywania ukłonów oraz swobodę ruchów podczas poruszania się w przestrzeni – <i>Najpiękniejszy ukłon</i> .	I 8, I 5
	Dzielenie nazw obrazków na sylaby.	Określanie pierwszej sylaby (głoski) w nazwach obrazków. IV 2
	Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.	I 5
II.1.	<i>Prawa, lewa</i> . Cel: rozróżnianie prawej strony i lewej strony w schemacie ciała. Zabawa ruchowa <i>Na swoich stopach</i> .	IV 14
2.	Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1. Cel: rozwijanie sprawności ruchowej.	I 5
	Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z wykorzystaniem liści; spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.	I 5, IV 8
III.	Liczenie misiów od prawej strony, a potem – od lewej strony. Rysowanie pięciu kolorowych miseczek po lewej stronie karty i sześciu kokardek – po jej prawej stronie.	IV 14, IV 15, IV 8
	Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Stop i start</i> .	I 5, IV 7
	Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	Segregowanie obrazków według pierwszej głoski w ich nazwach. I 6, IV 2

Cele główne

- rozwijanie orientacji przestrzennej,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wskazuje swoją lewą stronę i prawą stronę,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Rozpoznawanie i nazywanie sztucznie otrzymanych dźwięków.
Naczynie z wodą, puste naczynia, kasza, groch, fasola, kamyki.
Dzieci siedzą przed N. i obserwują wykonywane przez niego czynności. N. przelewa wodę, przesypuje kaszę, groch, fasolę, kamyki... Potem dzieci odwracają się, a N., w przypadkowej kolejności, przelewa lub przesypuje produkty. Dzieci każdorazowo mówią, co było przelewane lub przesypywane.
- Nauka pierwszej zwrotki piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam* (przewodnik, s. 28).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
Utrwalanie refrenu piosenki.
- Zabawa wyrabiająca umiejętność wykonywania pięknych ukłonów oraz swobodę ruchów podczas poruszania się w przestrzeni – *Najpiękniejszy ukłon.*
Nagranie melodii o pogodnym charakterze, zachęcającym do swobodnych improwizacji ruchowych, odtwarzacz CD.
Dzieci swobodnie maszerują w rytmie melodii o pogodnym charakterze. Na przerwę w muzyce dobierają się w pary (chłopiec, dziewczynka), zwracają się twarzami do siebie i wykonują piękny ukłon. Zabawę powtarzamy kilka razy. Zwracamy uwagę na staranny sposób wykonania ukłonu.

Dzielenie nazw obrazków na sylaby. Obrazki.	Określanie pierwszej głoski w nazwach obrazków (spółgłoski). Obrazki.
---	--

- • Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 29).

II

Zajęcia 1. Prawa, lewa – rozróżnianie prawej strony i lewej strony w schemacie ciała.

- Wskazywanie części ciała wymienianych przez N.
- Zabawa *Zrośnięte bliźniaki.*
Dzieci w parach poruszają się po sali, stykając się wymienionymi przez N. częściami ciała, np.: łokciami, plecami, uszami...
- Wskazywanie u siebie części ciała występujących po prawej stronie i części ciała występujących po lewej stronie.
Frotki (pasek bibuły, wstążki), tamburyn.
N. rozdaje frotki, które dzieci zakładają na prawe ręce. Dzieci wskazują swoje prawe ręce, nogi, uszy, stopy, oczy... Potem to samo robią z częściami ciała występującymi po lewej stronie. Następnie poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze wskazują części ciała występujące po prawej stronie lub części ciała występujące po lewej stronie, wymienione przez N. Np.: *lewe oko, prawe kolano, lewy łokieć...*
- Obrysowywanie stóp. Dorysowanie paznokci. Wycięcie tych rysunków.
Kartki, ołówki, nożyczki.
Dzieci obrysowują na kartkach swoje stopy i dorysowują paznokcie (mogą je pokolorować). Wycinają otrzymane rysunki. Kładą je przed sobą. Wskazują prawą stopę i lewą stopę (pomaga frotka założona na prawą rękę).

- Zabawa ruchowa *Na swoich stopach*.
Nagranie skocznej muzyki, odtwarzacz CD.
Dzieci rozkładają na dywanie rysunki swoich stóp. Poruszają się między nimi przy nagraniu skocznej muzyki. Podczas przerwy w grze stają na swoich papierowych stopach.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 14).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z wykorzystaniem liści.
Każde dziecko szuka w ogrodzie liścia. Dzieci patrzą przez liście na słońce. Następnie wykonują ruchy określone przez N.:
 - uderzają rytmicznie palcami w liście,
 - podnoszą oburącz liście w górę i maszerują z nimi po wyznaczonym miejscu w ogrodzie,
 - podrzucają liście do góry i je łapią,
 - podrzucają liście, wykonują obrót wokół własnej osi, podnoszą opadłe liście z ziemi,
 - dmuchają na liście na jednym wydechu,
 - zdmuchują liście z dłoni (prawych lub lewych), zgodnie z instrukcją N.

! Dzieci zabierają liście do sali. N. robi z nich bukiet.

- Spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 14.
- Liczenie misiów: najpierw od lewej strony, a potem – od prawej strony. Sprawdzanie, czy wynik liczenia jest taki sam. Kolorowanie w pierwszym szeregu rysunku piątego misia, licząc od lewej strony. Kolorowanie w drugim szeregu rysunku piątego misia, licząc od prawej strony.
- Rysowanie pięciu kolorowych miseczek po lewej stronie karty, a sześciu kokardek dla misia – po prawej stronie karty.
- Dzielenie nazw zabawek (lalka, dinozaur, samochód, skakanka) na sylaby. Łączenie tej czynności z klaskaniem. Liczenie sylab w nazwach zabawek.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Stop i start*.

Bębenek.

Dzieci poruszają się po sali zgodnie z rytmem wystukiwanym na bębnie przez N. Jeżeli N. uderza w bębenek szybko – dzieci biegają, a jeżeli wolno – spacerują. Gdy N. uderzy głośno jeden raz w bębenek – dzieci zatrzymują się i zastygają w bezruchu jak kamienne figurki.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Segregowanie obrazków według pierwszej głoski w ich nazwach (samogłoski lub spółgłoski). Obrazki.
--	--

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Zabawa <i>Listonosz</i> . Utrwalanie zapisu swojego imienia.	IV 4
	Rozmowa na temat stosowania zwrotów grzecznościowych.	III 4
	Dzielenie nazw obrazków na sylaby.	IV 2
	Określanie pierwszej sylaby (głoski) w nazwach obrazków.	
	Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.	I 5
II.1.	Zabawy przy piosence <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> . Cele: utrwalanie pojęć: <i>przygrywka, zwrotka, refren</i> ; rozwijanie umiejętności wokalnych.	III 4, IV 7
	Zabawa ruchowa <i>Magiczne gesty</i> .	I 5
2.	Wykonanie pracy <i>Grupowe drzewko dłoni</i> . Cel: rozwijanie sprawności manualnych.	III 2, IV 8
	Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa rozwijająca szybką reakcję na sygnał – <i>Uważaj na hasło</i> ; zabawa ruchowa <i>Zawijujemy buty</i> ; zabawa muzyczno-ruchowa <i>Stop i start</i> .	I 5
III.	Ćwiczenie analizy i syntezy wzrokowej.	IV 8
	Określanie emocji przedstawionych na rysunkach misiów; kolorowanie ich na odpowiednie kolory. Kończenie rysowania misiów według wzoru.	II 1, II 2, IV 8
	Zabawa ruchowa <i>Magiczne gesty</i> .	I 5
	Zabawa <i>Kreatywne rysowanie</i> .	IV 8

Cele główne

- utrwalanie pojęć: *przygrywka, zwrotka, refren*,
- umuzykalnianie dzieci,
- rozwijanie sprawności manualnych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozróżnia przygrywkę, refren i zwrotkę piosenki,
- śpiewa piosenkę,
- wspólnie z innymi dziećmi wykonuje pracę *Grupowe drzewko dłoni*.

Przebieg dnia

I

T Tablica URODZINY – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 179).

- Zabawa *Listonosz*.
Dwa zestawy kartoników z imionami dzieci.
Dzieci siedzą w kole. Przed każdym dzieckiem leży kartonik z wydrukowanym imieniem. Jedno dziecko jest listonoszem. Ma drugi zestaw kartoników z imionami. Listonosz chodzi po kole i kładzie przed każdym dzieckiem odpowiedni kartoniki z imieniem (ze swojego zestawu).
- Rozmowa na temat stosowania zwrotów grzecznościowych.
Obrazki – scenki pokazujące różne zachowania dzieci.

N. pokazuje obrazki przedstawiające różne zachowania dzieci. Dzieci określają, jakiego zwrotu grzecznościowego należy użyć w danej sytuacji. Np. *Chłopiec pomaga wstać dziewczynce, która upadła. Dziewczynka wchodzi do sali. Chłopiec daje dziewczynce książkę...*

• Dzielenie nazw obrazków na sylaby. Obrazki, koszyk. Dzieci siedzą w kole. Kolejno losują obrazki z koszyka. Potem podają nazwy obrazków i dzielą je na sylaby, łącząc tę czynność z klaskaniem.	• Określanie ostatniej głoski w nazwach obrazków. Obrazki, koszyk. Dzieci siedzą w kole. Losują obrazki z koszyka. Następnie mówią kolejno ich nazwy i określają w każdej z nich ostatnią głoskę.
--	--

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 29).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Dziękuję, proszę, przepraszam*.

- Zabawa utrwalająca elementy piosenki – *Dziękuję, proszę, przepraszam*.

Bębenek.

Dzieci maszerują za wybranym dzieckiem w dowolnych kierunkach sali, w rytmie bębena. Kiedy pojawia się zmiana akompaniamentu – wersja wokalna piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam* – dzieci:

- podczas przygrywki przechodzą do przysiadu,
 - na początku zwrotki wracają do pozycji wyjściowej, równocześnie unosząc ręce w górę i poruszając nimi w nadgarstkach,
 - refren zaznaczają klaśnięciem.
- Zabawa do piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam*.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Ustawienie: dzieci w parach, zajmują miejsca w formie szachownicy, przodem do osoby prowadzącej.

- I. *Każdy zna te słowa,*

*słowa bardzo piękne,
słowa, dzięki którym*

żyje się przyjemniej.

Refren:

*Dziękuję,
proszę,
przepraszam –*

*czarodziejskie słowa trzy,
mówię je bardzo często
i często mówisz ty.*

Dzieci:

dziewczynki maszerują dookoła chłopców (jedno okrążenie), chłopcy maszerują w miejscu, podczas pauzy wykonują dwa klaśnięcia,

chłopcy maszerują dookoła dziewczynek (jedno okrążenie), dziewczynki maszerują w miejscu, podczas pauzy wykonują dwa klaśnięcia,

wykonują ukłon,
ręce wyrzucają energicznie przed siebie,
ręce (skrzyżowane) trzymają na piersiach, wykonują skiniecie głową,
prawą rękę wyciągają w przód, pokazują trzy palce,
wskazują na siebie,
wyciągają ręce przed siebie,

- II. *Uczę brata, siostrę,
jak się zachowywać,
jak ładnie poprosić,
kiedy podziękować.*

podają ręce w parach, maszerują po okręgu,

Refren:

Dziękuję...

przechodzą do pozycji wyjściowej, tak samo jak po pierwszej zwrotce,

III. *Kiedy przez przypadek
kogoś obrazimy,*

*to go zaraz grzecznie
pięknie przeprosimy.*

wykonują zwrot w parach, twarzami do siebie,
przechodzą do rozkroku, zakładają ręce i pozostają przez
chwilę w bezruchu,
wskazują na koleżankę (kolegę),
wykonują ukłon,

Refren:

Dziękuję...

przechodzą do pozycji wyjściowej, tak samo jak po pierwszej zwrotce.

- Zabawa rozbudzająca koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową – *Kolorowa kostka*.
Duża kolorowa kostka, gumki frotki (po cztery w kolorach odpowiadających kolorom ścianek kostki), odtwarzacz CD, nagranie wersji instrumentalnej piosenki Dziękuję, proszę, przepraszam.

Dzieci są podzielone na sześć zespołów. Dzieci w każdym zespole mają na rękach gumki frotki w takim samym kolorze, odpowiadającym barwie jednej ze ścianek kostki. W rytmie akompaniamentu (wersja instrumentalna piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam*) maszerują w określonym przez N. kierunku. Na przerwę w muzyce zatrzymują się. N. rzuca kostką. Dzieci mające gumki frotki w kolorze odpowiadającym kolorowi wskazanemu na ściance kostki tworzą małe koło. Pozostałe dzieci przechodzą do pozycji siedzącej. Zabawę powtarzamy.

- Zabawa ruchowa *Magiczne gesty*.

Nagranie skocznej muzyki, tamburyn, bębenek, odtwarzacz CD.

Dzieci biegają po sali w rytmie nagrania skocznej muzyki. Gdy usłyszą dźwięk tamburynu, dobierają się w pary i witają się ze sobą w dowolny sposób (podając dłoń, za pomocą mimiki, uściskiem). Stosują przy tym słowa: *Dzień dobry*. Ponownie poruszają się przy nagraniu skocznej muzyki. Gdy usłyszą dźwięk grany na bębnie – dobierają się w pary i żegnają się ze sobą w dowolny sposób (np. machając ręką, za pomocą mimiki...), stosując słowa: *Do widzenia*.

Zajęcia 2. Wykonanie pracy Grupowe drzewo dłoni.

- Oglądanie swoich dłoni przez dzieci.
Dzieci oglądają swoje dłonie, porównują je z dłońmi kolegów lub koleżanek, mierzą po-przez przykładanie jednej dłoni do drugiej, przeliczają palce.
- Zabawa z wykorzystaniem wierszyka Małgorzaty Barańskiej o palcach dłoni.
Dzieci słuchają wierszyka i pokazują kolejne palce.

Pierwszy palec to jest kciuk.

Drugi robi: stuk, stuk, stuk.

To jest długi trzeci palec,

czwarty mniejszy, piąty – malec.

Dłoń ma razem palców pięć.

Policz z nami, gdy masz chęć.

Na koniec dzieci rozstawiają palce obu dłoni i poruszają dłońmi w nadgarstkach.

- Ćwiczenia dłoni.
Dzieci poruszają palcami, nadgarstkami, obrysowują ułożoną na podłodze dłoń palcami drugiej dłoni.

- Odbijanie dłoni maczanej w farbie między gałęziami sylwety drzewa przyklejonej na kartonie.

Sylweta drzewa przyklejona na kartonie, farby w jesiennych kolorach (rozrobione wodą).

Dzieci maczają dłonie w farbie (żółtej, czerwonej, pomarańczowej, brązowej...) i odbijają je na sylwecie drzewa, między gałęziami.

Przeglądanie się liniom na odbiciach dłoni.

Linie papilarne to charakterystyczny układ bruzd na skórze ludzi, w szczególności na opuszkach palców rąk. Badaniem linii papilarnych palców dłoni zajmuje się nauka zwana daktyloskopią. Rozróżnia się wzory linii papilarnych: pętlicowe, wirowe i łukowe.

- Oglądanie przez lupy swoich linii papilarnych palców dłoni.
- Umieszczenie kartonu z drzewem w widocznym miejscu sali.
- Obrysowanie dłoni. Wycięcie rysunków. Rysowanie na rysunkach wymyślonych linii papilarnych.

Kartki, ołówki, nożyczki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa rozwijająca szybką reakcję na sygnał – *Uważaj na hasło*. Dzieci maszerują w rozsypce, w wyznaczonym miejscu ogrodu, wykonując określone czynności na podawane przez N. hasła: *Stop* – zatrzymanie w bezruchu; *Hop* – wyskok w górę; *Bęc* – przykucnięcie; *Pary* – utworzenie par.
- Zabawa ruchowa *Zawijajemy buty*. Dzieci naśladują wiązanie butów, nie mogą jednak tego robić w przysiadzie lub na siedząco. Muszą to robić w pozycji stojącej, podnosząc nogi na zmianę i utrzymując przy tym równowagę.

III

- Ćwiczenie analizy i syntezy wzrokowej.
Obrazki zabawek pocięte na części.
Dzieci składają w całość obrazki pocięte na części. Po ułożeniu obrazka nazywają przedstawioną na nim zabawkę.

- Karta pracy, cz. 1, s. 15.
Określanie emocji przedstawionych na rysunkach misiów. Słuchanie tego, co o sobie mówią. Kolorowanie rysunków misiów na określone kolory. Kończenie rysunków misiów według wzoru.

- Zabawa ruchowa *Magiczne gesty* (przewodnik, s. 37).
- Zabawa *Kreatywne rysowanie*.

Kartki, ołówki.

Dzieci siadają przy stolikach. Zamykają oczy i rysują ołówkami na kartkach dowolne, nieokreślone kształty. Następnie otwierają oczy, obracają kartki w różne strony i próbują dostrzec w poplątanych liniach jakieś określone kształty, np. postaci, zwierząt, roślin. Dzieci mogą wzajemnie oglądać swoje prace. Następnie pogrubiają mazakami dostrzeżone kształty. Jeżeli to konieczne, dorysowują brakujące elementy i pokazują rysunki pozostałym dzieciom.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Zabawa rozwijająca reakcję na ustalone sygnały – <i>Kolorowe obręcze</i> . Utrwalanie piosenki <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> . Ćwiczenia oddechowe – <i>Kolorowe wstążki</i> . Dzielenie nazw obrazków na sylaby. Określanie środkowej głoski w nazwach obrazków. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.	I 4, IV 7 IV 2, IV 7 IV 2, IV 14 IV 2 I 5
II.1.	Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej <i>Linie papilarne</i> . Cele: rozwijanie mowy, dekodowanie obrazków – tworzenie kontraktu grupowego. Zabawa ruchowa <i>Skała</i> .	III 7, IV 5 I 5
2.	Ćwiczenia słuchowe na poziomie sylaby i głoski. Cel: przygotowanie do nauki czytania. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa rozwijająca umiejętność współdziałania – <i>Proszę, dziękuję</i> ; zabawy w piaskownicy, w ogrodzie przedszkolnym, z wykorzystaniem zabawek do zabaw w piasku – zachęcanie do współdziałania w małych zespołach, stosowanie zwrotów grzecznościowych, dzielenie się zabawkami.	IV 2 I 5, III 4, III 5
III.	Rysowanie szlaczków po śladzie, a potem – samodzielnie. Zabawa ruchowa <i>Wędrująca maskotka</i> . Wykonanie obrazka dla kolegi, koleżanki z grupy.	IV 8 I 5 III 8, IV 8

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- dekodowanie obrazków – tworzenie kontraktu grupowego,
- przygotowanie do nauki czytania.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące opowiadania,
- wspólnie tworzy kontrakt grupy,
- dokonuje analizy i syntezy na poziomie sylaby (głoski).

Przebieg dnia

I

- Zabawa rozwijająca reakcję na ustalone sygnały – *Kolorowe obręcze*.
Obręcze, tamburyn, odtwarzacz CD, nagranie spokojnej muzyki.
Dzieci zajmują dowolne miejsca w trójkach. W każdej trójce dwoje dzieci trzyma uniesioną w górę obręcz, w środku między nimi zajmuje miejsce trzecie dziecko. Przy nagraniu spokojnej muzyki dzieci powoli opuszczają obręcz i je unoszą. Na sygnał – uderzenie w tamburyn – wszystkie dzieci unoszą obręcz w górę, a dzieci zajmujące miejsca w środku zamieniają się miejscami, przechodząc do innej pary. Na sygnał – dwa uderzenia w tamburyn – pary trzymające obręcz zamieniają się miejscami. Dzieci stojące w środku pozostają na swoich miejscach.

- Utrwalanie piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam*.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

- Ćwiczenia oddechowe *Kolorowe wstążki*.

Patyczek z umocowanymi na nim kolorowymi paskami bibuły (dla każdego dziecka), nagranie pogodnej muzyki.

Dzieci zajmują dowolne miejsca w sali. Każde dziecko trzyma w ręce patyczek z umocowanymi na nim kolorowymi paskami bibuły. W rytmie muzyki o pogodnym charakterze dzieci przemieszczają się w określonym przez N. kierunku. Na hasło: *Wieje wiatr*, zatrzymują się i dmuchają, wprawiając swoje paski bibuły w ruch.

• Dzielenie nazw obrazków na sylaby. Obrazki, koszyk. Dzieci siedzą w kole. Losują z koszyka obrazki. Dzieli ich nazwy na sylaby, jednocześnie klaszcząc.	• Określanie środkowej głoski w nazwach obrazków. Obrazki. N. pokazuje obrazki. Mówi ich nazwy, przeciągając środkową głoskę, a dzieci podają środkową głoskę. Potem N. mówi nazwy obrazków, głoskując je, a dzieci podają całe nazwy. Np.: l-a-s (las), b-u-t (but), d-o-m (dom)...
--	---

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 29).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej *Linie papilarne*.

- Wypowiedzi dzieci na temat: *Jak się czuję w przedszkolu?*

Uświadamianie dzieciom, że aby w przedszkolu mogły czuć się dobrze i bezpiecznie jak w domu, wszystkie muszą się starać i przestrzegać ustalonych zasad – norm postępowania.

- Zabawa *Moje uczucia*.

Maskotka.

Dzieci podają sobie maskotkę w kole i kończą zdanie: *Czuję się dobrze w przedszkolu, gdy... a źle, gdy...*

N. zachęca do utworzenia kodeksu grupowego.

- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 6–7.

Dzieci z grupy Ady siedziały na dywanie i z ciekawością obserwowały, co robi nauczycielka. Pani ustawiła specjalną tablicę i za pomocą magnesów przyczepiła do niej duży arkusz białego papieru.

– Będziemy malować obraz? – zapytał Tomek.

– Zaraz się przekonacie – nauczycielka uśmiechnęła się tajemniczo i przyniosła dwa zestawy farb plakatowych.

– Ja będę malował jak Picasso! – powiedział Jaś.

– Pika... co? – zdziwiła się Kasia.

– Picasso, taki znany malarz. Widziałem jego obrazy w muzeum i wiecie co... – czasami malował podobnie jak my.

– Takie bohomazy? – zachichotały dziewczynki.

– Wcale nie bohomazy, tylko kolorowe portrety z kółek, trójkątów i kwadratów. Mama mi mówiła, że miał wielki talent.

– A moje rysunki wiszą w przedpokoju i też są ładne – pochwaliła się Ada.

– Moje też! – powiedział Piotrek.

– Nieprawda, bo kiedyś narysowałeś żyrafę, która wyglądała jak słoń! – zaśmiał się Paweł.

– A ty namalowałeś różowego kota! Koty nie są różowe! – zdenerwował się Piotrek.

– A ty nie umiesz budować wieży!

W sali zrobiło się bardzo głośno, a dzieci zaczęły się nawzajem popychać.

– Bardzo proszę o ciszę! – powiedziała nauczycielka. – Czy wiecie, co to znaczy być cicho jak makiem zasiał?

– To znaczy być cicho jak myszy pod miotłą! – odpowiedziały dzieci chórem, ponieważ doskonale знаły umowę ze swoją panią. Gdy wypowiadała zdanie o maku i ciszy, należało odpowiedzieć hasłem „myszy i miotła”, a potem być cicho, ciszej, najciszej...

– Kochani, każde z was ma już sześć lat, a to znaczy, że sami możecie ustalać reguły zachowania i współpracy w przedszkolu, tak żeby wszyscy czuli się tutaj dobrze. Na tej białej planszy zapiszemy wszystkie propozycje, które będą waszymi kompasem i wskazówką. Co o tym myślicie?

– Super! – zawołał Tomek.

– Jeśli ustalimy zasady, to wtedy nie będziemy się kłócić – powiedziała Ada. – Ja z moim bratem Olkiem mamy swój kontrakt w domu i nie kłócimy się o komputer.

– Kontakt? – zdziwiła się Basia.

– Kontrakt – poprawiła ją Ada. – Taką ważną umowę.

Pani wzięła do ręki zielony pisak i wielkimi literami zapisała tytuł „Kodeks przedszkolaka”.

– Proponuję, żeby jako pierwszy punkt wpisać: „Zwracamy się do siebie po imieniu”. To znaczy, że nikogo nie przezywamy. Zgadza się?

– Tak! Nie wolno mówić do kogoś „grubas” albo „rudzielec” – stwierdziła Ada, która miała rude włosy i kilka razy była nazywana rudą wiewiórką.

Dzieci z radością dyktowały swoje propozycje, a pani zapisywała je w punktach. Pojawiły się takie zapisy:

„Każdy mówi po kolei, a nie wszyscy naraz”.

„Jesteśmy dla siebie mili i sobie pomocni”.

„Wspólnie rozwiązujemy problemy”.

„Dzielimy się zabawkami i przyborami”.

„Pomagamy słabszym”.

„Dbamy o czystość sali i całego przedszkola”.

„Słuchamy pani i siebie nawzajem”.

– Jest jeszcze jedna bardzo ważna rzecz! – zawołał podekscytowany Jaś.

– Słucham, Jasiu.

– Trzeba koniecznie napisać: „Zakładamy dwie różne skarpetki”.

Dzieci roześmiały się głośno.

– A dlaczego? – spytała zdziwiona pani.

– Bo u nas w domu ciągle giną skarpety i nawet tata zakłada czasami jedną czarną, a drugą brązową.

– A ja bym dopisała: „Ten, kto ma katar, zostaje w domu” – dodała Zosia.

– I jeszcze to, że można mieć trzy dokładki szpinaku! – zawołał Paweł, znany w przedszkolu wielbielcem szpinaku.

Kiedy pani zapisała już dziesięć punktów Kodeksu przedszkolaka, poprosiła dzieci, żeby każde z nich pomalowało wewnętrzną część dłoni na dowolny kolor i przypieczętowało dokument. Dzieci z radością zabrały się do dzieła. Biała płachta papieru pokryła się kolorowymi odciskami dziecięcych rąk, a każda z nich okazała się niepowtarzalna.

– Twoja ręka jest większa od mojej – powiedziała Ada do jednego z chłopców.

– A ty odcisnęłaś lewą – zauważył ktoś inny.

– Zobaczcie, jakie tu są dziwne kreski i labirynty – Ada pochyliła się nad kolorowymi odciskami z lupą w ręce.

– Każda ręka ma inne kreseczki i wzorki, tak jak płatki śniegu! – zachwyciła się nowym odkryciem.

– Jakie śmieszne spiralki są na naszych palcach! – zauważyła Kasia.

– To są linie papilarne – wyjaśniła pani. – Każdy człowiek ma różny układ tych linii i żadna dłoń nie jest taka sama jak dłoń innego człowieka.

Kodeks przedszkolaka prezentował się wspaniale. Nie dość, że zawierał wiele cennych wskazówek, to w dodatku był kolorowy i były na nim ślady każdego przedszkolaka z osobna.

– Nasze odciski palców to prawdziwe dzieło sztuki – powiedział poważnie Wojtek i wszyscy przyznali mu rację.

– Proszę pani, czy możemy dopisać jeszcze jeden punkt do naszej umowy? – zapytała Ada.

– Jaki?

– „Pamiętać o tym, że każdy z nas jest niezwykle” – odpowiedziała Ada.

- Rozmowa na temat opowiadania.
- Co zaproponowała dzieciom pani?
- Jakie propozycje do kontraktu podawały dzieci?
- Ile punktów zawierał kontrakt sześciolatka?
- Co zrobiły dzieci w celu przypieczętowania dokumentu?
- Co odkryła Ada na kolorowych odciskach dłoni?
- Co zaproponowała Ada, żeby dopisać do umowy?

- Karta pracy, cz. 1, s. 16.

Oglądanie rysunków schematycznych. Określanie, co one oznaczają. (Np.: myjemy ręce, zwłaszcza po pobycie w toalecie; sprzątam zabawki po zabawie; nie kłócimy się; nie wyśmiewamy się z innych, nie przezywamy; posługujemy się sztućcami przy posiłkach; nie mówimy z pełną buzią; pomagamy młodszemu, słabszemu). Rysowanie innych propozycji do kontraktu grupowego, w sposób schematyczny.

Rysowanie w każdym kolejnym polu o jedną kropkę więcej niż w poprzednim.

- Zabawa ruchowa *Skała* – świadome kontrolowanie ruchów ciała. Dzieci dobierają się w pary. Jedno dziecko z pary leży na podłodze, drugie próbuje je przesunąć, przetoczyć. Po chwili następuje zmiana ról.

Zajęcia 2. Ćwiczenia słuchowe na poziomie sylaby i głoski.

- Zabawa *Taka sama sylaba*.

Obrazki, tamburyn.

N. rozdaje dzieciom obrazki. Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze dobierają się w pary tak, żeby nazwy ich obrazków rozpoczynały się takimi samymi sylabami.

- Bezgłośnie wymawianie przez N. imion dzieci.
N. wymawia bezgłośnie imiona dzieci. Dziecko, które uważa, że jego imię zostało wymówione, na chwilę wstaje.
- Układanie rymów do nazw zabawek.

Zabawki.

Dzieci siedzą przed N., który pokazuje różne zabawki. Dzieci wymyślają rymy do nazw zabawek. Np.

lalka – pralka, miarka,

samochody – lody, schody, ogrody,

*pajacyki – kucyki, warkoczyki,
wózki – kózki, kluski, bluzki,
łóżeczka – łyżeczka, laleczka...*

- Wskazywanie kierunku, z którego dochodzi dźwięk.

Przepaska.

Dzieci tworzą koło. W środku koła siada chętne dziecko, któremu N. dokładnie zasłania oczy przepaską. Na dany przez N. znak jedno dziecko z koła wstaje, jak najciszej podchodzi do dziecka siedzącego w środku. Gdy dziecko ze środka koła usłyszy odgłos kroków i wskaże, skąd one dochodzą, wtedy podchodzące dziecko musi się cofnąć na swoje miejsce. Dziecko, któremu uda się bezszelestnie podejść i dotknąć dziecka siedzącego w środku koła, zamienia się z nim rolą.

- Zabawa *Co to za słowo?*

N. mówi słowa z podziałem na sylaby. Dzieci (5-latki) syntezują sylaby i mówią całe słowa. N.: *ska-kan-ka* (skakanka), *hu-laj-no-ga* (hulajnoga), *he-li-kop-ter* (helikopter), *sto-krot-ka* (stokrotka).

N. mówi słowa z podziałem na głoski, dzieci (6-latki) syntezują głoski i mówią całe słowa. Np.: *d-o-m* (dom), *k-o-t* (kot), *b-u-d-a* (buda), *w-a-g-a* (waga), *k-o-ł-o* (koło), *f-o-k-a* (foka)...

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa rozwijająca umiejętność współdziałania – *Proszę, dziękuję.*

Gazeta pocięta na kawałki (dla każdego dziecka).

Dzieci spacerują po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym z kartkami na głowach. Jeśli któreś dziecko zgubi kartkę, musi poczekać, aż inne dziecko ją podniesie i mu poda. Podczas zabawy dzieci używają zwrotów grzecznościowych: *proszę* – kiedy podają kartkę, *dziękuję* – kiedy ją otrzymują.

- Zabawy w piaskownicy, w ogrodzie przedszkolnym, z wykorzystaniem zabawek do zabaw w piasku. Zachęcanie do współdziałania w małych zespołach; stosowanie zwrotów grzecznościowych i dzielenie się zabawkami.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 17.

Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie. Rysowanie w każdym kolejnym polu o jedną kropkę mniej niż w poprzednim.

- Zabawa ruchowa *Wędrująca maskotka.*

Maskotka.

Dzieci stają w rozsypcie. Jedno z nich przekazuje wybranej osobie dowolną maskotkę, poruszając się w wymyślony przez siebie sposób.

- Wykonanie obrazka dla kolegi lub koleżanki.

Różne materiały: kolorowy papier, klej, farby plakatowe, zasuszone liście, kredki, pastele olejne...

Dzieci wybierają sobie materiał i temat obrazka. Wykonują obrazek dla konkretnej osoby: kolegi lub koleżanki.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Zabawy z zastosowaniem rymowanki Małgorzaty Barańskiej <i>Prawa, lewa strona ciała</i> .	IV 2, IV 14
	Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	I 6, IV 2
	Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski.	
	Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2.	I 5
II.1.	Słuchanie rymowanki B. Szelańskiej <i>Zasady przedszkolaka</i> . Cele: rozwijanie mowy, poznawanie innych niż dotychczas zasad zachowania się w grupie.	III 7, IV 5
2.	Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej.	I 8
	Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Do piaskownicy</i> , zabawa ruchowa <i>Zbieramy liście</i> .	I 5
III.	Kończenie słów – dopowiadanie drugich sylab do usłyszanych pierwszych sylab. Kolorowanie tych zabawek, którymi chciałyby się bawić dzieci.	IV 2, IV 8
	Śpiewanie, zbiorowe i indywidualne, piosenki <i>Dziękuję, proszę, przepraszam</i> . Ćwiczenie elementów ruchu w połączeniu ze śpiewem.	III 7, IV 7
	Utrwalanie zabaw przy muzyce z całego tygodnia.	I 5, IV 7
	Zabawa ruchowa <i>Zamieniamy się miejscami</i> .	I 5, IV 14
	Rozwiązywanie quizu <i>Czy bawię się bezpiecznie?</i>	III 7, IV 2, IV 5

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie innych niż dotychczas zasad zachowania się w grupie,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące utworu,
- wymienia zasady zachowania się w grupie,
- rozwija sprawność fizyczną.

Przebieg dnia

I

- Zabawa z zastosowaniem rymowanki Małgorzaty Barańskiej *Prawa, lewa strona ciała*. N. mówi rymowankę, a dzieci pokazują odpowiednie części ciała.

*Prawe oko, prawe ucho,
prawa ręka, prawy bok.
Prawą nogą najpierw tupnę,
potem w prawo zrobię krok.
Tutaj lewy mam policzek,
lewe ucho, lewe oko.
Stań naprzeciw mnie, kolego,
i spójrz w oczy mi głęboko.*

Dzieci:
pokazują prawe oko, prawe ucho,
pokazują prawą rękę i prawy bok,
tupią prawą nogą,
wykonują krok w prawo,
pokazują palcem lewy policzek,
pokazują lewe ucho i lewe oko,
dobierają się w pary,
patrzą sobie w oczy.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski. Obrazki. Dzieci losują obrazki, starają się dzielić ich nazwy na głoski – samodzielnie lub z pomocą N.
--	--

- Karta pracy, cz. 1, s. 18. Otaczanie pętlami par – misia i miseczki. Określanie, czego jest więcej. Rysowanie pod rysunkami takiej samej liczby kresek, mniej lub więcej kresek. Rysowanie po śladach linii ukośnych.
- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 29).

II

Zajęcia 1. Słuchanie wiersza B. Szelągowskiej *Zasady przedszkolaka*.

- Przypomnienie zasad poznanych dzień wcześniej.
Karton, flamaster.
Spisanie zasad przez N. na przygotowanym kartonie.
Np.:
*Każdy mówi po kolei, a nie wszyscy naraz.
Jesteśmy dla siebie mili i pomagamy sobie.
Wspólnie rozwiązujemy problemy.
Dzielimy się zabawkami i przyborami.
Pomagamy słabszym.
Dbamy o czystość sali i całego przedszkola.
Słuchamy pani i siebie nawzajem.
Pamiętamy o tym, że każde dziecko jest niezwykle.*
- Słuchanie wiersza.
N. mówi, żeby dzieci słuchały uważnie wiersza, a potem wspólnie ustaliły, które z podanych w nim zasad dopiszą do kodeksu.

*Kto chce pani coś powiedzieć,
zaśpiewać piosenkę,
wie, że najpierw w górę
trzeba unieść rękę.*

*Czarodziejskie słowa:
„proszę, przepraszam, dziękuję”,
mówimy jak najczęściej!
To nic nie kosztuje.*

*Tak jak co dzień – po zabawie
trzeba sprzątnąć salę.
Poustawiać na swych miejscach
misie, klocki, lale...*

*Choć na dworze jest pochmurno,
dzieci dobrze o tym wiedzą,
że od razu jest przyjemniej,
gdy miłego coś powiedzą.*

*Nie lubimy hałasować,
bo od tego boli głowa.
Gdy głośno krzyczymy,
innych dzieci nie słyszymy.*

*Każdy pewnie o tym wie:
stolik z krzesłem lubią się.
My ich tajemnicę znamy.
Krzesło zawsze przysuwamy.*

*Stoi kosz w kącie sali
i czeka na dzieci.
Zawsze chętnie im się chwali,
że lubi jeść śmieci.*

*Przed jedzeniem, po zabawie
trzeba dobrze umyć ręce.
Nie chlapiemy się – bo chcemy,
by porządek był w łazience.*

- Rozmowa na temat wiersza.
 - *Jakie zasady są wymienione w wierszu?*
 - *Czy są one wymienione w naszym kodeksie?*
 - *O które zasady możemy wzbogacić nasz kodeks?*
(Dzieci podają propozycje, uzasadniając swój wybór).
- Dopisanie przez N. do kodeksu zasad wybranych przez dzieci.
- Przyklejenie wokół kodeksu kartoników z imionami dzieci.
Kartoniki z imionami z dzieci.
- Zabawa ruchowa przy piosence *Dziękuję, proszę, przepraszam* (przewodnik, s. 28).
Nagranie wersji instrumentalnej piosenki, odtwarzacz CD.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 1 (przewodnik, s. 14).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Do piaskownicy*.
Tamburyn.
Dzieci poruszają się dookoła piaskownicy w rytmie wystukiwanym na tamburynie. Gdy usłyszą sygnał *Hop!*, zmieniają kierunek poruszania się. Podczas przerwy w grze wskakują do piaskownicy i przykucają.
- Zabawa ruchowa rozwijająca szybką reakcję na sygnał – *Zbieramy liście*.
Bębenek.
Dzieci maszerują po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Na sygnał – uderzenie w bębenek, schylają się i podnoszą liście. Dwa uderzenia w bębenek są sygnałem do dalszego marszu.

III

Karta pracy, cz. 1, s. 19.

Kończenie słów – dopowiadanie drugich sylab do usłyszanych pierwszych sylab. Kolorowanie tych zabawek, którymi chciałoby się bawić dzieci. Rysowanie linii ukośnych po śladach, a potem – samodzielnie.

- Utrwalanie piosenki *Dziękuję, proszę, przepraszam* – śpiewanie zbiorowe i indywidualne.
Nagranie wersji instrumentalnej piosenki, odtwarzacz CD.
Ćwiczenie elementów ruchu w połączeniu ze śpiewem oraz do wersji instrumentalnej piosenki.

- Utrwalenie zabaw przy muzyce z całego tygodnia.
- Zabawa ruchowa *Zamieniamy się miejscami*.
Dzieci stoją w kole. Zamieniają się miejscami dzieci, których cechy podaje N.
Np.:

- zamieniają się miejscami dzieci, które skończyły sześć lat,
- zamieniają się miejscami dzieci, które są blondynami (blondynkami),
- zamieniają się miejscami dzieci mające w ubraniu czerwony element,
- zamieniają się miejscami dzieci o niebieskich oczach...

- Rozwiązywanie quizu *Czy bawię się bezpiecznie?*

Kartki z pytaniami (dla każdego dziecka), małe czerwone koła i małe zielone koła.

N. rozdaje dzieciom kartki z pytaniami i małe koła: czerwone i zielone. Następnie czyta pytania po kolei. Jeśli odpowiedź brzmi: *tak*, dzieci przyklejają obok pytania zielone koło, a jeśli brzmi: *nie* – przyklejają czerwone koło. Potem dzieci liczą czerwone koła i zielone koła i rysują na kartkach odpowiednią liczbę czerwonych kresek i zielonych kresek. Kartki oddają N. On czyta pytania quizu jeszcze raz i wspólnie z dziećmi ustala, kiedy należało odpowiedzieć *tak* (zielone koło), a kiedy *nie* (czerwone koło).

Przykładowe pytania:

- *Czy możemy grać w piłkę w miejscach dozwolonych, oddalonych od ulicy?*

- Czy biegamy po sali, gdy są porzucane zabawki?
- Czy huśtamy się na krzeselkach?
- Czy wchodzimy na meble?
- Czy biegamy w miejscu do tego wyznaczonym?
- Czy wkładamy kredki, kamyki do nosa?
- Czy zjeżdżamy sami, w odpowiedniej pozycji, ze zjeżdżalni?
- Czy myjemy ręce po powrocie z ogrodu, spaceru?
- Czy bawimy się ostrymi przedmiotami?
- Czy na rowerze jeździmy w kasku i w ochraniaczach?

Wrzesień, tydzień 3

Dzień 1

Moja droga do przedszkola

Na skrzyżowaniu

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Rozmowa na temat sposobu, w jaki dzieci przybywają do przedszkola. Słuchanie piosenki <i>Ruch uliczny</i> . Rozmowa na temat piosenki, określanie jej budowy i nastroju. Zabawy dowolne w wybranych kąciakach.	IV 2 IV 2, IV 7 IV 5 I 6, IV 2
	Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.	I 5
II.1.	Wycieczka na pobliskie skrzyżowanie. Cele: rozpoznawanie pasów, sygnalizacji świetlnej; poznawanie zasad ruchu drogowego. Zabawa ruchowa <i>Ruch uliczny</i> . Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Samochody</i> , zabawa ruchowa 1, 2, 3.	IV 2, IV 9 I 5, IV 7 I 5, IV 14
III.	Czytanie całościowe nazw wybranych pojazdów. Wskazywanie (i zaznaczanie) tych pojazdów, które można spotkać w miejscowości dziecka. Rysowanie po śladach linii ukośnych. Ćwiczenia usprawniające aparat słuchu – <i>Uliczne sygnały</i> . Opowieść ruchowa przy muzyce, na podstawie tekstu piosenki <i>Ruch uliczny</i> .	IV 4 IV 8 IV 1, IV 14 IV 1, IV 7

Cele główne

- poznawanie zasad ruchu drogowego,
- rozpoznawanie pasów, sygnalizacji świetlnej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- zna wybrane zasady ruchu drogowego,
- wie, jak należy przechodzić przez ulicę, przy jakim świetle sygnalizacji świetlnej.

Przebieg dnia

I

- Rozmowa na temat sposobu, w jaki dzieci przybywają do przedszkola.

Kartka formatu A3.

N. opowiada o swojej drodze do przedszkola i rysuje na tablicy (kartce formatu A3) swoją drogę. Np.

Do przedszkola przychodzę piechotą, ponieważ mieszkam blisko. Po wyjściu z klatki schodowej skręcam w prawą stronę, potem w lewą stronę, następnie znowu w prawą stronę – i jestem w przedszkolu.

Następnie wypowiadają się chętne dzieci. N. pyta:

- *Kto przychodzi do przedszkola pieszo, z rodzicami?*
- *Kto przyjeżdża do przedszkola samochodem (autobusem, tramwajem, trolejbusem)?*

N. za każdym razem liczy dzieci. Na koniec porównuje ich liczbę. Potem głośno mówi, w jaki sposób dociera do przedszkola najwięcej dzieci.

- Słuchanie piosenki *Ruch uliczny* (sł. i muz. J. Kucharczyk).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Kie-dy ra - no i - dę z ma-mą do przed-szko-la, prze-cho-dzi - my przez ru-chli - we
 skrzy - żo - wa - nie. Sa - mo-cho - dy ja - dą szy - bko, ka-żdy w swo-ją stro-nę - my sto -
 i - my i cze - ka - my, aż świa-tło bę - dzie zie - lo - ne. Zie -
 lo-ne świa-tło - mo-żesz iść, czer-wo - ne świa-tło - stój i cze - kaj! Gdy zie - lo - ne znow za-bły-śnie,
 śmia - ło idź, nie zwle - kaj! Zie - śmia - ło idź, nie zwle - kaj!

- I. *Kiedy rano idę z mamą do przedszkola,
 przechodzimy przez ruchliwe skrzyżowanie.
 Samochody jadą szybko, każdy w swoją stronę –
 my stoimy i czekamy, aż światło będzie zielone.*

Ref.: *Zielone światło – możesz iść,
 czerwone światło – stój i czekaj!
 Gdy zielone znow zablýśnie,
 śmiało idź, nie zwlekaj!*

- II. *Na plecaku odbłaskowe mam światełka
 i przechodzę przez ulicę tam, gdzie zebra.
 Mama albo tata mocno trzyma mnie za rękę,
 bo wiem o tym: z dorosłymi na drodze zawsze bezpieczniej.*

Ref.: *Zielone...*

- Rozmowa na temat piosenki.
- *Z ilu zwrotek składa się piosenka?*
- *Czy piosenka ma refren?*

- *Jaka jest piosenka – wesoła czy smutna?*
- *Przy jakim świetle sygnalizacji świetlnej przechodzimy przez ulicę?*
- *Czy dzieci powinny same przechodzić przez ulicę?*

• Zabawy dowolne w wybranych kąciach.	• Podział nazw obrazków na głoski. Obrazki, koszyk. Dzieci losują z koszyka obrazki (o nazwach trzygłoskowych, czterogłoskowych). Dzieci kolejno ich nazwy na głoski.
---	--

• Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.

Krążki.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Środki lokomocji*.
Dzieci naśladują ruchy pojazdów na hasła – nazwy pojazdów podawane przez N.
Np. *rowery* – dzieci kładą się na dywan i naśladują pedałowanie; *autobusy* – w grupach pięcioosobowych (sześcioosobowych) tworzą rząd i poruszają się w różnych kierunkach sali; *samoloty* – wyciągają ręce w bok i biegają po sali, zwracając uwagę, żeby nie dotknąć innego samolotu.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Ruch uliczny*.
Dzieci swobodnie biegają po sali, naśladując różne pojazdy: samochody osobowe, samochody ciężarowe, autobusy, motocykle. Kiedy N. podniesie do góry zielony krążek, pojazdy poruszają się w dowolnych kierunkach; żółty – znacznie zwalniają; czerwony – zatrzymują się.
- Zabawa ruchowa z elementami przeskoku – *Skoki*.
N. układa krążki jeden za drugim, w odległości ok. 0,5 m od siebie, tworząc ścieżkę z przeszkodami. Dzieci kolejno przemierzają trasę, przeskakując krążki.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Zmieniamy koło*.
Dzieci swobodnie biegają po sali. Na sygnał N. podbiegają do krążków leżących na brzegu dywanu i turlają je przez chwilę. Następnie naśladują zmienianie koła (pompowanie, nakładanie, przykręcanie koła).
- Ćwiczenia uspokajające.
Dzieci maszerują po obwodzie koła, trzymając w rękach krążki. Śpiewają dowolną piosenkę, wystukując jej rytm palcami na krążkach.

II

Zajęcia 1. Wycieczka na pobliskie skrzyżowanie.

- Zapoznanie z celem wycieczki.
- Obserwowanie ruchu na ulicy; nazywanie pojazdów; łączenie ruchu z kolorami sygnalizacji świetlnej.
- Obserwowanie pieszych przechodzących po pasach; łączenie go z kolorami sygnalizacji świetlnej.
- Oglądanie znaków drogowych znajdujących się w pobliżu skrzyżowania.
- Przejście przez skrzyżowanie.
- Wyjście na skrzyżowanie – obserwowanie ruchu drogowego (pojazdów, sygnalizacji świetlnej, poruszania się pieszych).
- Przejście przez skrzyżowanie przy zielonym świetle sygnalizacji świetlnej.
- Powrót do przedszkola.
- Rozmowa na temat wycieczki.
- *Gdzie byliśmy na wycieczce?*
- *Co widzieliście?*
- *Kiedy poruszały się pojazdy, a kiedy – piesi?*

– Po czym poruszali się piesi, przechodząc przez ulicę?

– Jak inaczej mówimy na pasy na jezdni? Dlaczego?

- Zabawa ruchowa *Ruch uliczny*.

Sala przedszkolna to ulica. N. dzieli dzieci na trzy grupy:

- *pieszych* – dzieci, które będą poruszały się przy muzyce w tempie umiarkowanym,
- *samochody* – dzieci reagujące na muzykę w tempie szybkim,
- *rowery* – dzieci reagujące na muzykę w tempie wolnym.

Samochody otrzymują kolorowe krążki (kierownice), rowery naśladują trzymanie kierownicy, a piesi naśladują spacerowanie.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Samochody*.

Krążki: czerwony, żółty, zielony, kółka do sersa (dla każdego dziecka).

N. ma trzy kolorowe krążki: czerwony, zielony, żółty. Pyta dzieci, co robią samochody, gdy świeci się czerwone światło, co – gdy jest zielone światło, a co – gdy żółte. Następnie rozdaje dzieciom kółka do sersa, które będą imitowały kierownice. Samochody przemieszczają się po ogrodzie przedszkolnym zgodnie z kolorem krążka pokazanego przez N.: czerwony krążek – stoją w miejscu, żółty krążek – przygotowują się, czerwony krążek – jadą.

- Zabawa ruchowa *1, 2, 3*.

Dzieci razem z N. stoją w kręgu. Z pomocą N. odliczają kolejno: *jeden, dwa, trzy*. Mamy więc w kręgu dzieci: jedyńki, dwójki, trójki. N. wyjaśnia, że dzieci będą zamieniały się miejscami po usłyszeniu swojej liczby. Gdy N. mówi *trzy*, zamieniają się miejscami trójki.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 20.

Czytanie razem z N. nazw wybranych pojazdów. Naklejanie czerwonych kół na zdjęcia pojazdów, które można spotkać w miejscowości dziecka. Rysowanie linii ukośnych po śladzie.

- Ćwiczenie usprawniające aparat słuchu – *Uliczne sygnały*.

Płyta CD z nagraniami odgłosów wydawanych przez różne poruszające się pojazdy.

Dzieci rozpoznają pojazdy poruszające się po ulicach na podstawie usłyszanych charakterystycznych odgłosów, które one wydają.

- Opowieść ruchowa przy muzyce, na podstawie tekstu piosenki *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 48).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Trzy koła (zielone, żółte, czerwone) wycięte z kartonu, umocowane na patyczkach (światła sygnalizatora), dwie skakanki, białe kartonowe pasy – szersze (przejście dla pieszych) i węższe (środek jezdni), kartonowe kierownice (wycięte podczas zajęć plastycznych), nagranie odgłosów wydawanych przez różne poruszające się pojazdy.

N. układa równolegle na środku sali skakanki tworzące jezdnię. Między nimi układa wąskie paski białego kartonu, tworząc linię przerywaną – środek jezdni. Przejście dla pieszych to ułożone białe, przyklejone do podłogi, pasy. Kolejna skakanka ułożona równolegle do jezdni tworzy chodnik.

Organizacja:

- ośmioro dzieci trzymających kierownice zajmuje miejsce na lewym pasie jezdni,
- ośmioro dzieci trzymających kierownice zajmuje miejsce na prawym pasie jezdni,
- po obydwu stronach przejścia dla pieszych, po dwoje dzieci, jedno za drugim, w siadzie skrzyżnym, trzyma w rękach światła sygnalizatora,
- pozostałe dzieci w parach – Ada i mama – stoją na chodniku.

Przebieg opowieści ruchowej:

N.: *Wczesnym rankiem Ada maszeruje do przedszkola, trzymając mamę za rękę. (Muzyka w rytmie marszowym, dzieci w parach – Ada i mama – maszerują po chodniku). Nagle – stop! Czerwone światło sygnalizatora ostrzega przed mknącymi jeżdżącymi samochodami. Jadą autobusy, ciężarówki, motocykle. Słychać klaksony samochodów osobowych. (Pary zatrzymują się przed przejściem dla pieszych, wstają dzieci trzymające czerwone koła, słysząc odgłosy jadących samochodów (płyta CD), ruszają dzieci, które są pojazdami). Ada ściska mocno dłoń mamy. Wie, że już za chwilę zielone światło zaprosi pieszych do przejścia na drugą stronę jezdni. O! Właśnie się zapaliło. (Wstają dzieci trzymające zielone koła, muzyka w rytmie marsza, pary przechodzą po pasach na drugą stronę). W oddali widać przedszkole. Jeszcze tylko jedno przejście przez niewielką uliczkę. Są pasy i znak, na którym widać dzieci. Ada w dalszym ciągu trzyma mamę za rękę. Wtedy czuje się bezpieczna. Spogląda w lewo, w prawo i jeszcze raz w lewo, po czym pewnym krokiem przechodzi na drugą stronę.*

Wrzesień, tydzień 3

Dzień 2

Moja droga do przedszkola

Wszędzie są koła

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Słuchanie rymowanek. Rysowanie po śladach rysunków sygnalizatorów. Kolorowanie odpowiednio świateł. Kończenie kolorowania pasów. Słuchanie piosenki <i>Ruch uliczny</i> – analizowanie tekstu piosenki. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.		I 2, IV 8 IV 2, IV 7 I 5
II. Zapoznanie z figurą geometryczną – kołem. Cele: rozwijanie umiejętności klasyfikowania na podstawie jednej cechy – wielkości; dostrzeganie rytmu i kontynuowanie go. Zabawa ruchowa <i>Położ koło</i> .		IV 12 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2. Cele: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Koło, rząd, szereg</i> ; spacer – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie, zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów.		I 8 I 5, IV 18
III. Podział nazw zdjęć (<i>samochód, pasy, rower</i>) na sylaby. Rysowanie tego, czego nazwa rozpoczyna się taką samą sylabą jak podana nazwa. Słuchanie wypowiedzi. Liczenie w niej zdań. Określanie, czy wszystkie zdania są prawdziwe. Rysowanie po śladach wzorów. Zabawa ruchowa <i>Ruch uliczny</i> . <i>Taniec z gumą</i> – rozbudzanie radości wynikającej z obcowania z muzyką.		IV 2, IV 8 IV 2, IV 15 I 5, IV 7 I 5, IV 7

Cele główne

- zapoznanie z kołem,
- rozwijanie umiejętności klasyfikowania na podstawie jednej cechy – wielkości,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa koło,
- segreguje koła według wielkości,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- • Karta pracy, cz. 1, s. 21.
Słuchanie rymowanek. Rysowanie po śladach rysunków sygnalizatorów. Kolorowanie świateł na odpowiednie kolory. Kończenie kolorowania pasów.
- Słuchanie piosenki *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 48).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
Analizowanie tekstu piosenki.
 - Jak wygląda skrzyżowanie w drodze do przedszkola?
 - Co „mówi” zielone światło? Co „mówi” czerwone światło?
 - Ile świateł jest na sygnalizatorze dla pieszych, a ile na sygnalizatorze dla kierowców?
 - Co powinien mieć każdy przedszkolak?
 - Po czym przechodzimy przez jezdnię?
- • Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3 (przewodnik, s. 49).

II

Zajęcia 1. Zapoznanie z figurą geometryczną – kołem.

- Oglądanie kół różnej wielkości; określanie, co mają wspólnego (kształt), a czym się różnią (kolorem, wielkością).
Koła różnej wielkości i w różnych kolorach.
 - Czy koła mają boki?
- Obrysowywanie kół kolejnymi palcami jednej ręki, a potem drugiej ręki.
Kartonowe koła różnej wielkości.
N. rozdaje dzieciom kartonowe koła różnej wielkości. Dzieci obracają koła w dłoniach, a potem kładą je na podłodze i obrysowują kolejnymi palcami prawej ręki, a następnie lewej ręki.
- • Zabawa ruchowa *Położ koło*.
Kartonowe koła z poprzedniej zabawy.
Dzieci kładą koła według poleceń N. Np.:
 - połóżcie koła przed sobą,
 - połóżcie koła za sobą,
 - połóżcie koła po swojej lewej stronie,
 - połóżcie koła po swojej prawej stronie,
 - połóżcie koła na stopie.
- Układanie kompozycji z kół.
Dzieci dobierają się według kolorów kół i układają z nich wspólnie dowolną kompozycję (realną lub nierealną). Następnie nazywają swoje dzieła.
- • Karta pracy, cz. 1, s. 22.
Otaczanie czerwoną pętlą dużych kół, a niebieską pętlą – małych kół. Porównywanie ich liczby. Nazywanie kolorów kół.
- • Karta pracy, cz. 1, s. 23.
Ozdabianie kół według wzoru. Rysowanie po śladach linii w kołach. Kończenie kolorowania kół według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2.

Kółka dla każdego dziecka.

- I. Część wstępna
 - Marsz po kole, rozdanie kółek.
 - Zabawa orientacyjno-porządkowa *Z domu do domu*.
Dzieci biegają pomiędzy kółkami rozłożonymi na podłodze. Na hasło: *Do domu* – szybko przykucają w najbliższym kółku. Na hasło: *Z domu* – swobodnie biegają, omijając kółka.

II. Część główna

- Ćwiczenia dużych grup mięśniowych – *Wyglądamy przez okienka*.
Dzieci przykucają w rozsypcie, trzymają kółka oburącz przed sobą. Na hasło: *Wyglądamy przez okienka* – prostują się, podnoszą kółka w górę, w skos, w prawą stronę i *patrzą przez okienka*, a następnie wracają do przysiadu. Przy powtórzeniu ćwiczenia wykonują ruch w lewą stronę.
- Ćwiczenie mięśni grzbietu – *Przymierzamy kapelusze*.
Dzieci leżą przodem, głowy kładą na dłoniach, kółka leżą przed nimi. Dzieci podnoszą kółka obiema rękami, wkładają je na głowy, łokcie opierają na podłodze – *przymierzają kapelusze*. Następnie zdejmują kapelusze i odpoczywają w leżeniu na brzuchu.
- Ćwiczenie rzutu i chwytu – *Podrzucić i złapać*.
Dzieci tworzą koło, w którego środku stoi N. Kolejno rzucają swoje kółka do N., a następnie łapią kółka odrzucone przez niego. Ćwiczą raz jedną, raz drugą ręką. Dziecko, które nie złapie kółka – klęka.
- Zabawa ruchowa z elementem czworakowania – *Kotki piją mleko*.
Kółka to miseczki z mlekiem. Są rozłożone na podłodze. Dzieci są kotkami. Chodzą wokół swoich miseczek w jedną i w drugą stronę, a następnie piją mleko, wykonując siad klęczny. Ręce mają oparte na przedramionach, poruszają językiem – naśladują picie mleka z miseczki.
- Ćwiczenie z elementem równowagi – *Huśtawka*.
Dzieci stają na jednej nodze. Drugą nogę, zgiętą w kolanie, podnoszą do góry. Zakładają kółko na stopę. Następnie próbują poruszać stopą tak, aby kółko się huśtało. Przy powtórzeniu ćwiczenia następuje zmiana nóg.
- Zabawa bieżna *Samochody*.
Dzieci swobodnie biegają w różnych kierunkach, kręcąc kółkami jak kierownicą. Na hasło: *Samochody – na parking*, gromadzą się w kilku miejscach wyznaczonych przez N. przed rozpoczęciem zabawy.
- Skrętoskłony.
Dzieci siedzą w siadzie skrzyżnym – sięgają jak najdalej za plecy, prawą ręką kładą kółko na podłodze; następnie zabierają kółko lewą ręką. Ćwiczenie powtarzają ze zmianą rąk.
- Ćwiczenie rozwijające szybkość – *Wyścigi rzędów*.
Dzieci stoją w dwóch rzędach; kółka ułożone są przed rzędami w pewnych odległościach od siebie. Dzieci biegną slalomem między kółkami w jedną i w drugą stronę, potem idą na koniec swoich rzędów, a kolejne dziecko z każdego rzędu zaczyna ćwiczenie.
- Ćwiczenie rozwijające szybkość i zręczność – *Zamień kółko*.
Dzieci są ustawione jak wyżej, każde trzyma swoje kółko. Przed każdym rzędem w szarfię znajduje się dodatkowe kółko. Dzieci kolejno biegną, zamieniają swoje kółko na to, które znajduje się w szarfię, i wracają na koniec swojego rzędu.
- Podskoki – *Z kółka do kółka*.
Dzieci wskakują obunóż do kółka leżącego na podłodze i wyskakują z niego, w tempie wystrukiwanym przez N. na bębenku.

III. Część końcowa

- Ćwiczenia stóp – *Sprytne stopy*.
Dzieci w siadzie prostym, trzymają kółka pomiędzy palcami prawej stopy, unoszą nogę z kółkiem do góry, starając się mieć wyprostowane kolano, i opuszczają nogę. Przy powtórzeniu ćwiczenia trzymają kółko drugą stopą. W pozycji stojącej dzieci łapią kółko palcami raz jednej stopy, raz drugiej stopy i podają sobie do rąk.
- Ćwiczenia wyprostne.
Dzieci maszerują po obwodzie koła z kółkami wzniesionymi nad głowami – cztery kroki marszu z kółkami w górę, cztery kroki marszu zwykłego.

- Zabawa rytmiczna.
Dzieci uderzają kółkami o podłogę w podanym przez N. rytmie. Potem odkładają kółka na swoje miejsca.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Koło, rzqd, szereg*.
Tamburyn.
Dzieci poruszają się po ogrodzie odpowiednio do dźwięków tamburynu (bieg, podskoki, marsz). Na przerwę w grze ustawiają się zgodnie z hasłem podanym przez N. – w szeregu, w rzędzie lub w kole.
- Spacer – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie. Zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 24.
Dzielenie nazw zdjęć na sylaby. Rysowanie obok zdjęć tego, czego nazwy rozpoczynają się taką samą sylabą jak ich nazwy. Słuchanie wypowiedzi. Liczenie w niej zdań. Określanie, czy wszystkie zdania są prawdziwe. Rysowanie po śladach wzorów.

- Zabawa ruchowa *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 50).
- *Taniec z gumą* – rozbudzanie radości wynikającej z obcowania z muzyką.
Nagranie piosenki *Ruch uliczny* lub muzyka instrumentalna wybrana przez N., zszyta guma pasmanteryjna o szerokości dziesięciu centymetrów, tworząca gumowe koło, odtwarzacz CD.

Dzieci ustawiają się na okręgu, jedno za drugim. W rękach trzymają gumę. Słysząc nagranie piosenki lub muzyki instrumentalnej o wesołym charakterze, zachęcającym do tańca. Dzieci w rytmie muzyki wykonują taniec z gumą:

- maszerują w lewą stronę,
- płynnie, zgodnie z muzyką, chwytają gumę prawą ręką i wykonują zwrot w tył,
- maszerują w prawą stronę,
- zwracają się twarzami do środka koła, chwytają gumę obiema rękami i rytmicznie przemieszczają się do jego środka,
- tyłem wracają do pozycji wyjściowej,
- unoszą gumę nad głowy,
- powoli ją opuszczają,
- trzymając gumę, cwałem bocznym przemieszczają się raz w lewą, raz w prawą stronę,
- powracają do marszu (guma od wewnętrznej strony koła), unoszą ręce w górę, przekładają gumę do drugiej ręki, opuszczają ręce (guma znajduje się po zewnętrznej stronie koła).

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Rysowanie po drodze Ady i taty do domu. Kolorowanie pól ze strzałkami. Określanie kierunków, w jakich się poruszali. Rysowanie linii ukośnych po śladach, a potem – samodzielnie.	IV 8, IV 14
	Zabawa <i>Pociąg</i> – reagowanie na zmianę tempa. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.	I 5, IV 7 I 5
II.1.	<i>Ruch uliczny</i> – zabawy przy piosence. Cele: rozwijanie umiejętności wokalnych; wyrabianie reakcji na przerwę w muzyce.	IV 7
	Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Pociąg</i> .	I 5, IV 7
	2. Malowanie na temat: <i>Ruch uliczny</i> . Cele: wykorzystanie w pracy swoich obserwacji; rozwijanie sprawności manualnej.	IV 2, IV 8
III.	Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Skaczący berek</i> ; oglądanie drzew w ogrodzie przedszkolnym, słuchanie ich nazw, porównywanie ich wyglądu.	I 5, IV 8
	Oglądanie zdjęć samochodów specjalistycznych. Określanie ich przeznaczenia. Poznawanie numerów alarmowych. Kolorowanie ich.	IV 2, IV 8
	Słuchanie wiersza I. R. Salach <i>Na pomoc!</i> – utrwalanie numerów alarmowych.	IV 2, IV 9
	Zabawa <i>Dokończ wypowiedzenia</i> .	IV 5
	Zabawa ruchowa <i>Zielone, czerwone</i> .	I 5
Zabawy swobodne w wybranych kąciakach.		I 6, IV 2
Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski.		

Cele główne

- rozwijanie umiejętności wokalnych,
- wyrabianie reakcji na przerwę w muzyce,
- rozwijanie sprawności manualnych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- śpiewa piosenkę,
- reaguje ruchem na sygnały – słowne i muzyczne,
- wykorzystuje w pracy plastycznej swoje obserwacje.

Przebieg dnia

I

T **Tablica EMOCJE – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 180).**

- E** • Karta pracy, cz. 1, s. 25.
Rysowanie po drodze Ady i taty do domu. Kolorowanie pól ze strzałkami. Określanie, samodzielnie lub z pomocą N., kierunków, w jakich się poruszali. Rysowanie linii ukośnych po śladach, a potem – samodzielnie.

- Zabawa *Pociąg*.

Nagranie melodii w różnym tempie, odtwarzacz CD.

Dzieci ustawiają się w kilku rzędach (pociągach). Kładą ręce na ramionach osoby stojącej przed nimi. Przy nagraniu melodii w różnym tempie pociągi poruszają się po sali – powoli lub szybko. Gdy muzyka milknie, pociągi zatrzymują się i następuje zmiana prowadzącego, który staje teraz na końcu pociągu. Maszynistą zostaje dziecko, które było drugie w każdym rzędzie.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3 (przewodnik, s. 49).

II

Zajęcia 1. *Ruch uliczny* – zabawy przy piosence.

- Słuchanie piosenki *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 48).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

- Nauka pierwszej zwrotki i refrenu piosenki.
- Osluchanie z kolejną zwrotką piosenki.
- Ćwiczenia emisyjne na sylabach: *ijo, ijo, brum, brum*.
- *Mam lusterko* – ćwiczenie umiejętności prawidłowego wymawiania samogłosek.

Lusterko dla każdego dziecka.

Dzieci zajmują miejsca w półkolu przed N. Każde dziecko ma lusterko. Dzieci wypowiadają samogłoski proponowane przez N. i obserwują w lusterkach układ swoich ust.

- Zabawa pobudzająco-hamująca *Mknące samochody*.

Bębenek.

Dzieci swobodnie maszerują w rytmie wystukiwanym na bębnie, w dowolnych kierunkach. Kiedy dźwięki bębna stają się coraz szybsze, dzieci rozpoczynają bieg na palcach w rozsypce, w określonym kierunku. Mocne uderzenie w instrument oznacza zatrzymanie się w bezruchu i pozostanie w nim przez kilka sekund.

- Zabawa *Znaki drogowe* – wyrabianie reakcji na przerwę w muzyce.

Duży szablon znaku drogowego i odpowiadający mu mały szablon do zawieszenia na szyi (dla każdego dziecka), nagranie piosenki *Ruch uliczny*, odtwarzacz CD..

Dzieci, z zawieszonymi na szyjach małymi szablonami znaków drogowych, maszerują swobodnie w rytmie piosenki *Ruch uliczny* pomiędzy rozłożonymi na środku sali dużymi znakami drogowymi. Na przerwę w muzyce każde dziecko szuka znaku, który jest zgodny ze znakiem umieszczonym na jego szyi. Wskazane przez N. dzieci nazywają swoje znaki. Podczas powtarzania zabawy dzieci zamieniają się znakami.

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Pociągi*.

Nagranie muzyki głośnej (forte) i muzyki cichej (piano), odtwarzacz CD..

Dzieci dzielą się na kilka 5-osobowych zespołów. Każdy zespół ustawia się w rzędzie, tworząc pociąg. Wszystkie pociągi stają w wyznaczonych miejscach. Przy nagraniu muzyki forte pociągi poruszają się szybko po sali. Przy nagraniu muzyki piano pociągi wracają na swoje miejsca. Sygnały powinny występować w różnej kolejności.

Zajęcia 2. Malowanie na temat: *Ruch uliczny*.

- Rozmowa na temat wycieczki.
 - Co widzieliście na wycieczce?
 - Jakie samochody poruszały się po ulicy?
 - Co robili piesi?
 - Gdzie były umieszczone sygnalizatory świetlne?
 - Po czym przechodzili piesi?

- Zabawa ruchowa *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 50).

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.

Pędzle, farby plakatowe, sznurek, spinacze do bielizny.

N. zwraca uwagę dzieci na wypełnienie całej powierzchni kartki oraz dostrzeganie proporcji.

- Wykonywanie prac przez dzieci.
- Porządkowanie miejsc pracy.
- Wspólna ocena prac.

Po wyschnięciu prac N. wiesza je na sznurku przy użyciu spinaczy do bielizny. Dzieci oglądają prace, wskazują najciekawsze ich zdaniem. Autorzy wybranych prac wypowiadają się na ich temat.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Skaczący berek*.
Jedno dziecko jest berkiem. Skacząc obunóż, stara się dogonić dzieci, które uciekają przed nim i też skaczą obunóż. Dziecko dotknięte przez berka zostaje berkiem.
- Oglądanie drzew w ogrodzie przedszkolnym, słuchanie ich nazw, porównywanie wyglądu.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 26.
Oglądanie zdjęć samochodów uprzywilejowanych. Kolorowanie ich numerów. Kolorowanie ogólnego numeru alarmowego.
- Słuchanie wiersza I. R. Salach *Na pomoc!* – utrwalanie znajomości numerów alarmowych.
Kartki z numerami alarmowymi.
N. recytuje wiersz. Przed wypowiedzeniem liczb zawiesza głos i pokazuje numery alarmowe.

*Gdy przytrafi się wypadek,
wiem, co trzeba zrobić.
Nauczyła mnie mama,
do kogo zadzwonić.
Gdy się zderzą samochody,
okradną Alicję,
997 stukam,
dzwonię na policję.
Widać z okna ogień,
chmurę jak noc czarną,
998 stukam,
wzywam straż pożarną.*

*Gdy ktoś złamie rękę, nogę
albo się skaleczy,
999 to numer,
gdzie pan doktor leczy.
A gdy w domu czasem
potrzebuję pomocy,
do babci mogę dzwonić
rano, wieczorem i w nocy.*

- *W jakich sytuacjach dzwonimy na policję, po straż pożarną, po pogotowie?*
- *Jakie numery wtedy wybieramy?*
- Zabawa *Dokończ wypowiedzenia*.
N. mówi początek wypowiedzenia, a dzieci dopowiadają jego zakończenie.
- *Czerwone światło na ulicę wejść nam...* (nie pozwala).
- *Zielone światło na ulicę wejść nam...* (pozwala).
- *Zwierzę w zoo i białe pasy na ulicy to...* (zebra).

- Zabawa ruchowa *Zielone, czerwone*.
Dzieci biegają po sali w różnych kierunkach, w rytmie wystukiwanym na bębenku. Na hasło: *Czerwony* – stają, na hasło: *Zielony* – biegają nadal.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski. Obrazki, koszyk. Dzieci losują obrazki z koszyka. Dzieli ich nazwy na głoski – samodzielnie lub z pomocą N.
--	--

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Utrwalanie piosenki <i>Ruch uliczny</i> . Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Sygnalizacja świetlna</i> . Instrumentacja piosenki <i>Ruch uliczny</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.	IV 7 IV 7, IV 9 IV 7 I 5
II.1. Ćwiczenia słuchowe – <i>Na ulicy</i> . Cel: rozwijanie słuchu fonematycznego. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Przechodzimy przez ulicę</i> . 2. Wykonanie znaku przejścia dla pieszych. Cele: zapoznanie z wybranymi znakami drogowymi, rozwijanie sprawności manualnych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa hamująco-pobudzająca <i>Hop – bęc</i> , zabawa <i>Ja i mój cień</i> .	IV 2 I 5, IV 9 IV 8, IV 9 I 5
III. Zabawa pantomimiczna <i>Jakim pojazdem jadę?</i> Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze – <i>Pojazdy</i> . Prezentowanie roweru. Pokaz akcesoriów rowerowych. Rozmowa na temat bezpiecznej jazdy na rowerze. Zabawa ruchowa <i>Wycieczka rowerowa</i> .	IV 1 IV 2 III 7, IV 2 I 5

Cele główne

- rozwijanie słuchu fonematycznego,
- zapoznanie z wybranymi znakami drogowymi,
- rozwijanie sprawności manualnej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- określa liczbę słów w zdaniach,
- rozpoznaje i nazywa wybrane znaki drogowe,
- wykonuje wybrany znak drogowy.

Przebieg dnia

I

- Utrwalanie piosenki *Ruch uliczny*. Śpiewanie piosenki – zbiorowo i indywidualnie.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Sygnalizacja świetlna* – rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowej.

Nagranie piosenki *Ruch uliczny*, odtwarzacz CD.

Dzieci maszerują w określonym kierunku, w rytmie zwrotki piosenki *Ruch uliczny*. Podczas przerwy w muzyce (koniec zwrotki) dzieci ustawiają się na okręgu. N. recytuje tekst refrenu piosenki. Dzieci powtarzają go i obrazują ruchem.

Dzieci:

*Zielone światło – możesz iść,
czerwone światło – stój i czekaj!
Gdy zielone znów zabłyśnie,
śmiało idź, nie zwlekaj!*

maszerują w miejscu,
zatrzymują się, pozostają przez chwilę w bezruchu,
zamieniają się miejscami z dziećmi stojącymi
po przeciwnej stronie koła.

- Instrumentacja piosenki *Ruch uliczny*.

Szablony znaków drogowych: przejście dla pieszych; sygnały świetlne; stop; uwaga, dzieci, instrumenty perkusyjne: klawesy (drewienka), marakasy (grzechotki), bębenek, kastaniety (kołatki), talerze.

N. ma ułożone przed sobą szablony znaków drogowych. Każdemu znakowi odpowiada inny instrument perkusyjny:

przejście dla pieszych – klawesy,

sygnały świetlne – marakasy,

stop – bębenek, talerze,

uwaga, dzieci – kastaniety.

Podczas trwania piosenki N. unosi wybrane znaki. Dzieci z odpowiadającymi im instrumentami zaczynają grać.

<i>Kiedy rano idę z mamą do przedszkola,</i>	N. unosi znak: <i>przejście dla pieszych,</i>	Dzieci grają: na klawesach, w rytmie ćwierćnut,
<i>przechodzimy przez ruchliwe skrzyżowanie.</i>	<i>sygnały świetlne,</i>	na marakasach, tremolo,
<i>Samochody jadą szybko, każdy w swoją stronę, my stoimy i czekamy, aż będzie zielone.</i>	<i>stop,</i>	na bębenkach, w rytmie ćwierćnut,
Refren: <i>Zielone światło – możesz iść,</i>	<i>sygnały świetlne,</i>	na marakasach, tremolo,
<i>czerwone światło – stój i czekaj!</i>	<i>uwaga, dzieci,</i>	na kastanietach, w rytmie ćwierćnut,
<i>Gdy zielone znów zabłyśnie,</i>	<i>stop,</i>	uderzając w talerze,
<i>śmiało idź, nie zwlekaj!</i>	<i>sygnały świetlne,</i>	na marakasach, w rytmie ćwierćnut,
	<i>uwaga, dzieci,</i>	na kastanietach, w rytmie ćwierćnut.

Druga zwrotka i refren tak samo jak wyżej.

- Zabawa ruchowa *Pojazdy*.

Dzieci naśladują różne pojazdy, w zależności od tego, jaką liczbę powie N.: *jeden* – jadą motocykle, *dwa* – jadą samochody (dzieci w parach), *trzy* – jadą ciężarówki (dzieci w trójkach).

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3 (przewodnik, s. 49).

II

Zajęcia 1. Ćwiczenia słuchowe – *Na ulicy*.

- Słuchanie nagrania dźwięków dochodzących z ulicy. Rozpoznawanie pojazdów po dźwiękach, jakie wydają.

Nagranie z odgłosami ulicy, odtwarzacz CD.

- Wypowiadanie słów: *Jaki piękny samochód* z różnym natężeniem dźwięku (od szeptu do krzyku, a potem od krzyku do szeptu).
- Słuchanie wypowiedzi na temat ruchu ulicznego.

Pojemnik z klockami.

Dzieci siedzą w kole. W środku koła N. postawił pojemnik z klockami. N. mówi:

Na ulicy jest wielki ruch. Samochód jedzie za samochodem. Każdy się spieszy do miejsca przeznaczenia. Na ulicy panują gwar i hałas. Dobrze, że jest sygnalizacja świetlna. Piesi mogą spokojnie przejść po pasach.

(Mówiąc, N. robi przerwy pomiędzy zdaniami).

- Liczenie słów w zdaniach.

Klocki.

N. tłumaczy, że zdania (mówione) składają się ze słów. Następnie mówi zdania, robiąc przerwy pomiędzy słowami. Dzieci zaznaczają każde słowo klockiem. Potem liczą klocki i podają liczbę słów w danym zdaniu.

Np.

- *Na ulicy jest wielki ruch.* (5)
- *Samochód jedzie za samochodem.* (4)
- *Każdy się spieszy do miejsca przeznaczenia.* (6)
- *Na ulicy panują gwar i hałas.* (6)
- *Dobrze, że jest sygnalizacja świetlna.* (5)
- *Piesi mogą spokojnie przejść po pasach.* (6)
- Układanie rymów do nazw związanych z ruchem drogowym.

Np.:

samochody – *lody, schody,*
pasy – *lasy, wczasy, obcasy,*
ulica – *świetlica, stolica,*
znaki – *maki, lizaki, stojaki.*

- Dzielenie nazw obrazków: *pasy, pojazdy, znak, skuter, rower...* na sylaby. (Kto potrafi, to dzieli na głoski).

Obrazki.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Przechodzimy przez ulicę.*

Paski bibuły.

Przed rozpoczęciem zabawy N. zawiązuje dzieciom na lewej ręce paski bibuły. Potem wyjaśnia, że lewa strona to ta, gdzie jest lewa ręka i mają zawiązany pasek bibuły, a prawa strona to ta, gdzie mają prawą rękę. Następnie N. demonstruje prawidłowy sposób przechodzenia przez ulicę, gdzie nie ma sygnalizacji świetlnej (patrzemy najpierw w lewo, później w prawo, znowu w lewo, gdy nic nie jedzie – przechodzimy przez ulicę). Dzieci naśladują N., pamiętając o etapach przechodzenia przez ulicę.

Zajęcia 2. Wykonanie znaku przejście dla pieszych.

- Karta pracy, cz. 1, s. 27.
Oglądanie wybranych znaków drogowych (ostrzegawczych, nakazu i zakazu, informacyjnych). Rozwiązanie rebusu (znaki). Rysowanie po śladach wzorów.

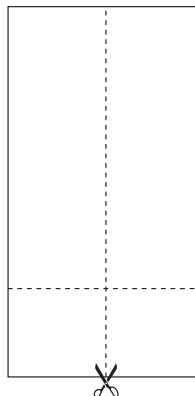
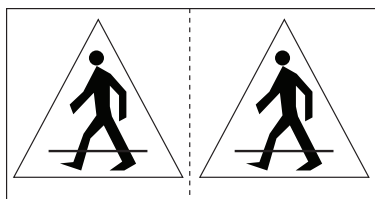
- Zabawa *Taki sam znak.*

Dwa komplety obrazków wybranych znaków drogowych, tamburyn.

N. umieszcza w sali powiększone obrazki znaków drogowych. Nazywa je. Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze N. pokazuje obrazek znaku drogowego, nazywa go. Zadaniem dzieci jest odnalezienie w sali takiego samego znaku i ustawienie się przy nim. Zabawę powtarzamy.

- Czytanie całościowe wyrazu **znak**.
- Wykonanie znaku drogowego z kartonu.

Podwójny rysunek znaku drogowego przejście dla pieszych, podstawa znaku, kartonik, nożyczki, klej, kredki.

- Kolorowanie rysunku znaku *przejdźcie dla pieszych*, przygotowanego przez N.
- Wycięcie go. Zagięcie wzdłuż linii przerywanej.
- Wycięcie podstawy do znaku. Zagięcie jej wzdłuż linii przerywanej. Nacięcie podstawy znaku wzdłuż linii ciągłej. Sklejenie.
- Włożenie końcówki podstawy znaku między obrazki znaku. Sklejenie znaku.
- Wygięcie podstawy w dwie przeciwne strony. Przyklejenie wygiętych elementów podstawy do kartonika.
- Umieszczenie wykonanych znaków w kącie dla rodziców.
- Uporządkowanie miejsc pracy.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa hamująco-pobudzająca *Hop – bęc*.
Dzieci maszerują po kole. Na hasło: *Hop*, wykonują jeden podskok w miejscu, na hasło: *Bęc* – wykonują przysiad.
- Zabawa *Ja i mój cień*.

Trójkąt metalowy.

Dzieci parami maszerują po wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego. Na dźwięk trójkąta metalowego zatrzymują się. Dzieci w parach stają naprzeciwko siebie. Jedno dziecko z pary pokazuje ruchem różne czynności, a drugie, jak cień, robi to samo. Dwa uderzenia w trójkąt są sygnałem do ponownego marszu parami. Podczas powtórzenia dzieci zamieniają się rolami.

Cień powstaje w wyniku oświetlenia przedmiotu. Jest to obszar, do którego nie docierają promienie świetlne.

III

- Zabawa pantomimiczna *Jakim pojazdem jadę?*
Dzieci odtwarzają gestem, ruchem, dźwiękiem jazdę różnych pojazdów.

- Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze – *Pojazdy*.

Numery alarmowe, nagrania dźwięków sygnałów alarmowych, odtwarzacz CD.

Dzieci naśladują odgłosy pojazdów specjalistycznych:

- karetki pogotowia – *iuiuiuiu...*
- straży pożarnej – *oeoeoeoe...*
- policji – *auauauau...*

(Dzieci wskazują numery alarmowe, które poznały wcześniej).

- Prezentowanie roweru. Pokaz akcesoriów rowerowych.

Rower, światelka odbłaskowe, klakson, ochraniacze, kask, strój.

N. prezentuje rower (jednego z dzieci). Razem z dzieckiem – właścicielem roweru – omawia jego budowę. Pokazuje akcesoria rowerowe i strój rowerzysty. Dziecko wkłada strój rowerzysty i prezentuje go kolegom. N. określa zalety jazdy na rowerze, mówi o wyznaczonych ścieżkach rowerowych, wygodnych dla rowerzystów. Ostrzega przed nadmierną szybkością i nieuwagą podczas jazdy.

- Zabawa ruchowa *Wycieczka rowerowa*.

Dzieci, w leżeniu tyłem, naśladują jazdę na rowerze. Pedalują nogami uniesionymi nad podłogą. Na hasło: *Mało powietrza w kole* – wstają i naśladują pompowanie koła pompką – opuszczają lewą rękę i trzymają wyciągniętą prosto, drugą ręką naśladują pompowanie. Na hasło: *Jedziemy*, ponownie kładą się na podłodze i naśladują pedalowanie.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Budowanie garaży dla samochodów – dużych i małych. Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej – <i>Wyścigi samochodowe</i> . Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski.	I 6 IV 8 I 6, IV 2
Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3.		I 5
II.1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby <i>Moja droga do przedszkola</i> . Cele: rozwijanie mowy, utrwalanie zasad ruchu drogowego. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Przechodzimy przez ulicę</i> .		IV 2, IV 5 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa muzyczno-ruchowa <i>Drzewa na wietrze</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa <i>W prawo, w lewo</i> .		I 8 I 5
III. Zabawa <i>Gdzie był znak?</i> Rysowanie swojego ulubionego pojazdu. Utrwalanie zabaw muzycznych z całego tygodnia.		IV 9, IV 14 IV 8 IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- utrwalanie zasad ruchu drogowego,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- odpowiada na pytania dotyczące opowiadania,
- wie, jak przechodzić przez ulicę, gdy nie ma sygnalizacji świetlnej,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Budowanie garaży dla samochodów.
Klocki różnej wielkości, samochody (zabawki) różnej wielkości.
Dzieci wybierają sobie samochody i klocki odpowiedniej wielkości. Z klocków budują garaże dla swoich samochodów. Bawią się, jeżdżąc samochodami i wracając do swoich garaży.
- Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej – *Wyścigi samochodowe*.
Mazaki, kartki formatu A3, sztalugi.
Dzieci dostają duże kartki (najlepiej przyklejone do sztalugi) i dwa mazaki w różnych kolorach. Rysują trasę przejazdu dwóch samochodów, obiema rękami równocześnie, w taki sposób, aby:
 - samochody jechały równocześnie,
 - jeden samochód jechał szybciej, drugi – wolniej,
 - zmiana: samochód, który jechał wolniej, jedzie szybciej, a samochód, który jechał szybciej – jedzie wolniej.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Dzielenie nazw obrazków (trzygłoskowych, czterogłoskowych) na głoski. Obrazki, koszyk. Dzieci losują obrazki z koszyka. Poruszają się po sali, dzieląc nazwy obrazków na głoski: jedna głoska – jeden krok.
--	--

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 3 (przewodnik, s. 49).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Moja droga do przedszkola*.

- Ćwiczenia analizy i syntezy wzrokowej – składanie w całość obrazków różnych pojazdów, pociętych na części.

Obrazki pojazdów (pocięte na części) o kolorowych oznaczeniach: żółtym – samochód ciężarowy, niebieskim – samochód osobowy, czerwonym – motocykl, zielonym – autobus, fioletowym – tramwaj, tamburyn.

Dzieci losują po jednym fragmencie obrazka. Poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze dobierają się w grupy według kolorów obrazków. Następnie każda grupa wspólnie układa na dywanie obrazek swojego pojazdu. Po ułożeniu dzieci nazywają pojazd.

- Przypomnienie zasady przechodzenia przez ulicę, gdy jest sygnalizacja świetlna.
- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 8–9.

Ada lubi rysować. Wszyscy zachwycają się jej pracami. Rodzice i pani, która uczy Adę w zerówce. Olek chodzi już do pierwszej klasy, jednak jego rysunki nie budzą takiego uznania. Zazwyczaj chwali prace siostry, jednak tym razem złapał się za głowę.

– Ja nie mogę! Tato, zobacz, co ona narysowała! – wykrzyknął.

Rysunek, który pokazała mu Ada, był wyjątkowo udany. Przedstawiał dziewczynkę o rudych jak marchewka włosach, która przechodziła przez ulicę. Była już na środku przejścia i robiła kolejny krok.

– Wspaniały rysunek! Co ci się w nim nie podoba? – zdziwił się tata.

– Nie widzisz? Przecież na sygnalizatorze jest czerwone światło!

Faktycznie. Czerwone kółeczko zamalowane było odblaskowym mazakiem.

– Nie wolno przechodzić na czerwonym. Co ty, nie wiesz?! – Olek zwrócił się do siostry z naganą.

Ada nie wiedziała. Zazwyczaj poruszała się po mieście samochodem. Nie interesowała się światłami na sygnalizatorach. Czasami przechodziła przez ulicę z mamą lub tatą. Rodzice brali ją za rękę i mówili: „Idziemy”, i Ada szła.

– Zapamiętaj. – Olek uniósł palec wskazujący w górę. – Gdy pali się czerwone światło, nie wolno ci wchodzić na jezdnię! Ani nawet o tym pomyśleć.

– Dobrze – Ada skinęła głową, aż jej grzywka opadła na oczy.

– Stój i czekaj na zmianę światła. Zaraz będziesz przechodziła. Przestań rozglądać się na boki, dłubać palcem w uchu i rozbierać się ze swetra, bo akurat ci za gorąco.

– Dobrze – powiedziała przejęta Ada.

– Kiedy zapali się zielone światło, powinnaś niezwłocznie ruszyć.

– Niezwłocznie – powtórzyła Ada.

– I bez ociągania przejść na drugą stronę. Zrozumiałaś?

Ada przytaknęła. – Bez ociągania – znowu powtórzyła.

Potem Ada ćwiczyła na prawdziwej ulicy. Pokazała Olkowi i tacie, że ma dobrą pamięć. Jednak nie był to koniec nauki. Kilka dni później przechodzenia przez ulicę uczył się Olek. Było to u dziadków. Dzieci spędzały tam sobotę i niedzielę. Babcia chciała upiec ulubione ciasteczka Ady, jednak zabrakło jej mąki.

– Polecę do sklepu i kupię – zaproponował Olek.

– Ale na naszej ulicy są przejścia bez sygnalizacji, a sklep jest po drugiej stronie jezdni – zmartwiła się babcia.

– To żaden problem. Sprawdzę, czy nic nie jedzie, i przebiegnę na drugą stronę.

– Jak sprawdzisz? I po co biec? Żeby się potknąć? To byłoby bardzo niebezpieczne, wnusiu – wtrącił się dziadek. Zaproponował Olkowi, że pójdzie z nim po mąkę. Przy okazji przećwiczą przechodzenie przez przejście bez sygnalizacji świetlnej.

I poszli.

– Najpierw popatrz w lewą stronę, potem w prawą, na koniec znowu w lewą – tłumaczył dziadek, gdy stanęli na skraju jezdni. – Jeśli z żadnej strony nie nadjeżdża auto lub motocykl, wejdź na jezdnię. Nie ociągaj się, ale i nie biegnij.

Olek postąpił zgodnie z radami dziadka. Dla pewności jednak kilkakrotnie powtórzył ćwiczenie. Dziadek chwalił go za ostrożność, a Olek pękał z dumy. Każdy lubi być chwalony, prawda?

W końcu dziadek i wnuk, zadowoleni z siebie, wrócili do domu.

– I jak Olek? – spytała babcia.

– Zebrał same pochwały – stwierdził dziadek i nawet wyrecytował wiersz pochwalny, który ułożył dla Olka.

Zdolny Olek

Spojrzał w lewo, spojrzał w prawo i ponownie w lewo.

Nic nie jedzie, droga wolna, przeszedł Olek żwawo.

Nie przebiegał i nie „leciał”, i się nie ociągał,

więc z uznaniem dziadek Olka na wnuka spoglądał.

– A mąka? – spytała zniecierpliwiona Ada, która nie mogła się doczekać ciasteczek.

– Mąka... – dziadek popatrzył na wnuka, wnuk na dziadka.

– Zapomnieliśmy – przyznali szczerze.

– To ja się obrażam! – oznajmiła Ada.

- Rozmowa na temat opowiadania.

– Co było narysowane źle na rysunku Ady?

– Dlaczego Ada nie wiedziała, na jakim świetle przechodzimy przez jezdnię?

– Dlaczego dziadek poszedł z Olkiem po mąkę?

- Ćwiczenie przechodzenia przez jezdnię według wierszyka dziadka Olka (przypomnienie zabawy *Przechodzimy przez jezdnię*).

Paski bibuły.

N. zawiązuje dzieciom na lewej ręce paski bibuły. Recytuje wierszyk z opowiadania, a dzieci prawidłowo przechodzą przez ulicę bez sygnalizacji świetlnej.

Spojrzał w lewo, spojrzał w prawo i ponownie w lewo.

Nic nie jedzie, droga wolna, przeszedł Olek żwawo.

Nie przebiegał i nie „leciał”, i się nie ociągał,

więc z uznaniem dziadek Olka na wnuka spoglądał.

- Wspólne śpiewanie piosenki *Ruch uliczny* (przewodnik, s. 48).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Przechodzimy przez ulicę* (przewodnik, s. 60). Dzieci mówią głośno, co robią, gdy chcą przejść przez ulicę.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 52).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Drzewa na wietrze*.
Tamburyn.
Dzieci stoją w lekkim rozkroku z uniesionymi rękami. Poruszają rękami szybko, wolno, w zależności od natężenia dźwięków tamburynu.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *W lewo, w prawo*.
Dzieci stoją z jednej strony wyznaczonego miejsca w ogrodzie przedszkolnym. Przechodzą na drugą stronę tego miejsca zgodnie z instrukcją N. Np.:
Idziemy trzy kroki do przodu, dwa kroki w prawo, trzy kroki w lewo, pięć kroków do przodu, dwa kroki do tyłu, trzy kroki w lewo...

III

- Zabawa *Gdzie był znak?*
Obrazki znaków drogowych, formatu A4.
N. chowa w sali obrazki znaków drogowych. Zadaniem dzieci jest odnalezienie ich i określenie, gdzie się znajdowały.
- Rysowanie swojego ulubionego pojazdu.
Dzieci rysują pojazdy. Nazywają je i próbują uzasadnić swoje wybory.
- Utrwalanie zabaw muzycznych z całego tygodnia.

Wrzesień, tydzień 4

Dzień 1

Idzie jesień... przez las, park

W parku

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Słuchanie piosenki <i>Idzie jesień poprzez świat</i> . Ćwiczenia oddechowe <i>Kolorowe liście</i> . Zabawa <i>Taniec liści</i> – reagowanie na zmiany dynamiczne podczas swobodnej improwizacji ruchowej. Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – <i>W parku</i> – zestaw nr 4.	IV 7 IV 2 IV 7 I 5
II.1. Wycieczka do parku. Cele: zapoznanie ze środowiskiem przyrodniczym – parkiem; poznawanie oznak nowej pory roku – jesieni.	IV 16, IV 18
III. Swobodne wypowiedzi dzieci na temat wycieczki. Segregowanie do koszyków przyniesionych owoców drzew i krzewów, liści. Oglądanie zdjęć – wymienianie oznak jesieni. Rysowanie po śladzie drogi jeża do sterty liści. Zabawa ruchowa z elementem skoku – <i>Wiewiórki – z dziupli!</i>	II 11, IV 2 IV 12 IV 2, IV 8 I 5

Cele główne

- zapoznanie ze środowiskiem przyrodniczym – parkiem,
- poznawanie oznak nowej pory roku – jesieni.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa wybrane rośliny, zwierzęta spotykane w parku,
- wymienia oznaki jesieni.

Przebieg dnia

I

T Tablica 2 – JESIEŃ – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 181).

- Słuchanie piosenki *Idzie jesień poprzez świat* (śl. i muz. K. Gowik).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Kwit-ną as-try ko - lo - ro - we, li - ście le - cą mi na gło - wę,
w po - lu ko - pią kar - to - fe - lki, bo już czas! Je - sień wi - ta świat, wi - ta
nas! I - dzie je - sień, i - dzie je - sień po-przez świat.
Wrze-sień w ko - lo - ro - we li - ście wpadł! O tak! I - dzie je - sień, za nią
słoń-ca zło - ty blask. Wi - taj, wi - taj wśród nas, wi - taj wśród nas!

I. Kwitną astry kolorowe, liście lecą mi na głowę,
w polu kopią kartofelki, bo już czas!
Jesień wita świat, wita nas!

Ref.: *Idzie jesień, idzie jesień poprzez świat.*
Wrzesień w kolorowe liście wpadł! O tak!
Idzie jesień, za nią słońca złoty blask.
Witaj, witaj wśród nas, witaj wśród nas!

II. W sadzie jabłka malowane do koszyka skaczą same.
Babie lato płcze nitki, bo już czas!
Jesień wita świat, wita nas!

Ref.: *Idzie jesień...*

III. W lesie kwitną piękne wrzosi,
grzybki rosną w kroplach rosy.
Na wycieczkę chodźmy razem, bo już czas!
Jesień wita świat, wita nas!

Ref.: *Idzie jesień...*

- Rozmowa na temat tekstu piosenki.
- Wyjaśnienie znaczenia słów: *astry, babie lato, wrzosi.*

- Ćwiczenia oddechowe – *Kolorowe liście*.

Liście w różnych kolorach (wycięte z bibuły karbowanej).

Dzieci zajmują miejsca przy stolikach. Każde z nich kładzie na powierzchni dłoni liść wycięty z bibuły i stara się wprawić go w ruch, delikatnie dmuchając.

Dzieci wciągają powietrze nosem. Podczas wydechu starają się dmuchać zgodnie z poleceniem N.: słabo – mocno – bardzo mocno, długo – krótko – jak najdłużej.

- Zabawa *Taniec liści* – reagowanie na zmiany dynamiczne podczas swobodnej improwizacji ruchowej.

Tamburyn.

Dzieci zajmują dowolne miejsce na środku sali. N. stosuje różnorodny sposób gry na tamburynie oraz zmiany dynamiczne, zachęca dzieci do swobodnych improwizacji ruchowych. Na początku N. porusza się między dziećmi, wcielając się w postać jesieni. Prezentuje w wyrazisty sposób ciekawe figury taneczne, zwraca uwagę na swobodę ruchów. Dzieci zamieniają się w jesienne, kolorowe liście i tańczą razem z N. Po pewnym czasie zaczynają improwizować samodzielnie.

- Oglądanie przyniesionych przez N. i dzieci kasztanów, żołądzi, orzechów, kolorowych liści... Umieszczenie ich w kąciку przyrody.

- **Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – W parku – zestaw nr 4.**

Wybieramy się do parku. Ile tu drzew! Obserwujemy korony drzew i opadające na trawę kolorowe liście. (Dzieci stoją w lekkim rozkroku, wykonują skłon głowy w tył i powolny skłon w przód). Patrzymy w bok. Jakie wysokie drzewo! Ile liści z niego spada! (Wykonują skręty głowy na przemian: w prawo i w lewo, w skrócie – skłony głowy w tył i w przód). Drzewa kołyszą się na wietrze. (Powoli poruszają ramionami i tułowiem). Nagle gwałtowny podmuch wiatru spowodował, że spadło bardzo dużo liści. (W truchcie, wykonują obszerne ruchy ramionami i tułowiem, powoli przechodząc do przysiadu). Wiatr podrywa liście wysoko w górę. Wyglądają tak, jakby tańczyły na wietrze. (Dzieci poruszają się na palcach, w różnych kierunkach). Wiatr ucichł. Liście spadają i tworzą puszysty dywan. (Zatrzymują się, stoją przodem do N., powoli przechodzą do przysiadu, następnie – do siadu skulnego i leżenia tyłem). Robimy fontannę z liści. (Dzieci w przysiadzie, zgarniają dłońmi liście, przechodzą do stania, podrzucają liście do góry trzy razy). Rozejrzyjcie się, jaki tu nieporządek. Weźcie grabie, i do pracy. Zagrabiamy liście w jedno miejsce, na środek trawnika (dywanu). Jakie wielkie łóżko z liści! Zadowoleni z wykonanego zadania, wskazujemy na posłanie z liści i odpoczywamy. (Skaczą na dywan i leżą w dowolnych pozycjach).

II

Zajęcia 1. Wycieczka do parku.

- Zapoznanie z celem wycieczki; ukierunkowanie uwagi dzieci na obserwowanie oznak jesieni w parku.
- Przypomnienie, w jaki sposób należy zachowywać się w parku.
- Wyjście (wyjazd) do parku.
- Spacerowanie alejkami, obserwowanie drzew i krzewów, słuchanie ich nazw podawanych przez N. Zwracanie uwagi na ich charakterystyczne liście i owoce; dokonywanie podziału na drzewa iglaste i drzewa liściaste; określanie różnic i podobieństw między nimi.
- Obserwowanie nielicznych zwierząt: wiewiórek, ptaków.
- Zbieranie kasztanów, żołądzi, kolorowych liści, szyszek.
- Oglądanie drzew, poznawanie ich budowy (korzenie, pień, korona); badanie powierzchni kory. Przytulanie się do drzew, głaskanie kory, wsłuchiwanie się w nie (o czym mogą szumieć).
- Zabawy, np.: rzucanie szyszkami do celu, układanie kompozycji z patyków i owoców, biegi dookoła drzew.
- Powrót do przedszkola.

III

- Swobodne wypowiedzi dzieci na temat wycieczki.
- *Gdzie byliśmy na wycieczce? Jak się zachowywaliście?*
- *Co najbardziej wam się podobało?*
- *Po czym poznaliście, że nadeszła jesień?*
- Segregowanie przyniesionych owoców do koszyków. Robienie bukietów z kolorowych liści. Umieszczanie owoców i liści w kąciku przyrody.

- Karty pracy, cz. 1, s. 28–29.

Oglądanie zdjęć, nazywanie oznak jesieni. Rysowanie po śladzie drogi jeża do sterty liści.

- Zabawa ruchowa z elementem skoku – *Wiewiórki – z dziupli!*

Dzieci dobierają się w trójki. Dwoje dzieci podaje sobie ręce – tworzą dziuplę, w środku której stoi trzecie dziecko – wiewiórka. Na hasło: *Wiewiórki – z dziupli!* wiewiórki opuszczają swoje dziuple i skaczą w różnych kierunkach sali. Hasło: *Wiewiórki – do dziupli!* jest sygnałem do szybkiego znalezienia się w swojej dziupli. Co pewien czas następuje zmiana ról.

Wrzesień, tydzień 4

Dzień 2

Idzie jesień... przez park, las

Jesienna wyprawa

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Oglądanie zdjęcia kasztanowca w poszczególnych porach roku. Określanie różnic pomiędzy drzewami. Słuchanie nazw pór roku. Rysowanie po śladzie rysunków: słońca, chmury z deszczem i chmury z gradem.	IV 8, IV 16 IV 18
	Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	
	Wprowadzenie schematu dźwiękowego jako ilościowego oznaczania głosek.	I 6, IV 2
	Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – <i>W parku</i> – zestaw nr 4.	I 5
II.1.	Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej <i>Jesienna wyprawa</i> .	IV 5, IV 18
	Cele: rozwijanie mowy, utrwalanie oznak nowej pory roku – jesieni.	
	Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Taniec liści</i> .	I 5, IV 7
2.	<i>Przestrzenne, jesienne drzewo</i> . Cele: rozwijanie sprawności manualnej, utrwalanie kolorów jesieni.	IV 8, IV 18
	Zabawy na świeżym powietrzu: poznawanie, powitanie drzew z ogrodu przedszkolnego; zabawa bieżna <i>Od drzewa do drzewa</i> .	I 5
III.	Słuchanie piosenki <i>Idzie jesień przez świat</i> i nauka jej refrenu.	IV 2, IV 7
	Zabawa usprawniająca narządy mowy – <i>Jesienny poranek</i> .	IV 2, IV 7
	Zabawa hamująco-pobudzająca <i>Krok w tył, krok w przód</i> .	I 5
	Zabawa badawcza <i>Dlaczego drzewa tracą liście?</i>	II 11, IV 18

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- utrwalanie oznak jesieni,
- rozwijanie sprawności manualnej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się na temat opowiadania,
- wymienia oznaki jesieni,
- wykonuje przestrzenne, jesienne drzewo.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 30.
- Oglądanie kasztanowca w poszczególnych porach roku. Określanie, czym drzewo różni się w tych porach roku. Słuchanie nazw pór roku. Rysowanie po śladach rysunków: słońca, chmury z deszczem, chmury z gradem. Wyjaśnianie, na czym polega cykliczność pór roku.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach zainteresowań.	• Wprowadzenie schematu jako ilościowego oznaczania głosek. Obrazki, białe kartoniki, koszyk. N. dzieli nazwę obrazka, mówiąc kolejne głoski, i układa pod obrazkiem białe kartoniki (jedna głoska – jeden kartonik). Np. Potem dzieci losują z koszyka obrazki i układają pod nimi kartoniki – schematy dźwiękowe ich nazw.
--	--

- Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – *W parku* – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 67).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej *Jesienna wyprawa*.

- Przypomnienie nazw pór roku.
 - *Jaka pora roku się skończyła?*
 - *Jaka pora roku się zaczęła?*
 - *Jaka pora roku nadejdzie po jesieni?*
 - *Po czym poznajemy, że nadeszła jesień?*
- Mówienie za N. rymowanki:
Wiosna, lato, jesień, zima. Gdy jedna pora roku się kończy – to druga się zaczyna.

- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 10–11.

Olek i Ada uwielbiają takie dni, kiedy cała rodzina jest w komplecie. W dodatku wielopokoleniowa rodzina, czyli babcia, dziadek, mama, tata i dzieci. To najlepsza pod słońcem drużyna, z którą warto chodzić na wycieczki, bo wtedy zawsze przydarza się coś ciekawego.

Pewnego dnia rodzina Ady i Olka wybrała się do lasu. Wszyscy byli ubrani w przeciwdeszczowe kurtki i wygodne buty, bo, jak wiadomo, jesienna pogoda bywa kapryśna. Jednak tego dnia słońce wysyłało na ziemię swoje ciepłe promyki i jeszcze bardziej podkreślało piękno jesiennych przyrody.

Po drodze do lasu przechodzi się przez park, który jesienią wygląda jak kolorowy obraz.

– Tam jest wiewiórka! – pisała Ada, wskazując kierunek.

– Phi, sto razy widziałem wiewiórkę – odpowiedział Olek, rozglądając się za jeżem, który bardzo go interesował.

Jesienią park wygląda jak wielokolorowa galaretkę z owocami. Jedna warstwa jest brązowa, inna żółta, zielona, pomarańczowa i czerwona, a zamiast białej śmietany po niebie przesuwały się pierzaste białe chmury. Na ziemi można znaleźć brązowe kasztany w kolczastych skorupkach i żółędzie w zielonych czapeczkach.

– Po powrocie do domu zrobimy z nich ludziki i zwierzęta. Co wy na to? – spytała babcia.
– Ja zrobię psa i kota – stwierdziła Ada.
– A ja traktor z kasztanowymi kołami. I będzie miał kolczaste opony do jazdy po śniegu – zaplanował Olek.

– Dziadku, czy bociany już odleciały do Afryki? – zapytała Ada.

– Tak, o tej porze już dawno wygrzewają się pod palmami – zażartował dziadek.

Mama Ady i Olka jak zwykle robiła zdjęcia, bo zabrała ze sobą aparat fotograficzny i twierdziła, że na zdjęciach zapisuje rodzinną historię. Fotografowała żółte i pomarańczowe liście klonu, kłębiaste chmury i wszystkich uczestników wycieczki w chwili, gdy się tego zupełnie nie spodziewali. Uchwyciła nawet moment, gdy nad głową taty Ady i Olka przelatował piękny kolorowy ptak, oraz liście w locie, podrzucane do góry przez rozbawione dzieci.

– Hej, ho, hej, ho, do lasu by się szło! – dziadek zaśpiewał fragment znanej piosenki i pół godziny później cała grupa dotarła na leśną polanę.

– Zobaczcie, prawdziwek! – zawołał tata.

– A tutaj drugi!

– Dobrze, że wzięłam ze sobą koszyk na grzyby – powiedziała babcia.

Wszyscy w rodzinie Ady i Olka uwielbiali zbierać grzyby. Dzieci doskonale wiedziały, że kurki mają pstrokatą nóżkę podobną do brzozy kory, prawdziwki łatwo pomylić z trującym grzybem szatanem, a kurki są żółte.

Babcia miała wspaniały humor i wciąż żartowała, recytując śmieszne wierszyki:

„Tu przebiegł lisek, a tam – wiewiórka,
pytam: „Czy jest tu gdzieś jakaś kurka?”

Nie ma tu jajek, nie ma kurnika,
a kurki miałam kłaść do koszyka”.

– Babciu, przecież grzybowe kurki wcale nie mają piór – śmiała się Ada.

– I nie znoszą jajek – dodał Olek.

Babcia jednak chichotała i, szukając kurek, wołała: „Cip, cip, cip”.

Tata wziął Adę na barana, żeby mogła lepiej przyjrzeć się liściom i szyszkom wiszącym na drzewach. Niebawem zima zamieni kolorowe gałęzie w puste konary, pokryte jedynie bielą.

– Patrzcie! Sarenka! – zawołała mama.

Rzeczywiście, w oddali, między drzewami przebiegła młoda sarenka, bardzo płochliwa i wystraszona.

Nagle dziadek złapał się za głowę i powiedział:

– Ojej, gdzie są moje okulary?

– Pamiętam, że miałeś je na sobie, gdy pokazywałeś dzieciom dzięcioła w czerwonej czapeczce – odparła babcia.

Wszyscy zaczęli szukać okularów. Trudno było je znaleźć, ponieważ kolor oprawki był zielono-brązowy, podobnie jak leśna ściółka.

– Może porwał je dzik? – powiedziała Ada.

– Albo borsuk, który miał słaby wzrok i nie umiał trafić do nory – dodał Olek.

Dziadek jednak posmutniał, ponieważ były to jego ulubione okulary.

– Chodźcie tutaj! – zawołała nagle Ada. – Są!

Wszyscy pobiegli w jej kierunku i spojrzeli na ziemię. Pod drzewem stał wielki muchomor, a na jego czerwonym kapeluszu spoczywały okulary dziadka.

– Ojej! Jak mu w nich do twarzy! – zaśmiała się babcia, a mama od razu zrobiła grzybowi okularnikowi kilka zdjęć.

– Cha, cha! A to niespodzianka! – dziadek wreszcie się uśmiechnął. – Nie wiedziałem, że muchomory, oprócz kapeluszy, noszą także okulary.

Jesienna wędrówka po lesie dobiegła końca. Po spacerze na świeżym powietrzu wszystkim dopisywał apetyt, a Olek zjadł nawet gotowaną marchewkę z groszkiem, za którą nie przepada. Dzieci pomagały obierać grzyby i oddzielały kapelusze od nóżek.

Potem mama zorganizowała pokaz slajdów ze zdjęć zrobionych na wycieczce. Drzewa, liście, niebo i cała przyroda mieniły się dziesiątkami barw.

– Jesień to najpiękniejsza pora roku – westchnął dziadek. – Tylko szkoda, że niektóre ptaki odlatują.

– Za to zostają muchomory w okularach – powiedział tata i wszyscy się roześmiali na widok wyświetlonego slajdu.

- Rozmowa na temat opowiadania.
 - Gdzie najpierw udała się rodzina?
 - Jak wyglądał park?
 - Co zbierały dzieci?
 - Co robiła mama Olka i Ady?
 - Co zbierali dorośli? Jak nazywały się te grzyby?
 - Co zgubił dziadek? Gdzie się odnalazły okulary?
 - Jakie oznaki jesieni były widoczne w parku, w lesie?
- Podawanie zdrobnień do nazw grzybów.

Np.

muchomor – muchomorek,
kurka – kureczka,
kozak – kozaczek,
prawdziwek – prawdziweczek...

- Układanie rymów do nazw grzybów.

Np.

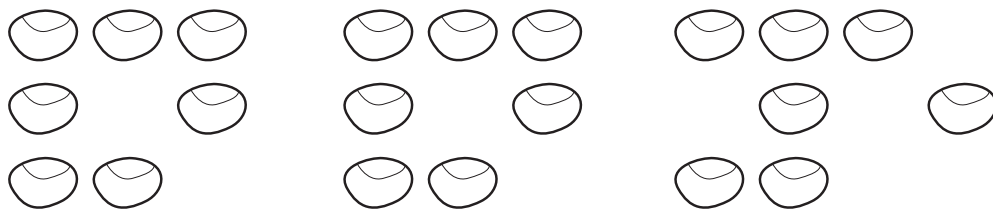
grzyby – ryby, szyby,
kurki – chmurki, pazurki,
kozaki – raki, ślimaki,
muchomory – tory, traktory.

- Wystukiwanie kasztanami rytmów podanych przez N.

Kasztany.

Dzieci biorą po dwa kasztany. Wystukują o podłogę podane przez N. rytmy i jednocześnie mówią tekst:

Kasztan tu, kasztan tam, kasztany. Kasztanami gram, kasztan, kasztan, kasztan.

- Wymyślanie nazw ulic od nazw grzybów (*Kurkowa, Muchomorowa*), kasztanów, żołądździ.
- Zabawa *Jesień to...*

Piłka.

Dzieci są ustawione na okręgu. W jego środku stoi N. z piłką. N. rzuca piłkę do kolejnych dzieci, mówiąc: *Jesień to...* Zadaniem dzieci jest odrzucenie piłki i dokończenie wypowiedzenia – wymienienie oznaki jesieni (owoce dojrzewające w sadzie; opadanie liści; kasztany, żołądździe; mgły; czas robienia zapasów; odloty ptaków, wykopki ziemniaków; zbieranie warzyw; orzechy laskowe...).

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Taniec liści*.

Tamburyn.

Dzieci to liście, które opadają z drzew poruszanych wiatrem. Moc wiatru określa natężenie dźwięków tamburynu. Poruszane wiatrem liście obracają się, tańczą. Gdy wiatr cichnie – tamburyn milknie – liście powoli opadają na ziemię (dywan).

Zajęcia 2. Przestrzenne, jesienne drzewo.

- Oglądanie zdjęć przedstawiających drzewa liściaste (klon, jarzębinę, dąb, kasztanowiec) i drzewa iglaste (jodłę, sosnę, świerk) jesienią.

Zdjęcia drzew liściastych i drzew iglastych jesienią, liście.

Dzieci wypowiadają się na temat różnic w wyglądzie drzew liściastych i drzew iglastych jesienią. Nazywają drzewa lub słuchają ich nazw.

- Określanie kolorów jesiennych liści.

Liście różnych drzew.

Dzieci oglądają liście, nazywają ich jesienne barwy.

- Ćwiczenie twórcze – lista atrybutów – *Jaki jest liść?*

Liście.

Każde dziecko bierze jeden liść, ogląda go, dotyka, wacha i odpowiada na pytanie: *Jaki jest liść?* Np. *Liść jest: lekki, delikatny, kolorowy, sprężysty...*

- Zabawa ruchowa *Taniec z liściem*.

Nagrania: muzyki wesołej, muzyki smutnej, liście.

Dzieci tańczą z liśćmi, improwizując, przy nagraniu muzyki wesołej, a potem – muzyki smutnej.

Wyprawka, karta 6, paski tektury falistej, niebieska kartka z bloku technicznego, małe kolorowe kartki, naklejki z listkami, klej, nożyczki, kredki dla każdego dziecka.

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.
- Wycięcie z karty części drzewa – konarów i korony. Przyklejenie na odwrocie konarów pasków tektury falistej (zgodnie z instrukcją). Posmarowanie klejem pasków tektury. Połączenie ich z koroną drzewa. Udekorowanie drzewa jesiennymi liśćmi (naklejkami). Gotowe drzewo można przykleić na kartonie, dorysować inne elementy jesiennego lasu lub parku.
- Wykonanie prac przez dzieci i umieszczenie ich w kąciaku dla rodziców.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Poznawanie, przywitanie drzew w ogrodzie przedszkolnym.
N. z dziećmi spaceruje po ogrodzie przedszkolnym – od drzewa do drzewa, nazywając je. Dzieci oglądają liście drzew, owoce, dotykają kory. Na koniec przytulają się do drzew. (Dzieci powinny znać nazwy drzew znajdujących się w ogrodzie przedszkolnym).
- Zabawa bieżna *Od drzewa do drzewa*.
Dzieci biegają od jednego drzewa do drugiego, w wyznaczonym miejscu ogrodu. Na hasło: *Stop!* zatrzymują się przez chwilę w bezruchu. Po chwili znowu biegają.

III

- Słuchanie piosenki *Idzie jesień przez świat* – w wykonaniu N. (przewodnik, s. 66).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Określenie metrum, budowy piosenki i charakteru jej melodii.

Próby wspólnego nucenia jej melodii mormorando, następnie na sylabie *la*.

Nauka refrenu piosenki na zasadzie echa muzycznego.

Rytmizowanie tekstu zwrotki i refrenu (czterotaktowe zdania muzyczne).

- Zabawa *Jesienny poranek* – usprawnianie narządów mowy.

Nagranie piosenki *Idzie jesień przez świat*, odtwarzacz CD.

Dzieci kładą się na dywanie w dowolnych pozach. W miarę jak nagranie piosenki *Idzie jesień przez świat* staje się coraz głośniejsze, dzieci powoli się budzą i wstają. Na końcu zwrotki na-

stępuje zatrzymanie nagrania – dzieci mocno przeciągają się i ziewają. Na hasło: *Idzie jesień*, przechodzą do pozycji stojącej i wspólnie wykonują refren piosenki, obrazując go ruchem.

*Idzie jesień, idzie jesień poprzez świat.
Wrzesień w kolorowe liście wpadł!
O, tak!
Idzie jesień, za nią słońca złoty blask.
Witaj, witaj wśród nas, witaj wśród nas!*

Dzieci:
maszerują w miejscu,
powoli przechodzą do przysiadu,
wykonują wyskok,
maszerują w miejscu,
przechodzą do lekkiego rozkroku,
miarowo klaszczą w rytmie ćwierćnut.

- Zabawa hamująco-pobudzająca – *Krok w tył, krok w przód.*

Tamburyn.

Dzieci maszerują po okręgu w rytmie wystukiwanym na tamburynie. Na jedno mocne uderzenie w tamburyn wykonują krok w tył, w trakcie marszu. Na hasło: *Skok* – wykonują skok do przodu, w trakcie marszu.

- Zabawy z wykorzystaniem liści, żołądździ, kasztanów.

Tacki z liśćmi, żołądździ, kasztanami, tamburyn.

Na środku sali N. umieścił tacki z liśćmi, żołądździ, kasztanami. Dzieci poruszają się wokół nich zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Na przerwę w grze zatrzymują się i wykonują polecenia N. Np.:

- *weźcie trzy liście, dwa kasztany i dwa żołądździe,*
- *odłóżcie dwa liście i jeden kasztan,*
- *weźcie pięć liści, trzy kasztany i dwa żołądździe,*
- *odłóżcie cztery liście, dwa kasztany i jednego żołądźdź,*
- *turlajcie kasztan w różnych kierunkach,*
- *uderzając kasztanami o siebie, wystukujcie taki rytm (podaje N.),*
- *ułóżcie z kasztanów i żołądździ długiego węża...*

- Zabawa badawcza *Dlaczego drzewa tracą liście? Czy wszystkie drzewa to robią?*

Słoiki: mały i duży, liście klonu, woda, olej.

Dzień wcześniej, w obecności dzieci, N. wlewa do małego słoika wodę i wkłada do niej liście klonu (liść klonu ma duże blaszki). Na powierzchnię wody nalewa ciekłą warstwę oleju. Mały słoik nakrywa dużym słoikiem.

Następnego dnia N. pokazuje dzieciom, że na wewnętrznej stronie dużego słoika pojawiły się krople wody. Dzieci dotykają wnętrza słoika i sprawdzają, czy naprawdę jest mokry. Próbuje wyjaśnić, dlaczego tak się stało. N. zbiera wnioski, a potem wyjaśnia zjawisko.

Woda, w której stały liście, nie mogła parować, gdyż była pokryta olejem. Słoik z liśćmi był szczelnie nakryty dużym słoikiem, więc krople wody muszą pochodzić z liści.

- *Co by było, gdyby w zimie liście były na drzewie? (Zrobiłyby się z nich płatki lodu).*

Liście Zielenią się wiosną, ponieważ zawierają chlorofil. Chlorofil oraz światło słoneczne powodują, że w roślinach zachodzi proces fotosyntezy. Gdy nadchodzi jesień, dawka światła słonecznego znacznie się zmniejsza, przez co chlorofil ulega rozkładowi, a fotosynteza przestaje zachodzić. Uaktywniają się wtedy inne barwniki zawarte w liściach. Liście drzew zmieniają kolor, by następnie spaść. Liście potrzebują wody, która zimą zamarza. Drzewo nie pobiera w tym okresie wody z gleby, dlatego zrzuca liście, aby ograniczyć parowanie wody.

Dzieci porównują wygląd liści klonu i igieł sosny; porównują wielkość liści. Stwierdzają, że igła jest dużo mniejsza i pokrywa ją biały nalot, którego nie ma na powierzchni blaszki liściowej. N. wyjaśnia, że:

Wszystkie drzewa iglaste (z wyjątkiem modrzewia) nie gubią igieł zimą, dlatego że chroni je przed mrozem gruba, woskowa warstwa. Dodatkowo zimą do igieł nie dochodzi woda, przez co nie mogą one zamarzać i pękać.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Karta pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Litera i liczby</i>, cz. 1, s. 3. Dzielenie nazw zdjęć na sylaby. Łączenie zdjęć, których nazwy rozpoczynają się taką samą głoską.
--	---

B+

Wrzesień, tydzień 4

Dzień 3

Idzie jesień... przez park, las

Idzie jesień poprzez świat

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Rysowanie szlaczków po śladzie, a potem – samodzielnie. Określanie ostatniej sylaby w nazwach zdjęć. Zabawa <i>Z jakiego drzewa?</i> – łączenie liści i owoców pochodzących z tego samego drzewa, nazywanie go. Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – <i>W parku</i> – zestaw nr 4.	IV 2, IV 8 IV 8, IV 18 I 5
II.1.	Zabawy przy piosence <i>Idzie jesień poprzez świat</i> . Cele: rozwijanie umiejętności wokalnych; obrazowanie tekstu piosenki ruchem. Zabawa ruchowa z elementem turlania – <i>Lecą żółędzie</i> .	IV 7 I 5
2.	Wykonanie ludzików i innych stworków z różnego tworzywa przyrodniczego. Cele: rozwijanie sprawności manualnych; rozwijanie wyobraźni. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Leśny wietrzyk</i> ; zabawa rytmiczno-ruchowa <i>Spotkanie wiewiórek</i> .	I 6, IV 8 I 5
III.	Zabawa badawcza <i>Dlaczego kasztan kłuje?</i> Zabawy kasztanami: układanie kasztanów według wzoru znajdującego się na tablicy. Komponowanie kasztanowej muzyki. Zabawa ruchowa <i>Tyle samo</i> .	IV 2, IV 18 IV 14 IV 7 I 5, IV 15
	Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	Układanie schematów nazw obrazków – trzygłoskowych i czterogłoskowych. I 6, IV 2

Cele główne

- rozwijanie umiejętności wokalnych,
- obrazowanie tekstu piosenki ruchem,
- rozwijanie sprawności manualnych i wyobraźni.

Cele operacyjne

Dziecko:

- śpiewa piosenkę,
- uczestniczy w zabawie ilustracyjnej do piosenki,
- wykonuje ludziki z tworzywa przyrodniczego.

Przebieg dnia

I

-
 • Karta pracy, cz. 1, s. 31.
 Rysowanie szlaczków po śladzie, a potem – samodzielnie. Określanie ostatniej sylaby w nazwach zdjęć.
- Zabawa *Z jakiego drzewa?*
 Liście drzew: klonu, kasztanowca, jarzębiny, dębu, sosny, i ich owoce: noski klonu, kasztany, żółędzie, kiść jarzębiny, szyszka sosnowa (lub obrazki).
 N. przygotowuje liście: klonu, kasztanowca, jarzębiny, dębu, sosny, oraz ich owoce: noski klonu, kasztany, żółędzie, kiść jarzębiny, szyszkę sosnową.
 Dzieci oglądają owoce i liście, dotykają ich, wachają. Potem łączą liście i owoce w pary; nazywają drzewa, z których one pochodzą.
-
 • Karta pracy, cz. 1, s. 32.
 Łączenie zdjęć liści ze zdjęciami odpowiednich owoców. Odszukanie wśród naklejek kolorowych kół i naklejenie ich we właściwych miejscach. Nazywanie drzew i owoców. Kolorowanie liści i owoców leśnych.
-
 • Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – *W parku* – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 67).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Idzie jesień poprzez świat*.

- Nauka piosenki.
 Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
 Utrwalanie refrenu. Śpiewanie zwrotek piosenki na zasadzie echa muzycznego.
- Zabawa przy piosence.
 Astry z bibuły karbowanej, liście z brystolu, opaski na głowę z szablonami: ziemniaków, jabłek, wrzosów, grzybów, strój dla jesieni, różdżka z liści i jarzębiny, żółte wstążki (promyki słońca) przymocowane do nadgarstka lewej ręki, w koszu jesieni liście wycięte z kolorowego papieru.
 Dzieci są ustawione w półkolu. Trzymają pomoce symetrycznie (z lewej i z prawej strony pierwsza dwójka trzyma kolorowe astry, kolejna dwójka z lewej i z prawej strony trzyma kolorowe liście... następnie stoją dzieci z opaskami: ziemniaków, jabłek, wrzosów, grzybów, w środku (między nimi) stoi jesień).

Przebieg zabawy:

Dzieci:

Zwrotka I

Takty 1–2:	<i>Kwitną astry kolorowe,</i>	które są astrami, w podskokach zamieniają się miejscami; z lewej strony na prawą, z prawej strony na lewą,
takty 3–4:	<i>liście lecą mi na głowę,</i>	które są liśćmi, kołyszą rękami uniesionymi nad głowami, wykonują obroty wokół siebie,
takty 5–6:	<i>w polu kopią kartofelki, bo to już czas!</i>	które są kartofelkami, robią cztery kroki w przód, cztery kroki w tył,
takty 7–8:	<i>Jesień wita świat, wita nas!</i>	jesień spaceruje wzdłuż półkola,
Refren		
Takty 9–10:	<i>Idzie jesień, idzie jesień poprzez świat.</i>	wykonują zwrot twarzami do N., kołyszą się w rytm muzyki i rozrzucają przed sobą kolorowe liście,
takty 11–12:	<i>Wrzesień w kolorowe liście wpadł! O tak!</i>	wszystkie wykonują wyskok i przechodzą do przysiadu,
takty 13–14:	<i>Idzie jesień, za nią słońca złoty blask.</i>	jesień unosi lewą rękę w górę, wprawiając promyki słońca w ruch,

takty 15–16:	<i>Witaj, witaj wśród nas,
witaj wśród nas!</i>	(wszystkie) składają głęboki ukłon
w kierunku N.,
Zwrotka II		Dziecko, które jest jesienią, wraca na swoje
miejsce w półkołu.
Takty 1–4:	<i>W sadzie jabłka malowane
do koszyka skaczą same.</i>	które są jabłkami, wychodzą na środek koła,
podają sobie ręce i maszerują w prawą
stronę, następnie wracają na swoje
miejsca,
takty 5–6:	<i>Babie lato płacze nitki,
bo to już czas!</i>	pozostałe dzieci kołyszają rękami nad
głowami,
takty 7–8:	<i>Jesień wita nas, wita nas!</i>	tak samo jak w I zwrotce,
Refren		
Takty 9–17:		jw.
Zwrotka III		
Takty 1–4:	<i>W lesie kwitną piękne wrzosi,
grzybki rosną w kropkach rosy.</i>	wrzosi wychodzą na środek,
przodem do N., obok wrzosów zajmują
miejsce grzybki, które przechodzą
do przysiadu i pozostają w nim do
końca zwrotki,
takty 5–6:	<i>Na wycieczkę chodźmy razem,
bo to już czas!</i>	pozostałe dzieci maszerują w miejscu,
takty 7–8:	<i>Jesień wita świat, wita nas!</i>	jesień tak samo jak w I zwrotce,
Refren		
Takty 9–17:		jw.
- Ćwiczenie rozwijające koordynację słuchowo-ruchową – *Piękne obroty*.
Tamburyn, dowolne instrumenty perkusyjne, nagranie piosenki Idzie jesień poprzez świat.
Dzieci swobodnie maszerują w rytmie piosenki *Idzie jesień poprzez świat*. Na przerwę w muzyce i energiczne potrząsanie przez N. tamburynem wykonują obrót (cztery kroki wokół siebie). N. zwraca uwagę na staranność wykonywania zadania. Następnie dzieci ustawiają się na okręgu. Płynnymi ruchami przemieszczają się po nim w rytmie czteromiarowym – wykonują cztery kroki po kolei, następnie wykonują obrót wokół własnej osi (cztery małe kroki). Początkowo ćwiczenie można wykonać w bardzo wolnym tempie, z wykorzystaniem dowolnego instrumentu perkusyjnego.
 - Zabawa ruchowa z elementem turlania – *Lecą żołędzie*.
N. stoi na środku sali. Jest dębem. Dzieci gromadzą się blisko niego. Są żołędziami. Na hasło: *Lecą żołędzie z dębu* – dzieci najpierw rozbiegają się, a następnie turlają po dywanie – *żołędzie toczą się po trawie*.

Zajęcia 2. Wykonanie ludzików i innych stworków z różnego tworzywa przyrodniczego.

- Słuchanie wiersza Danuty Gellnerowej *Żołędzie*.

Chodzę i zbieram żołędzie.

– *A co z tych żołędzi będzie?*

– *Będzie żołędziowy król*

i królowa,

dziewczynka żołędziowa,

żołędziowe talerze, półmiski,

żołędziowe kubki i miski.

Na nich będzie

żołędziowa uczta z żołędzi.

*Nie wiem tylko komu
smakować będzie?*

*– Może dzikom,
gdyby przyszły z lasu,
ale dziki pewnie
nie mają czasu.*

- Rozmowa na temat wiersza.
- *Co można zrobić z żołędzi?*
- *Czym przysmakiem są żołędzie?*
- Liczenie niewidocznych elementów. Rozpoznawanie ich po dźwiękach, jakie wydają.

Puszka, żołędzie.

Dzieci siedzą tyłem do N. N. wrzuca do puszki po napoju żołędzie, a dzieci liczą po cichu dźwięki, jakie one wydają. Następnie podają liczbę żołędzi wrzuconych do puszki.

- Układanie prostych rytmów z materiału przyrodniczego.

Liście, kasztany, żołędzie.

N. układa ciąg rytmiczny, nazywając dany element, np.:

liść – kasztan – żołędź – liść – kasztan – żołędź – liść – kasztan – żołędź...

Dzieci patrzą i słuchają, starając się dostrzec rytm, a potem go kontynuują. Następnie dzieci dobierają się w pary i układają na zmianę ciągi rytmiczne z materiału przyrodniczego.

- Karta pracy, cz. 1, s. 33.
Liczenie owoców, z których są zbudowane ludziki; zaznaczanie ich liczby kropkami pod ludzikami. Wskazywanie ludzików: wykonanego z najmniejszej liczby elementów i z największej liczby elementów.
- Wykonanie ludzików i stworków z wybranego materiału przyrodniczego.

Tworzywo przyrodnicze, wykałaczki, plastelina, szpikulec.

N. robi szpikulcem otwory w kasztanach i żołędziach. Doradza dzieciom w razie potrzeby. Pokazuje, jak łączyć elementy za pomocą plasteliny.
Wykonane ludziki i stworki wzbogacą kącik przyrody.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Leśny wietrzyk*.
N. dzieli dzieci na dwie grupy. Jedna grupa to drzewa. Dzieci z tej grupy otrzymują liście. Poruszają liśćmi trzymanymi w rękach (gałęziach), naśladując nimi szum wiatru. Wybrane dziecko to wiatr. Biega pomiędzy drzewami i lekko ich dotyka. Dotknięte drzewo wypuszcza liście na ziemię. Gdy wszystkie liście opadną, dzieci z grupy drugiej chodzą między drzewami i zbierają liście. Przy powtórzeniu zabawy następuje zmian ról.
- Zabawa rytmiczno-ruchowa *Spotkanie wiewiórek*.

Tamburyn.

Dzieci są wiewiórkami. Skaczą obunóż po wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego, przy akompaniamencie tamburynu. Podczas przerwy w grze dobierają się w pary i wypowiadają za N. rymowanke: *Wiewiórki się spotkały, o zapasach rozmawiały, naprzemiennie klaszcząc: raz w swoje dłonie, raz w dłonie partnera.*

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 33 (ciąg dalszy).
Kończenie rysowania liści i owoców według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty.

- Zabawa badawcza *Dlaczego kasztan kłuje?*

Lupy, kasztany w łupinach.

Celem ćwiczenia jest ukazanie, że rośliny produkujące nasiona wytwarzają dla nich ochronę. Dzieci oglądają przez lupy kasztan w łupinie. Wyciągają wnioski: *Łupina jest zielono-brązowa. Pokrywają ją ostro zakończone kolce. Wewnątrz łupiny znajduje się brązowe nasienie – kasztan, ale trzeba się sporo natrudzić, żeby go wyjąć i się nie pokłuć. Łupina stanowi osłonę kasztana.*

- Zabawy kasztanami.

Kasztany.

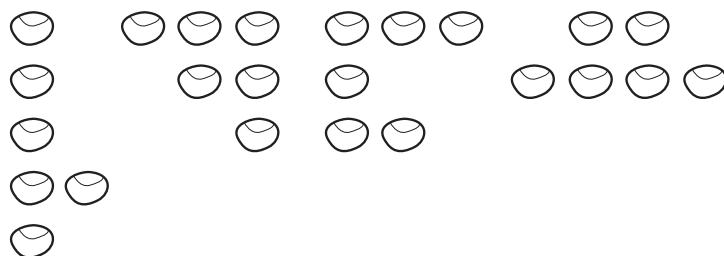
Każde dziecko bierze jeden kasztan. Kładzie kasztan na podłodze i biega wokół niego, przeskakuje obunóż przez niego. Potem podnosi kasztan i przerzuca go z ręki do ręki.

- Układanie kasztanów według wzoru narysowanego na tablicy.

Kasztany (po sześć dla każdego dziecka), wzory narysowane na tablicy.

Każde dziecko bierze sześć kasztanów. Układa je według kolejnych wzorów umieszczonych na tablicy.

- ! Niemożność ułożenia takiego samego wzoru może świadczyć o zaburzonej percepcji wzrokowej.

- Komponowanie kasztanowej muzyki.

Kasztany.

Każde dziecko otrzymuje dwa kasztany. N. zachęca dzieci do prezentowania swoich pomysłów. Chętne dzieci przedstawiają swoje pomysły, np.: uderzanie kasztanami o siebie, pocieranie kasztanem o kasztan, potrząsanie kasztanami trzymanymi w dłoniach, turlanie kasztanów...

- ! W Polsce od kilkunastu lat kasztanowce są atakowane przez małego motylka szrotówka kasztanowcowiaczka. Jest on przyczyną wczesnego zamierania zaatakowanych drzew.

- Zabawa ruchowa *Tyle samo*.

Obrazki z różną liczbą kasztanów.

Dzieci spacerują po sali. Na hasło: *Stop!* – zatrzymują się, patrzą na obrazek z kasztanami, trzymany przez N. Następnie skaczą w miejscu tyle razy, ile kasztanów jest na obrazku.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Układanie schematów nazw obrazków: trzygłoskowych i czterogłoskowych. Obrazki, białe kartoniki. Dzieci losują obrazki, biorą kartoniki i samodzielnie lub z pomocą N. układają schematy nazw obrazków. • Karta pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Litera i liczby</i>, cz. 1, s. 4. Rysowanie przedmiotów, roślin, zwierząt, których nazwy rozpoczynają się taką samą głoską, jaką kończą się nazwy środków lokomocji przedstawionych na zdjęciach. Określanie środkowej głoski w podanych nazwach.
--	---

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Założenie hodowli dębu. Zabawa <i>Kółeczka, kółka, koła</i> – rozwijanie szybkiej reakcji na hasło. Ćwiczenia oddechowe z zastosowaniem liści. Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – <i>W parku</i> – zestaw nr 4.		II 11, IV 18 IV 7 IV 2 I 5
II.1. Liczymy grzyby. Cele: rozwijanie umiejętności liczenia z zastosowaniem liczebników głównych i liczebników porządkowych w zakresie sześciu; podawanie przedstawicieli grzybów jadalnych i grzybów trujących. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Zbieramy grzyby</i> .		IV 15, IV 18 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Chodzi wiewióreczka</i> ; zabawa ruchowa z elementem skoku – <i>Grzybki – do kosza</i> .		I 8 I 5
III. Lepienie grzybów z plasteliny. Zabawa słowna <i>Kłótnia</i> , z wykorzystaniem piłki. Nawlekanie (w asyście N.) owoców jarzębiny na nitkę – dekorowanie koralami kącika przyrody.		IV 8, IV 18 IV 2 IV 8, IV 18
Określanie, co przedstawia obrazek w ramce. Rysowanie obok niego rysunków zaczynających się taką samą sylabą.	Układanie schematów dźwiękowych nazw obrazków: trzygłoskowych i czterogłoskowych.	IV 2, IV 8 IV 2, IV 4

Cele główne

- rozwijanie umiejętności liczenia z zastosowaniem liczebników głównych i liczebników porządkowych w zakresie sześciu,
- poznawanie przedstawicieli grzybów: jadalnych i trujących,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- liczy w zakresie sześciu,
- wymienia wybrane grzyby: jadalne i trujące,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

T **Tablica 3 – GRZYBY – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 182).**

- Założenie hodowli dębu (kasztanowca).
Doniczka, ziemia, piasek, żółędzie (kasztany).
N. napelnia doniczkę ziemią i piaskiem. Na głębokości około 5 cm układa żółędzie. Doniczka z żółędziem zostanie umieszczona w zimnej piwnicy, gdzie będzie przechowana do wiosny.
- Zabawa *Kółeczka, kółka, koła* – rozwijanie szybkiej reakcji na hasło.
Dzieci w podskokach swobodnie przemieszczają się w określonym kierunku sali, zgodnie z dowolnym akompaniamentem N. Na hasło: *Kółeczko* – dzieci dobierają się w pary, podają sobie ręce i obracają się wokół siebie. Na hasło: *Kółko* – dobierają się w czwórki, tworząc koło.

Na hasło: *Koło*, wszystkie dzieci ustawiają się w dużym kole. Dzieci wykonują zadania bez słownego porozumiewania się między sobą.

- Ćwiczenia oddechowe z zastosowaniem liści.

Liście.

Każde dziecko bierze jeden liść. Dzieci wykonują określone zadania.

Trzymają liść za ogonek na wysokości twarzy i dmuchają na niego tak, aby się poruszał.

Kładą liść na dłoni, podnoszą dłoń na wysokość twarzy i zdmuchują liść z dłoni (to samo wykonują z drugą dłonią).

Dobierają się w pary, siadają naprzeciwko siebie, w odległości 1 m, kładą liść na podłodze i przedmuchują go do partnera.

Trzymając liść w dłoni, mówią na jednym wydechu: *Kolorowy liść mam. To jesienny dar.*

- Zabawy swobodne w wybranych kąciach.

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litera i liczby*, cz. 1, s. 5.

Rysowanie po śladach szlaczka i równoczesne mówienie z N. sylaby na odpowiednich wysokościach. Wystukiwanie podanych rytmów. Określanie, gdzie znajduje się wieś wórką względem drzewa.

B+

- Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – *W parku* – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 67).

II

Zajęcia 1. Liczymy grzyby.

- Słuchanie wiersza M. Buczkówny *Grzybobranie*.

*Kiedy ptaki już wstaną,
kiedy kwiaty zbudzą się rano,
z koszem idę do lasu.*

Dlaczego?

*Zbieram tylko koźlaki,
prawdziwki i maślaki,
muchomory omijam.*

Dlaczego?

*Każdy grzybek wykręcę,
żeby było ich więcej.*

Wyjmę z ziemi ostrożnie.

Dlaczego?

- Rozmowa na temat wiersza. Udzielanie po każdej zwrotce odpowiedzi na pytanie *Dlaczego?*

– *Wymieńcie nazwy grzybów występujących w wierszu.*

– *Jakie znacie inne nazwy grzybów jadalnych?*

– *Dlaczego ludzie zbierają grzyby?*

– *Jakie znacie potrawy z grzybów?*

- Karta pracy, cz. 1, s. 34.

Oglądanie zdjęć grzybów jadalnych i grzybów trujących. Naklejanie obrazków grzybów jadalnych w koszyku, a grzybów trujących – na zewnątrz koszyka.

- Przeliczanie grzybów na obrazkach.

Obrazki grzybów: 5 borowików, 4 muchomory czerwone, 7 kurek, 8 maślaków, 6 rydzów, 3 kanie, 2 pieczarki, 1 opieńka.

N. umieścił na tablicy obrazki grzybów. Dzieci samodzielnie lub z pomocą N. liczą grzyby na obrazkach i układają obrazki w kolejności od najmniejszej liczby grzybów do największej.

- Karta pracy, cz. 1, s. 35.

Poznajowanie budowy grzyba. Słuchanie nazw części grzyba i wskazywanie ich na rysunku. Kolorowanie grzyba.

- Utrwalanie nazw grzybów; liczenie z zastosowaniem liczebników porządkowych w zakresie sześciu.

Sylwety grzybów.

N. umieszcza na tablicy sylwety grzybów. Chętne dzieci wskazują grzyb wymieniony przez N. (liczebnikiem) i umieszczają pod nim odpowiednią liczbę kropek (5-latk) lub liczbę (6-latk). Następnie podają nazwę grzyba. Np. grzyby: borowik, muchomor czerwony, kurka, maślak, rydz, pieczarka.

- Karty pracy, cz. 1, s. 34, 35 (ciąg dalszy).
Rysowanie szlaczka po śladzie, bez odrywania kredki od kartki.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Zbieramy grzyby*.

Nagranie spokojnej muzyki, odtwarzacz CD.

Dzieci spacerują po sali przy nagraniu spokojnej muzyki i naśladują zbieranie grzybów: rozglądają się, przykucają, rozgarniają gałęzie, przedzierają się przez krzaki. Mogą również chwalić się grzybami, które znalazły.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 47).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Chodzi wiewióreczka*.

Orzech.

Dzieci stoją w kole, ręce trzymają za sobą. Wybrane dziecko jest wiewiórką i chodzi dookoła stojących dzieci, które mówią rymowaną: *Chodzi wiewióreczka jesienią po lesie. Ma w łapce orzeszek. Komu go przyniesie? Wiewiórka wkłada orzech w ręce wybranego przez siebie dziecka i ucieka, biegnąc dookoła koła. Dzieci mówią: Wiewióreczka szybko mknie. Zdąży dobiec czy też nie? Dziecko, które otrzymało orzech, wstaje i próbuje dogonić wiewiórkę. Ona musi jak najszybciej stanąć na miejscu goniącego ją dziecka. Następuje zmiana ról.*

- Zabawa ruchowa z elementem skoku – *Grzyby – do kosza*.

Woreczki.

Dzieci są grzybami w lesie. Na głowach kładą woreczki (kapelusze) i stają na jednej nodze. Na hasło: *Grzyby – do kosza* – biorą woreczki do rąk i, skacząc obunóż, starają się jak najszybciej dotrzeć do kosza – wyznaczonego miejsca w ogrodzie.

III

- Lepienie z plasteliny figurek grzybów.

Tacki, plastelina.

Dzieci lepią figurki grzybów na tackach. Wyrabiają plastelinę, formują z niej wałeczki i kulki. Wykonane figurki grzybów umieszczają w kąciку przyrody.

- Zabawa słowna *Kłótnia*.

Piłka.

Dzieci siedzą w kole. N. turla piłkę do wybranego dziecka, mówiąc słowo (przymiotnik lub przysłówek). Zadaniem dziecka jest podanie słowa o znaczeniu przeciwnym do tego, które wymienił N. Np.: jasny – ciemny, krótki – długi, cicho – głośno, szybko – wolno, sucho – mokro, ciepło – zimno, słodko – gorzko, miękko – twardo...

- Nawlekanie (w asyście N.) owoców jarzębiny na nitkę – dekorowanie sali koralami z jarzębiny.

Owoce jarzębiny, nitki, igły.

B

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 3. Podawanie nazw obrazków. Rysowanie obok nich rysunków rozpoczynających się na taką samą sylabę.

- Układanie schematów nazw obrazków – trzygłoskowych i czterogłoskowych.

Obrazki, białe kartoniki, koszyk.

Dzieci losują obrazki z koszyka i biorą kartoniki. Dzielą nazwy obrazków na głoski i układają kartoniki (jedna nakrywka – jedna głoska).

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Tworzenie kompozycji z zasuszonych liści – przyklejanie ich na kolorowym kartonie. Zabawa ćwicząca spostrzegawczość – <i>Szukamy listka</i> . Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – <i>W parku</i> – zestaw nr 4.	IV 8, IV 18 IV 11 I 5
II.1.	Nauka wiersza H. Zdżitowieckiej <i>Gdzie jesteś, jesieni?</i> Cele: rozwijanie mowy, utrwalanie oznak nowej pory roku – jesieni. Zabawa ruchowa <i>Taniec liści</i> .	IV 2, IV 5 IV 16 I 5
2.	Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów do kącika przyrody; zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Dzieci w lesie</i> .	I 8 I 5, IV 18
III.	Zabawy kolorowymi spinaczami – <i>Kolorowe spinacze, Układamy łańcuch ze spinaczy, Układamy szlaczki</i> . Ćwiczenia logorytmiczne z zastosowaniem rymowanki – <i>Kasztanowy wierszyk</i> . Zabawa inscenizowana przy piosence <i>Jesień idzie poprzez świat</i> .	IV 8, IV 12 IV 2 IV 1, IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy i pamięci,
- utrwalanie oznak nowej pory roku – jesieni,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- recytuje wiersz, wypowiada się na temat jego treści,
- wymienia oznaki jesieni,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Zabawa ćwicząca spostrzegawczość – *Szukamy listka*.
Liście, np.: dębu, klonu, kasztanowca, jesionu, nagranie spokojnej muzyki.
W różnych miejscach sali (na dywanie, półkach, krzesłach, stolikach itp.) są rozłożone liście. Każde dziecko otrzymuje 1 liść. Przy akompaniamencie spokojnej muzyki dzieci spacerują (nie rozmawiając) i zbierają takie same liście jak ten, który trzymają w dłoni. Zwycięża ten, kto w wyznaczonym czasie zbiera najwięcej liści.
- Tworzenie kompozycji z zasuszonych liści – przyklejanie ich na kolorowym kartonie.
Zasuszone liście, klej, pędzelki do nanoszenia kleju na liście, flanelowe szmatki lub gąbki.
Dzieci wybierają liście. Smarują je delikatnie klejem, kładą na kartce, przyciskają, wygładzają ściereczką lub gąbką.
- Ćwiczenia poranne metodą opowieści ruchowej – *W parku* – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 67).

Zajęcia 1. Nauka wiersza H. Zdżitowieckiej *Gdzie jesteś, jesieni?*

- Oglądanie kosza z darami jesieni przygotowanymi przez N.
Kosz, szyszki, orzechy laskowe, kasztany, żołędzie, liście, kiście jarzębiny, grzyby.
Określanie, co jest wewnątrz kosza (szyszki, orzechy laskowe, kasztany, żołędzie, liście), a co na zewnątrz (kiście jarzębiny, grzyby...).
- Określanie, jakich darów jesieni brakuje (owoców z sadów, warzyw...).
- Słuchanie wiersza.

– *Gdzie ty jesteś, jesieni?*

– *Tu jestem...*

W suchych liściach lecących

z szelestem,

w barwnych liściach, czerwonych

i złotych,

co na ziemię się kładą

pokotem.

Z dębu strząsam dojrzałe

żołędzie,

babim latem przystrajam gałęzie,

ptakom wskażę bezpieczne

drog szlaki,

jeże do snu utulę

pod krzakiem.

Mgły wieczorem nad wodą

rozłożę

i przed zimą odejdę

za morze.

- Rozmowa na temat wiersza.
- *Gdzie jest jesień?*
- *Co jesień strząsa z dębu?*
- *Czym przystraja gałęzie?*
- *Jak pomaga ptakom?*
- *Co robi jeżowi?*
- *Co rozłoży wieczorem nad wodą?*
- *Gdzie jesień odejdzie przed zimą?*
- *Co to jest babie lato?*

Babie lato to unosząca się w powietrzu, w pogodne dni jesienne, nić przędna niektórych pająków. Dzieje się to najczęściej w drugiej połowie września. Dlatego początek jesieni nazywany jest *babim latem* lub *złotą jesienią*.

- Zabawa ruchowa *Taniec liści*.

Bukiet liści.

Dzieci dobierają się w pary i ustawiają się na obwodzie dużego koła. W środku koła staje N. z bukietem liści. Gdy podnosi w górę rękę z bukietem i nim potrząsa, dzieci poruszają się w kole w lewą stronę, krokiem dosuwającym. Gdy opuści rękę, dzieci w parach chwytają się za ręce i chodzą w małych kółeczkach.

- Ponowne słuchanie wiersza.

Obrazki do wiersza.

Dzieci słuchają wiersza i wskazują odpowiednie obrazki ilustrujące jego treść (lejące liście, opadłe kolorowe liście, żołędzie spadające z dębu, lejące babie lato, odlatujące ptaki, jeże w liściach, mgła nad wodą).

- Ćwiczenia oddechowe.

Liście.

Dzieci zdmuchują liście ze stolików.

- Nauka wiersza fragmentami, metodą ze słuchu.
Obrazki.
N. rozpoczyna każdy wers, dzieci kończą go i wskazują odpowiedni obrazek.
- Próba wspólnej recytacji wiersza.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 2 (przewodnik, s. 52).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów do kącika przyrody.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Dzieci w lesie*.

Tamburyn.

N. dzieli dzieci na dwie grupy. Jedna grupa stoi w rozsypce, w wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego, i naśladuje drzewa poruszające gałęziami na wietrze. Druga grupa dzieci porusza się między drzewami w rytmie tamburynu. Podczas przerwy w grze dzieci chowają się za najbliższym drzewem, przykucając. Przy powtórzeniach zabawy następuje zmiana ról.

III

- Zabawy kolorowymi spinaczami.
Kolorowe paski papieru (dla każdego dziecka), kolorowe spinacze (w takich samych kolorach jak paski papieru), srebrne spinacze różnej wielkości, kostka z kolorami (takimi samymi jak kolory spinaczy).
- *Kolorowe spinacze.*
Każde dziecko dostaje kolorowy pasek papieru (kolory na paskach są takie same jak kolory spinaczy). Na środku stolika leżą rozsypane kolorowe spinacze. Dzieci rzucają kostką z kolorami (kolory na kostce są takie same jak kolory spinaczy). Wyrzucony kolor na kostce informuje, który spinacz można wziąć i przypiąć na pasku w odpowiednim miejscu. Wygrywa dziecko, które najszybciej zapełni swój pasek kolorowymi spinaczami.
- *Układamy łańcuszki ze spinaczy.*
Chętne dzieci dostają łańcuszek ze spinaczy z określonym rytmem, np. spinacze żółty – zielony – niebieski (trzy sekwencje). Ich zadaniem jest dokończyć łańcuszek. Wygrywa dziecko, które robi to szybciej.
- *Układamy szlaczki.*
N. lub chętne dziecko układa ze spinaczy (spinacze srebrne, różniące się wielkością) część szlaczka. Inne dziecko kontynuuje układanie szlaczka.
- Ćwiczenia logorytmiczne z zastosowaniem rymowanki – *Kasztanowy wierszyk*.

Kasztany.

Dzieci trzymają w rękach kasztany. Powtarzają rymowankę za N. i wykonują kasztanami odpowiednie ruchy.

*W lewej ręce kasztan mam,
w prawej mam ich dwa.
Po dywanie turlam je,
skaczą hopsasa.*

*Teraz w koło się obróć,
tupnę raz, dwa, trzy,
i kasztany swe podrzucę,
sił wystarczy mi.*

- Zabawa inscenizowana przy piosence *Idzie jesień poprzez świat* (przewodnik, s. 66).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Segregowanie owoców do koszyków – dekorowanie nimi kącika przyrody. Zabawy z zastosowaniem rymowanki <i>Owoce jemy – zdrowi będziemy</i> . Zabawa <i>Owoce</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.		IV 12 IV 2 IV 7 I 5
II.1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej <i>Smaczki zgadywaczki</i> . Cele: rozwijanie mowy, rozpoznawanie owoców i warzyw za pomocą zmysłów. Zabawa ruchowa rozwijająca umiejętność rozpoznawania dźwięków – <i>Jabłonie i pszczoły</i> .		IV 2, IV 5 I 5, IV 5, IV 7
2. Odkrywanie litery o , O . Kolorowanie wybranych rysunków. Zaznaczanie litery o , O w wyrazach. Cel: rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.	2. Odkrywanie litery o – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej. Układanie schematów i modeli dźwiękowych słów: <i>oko</i> , <i>Olek</i> . Cele: odkrywanie litery o – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej; wprowadzenie pojęć: <i>spółgłoska</i> , <i>samogłoska</i> .	IV 2, IV 4, IV 8
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa z elementem wyprostnym – <i>Podajemy jabłko</i> ; zabawa ruchowa <i>Zbieramy owoce</i> .		I 5, IV 18
III. Zabawa oceniająca wartość logiczną zdań – <i>Prawda to czy plotka?</i> Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>W sadzie</i> . Ćwiczenia w liczeniu – <i>Liczymy owoce</i> .		IV 5 I 5 IV 15

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- rozpoznawanie owoców i warzyw za pomocą zmysłów,
- rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej i sprawności manualnej,
- **poznawanie litery **o** – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej,**
- **wprowadzenie pojęć: *spółgłoska*, *samogłoska*.**

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się na temat opowiadania,
- rozpoznaje owoce i warzywa za pomocą dotyku, smaku, wzroku i słuchu,
- **rysuje po śladach rysunków,**
- **opisuje wygląd liter: **o**, **O** oraz odtwarza ich kształty,**
- **wie, że **o** jest samogłoską.**

Przebieg dnia

I

- Segregowanie do koszyków owoców przyniesionych przez N. i dzieci.
Koszyk, owoce.
Dzieci oglądają owoce, nazywają je i segregują do koszyków według rodzajów. N. umieszcza koszyki z owocami w kąciku przyrody.

- Zabawa z zastosowaniem rymowanki *Owoce jemy – zdrowi będziemy*.
Dzieci spacerują i mówią rymowankę (z naprzemiennym wykonywaniem przysiadu i wyprost): *Owoce – przysiad – jemy – wyprost – zdrowi – przysiad – będziemy – wyprost*.
- Zabawa *Owoce*.

Tamburyn, wybrane instrumenty perkusyjne.

Dzieci biegają swobodnie po sali przy akompaniamencie tamburynu. Na odgłos innego wybranego instrumentu perkusyjnego zatrzymują się i wymawiają nazwę owocu przypisanego do tego instrumentu. Np. na odgłos grzechotki mówią: *złocista gruszcza*, bębenka – *czerwone jabłuszko*, kołatki – *niedojrzała śliweczka*.

• Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Dzieci w sadzie*.

Bębenek.

Dzieci są podzielone na dwie grupy: drzewa owocowe i dzieci. Drzewa stoją w rozsypce, a dzieci poruszają się między nimi przy akompaniamencie bębenka. Na przerwę w grze przykucają przed wybranym drzewem i naśladują szukanie opadłych na ziemię owoców.

- Ćwiczenia wyprostne – *Zrywamy owoce*.
Dzieci spacerują po sali (sadzie). Na hasło: *Zrywamy owoce*, wspinają się na palce i naśladują zrywanie owoców.
- Ćwiczenie dużych grup mięśniowych – *Grabimy liście*.
Dzieci naśladują grabienie suchych liści.
- Zabawa bieżna – *Łakome osy*.
Dzieci (osy) biegają, naśladując brzęczenie owadów; szukają słodkich owoców.
- Ćwiczenie uspokajające – *Marsz z klaskaniem*.
Dzieci maszerują po obwodzie koła, powtarzają rymowankę i rytmicznie klaszczą.
Jesienią, jesienią, sady się rumienia...

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej *Smaczki zgadywaczki*.

- Rozmowa na temat zmysłów.
- *Po czym poznajemy np. cebulę?*
- *Dzięki czemu rozpoznajemy zapach?*
- *Jak jeszcze możemy rozpoznać cebulę?*

N. wyjaśnia, że nos jest jednym z narządów zmysłów. Żeby coś poczuć, to trzeba oddychać nosem. Powietrze wchodzące do nosa pachnie. To dzięki nosowi czujemy zapachy. O innych narządach zmysłów dowiecie się z opowiadania.

- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 12–13.

Dzieci z grupy Ady brały udział w różnych konkursach. Czasami był to konkurs recytatorski, innym razem dzieci lepiły z gliny śmieszne stworki lub malowały rękami abstrakcyjne obrazy. Najwspanialsze w tym było to, że każde dziecko dostawało nagrodę za swój pomysł i wykonaną pracę. Wiadomo, że wszyscy nie mogą zająć pierwszego miejsca w różnych konkurencjach, ale najważniejsze jest to, żeby stworzyć coś samodzielnie i dobrze się przy tym bawić. Tym razem pani w przedszkolu ogłosiła konkurs pod tytułem „Smaczki zgadywaczki”.

- *Będziemy jeść na wyścigi?* – zapytał Jaś.
- *Nie. Jeść trzeba wolno, żeby poczuć smak każdej potrawy.*
- *Ja wiem, jak smakuje ostra papryka* – powiedziała Kasia.
- *Ostra? Skaleczyłaś się w język?* – zażartował Piotrek.
- *A ja jadłem chrzan* – pochwalił się Tomek.

– I co? Jak smakuje?

– Jak szczypawka.

– Hm, nigdy nie jadłam szczypawki – zdziwiła się Ada.

Następnego dnia przedszkolaki przyniosły jabłka, gruszki, śliwki, morele, cukinie, pomidory i wiele innych. Jesień jest taką porą roku, gdy owoców i warzyw jest najwięcej, więc wybór był ogromny.

– A co pani przyniosła? – zapytały dzieci.

– To tajemnica. Spróbujemy ją rozwiązać z użyciem naszych zmysłów.

– A co to są zmysły? – zapytała Ada.

– Zmysły pomagają nam odczuwać i poznawać wszystko, co dzieje się dookoła. To wzrok, słuch, smak, węch i dotyk. Ja do was teraz mówię, a wy słyszycie, czyli wykorzystujecie zmysł słuchu.

– A ja znam taką dziewczynkę, która nic nie widzi – powiedziała Zosia.

– Może ta dziewczynka nie widzi, ale za to ma bardziej rozwinięty zmysł słuchu i zmysł dotyku. Jeżeli komuś zabraknie jakiegoś zmysłu, wtedy lepiej wykształcają się pozostałe. Zaraz się przekonacie.

Dzieci usiadły w kółku, a nauczycielka każdemu z nich przewiązała oczy apaszką tak, żeby nie mogły podglądać.

– Teraz każdemu z was podam do rąk jakiś owoc lub jakieś warzywo, a wy odgadnięcie jego nazwę. Możecie użyć wszystkich innych zmysłów poza wzrokiem. Można dotykać lub wąchać. Na razie niczego nie próbujcie jeść – poprosiła pani.

– Ja mam gruszkę – powiedział Tomek, badając palcami otrzymany owoc.

– A ja nie wiem, co to jest... – zamyśliła się Kasia. – Jest dosyć miękkie, więc to nie może być ogórek. Może cukinia?

– Ja mam kalafiora!

– Proszę pani, a ja rozkwaśiłem pomidora! – krzyknął Piotruś.

– Będziemy mieli keczup – zaśmiali się koledzy.

Ada również dostała od pani tajemniczy okrągły owoc. A może warzywo? Zapach nic jej nie mówił, ale pod skórą wyczuła małe kuleczki.

– Wiem! To jest granat! – odparła.

– Uważaj, bo wybuchnie! – zażartował Paweł.

Kiedy nauczycielka odwiązała dzieciom apaszki, każde z nich mogło się upewnić, czy dobrze rozwiązało zagadkę. Kalafior okazał się brokułem, cukinia – bakłażanem, a rozkwaszony pomidor... rozkwaszonym pomidorem. Ada rozpoznała granat pełen soczystych, czerwonych kuleczek. Hura!

– A teraz czas na smaczki zgadywaczki – powiedziała pani i ponownie załoniła dzieciom oczy. Tym razem każde dostało kawałek owocu lub warzywa do spróbowania. Dzieci bezbłędnie wymieniały nazwy: jabłko, marchewka, ogórek kiszony, kalarepka, banan, ananas, zielony groszek, śliwka i wiele innych. Okazało się, że pani przyniosła z domu cytrynę i coś jeszcze...

Kiedy przyszła kolej na Adę, dziewczynka wykrzywiła buzię.

– Blee, to jest mydło! – zawołała.

– To z pewnością nie jest mydło, to owoc – roześmiała się pani. – Może ktoś inny chce spróbować?

– Ja chcę!

– Ja też chcę spróbować mydła!

– To smakuje jak słony banan – stwierdziła Ola.

– Dlaczego nie jest słodki?

– Ale tłuste! – rozległy się głosy.

Okazało się, że nikt nie odgadł nazwy tego dziwnego „smaczka”. Dopiero kiedy dzieci mogły ocenić go wzrokiem, Piotruś krzyknął: „Ja wiem, to awokado!”. I miał rację. Pani wyjaśniła wszystkim, że to wyjątkowo odżywczy i bogaty w witaminy owoc, występujący głównie w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej, nazywany „smaczliwką”.

– *Wcale nie jest smaczny* – stwierdziła Ada.
 – *Trzeba wiedzieć, w jaki sposób go przyrządzić. Awokado jest wspaniałe jako dodatek do sałatek albo skropione sokiem z cytryny, posypane solą i pieprzem. A w środku ma taką dużą pestkę, spójrzcie – pani rozkroiła owoc i zaprezentowała jego wnętrze. – Jak mogliście się przekonać, owoce nie zawsze są słodkie* – zakończyła.

– *Czy pani też będzie zgadywać?* – zapytała Ada.

– *Tak, pani też! Pani też!* – wołały dzieci.

Nauczycielka nie spodziewała się, co ją czeka, gdy z otwartymi ustami oczekiwała na przygotowany przez dzieci „smaczek zgadywaczek”. Smakołyk nie miał żadnego kształtu, żadnego zapachu ani smaku.

– *Proszę zgadnąć!* – prosiły przedszkolaki. – *Co to za owoc?*

– *Przecież niczego mi nie daliście do spróbowania* – dziwiła się nauczycielka.

– *Jak to nie? Daliśmy!*

– *To bardzo znany owoc! Suszony!* – chichotały dzieci.

– *Poddaję się...* – odpowiedziała pani, odsłaniając oczy. – *A więc, co to jest?*

– *Figa z makiem!* – zawołały dzieci. – *Figa z makiem, czyli nic!*

– *Ale z was żartownisie!* – pani roześmiała się na cały głos. – *Nazwy tego owocu nie odgadłabym za żadne skarby świata.*

- Rozmowa na temat opowiadania.

– *Dzięki czemu dzieci rozpoznawały owoce, warzywa, gdy dostały je do rąk, a miały zasłonięte oczy?*

– *Czy Ada rozpoznała swój owoc? Co to było?*

– *Co to są smaczki zgadywaczki?*

– *Jaki owoc miała rozpoznać po smaku Ada?*

– *Jakie zmysły poznały dzieci?*

– *W czym są pomocne zmysły?*

– *Co dzieci dały pani do spróbowania?*

- Zabawy badawcze – *Rozpoznajemy owoce.*

- Rozpoznawanie za pomocą dotyku.

Pudło z otworami po bokach, owoce, np.: gruszka, śliwka, jabłko, kiwi, mandarynka, cytryna, awokado, grejpfrut...

Dzieci oglądają owoce, dotykają ich. Następnie N. chowa owoce do pudełka. Dzieci wkładają ręce w otwory pudełka, wybierają owoc, badają go za pomocą dotyku, podają jego nazwę. Potem wydobywają owoc w celu sprawdzenia. Starają się opisać ten owoc.

- Ścieżka dotykowa (sensoryczna).

Pasek mocnego kartonu, piasek, wełna, wióry, tektura falista, monety, żwirek, korek.

N. przygotowuje pasek mocnego kartonu – ścieżkę sensoryczną. Umieszcza na nim piasek, wełnę, wióry, tekturę falistą, monety, żwirek, korki. Dzieci przechodzą boso po ścieżce. Dzieli się swoimi wrażeniami, nazywają rodzaj podłoża. Potem przechodzą po ścieżce z zasłoniętymi oczami, prowadzone przez N. lub inne dziecko. Ponownie próbują określić, po czym idą.

- Oglądanie przez lupy cząstek owoców.

Lupy, cząstki owoców.

Dzieci oglądają przez lupy cząstki owoców: skórkę, miąższ, nasiona.

N. pyta:

– *Jak wyglądają skórki owoców? Czym się różni?*

– *Czy liczba nasion w owocach jest taka sama?*

- Rozpoznawanie owoców za pomocą węchu.

Soki: pomarańczowy, jabłkowy, cytrynowy, gruszkowy, waciki.

N. przygotowuje soki z pomarańczy, jabłka, cytryny, gruszki. Daje dzieciom do powąchania wacik umoczony w danym soku. Dzieci starają się rozpoznać, co to za zapach, z jakiego owocu pochodzi.

- Rozpoznawanie za pomocą smaku.

Kawałki owoców.

Dzieci z zamkniętymi oczami próbują kawałków owoców. Następnie określają, co to za owoce.

- Zabawa ruchowa rozwijająca umiejętność rozpoznawania dźwięków – *Jabłonie i pszczoły.*

Tamburyn, grzechotka.

N. dzieli dzieci na dwie grupy: jabłonie i pszczoły. Jabłonie stoją w rozsypce, a pszczoły stają z boku sali. Na dźwięki tamburynu jabłonie naśladują drzewa poruszające się na wietrze. Na dźwięki grzechotki pszczoły poruszają się między jabłoniemi (które zastygają w bezruchu – *wiatr przestał wiać*), naśladując brzęczenie owadów: *bzzzz*. Na ponowne dźwięki tamburynu pszczoły wracają na swoje miejsca, a jabłonie poruszają gałęziami. Co pewien czas następuje zmiana ról.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **o**, **O**.

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisanie*, s. 4.
- Określanie pierwszych głosek w słowie *oko* i nazwach rysunków. Rysowanie po śladach rysunków.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **o**: małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.

- Wyodrębnienie wyrazu podstawowego – **oko**.

N. pyta:

- *Do jakiego lekarza udał się Olek?*
- *Co badał lekarz?*

Dzieci określają pierwszą głoskę w słowie *oko*. Następnie wymieniają inne słowa, w których głoskę *o* słychać na początku (*osa, okulary, owoce, owca, ogórek, obrazy, okno...*), na końcu (*okno, ucho, domino, echo...*) i w środku (*dom, kot, foka, mowa...*).

- Budowanie schematu słowa *oko*.

Białe kartoniki (dla każdego dziecka).

Dzieci dzielą słowo *oko* na sylaby i na głoski. Układają tyle białych kartoników, ile głosek słyszą w słowie *oko*. Wymawiają głośno głoski, dotykają kolejnych kartoniki. N. prosi, żeby podzieliły słowo *oko* na sylaby, rozsuwając kartoniki. Dzieci układają kartoniki, wyklaskując sylaby, jednocześnie je wymawiając. N. prosi, żeby zsunęły kartoniki i głośno wypowiedziały całe słowo.

- Budowanie schematu słowa *Olek*.

Białe kartoniki.

Dzieci dzielą słowo *Olek* na sylaby i na głoski. Następnie układają z kartoników schemat słowa, dzieląc je na sylaby, dokonują syntezy (jak wyżej).

- Wprowadzenie modelu jako jakościowego oznaczania głosek w słowach.

Na przykładzie głoski o N. wyjaśnia, że mamy dwa rodzaje głosek – samogłoski i spółgłoski. Samogłoski możemy wypowiadać długo, a spółgłoskę nie możemy – pojawia się przydźwięk y. Samogłoski oznaczmy na czerwono, a spółgłoski – na niebiesko.

- Określanie rodzaju głoski o.
Wypowiadanie głoski o długo: ooooooooo...
Wypowiadanie głoski o krótko: o, o, o, o.
O jest samogłoską, ponieważ możemy wypowiadać ją długo (na jednym wydechu); oznaczamy ją na czerwono.
- Budowanie wspólnie z N. modeli słów: *oko*, *Olek*, pod ich schematami.
Kartoniki: niebieskie, czerwone.
- Pokaz litery o: małej i wielkiej, drukowanej i pisaney.
- Umieszczenie liter o, O pod modelami słów: *oko*, *Olek*.
- Określenie, kiedy używamy wielkiej litery O na początku wyrazów (imiona, nazwiska, nazwy geograficzne, na początku zdania).
- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, cz. 1, s. 6–9.
- Dzielenie na głoski nazw tego, co przedstawiają zdjęcia. Określanie, która głoska w okienkach jest zaznaczona na czerwono.
- Dzielenie na głoski nazw tego, co przedstawiają zdjęcia. Zaznaczanie w okienkach na czerwono miejsca głoski o.
- Zaznaczanie w wyrazach na czerwono liter o, O.
- Łączenie pierwszych głosek z nazw obrazków. Rysowanie tego, czego nazwa powstała.
- Czytanie z nauczycielem. Odpowiednie kolorowanie rysunków oczu.
- Wodzenie palcem po śladach liter o, O. Pisanie liter o, O po śladach, a potem – samodzielnie.

B+

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementem wyprostnym – *Podajemy jabłko*.

2 jabłko.

N. dzieli dzieci na dwie grupy. Stoją one w dwóch rzędach, trzymają ręce wyciągnięte w górę, i podają sobie nad głowami jabłko. Dziecko, które stoi na końcu rzędu, po otrzymaniu jabłka przebiega na jego początek i zabawa toczy się dalej. (Można wprowadzić element współzawodnictwa – w którym rzędzie jabłko najszybciej wróci do dziecka rozpoczynającego zabawę).

- Zabawa ruchowa *Zbieramy owoce*.

Tamburyn, trójkąt metalowy, bębenek.

Dzieci spacerują w różnych kierunkach po miejscu (sadzie) wyznaczonym w ogrodzie przedszkolnym, przy akompaniamencie tamburynu. Gdy usłyszą dźwięki trójkąta metalowego, wspinają się na palce i naśladują zrywanie owoców z drzew. Na dźwięki bębna przykucają i naśladują zbieranie owoców leżących pod drzewami. Akompaniament grany na tamburynie ponownie zaprasza do marszu.

III

- Zabawa oceniająca wartość logiczną zdań – *Prawda to czy plotka?*
Dzieci siedzą w kole. N. mówi zdania. Jeżeli dzieci uważają, że zdanie jest prawdziwe – wstają na chwilę, jeżeli sądzą, że nie jest prawdziwe – nadal siedzą.
Przykładowe zdania:

– <i>Prawda to czy plotka?</i>	<i>pomarańcze rosną na jabłoni,</i>
<i>Gruszka jest zawsze słodka,</i>	<i>śliwki to przysmak słoni.</i>
<i>jabłka duże pestki mają,</i>	<i>U bananów jest żółta skórka,</i>
<i>śliwki żółte bywają.</i>	<i>maliny mają kształt ogórka.</i>
<i>Kiwi to żółte gruszki,</i>	<i>Śliwki służą do jedzenia,</i>
<i>mandarynki mają smak pietruszki,</i>	<i>a ich pestki – do wyrzucenia.</i>

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *W sadzie*.

Dzieci naśladują czynności wykonywane w sadzie: *wchodzą po drabinie na drzewo, zbierają owoce leżące pod drzewami, przenoszą skrzynki z owocami...*

- Ćwiczenia w liczeniu – *Liczymy owoce*.

Owoce, koszyki.

N. przygotowuje owoce (lub obrazki owoców). Dzieci segregują je do koszyków według rodzajów. Następnie liczą owoce w koszykach i określają, których jest więcej, których mniej, a których tyle samo.

- Zabawy swobodne w wybranych kącikach.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Konstruowanie gry matematycznej <i>Zbieramy owoce w sadzie</i> . Kolorowanie rysunku – <i>Jesienią zbieramy owoce w sadzie</i> . Zabawy swobodne w wybranych kącikach. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.	IV 8, IV 15 IV 8, IV 18 I 6, IV 2 I 5
II.1.	Zapoznanie z figurą geometryczną – kwadratem. Cele: poznawanie cech kwadratu; rozwijanie umiejętności klasyfikowania. Zabawa ruchowa <i>Zrywamy owoce</i> .	IV 12 I 5
2.	Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3, z wykorzystaniem metody R. Labana. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie; zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów do dekorowania sali; zabawa ze śpiewem – <i>Mam listeczki kolorowe</i> .	I 8, IV 7 I 5, IV 18
III.	Układanie puzzli – <i>Jesień</i> . Słuchanie piosenki <i>Idę witaminki</i> . Improwizacje wokalne na temat: <i>Różne warzywa</i> – rozwijanie swobodnej twórczości. Zabawa ze śpiewem – <i>Jarzynowa kraina</i> .	IV 11, IV 18 IV 7, IV 18 IV 1, IV 7 IV 7

Cele główne

- poznawanie cech kwadratu,
- rozwijanie umiejętności klasyfikowania,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa kwadrat,
- segreguje figury według jednej cechy – kształtu,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Konstruowanie gry matematycznej *Zbieramy owoce w sadzie*.

Obręcze, sylwety owoców, duża kostka, szarfy.

W tej grze pionkami będą same dzieci. N. układa z obręczy ścieżkę w sadzie. Po dwóch stronach ścieżki układa pętle z szarf (drzewa owocowe). W pętlach dzieci umieszczają sylwety owoców (po kilka każdego rodzaju). Dzieci kolejno rzucają dużą kostką i idą tyle pól do przodu, ile oczek wskazała kostka. Tam, gdzie się zatrzymają, *zbierają owoce*. Wygrywa to dziecko, któremu uda się zebrać jak najwięcej sylwet owoców. Po drodze dzieci mogą mieć różne przygody, napotkać różne przeszkody wymyślone przez nie (np.: burza, groźny pies, atakujące pszczoły). Po trafieniu na nie dziecko musi się cofnąć o ustaloną liczbę pól i oddać określoną liczbę sylwet owoców.

- Kolorowanie rysunku *Jesienią zbieramy owoce w sadzie*.
Wyprawka, karta J, kredki.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach zainteresowań.	• Ćwiczenia w wyodrębnianiu samogłoski na początku słowa. N. zwraca się do dzieci, aby bardzo uważnie słuchały słów, które będzie wymawiał. Następnie dzieci próbują określić, co słyszą na początku tych słów. Np. <i>osa, owoce, owca, okulary, aster, arbuz, arena, aparat, igła, indyk, igloo, iskra</i>. N. przypomina, że głoski: <i>a, o, i, e</i>, oraz <i>u i y</i>, to samogłoski, które wymawiamy przy szeroko otwartych ustach, bez przydźwięku <i>y</i>. W dalszej części ćwiczenia N. poleca dzieciom wymyślać i podawać słowa, które zaczynają się głoską <i>o</i>, a potem – głoskami: <i>a, i, e, u</i>.
--	---

- • Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5 (przewodnik, s. 86).

II

Zajęcia 1. Zapoznanie z figurą geometryczną – kwadratem.

- Oglądanie kwadratów umieszczonych na tablicy.
Sylwety kwadratów (małych i dużych, w różnych kolorach).
Określanie różnic pomiędzy kwadratami umieszczonymi na tablicy (wielkość, kolor).
- Tworzenie zbioru kwadratów na podstawie jednej cechy – wielkości.
Sylwety kwadratów (małych i dużych, w różnych kolorach), kartoniki z krążkami (po 6 i po 5 krążków).
- Otaczanie pętłą najpierw małych kwadratów, a potem dużych kwadratów.
- Liczenie kwadratów w poszczególnych pętłach.
- Porównywanie ich liczby – umieszczanie kartoników z odpowiednią liczbą krążków przy pętli z małymi kwadratami (6) oraz przy pętli z dużymi kwadratami (5).
Określanie, których kwadratów jest więcej (mniej), i o ile więcej (mniej).
- Poznawanie cech kwadratów.
Sylwety kwadratów (dla każdego dziecka), kwadrat o wymiarach 15 cm x 15 cm, tasiemki, miarka krawiecka.
N. obraca dużą sylwetę kwadratu i mówi: *Kwadrat to dziwna figura, bo nie wiadomo, gdzie dół, a gdzie góra.*
N. mówi, że kwadrat ma cztery boki i wszystkie są takiej samej długości. Dzieci głośno liczą boki swoich kwadratów. Potem podają propozycje, jak sprawdzić, czy boki są równe. Po omówieniu podanych propozycji N. bierze tasiemkę i mierzy nią długość poszczególnych boków. Dzieci powtarzają tę czynność na swoich sylwetach. Potem N. bierze miarkę krawiecką i mierzy długość boków swojego kwadratu (15 cm). Chętne dzieci z pomocą N. mierzą długość boków swoich kwadratów. Po wykonaniu ćwiczenia dzieci wspólnie z N. wyciągają wniosek: *Kwadrat ma cztery równe boki.*
- Wyszukiwanie w sali przedmiotów w kształcie kwadratu (blaty stolików, siedzenia krzesełek, serwetki...).
- Układanie kształtów kwadratów i kół ze swoich ciał na dywanie.
Dzieci dzielą się na dwie grupy. W każdej grupie jest układacz, którego zadaniem jest ułożenie kształtu figury (kwadratu lub koła) z ciał pozostałych dzieci.

- Zabawa *Kwadrat parzy*.

Sylwety różnych figur geometrycznych, tamburyn.

Na podłodze są rozłożone sylwety różnych figur geometrycznych. Dzieci poruszają się po sali zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Podczas przerwy w grze zatrzymują się i słuchają, jakie hasło (jaką nazwę figury) poda N. Np. N. powie: *Kwadrat* – wówczas dzieci mogą podnieść sylwety różnych figur, ale nie kwadratu, bo kwadrat parzy itd.

- Karta pracy, cz. 1, s. 36.

Porównywanie liczby kwadratów i kół: najpierw na oko, potem poprzez łączenie w pary. Określanie, których figur jest więcej (mniej), i o ile więcej (mniej). Kolorowanie kwadratów.

- Zabawa ruchowa *Zrywamy owoce*.

Dzieci spacerują po sali (sadzie jabłkowym). Na hasło: *Zrywamy jabłko*, naśladują zrywanie jabłek raz lewą, raz prawą ręką. Na hasło: *Idziemy do sadu śliwkowego* – dzieci ponownie spacerują po sali itd.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3, z wykorzystaniem metody R. Labana.

- *Wyczucie własnego ciała*.

Nagranie dowolnej piosenki o tematyce jesiennej, odtwarzacz CD.

Dzieci poruszają się po sali w rytm instrumentalnej wersji dowolnej piosenki o tematyce jesiennej, według własnej inwencji twórczej. Gdy muzyka milknie, zatrzymują się, a następnie wykonują ćwiczenia wskazanymi przez N. częściami ciała:

- ćwiczą głowę i szyję – wykonują skłony, skręty, krążenia,
 - ćwiczą tułów – wykonują skłony, opady, skręty, krążenia,
 - ćwiczą ramiona i dłonie – wykonują wymachy, wznosy, krążenia ramion i dłoni, poruszają palcami, kładzą,
 - ćwiczą nogi i stopy – wykonują podskoki, wspięcia, wymachy, tupią.
- Gdy dzieci usłyszą dźwięki muzyki, powracają do swobodnej improwizacji ruchowej. Podczas powtórzenia ćwiczenia następuje zmiana pozycji wyjściowej do ćwiczeń, np. siad, leżenie tyłem.
- *Wyczucie siły (ciężaru)*.
 - Dzieci naśladują rąbanie drzewa siekierą, następnie – przewracanie go na ziemię mocnym pchnięciem – wykonują mocne i szybkie ruchy.
 - Naśladują chwytywanie za gałęzie, przeciąganie ściętych drzew, toczenie pni drzew – wykonują mocne i wolne ruchy.
 - Naśladują zrywanie liści ze ściętych drzew – wykonują lekkie i szybkie ruchy.
 - Naśladują podrzucanie zebranych liści do góry i spadanie liści na ziemię – wykonują lekkie i wolne ruchy.
 - *Wyczucie ciężaru ciała i przestrzeni*.

Silny podmuch wiatru powoduje, że z drzew spadają żołędzie – dzieci podskakują w górę w szybkim tempie, przechodzą do przysiadu.

Wiatr unosi z ziemi liście – z przysiadu, dzieci wykonują szybkie przejście do stania.

Liście fruwać w powietrzu i powoli opadają – dzieci poruszają się w różnych kierunkach sali: na palcach, na lekko ugiętych kolanach, przechodzą do leżenia.

Dzieci w biegu, wyciągają ramiona jak najwyżej i jak najdalej – *łapią opadające liście*.

Przeskakują przez *stosy liści i ścięte drzewa* (po całej sali).

Odpoczywają w różnych pozycjach, zajmując jak najwięcej miejsca – *na polanie w słoneczny dzień*, jak najmniej miejsca – *pod drzewem, gdy pada deszcz*.

Umiejętność współdziałania w grupie.

Listki fruwać w powietrzu – dzieci tańczą przy piosence o tematyce jesiennej. Gdy muzyka milknie, tworzą łańcuch z liści – łapią się za ręce, formują duże koło, poruszają się po jego

obwodzie krokiem odstawno-dostawnym, przy piosence. Podczas krótkiej przerwy w nagraniu piosenki rozbiegają się po sali, by kontynuować indywidualny taniec liści.

- *Wycucie przestrzeni i czasu.*

Dzieci pogubiły w lesie ulubione maskotki, więc rozpoczynają poszukiwania – chodzą, biegają w różnych kierunkach po całej sali, przyjmują pozycje na czworakach, w leżeniu, w klęku, wykonują skłony tułowia – *szukają w trawie, pod liśćmi, zaglądają pod drzewka, w krzaki.*

- *Wycucie płynności ruchu i ciężaru ciała.*

Nagranie muzyki w wysokim i w niskim rejestrze, nagranie *Preludium A-dur*, op. 28 nr 7 – F. Chopina, odtwarzacz CD.

- Improwizacja ruchowa do muzyki (w wysokim i w niskim rejestrze) – dzieci naśladują lekki lot pszczołki i ociężałe ruchy niedźwiadka.

Wycucie świadomości własnego ciała.

Dzieci w siadzie prostym, naśladują przykrywanie swojego ciała liśćmi. Zaczynają od stóp i nóg, przechodzą do leżenia tyłem, kładą liście na brzuchu, klatce piersiowej, szyi i głowie, następnie powoli wstają – *są królami drzew.*

- *Wycucie ciężaru i siły ciała.*

Dzieci poruszają się powoli po sali, nie uginając kolan (na sztywnych nogach), przenoszą ciężar ciała, na zmianę: na prawą nogę, na lewą nogę, z ramionami wzniesionymi w górę, przy nagraniu *Preludium A-dur*, op. 28 nr 7 – F. Chopina. Gdy muzyka milknie, zatrzymują się i otrzepują z liści: głowę – wykonują delikatne, lekkie i wolne ruchy, tułów – lekkie i szybkie ruchy, nogi – mocne i szybkie ruchy (tupanie).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie. Zbieranie opadłych, kolorowych liści, robienie z nich bukietów do dekorowania sali.
- Zabawa ze śpiewem *Mam listeczki kolorowe* (na melodiię popularną *Mam chusteczkę haftowaną*).

Bukiet z liści.

Dzieci stoją na obwodzie koła. W środku stoi jedno dziecko z bukietem kolorowych liści. Dzieci poruszają się po kole, śpiewając za N.:

*Mam bukietek kolorowy
z listków pozbieranych.
Z klonu, dębu, jarzębiny,
z drzew wszystkim tu znanych.
Tobie nie dam,
tobie nie dam,
ale oddam jemu –
ten bukietek kolorowy
zebrany samemu.*

Dziecko wręcza bukiet wybranej osobie, która wchodzi na jego miejsce do koła i zabawę rozpoczynamy od nowa.

III

- Układanie puzzli – *Jesień*.

Wyprawka – puzzle *Jabłka*.

Dzieci wydobywają z wyprawki puzzle, rozkładają na stoliku i układają. Omawiają otrzymane zdjęcie.

- Słuchanie piosenki *Idę witaminki* (sł. i muz. K. Gowik).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Za - pu - ka - ła raz mar - chew - ka do przed - szko - ła, za mar -
 chew - kę i - dą gro - szek i fa - so - ła. Z ty - lu się ce - bul - ka to - czy i prze -
 cie - ra zło - te o - czy. Do przed - szko - ła dzi - siaj chce - my wszyst - kie wejść!
 I - dą, i - dą wi - ta - min - nki dla ca - łej przed - szkol - nej ro -
 dzin - ki. Sa - mo zdro - wie, sa - mo zdro - wie, każ - dy ci to po - wie!
 Sa - mo zdro - wie, sa - mo zdro - wie, ka - żdy ci to po - wie!

I. Zapukała raz marchewka do przedszkola,
 za marchewką idą groszek i fasola.
 Z tyłu się marchewka toczy i przeciera złote oczy.
 Do przedszkola dzisiaj chcemy wszystkie wejść!

Ref.: Idą, idą witaminki dla całej przedszkolnej rodzinki.
 Samo zdrowie, samo zdrowie, każdy ci to powie!
 Samo zdrowie, samo zdrowie, każdy ci to powie!

II. Nagle znowu do przedszkola dzwoni dzwonek,
 a za drzwiami stoją warzywa spóźnione:
 pomidory i koperek, dwa buraczki i selerek.
 Do przedszkola dzisiaj chcemy wszystkie wejść!

Ref.: Idą, idą...

III. Już pietruszka tańczy na chudziutkich nóżkach,
 a kalafor wkroczył prosto do garnuszka.
 Dzieci szybko myją ręce i czekają, by czym prędzej
 z jarzynkami przy stolikach spotkać się.

Ref.: Idą, idą...

- Rozmowa na temat piosenki.
- O jakich warzywach jest mowa w piosence?
- Dlaczego należy jeść warzywa?
- Jakie znacie dania warzywne?
- Jakie warzywa lubicie jeść najbardziej?

- Improwizacje wokalne na temat: *Różne warzywa* – rozwijanie swobodnej twórczości.
Kosz ze świeżymi warzywami przyniesionymi przez dzieci do przedszkola.
Na środku sali stoi kosz pełen warzyw przyniesionych przez dzieci. Dzieci wybierają po jednym dowolnym warzywie i zajmują miejsca w półkolu przed N. Warzywa układają przed sobą. Następnie dzieci kolejno śpiewają wymyślone przez siebie zdania na temat swoich warzyw (ich wyglądu, smaku). Śpiewając, N. powtarza zdanie, potem śpiewają je wszystkie dzieci.
- Zabawa ze śpiewem.
Emblematy z obrazkami warzyw (o których jest mowa w piosence), do zawieszenia na szyi, nagranie piosenki *Idę witaminki*, odtwarzacz CD.
Dzieci są ustawione na okręgu. Miarowo klaszczą podczas nagrania pierwszej zwrotki piosenki *Idę witaminki*. Do środka koła wchodzi dzieci oznaczone emblematami zgodnymi z tekstem pierwszej zwrotki i maszerują jedno za drugim, tworząc koło wewnętrzne. Na słowa refrenu zatrzymują się i zwracają twarzami do środka koła. Wykonują następujące ruchy:

Idę, idę witaminki dla całej przedszkolnej rodzinki.

Samo zdrowie, samo zdrowie, każdy ci to powie!
Samo zdrowie, samo zdrowie, każdy ci to powie!

Dzieci:
maszerują w miejscu, uderzając dłońmi o uda w rytmie ćwierćnut, miarowo klaszczą, przenoszą klaszczące dłonie po łuku, ze strony lewej na prawą.

Podczas kolejnych zwrotek do koła wewnętrznego wchodzi kolejne warzywa. W trakcie refrenu dzieci wykonują ruchy jak wyżej.

Październik, tydzień 1

Dzień 3

Idzie jesień... przez ogród i sad

Liczymy owoce

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Poznanie wybranych owoców egzotycznych. Rysowanie po śladach rysunków owoców.		IV 8, IV 18
Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	Dzielenie nazw obrazków na głoski.	I 6, IV 2
Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.		
II.1. Ćwiczenia słowno-matematyczne – <i>Polskie owoce i owoce egzotyczne</i> . Cel: rozwijanie mowy i umiejętności liczenia.		IV 2, IV 6, IV 15, IV 18
Kolorowanie rysunku według podanego kodu.	Odkrywanie zapisu cyfrowego liczb: 1, 2 .	IV 8, IV 12
Zabawa ruchowa <i>Utrzymaj woreczek na głowie</i> .		I 5
2. <i>Jesienne skarby – jabłka i gruszki</i> (wyprawka). Cele: rozwijanie sprawności manualnej, umiejętne posługiwanie się instrukcją.		IV 8, IV 9
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Przeplatanka</i> , zabawa <i>Rozpoznaj, kto to</i> .		I 5
III. Utrwalanie piosenek poznanych przez dzieci. Śpiewanie – indywidualne i zbiorowe		IV 7
Ćwiczenie koncentracji oraz koordynacji słuchowo-ruchowej – <i>Zamiana miejscami</i> .		IV 11, IV 7
Zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-ruchową – <i>Części ciała</i> .		IV 2, IV 12

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- rozwijanie umiejętności liczenia,
- rozwijanie sprawności manualnej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa owoce egzotyczne,
- liczy w zakresie sześciu,
- rozpoznaje i nazywa zapisy cyfrowe liczb: 1, 2,
- wykonuje pracę przestrzenną – owoce.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 37.
Nazywanie owoców egzotycznych. Rysowanie po śladach rysunków owoców egzotycznych. Kończenie rysowania kwadratów według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Dzielenie nazw obrazków na głoski. Obrazki, kartoniki: białe, czerwone, niebieskie, koszyk. Dzieci losują z koszyka obrazki. Układają schematy ich nazw. Próbuje układać modele.
--	---

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5 (przewodnik, s. 86).

II

Zajęcia 1. Ćwiczenia słowno-matematyczne – *Polskie owoce i owoce egzotyczne.*

- Karta pracy, cz. 1, s. 38.
Oglądanie ilustracji. Słuchanie zdań na jej temat. Liczenie zdań. Liczenie słów w zdaniach.
- Dzielenie nazw owoców z koszyka na sylaby (i na głoski).
Koszyk z owocami uprawianymi w Polsce (lub obrazkami): jabłko, gruszka, śliwka, morele..., koszyk z owocami egzotycznymi (lub obrazkami): ananas, banan, cytryna, mandarynka, mango...).
N. przygotowuje dwa koszyki z owocami (lub obrazkami). W pierwszym koszyku są owoce hodowane w Polsce, w drugim – owoce egzotyczne. N. pyta dzieci:
 - Ze względu na co podzielono owoce?
 - Jak nazwiemy ogólnie owoce z drugiego koszyka?
 - Nazwijcie owoce znajdujące się w pierwszym koszyku (gruszka, jabłko, śliwka, morele...).
 - Podzielcie ich nazwy na sylaby. Nazwę morele podzielcie na głoski.
 - Nazwijcie owoce znajdujące się w drugim koszyku (ananas, banan, cytryna, mandarynka, mango...).
 - Podzielcie ich nazwy na sylaby i na głoski.
- Układanie zdań z nazwami owoców.
Obrazki owoców: krajowych i egzotycznych.
Dzieci losują obrazki. Układają zdania z nazwami obrazków. Np.:
banan: *Tata kupił banany.*
jabłko: *Adam je czerwone jabłko.*
- Wymyślanie nazwisk od nazw owoców.
Obrazki owoców.

N. pokazuje obrazki, a dzieci podają wymyślone nazwiska od tych nazw. Np.:

banan: pan Bananowski,
morela: pani Morelowska,
cytryna: pan Cytrynowski.

- Owoce z koszyków.

N. układa owoce z koszyków na stoliku. Dzieci nazywają owoce jeszcze raz.

Segregują owoce na krajowe i na egzotyczne.

Oceniają na oko, których owoców jest więcej.

Porównują liczbę owoców, łącząc je w pary.

Określają, o ile więcej (mniej) jest jednych czy drugich owoców.

Odkrywanie zapisu cyfrowego liczb: **1, 2.**

B

- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 5–6.
- Kolorowanie rysunku według podanego kodu.
- Kolorowanie rysunków koszy, dorysowywanie w pierwszym dwóch jabłek, w drugim – dwóch gruszek. Podawanie liczby koszy, jabłek i gruszek.

Odkrywanie zapisu cyfrowego liczb: **1, 2.**

- Liczenie owoców w drugim koszyku. Umieszczanie przy owocach kartoników z kropkami odpowiadających ich liczbie. Np.:

ananas

cytryna

banan

mandarynka

mango

Analogicznie – w pierwszym koszyku.

jabłko

gruszka

śliwka

morela

- Zabawa *Dokończ.*

N. mówi liczbę, a dzieci podają nazwę odpowiedniego owocu:

jeden – ananas,

jedna – gruszka,

dwa – jabłka, banany,

dwie – cytryny, mandarynki, śliwki, morele.

- Pokaz i omówienie zapisów cyfrowych liczb: **1, 2.**

Kartoniki z liczbami: 1, 2.

N. pokazuje kartoniki z liczbami: **1, 2** i pyta:

– Co przypominają te liczby?

– Gdzie możemy zobaczyć liczby: **1, 2?**

(Na monetach, tarczy zegarowej...).

- Umieszczenie kartoników z liczbami **1 i 2** przy kartonikach z krążkami znajdujących się przy owocach.

Kartoniki z liczbami: 1, 2.

Odczytanie liczb. Np. *Mamy jednego ananasa, dwie cytryny...*

	• Karty pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby</i>, cz. 1, s. 10–11. • Oglądanie cyfr 1, 2: drukowanych i pisanych. Rysowanie obok nich odpowiedniej liczby jabłek, gruszek, śliwek. • Liczenie owoców na obrazkach gałęzi. Naklejenie w polach odpowiednich liczb. • Pisanie cyfry 1 po śladach, a potem – samodzielnie. • Liczenie owoców w koszykach. Naklejenie liczb: 1, 2 przy odpowiednich obrazkach owoców. Kolorowanie rysunków owoców. • Pisanie cyfry 2 po śladach, a potem – samodzielnie.
--	---

B+

- Zabawa ruchowa *Utrzymaj woreczek na głowie*.

Woreczki.

Każde dziecko dostaje woreczek. Kładzie go na głowie i, nie trzymając go rękami, chodzi po sali. Na hasło: *Siąść* – dzieci siadają w siadzie skrzyżnym. Na hasło: *Wstań* – wstają i chodzą po sali. Osoba, której spadnie z głowy woreczek, siada w siadzie skrzyżnym i kładzie woreczek na kolanach.

Zajęcia 2. *Jesienne skarby – jabłka i gruszki – tworzenie form przestrzennych.*

- Dostrzeganie i kontynuowanie rytmu w ciągu obrazków.

Obrazki owoców.

Dzieci siedzą w kole. N. układa na dywanie obrazki owoców w rytmie: śliwka – jabłko – gruszka – śliwka – jabłko – gruszka – śliwka – jabłko – gruszka. Układając, mówi głośno nazwy owoców. Dzieci dostrzegają rytm i go kontynuują. Następnie chętne dzieci układają obrazki w ciągu rytmicznym, a pozostałe dzieci kontynuują dostrzeżone rytmy.

- Nazywanie części jabłka.

Rozkrojone jabłko.

N. pokazuje dzieciom rozkrojone jabłko, nazywa jego części: skórka, miąższ, gniazdo nasienne, ogonek. Dzieci powtarzają nazwy.

- Zabawa ruchowa *Jabłka: stop!*

Tamburyn.

N. dzieli dzieci na trzy grupy: jabłka, gruszki, śliwki. Dzieci biegają po sali przy dźwiękach tamburynu. Na hasło: *Jabłka (gruszki, śliwki): stop!* zatrzymują się dzieci z danej grupy, a pozostałe nadal biegają.

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.

Wyprawka, karta 7, farby plakatowe, pędzelki, nożyczki, klej.

- Dzieci malują farbami (we właściwych kolorach) rysunki owoców – jabłka i gruszki.
- Po wyschnięciu prac wycinają owoce wzdłuż konturów.
- Składają i sklejają jabłko i gruszkę według instrukcji.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Umieszczenie gotowych prac w kącie dla rodziców.
- Porządkowanie miejsc pracy.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Przeplatanka*.

Szarfy.

Dzieci biegają swobodnie po wyznaczonej części ogrodu przedszkolnego, trzymając w rękach szarfy. Na znak N. zatrzymują się i starają się jak najszybciej przepleść przez nie.

- Zabawa *Rozpoznaj, kto to*.

Chustka do zasłonięcia oczu.

Dzieci stoją na obwodzie koła. N. zasłania oczy chętnemu dziecku, które staje w środku koła. Niewidzący okręca się trzy razy wokół własnej osi. Następnie idzie w stronę dzieci, dotyka jednego z nich i próbuje odgadnąć, kim ono jest. Jeśli prawidłowo wymieni imię dziecka, zamienia się z nim miejscami. Jeżeli mu się nie uda – próbuje dalej.

III

- Utrwalanie piosenek poznanych przez dzieci. Śpiewanie – indywidualne i zbiorowe.
- Ćwiczenia ortofoniczne na sylabach: *wa, we, wi, wo, wu, ra, re, ri, ro, ru*.
- Ćwiczenie koncentracji oraz koordynacji słuchowo-ruchowej – *Zamiana miejscami*.

Szablony warzyw, owoców (do zawieszenia na szyi), dla każdego dziecka, marakasy.

Dzieci zajmują miejsca na krzeselkach, na okręgu. Zawieszają na szyjach szablony (każda trójka dzieci ma takie same szablony). N. gra miarowo na marakasach. Na przerwę w grze i hasło, np. *Kalarepa* – trójka dzieci z szablonami kalarepy szybko, bez potrącania się, zamienia się miejscami. Zabawę powtarzamy kilka razy, zmieniając nazwy warzyw i owoców.

- Zabawa *Części ciała* – rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowej.

Kastaniety.

Dzieci dobierają się w pary. W rytmie granym na kastanietach obracają się w małych kółeczkach. Na hasło: *Części ciała*, zatrzymują się i recytują tekst B. Formy, obrazując go ruchem.

*Dłonie, łokieć, brzuch, kolana,
tańczą dzieci dziś od rana.*

*Głowa, uszy, nos,
a na głowie sterczy włos.*

Dzieci:

wskazują części ciała,
przenoszą ręce na biodra, wykonują przeskoki
z nogi na nogę,
wskazują części ciała.

- Karta pracy, cz. 1, s. 39.

Na każdym obrazku powinny być umieszczone cztery obrazki owoców: jabłka, śliwki, gruszki, winogron, w różnej kolejności.

Uzupełnianie pustych pól odpowiednimi obrazkami owoców (naklejki). Kończenie rysowania owoców według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty. Kolorowanie ich.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Rysowanie po śladach rysunków warzyw. Wypełnianie tabeli (mały, duży). Zabawy swobodne w wybranych kąciach. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.	IV 2 I 6, IV 2 I 5
II.1.	Zabawy przy piosence <i>Idą witaminki</i> . Cele: rozwijanie słuchu muzycznego, reagowanie ruchem na ustalone sygnały. Zabawa pobudzająco-hamująca <i>Smaczna zupa</i> .	IV 7 I 5, IV 1
2.	Wyjście do pobliskiego sklepu owocowo-warzywnego. Cele: rozwijanie umiejętności obserwowania; rozpoznawanie i nazywanie warzyw. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa bieżna <i>Sadzimy i zbieramy kapustę</i> , zabawa muzyczno-ruchowa <i>Tańczące warzywa</i> .	IV 2, IV 18 I 5, IV 18
III.	Zabawy swobodne w wybranych kąciach. Rysowanie drugiej połowy każdego podanego warzywa. Łączenie głosek wskazanych liczbami; podawanie nazwy otrzymanego warzywa.	I 6 IV 2, IV 8
	Wykonanie sałatki jarzynowej z zakupionych i ugotowanych warzyw. Wspólne degustowanie sałatki (na podwieczorek).	III 5, IV 18

Cele główne

- rozwijanie słuchu muzycznego,
- reagowanie ruchem na ustalone sygnały,
- rozwijanie umiejętności obserwowania,
- rozpoznawanie i nazywanie warzyw.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje instrumenty muzyczne po ich brzmieniu,
- reaguje ustalonym ruchem na sygnały: słowne i muzyczne,
- omawia wyposażenie sklepu, określa zachowanie personelu,
- rozpoznaje i nazywa warzywa (i owoce) znajdujące się w sklepie.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 40.
Rysowanie po śladach warzyw. Wypełnianie tabeli (duży, mały). Czytanie całościowe nazw warzyw. Naklejanie pod wyrazami odpowiednich obrazków warzyw (naklejki).
- Karta pracy, cz. 1, s. 41.
Oglądanie obrazków koszy: mamy, taty, Ady i Olka. Określanie, w którym jest najwięcej marchewek, pietruszek, a w którym – najmniej. (Tak samo jeżeli chodzi o inne warzywa).

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków. Obrazki, naklejki: czerwone i niebieskie. Wypowiadanie głosek podanych przez N.: długo, a potem – krótko. Przypomnienie głosek – samogłosek: o, a, e, i, u, y. Wspólne z N. układanie modeli dźwiękowych nazw obrazków.
--	--

- • Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5 (przewodnik, s. 86).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Idą witaminki*.

- Słuchanie piosenki *Idą witaminki* (przewodnik, s. 95).
- Zabawa pobudzająco-hamująca *Smaczna zupa*.

Bębenek, kartoniki z krążkami (od 2 do 6), kolorowe szarfy (tyle, ile jest dzieci).

N. rozkłada w sali szarfy (garnki), nadając im kształt koła. Dzieci są warzywami. Maszerują swobodnie między szarfami przy akompaniamencie bębna. Kiedy akompaniament staje się coraz szybszy, warzywa ustawiają się wokół garnków zgodnie z liczbą kropek na piktogramie uniesionym przez N., recytują tekst i równocześnie klaszczą.

Zupa jarzynowa, zupa jarzynowa.

Chętnie ją zjadamy, bo jest bardzo zdrowa.

Zabawę powtarzamy, zmieniając kartoniki z krążkami.

- Zabawa *Gdzie stoje?* – reagowanie ruchem na ustalony sygnał.

Bębenek.

Dzieci ustawiają się w dwuszeregu. Ich zadaniem jest zapamiętanie, kto stoi obok nich, kto stoi za nimi lub przed nimi. Następnie maszerują w rytmie bębna, w określonym kierunku. Na sygnał – jedno uderzenie w bębenek – wracają na swoje miejsca w dwuszeregu. Na dwa uderzenia w bębenek – ustawiają się w parze z osobą, która stała w dwuszeregu za nimi lub przed nimi. Na trzy uderzenia – odszukują swoją parę (dziecko, które stało obok, w dwuszeregu) i maszerują para za parą po okręgu.

- Zabawa *Jaki to dźwięk?* – rozwijanie słuchu.

Instrumenty perkusyjne, parawan.

N. umieszcza za parawanem instrumenty perkusyjne. Najpierw wybiera z grupy dzieci, które grają pojedynczo na wybranych instrumentach. Pozostałe dzieci rozpoznają, jakie to instrumenty. Następnie za parawanem zajmuje miejsce kilkoro dzieci, które wybierają dowolne instrumenty i grają na nich równocześnie. Pozostałe dzieci starają się rozpoznać te instrumenty po brzmieniu i podać ich nazwy.

- • Ćwiczenia oddechowe – *Pachnące owoce*.

Nagranie dowolnej muzyki.

Jesteśmy w sadzie. Tańczymy pomiędzy drzewami – dzieci wykonują swobodne improwizacje ruchowe do muzyki wybranej przez N. Na hasło: *Wąchamy pachnące śliwki* – zatrzymują się, naśladują wąchanie śliwek, wciągając powietrze nosem, a wypuszczając ustami. Zabawę powtarzamy kilka razy, zmieniając hasło: *Wąchamy pachnące jabłka, gruszki...*

- • Zabawa ruchowa *Salatka warzywna*.

Obrazki warzyw (po kilka każdego rodzaju).

Dzieci siedzą na krzesłkach, w kole. Losują obrazki wybranych warzyw. Gdy N. powie: *Robię sałatkę z pomidorów i ogórków*, miejscami zamieniają się dzieci, które mają obrazki tych warzyw. Na hasło: *Sałatka warzywna* – miejscami zamieniają się wszystkie dzieci.

Zajęcia 2. Wyjście do pobliskiego sklepu owocowo-warzywnego.

- Zapoznanie z celem wycieczki.
N. zwraca dzieciom uwagę na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i właściwego zachowania się w sklepie.
- Oglądanie warzyw i owoców; zwracanie uwagi, w jaki sposób są posegregowane i w czym są umieszczone.
- Przyglądanie się pracy ekspedientek.
- Zakup warzyw na sałatkę jarzynową.
- Wyjście z przedszkola.
- Oglądanie w sklepie towaru – warzyw i owoców.
- Wypowiedzi dzieci na temat warzyw.
 - *Które z warzyw i owoców lubicie najbardziej?*
 - *Które najczęściej kupujecie z rodzicami?*
 - *Które z nich jadamy na surowo, a które – dopiero po ugotowaniu?*
- Zakup warzyw na sałatkę jarzynową. (Po powrocie oddanie ich do kuchni w celu ugotowania i obrania).
- Powrót do przedszkola.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa bieżna *Sadzimy i zbieramy kapustę*.
Mała główka kapusty.
Dzieci stoją w rzędzie. Przed nimi leży mała główka kapusty. Dzieci kolejno biegają od startu do mety. Pierwsze dziecko znosi główkę kapusty w wyznaczone miejsce ogrodu, a kolejne ją przynosi i tak na przemian. Można wprowadzić element współzawodnictwa i tę samą zabawę przeprowadzić w dwóch lub w trzech rzędach.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Tańczące warzywa*.
Emblematy z obrazkami warzyw: cebul, buraków, marchewek, instrumenty perkusyjne: grzechotka, bębenek, kołatka.
N. dzieli dzieci na trzy grupy: cebule, buraki, marchewki. Każda grupa reaguje ruchem na akompaniament innego instrumentu perkusyjnego. Np.: *cebule* – grzechotki, *buraki* – bębenka, *marchewki* – kołatki. Dzieci poruszają się zgodnie z rytmem granym na poszczególnych instrumentach.

III

	Karta pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Liczby i litery</i> , cz. 1, s. 12.
Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	Rysowanie drugiej połowy każdego z podanych warzyw. Łączenie głosek wskazanych liczbami; podawanie nazwy otrzymanego warzywa.

B+

- Karta pracy, cz. 1, s. 42.
Ugotowane warzywa i jajka, groszek konserwowy, miseczki, nożyki plastikowe, fartuszki, chusteczki na głowę.
- Przygotowanie warzyw i jajek według przepisu (piktogramy). Wykonanie sałatki według instrukcji rysunkowej.
Wcześniej dzieci umyły ręce, włożyły fartuszki, chusteczki na głowy. Rozłożyły na stolikach deseczki, miseczki, nożyki plastikowe i dobrały się w czteroosobowe zespoły. N. położył na

talerzykach ugotowane i obrane warzywa i jajka – w liczbie przedstawionej w przepisie. Zadaniem dzieci jest pokrojenie w kosteczkę warzyw i jajek i umieszczenie ich w miseczkach. Po odcedzeniu N. umieszcza groszek konserwowy w miseczkach. Na zakończenie dzieci mieszają składniki samodzielnie lub z N.

- Degustowanie sałatki (podwieczorek).
- Karta pracy, cz. 1, s. 42 (ciąg dalszy).
Ozdabianie miseczki na sałatkę według własnego pomysłu. Rysowanie po śladach rysunków cebul, bez odrywania kredki od kartki.

Październik, tydzień 1

Dzień 5

Idzie jesień... przez ogród i sad

Skarby ze spiżarni

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Zabawa badawcza – <i>Co kryje w sobie ziemniak?</i> Lepienie z plasteliny figurek wybranych warzyw. Zabawa rozwijająca pamięć wzrokową – <i>Warzywne szeregi</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5.	I 6, IV 18 IV 8 IV 12 I 5
II.1. Słuchanie wiersza B. SzelaŃgowskiej <i>W spiżarni</i> . Cele: rozwijanie mowy, poznawanie sposobów przygotowania warzyw i owoców na zimę. Zabawa z zastosowaniem chusty animacyjnej – <i>Skarby ze spiżarni</i> .	IV 2, II 11 I 5, III 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Marchewka w tunelu</i> , zabawa ruchowa <i>Wyszywamy marchewki</i> .	I 8 I 5
III. Zabawa z zastosowaniem chusty animacyjnej – <i>Świeci słońce – pada deszcz</i> . Kolorowanie rysunków warzyw. Porównywanie ich liczby. <i>Taniec</i> – rozwijanie swobody ruchów podczas improwizacji ruchowej. Zapoznanie z nazwą nowego miesiąca – październik.	I 5, III 5 IV 8, IV 15 IV 7 IV 16, IV 18

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie sposobów przygotowania warzyw i owoców na zimę,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- mówi prostymi zdaniami,
- wie, co można zrobić z warzyw i owoców na zimę,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

T Tablica 4 – OGRÓD, POLE, SAD – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 183).

- Karta pracy, cz. 1, s. 43.
Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie. Kończenie rysowania kapusty według wzoru. Kolorowanie rysunku.
- Zabawa badawcza – *Co kryje w sobie ziemniak?*
Ziemniaki, tarka, ściereczka, pojemniki, lejek, gaza, roztwór jodyny, 2 talerzyki.

N. uciera na tarce z małymi oczkami kilka ziemniaków. Otrzymaną miazgę ziemniaczaną wyciska przez ściereczkę. Odcisnięte ziemniaki pozostawia na talerzu do wyschnięcia. Lejek umieszcza w słoiku, kładzie na niego gazę i przesącza przez nią wodę odcisniętą z ziemniaków. Dzieci wążają odsączoną w słoiku ciecz, która zrobiła się teraz przezroczysta. Mogą zamoczyć w niej palec i spróbować. Przekonają się, że jest to woda.

N. przygotowuje wodny roztwór jodyny (proporcje 1:1). Dzieciom wyjaśnia, że jodyna służy do dezynfekcji ran, a także może być wykorzystana do wykrywania mąki ziemniaczanej w różnych produktach.

Dzieci oglądają susz ziemniaczany (otrzymany z odcisniętych, startych ziemniaków i wysuszony za pomocą suszarki do włosów), dotykają go, rozcierają między palcami.

N. umieszcza na jednym talerzyku mąkę ziemniaczaną, a na drugim otrzymany susz ziemniaczany. Obie próbki skrapia roztworem jodyny. Na powierzchniach pojawiły się granatowe plamy. N. wyjaśnia, że te plamy świadczą o obecności mąki ziemniaczanej w suszu ziemniaczanym.

- Lepienie z plasteliny figurek warzyw.

Plastelina, tacki.

- Zabawa rozwijająca pamięć wzrokową – *Warzywne szeregi*.

Warzywa mniej znane, np.: bakłażan, cukinia, patison, kalarepa, brukselka, szpinak, koc.

N. układa przed dziećmi w szeregu mniej znane warzywa, np.: bakłażan, cukinię, patisona, kalarepę, brukselkę, szpinak. Wymienia ich nazwy. Dzieci powtarzają je i starają się zapamiętać ich układ. Następnie N. zakrywa warzywa, a chętne dziecko próbuje wymienić ich nazwy według kolejności ich ułożenia.

Jeżeli dzieci mają problem, wówczas N. przygotowuje 8 warzyw (w tym 6 to te ułożone). Dziecko układa je w takiej kolejności, w jakiej były, i nazywa.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 5 (przewodnik, s. 86).

II

Zajęcia 1. Słuchanie wiersza B. Szelańgowskiej *W spiżarni*.

- Oglądanie różnych przetworów przyniesionych przez N.

Przetwory na zimę, warzywa.

Dzieci oglądają przetwory, mówią, z czego je otrzymujemy. Nazywają warzywa, które gromadzimy na zimę.

- Rozpoznawanie wybranych przetworów po smaku.

Próbki produktów, np.: dżemów: z truskawek, wiśni, malin, jagód, marmolady z jabłek, kompotów o różnych smakach, kapusty kiszzonej, ogórków kiszonych, ogórków konserwowych (tyle, ile jest dzieci).

Dzieci mają zasłonięte oczy. Próbują danego przetworu i określają, co to jest i z czego zostało wykonane.

- Słuchanie wiersza.

*W spiżarni kapusta,
czerwone buraki,
marchewka, cebula,
a w workach ziemniaki.*

*Na półkach słoiki,
w nich ogórki, dżemy.
I te wszystkie skarby
zimą chętnie zjemy.*

- Rozmowa na temat wiersza.

– *Jakie warzywa znajdują się w spiżarni?*

– *Co znajduje się na półkach?*

– *Co jeszcze może znajdować się w słoikach? (Kompoty, konfitury, pomidory, sałatki...).*

- Zabawa *Co mamy w spiżarni?*

Cztery paski (półki), obrazki przedstawiające przetwory, worek z ziemniakami, beczkę z kapustą, skrzynkę buraków czerwonych, skrzynkę marchwi.

N. przypina na tablicy cztery paski (półki). Na nich umieszcza obrazki przetworów. Pod nimi obrazki przedstawiające: worek z ziemniakami, beczkę z kapustą, skrzynkę buraków czerwonych, skrzynkę marchwi.

N. pyta:

- Co znajduje się na drugiej (trzeciej) półce od lewej strony?
- Co znajduje się na czwartej półce i jest drugie od prawej strony?
- Co znajduje się na pierwszej półce i jest pierwsze od lewej strony? Itd.

- Karta pracy, cz. 1, s. 44.

Wypełnianie tabeli według wzoru. Rysowanie w koszyku po lewej stronie sześciu różnych owoców, a w koszyku po prawej stronie – sześciu różnych warzyw. Kolorowanie rysunków.

- Zabawa ruchowa z zastosowaniem chusty animacyjnej – *Skarby ze spiżarni*.

Chusta animacyjna, zawieszki z obrazkami: soków, dżemów, kompotów, tamburyn.

Dzieci dostają zawieszki z obrazkami: soków, dżemów, kompotów... Trzymają chustę animacyjną i poruszają nią szybko lub wolno, w zależności od dźwięków tamburynu. Na hasło: *Dżemy (kompoty, soki...)*, dzieci mające obrazek tego przetworu przebiegają pod chustą, zamieniając się miejscami.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3, z wykorzystaniem metody R. Labana (przewodnik, s. 94).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Marchewka w tunelu*.

Marchewka.

Dzieci są ustawione w rzędzie, w lekkim rozkroku. Podają sobie marchewkę przez tunel utworzony z nóg (pierwsze dziecko podaje do drugiego itd.). Ostatnie dziecko po otrzymaniu marchewki przebiega z nią na początek rzędu i zabawa toczy się dalej.

- Zabawa ruchowa *Wyrrywamy marchewki*.

Dzieci stoją w małym rozkroku. Pochylają się do przodu i powoli prostują, naśladując wyrwanie marchewek. Co pewien czas prostują się i, zmęczone, wycierają pot z czoła: raz jedną ręką, raz drugą ręką.

III

	Karta pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Liczby i litery, cz. 1, s. 12.</i>	B+
Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	Rysowanie drugiej połowy każdego z podanych warzyw. Dzielenie tych nazw na sylaby i na głoski. Łączenie głosek z nazw wskazanych liczbami. Podawanie nazwy, jaka powstała.	

- Zabawa ruchowa z zastosowaniem chusty animacyjnej – *Świeci słońce – pada deszcz*. Dzieci trzymają chustę. Na hasło: *Świeci słońce* – wachlują chustą. Na hasło: *Pada deszcz* – wszystkie chowają się pod chustą (parasolem).

- Karta pracy, cz. 1, s. 45.

Kolorowanie rysunków warzyw. Liczenie rysunków każdego rodzaju. Porównywanie ich liczby. Kończenie rysowania warzyw według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty.

- *Taniec* – rozwijanie swobody ruchów podczas improwizacji ruchowych.

Małe obręcze (dla każdego dziecka), nagranie spokojnej muzyki.

Dzieci prezentują różne zabawy z obręczami, np.: unoszą je w górę, opuszczają w dół, wskazują do ich środka, wprawiają w ruch obręcze założone na przegub dłoni, wykorzystują je jako kierownice... Kiedy usłyszą muzykę, wykonują z obręczami dowolne improwizacje ruchowe, zgodnie z rytmem i charakterem melodii. N. zwraca uwagę na staranność wykonywania ruchów.

- Zapoznanie z nazwą nowego miesiąca – październik.
Słuchanie fragmentu wiersza A. Nosalskiego *O dwunastu braciach*.

*Idzie polami
rudy październik
i mgły rozwiesza
wśród pustych ściernisk.*

*Na koniec ziemię
ubieli szronem,
po czym odchodzi,
bardzo zmartwiony.*

- Wyjaśnienie znaczenia słów: *ściernisko, szron, ubieli*.
- Rozmowa na temat wiersza.
 - *Kto idzie polami?*
 - *Co robił październik?*
 - *Jaki miesiąc był przed październikiem?*
- Wyjaśnienie pochodzenia nazwy *październik*.
Paźdździe to zdrewniałe części łodyg roślin włóknistych, takich jak len lub konopie, powstałe podczas przetwarzania tych roślin na włókna. Działo się to w październiku i od fruwających lekkich łusek – *paździerz* – nazwano ten miesiąc.
- Utrwalanie zabaw z całego tygodnia.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Zabawa ze śpiewem – <i>Stary niedźwiedź</i> .		IV 7
Określanie, gdzie znajduje się jeż względem drzewa lub kopca liści. Kolorowanie rysunków.	Łączenie rysunków drzew iglastych z drzewami liściastymi. Określanie, których jest więcej. Kolorowanie wybranych drzew.	IV 14, IV 15 IV 8, IV 18
Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.		I 5
II.1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby <i>Beztroska wiewióreczka</i> . Cele: rozwijanie mowy, poznawanie sposobów przygotowania się zwierząt do zimy. Zabawa bieżna <i>Wiewiórki w dziuplach</i> .		IV 2, IV 5, IV 18 I 5
2. Odkrywanie litery a , A . Kolorowanie wybranych rysunków. Zaznaczanie litery a , A w wyrazach. Cel: rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.	2. Odkrywanie litery a – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej. Układanie schematów i modeli dźwiękowych słów: <i>ananas</i> , <i>Ada</i> . Cele: zapoznanie z literą a – małą i wielką, drukowaną i pisaną; utrwalanie samogłosek.	IV 2, IV 4, IV 8
Zabawy na świeżym powietrzu: przyglądanie się drzewom i krzewom, dostrzeganie zmian zachodzących w przyrodzie; zabawa rytmiczno-słuchowa <i>Spotkanie wiewiórek</i> .		I 5, IV 18
III. Rozwiązywanie zagadek o zwierzętach leśnych. Słuchanie piosenki <i>Wiewióreczka</i> . Nauka dwóch pierwszych zwrotek piosenki. Zabawa <i>Zwierzęta leśne</i> – rozwijanie poczucia rytmu.		IV 2, IV 5 IV 7 IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie sposobów przygotowania się zwierząt do zimy,
- **rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej,**
- **rozwijanie słuchu fonematycznego,**
- **odkrywanie litery **a** – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.**

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się na temat opowiadania,
- wie, jak zwierzęta przygotowują się do zimy,
- wykonuje obrazek wiewiórki,
- **wymienia głoski w słowach: *ananas*, *Ada*; układa schematy i modele dźwiękowe tych słów; określa miejsca samogłoski *a* w słowach o prostej budowie fonetycznej,**
- **rozpoznaje i nazywa poznane litery: **o**, **a**.**

Przebieg dnia

I

- Zabawa ze śpiewem – *Stary niedźwiedź*.
Dzieci poruszają się w kole. W środku koła jedno dziecko naśladuje śpiącego niedźwiedzia.

Dzieci chodzą i śpiewają z N. piosenkę *Stary niedźwiedź* (melodia popularna).

*Stary niedźwiedź mocno śpi,
stary niedźwiedź mocno śpi.
My się go boimy, na palcach chodzimy.
Jak się zbudzi, to nas zje,
jak się zbudzi, to nas zje.*

Dzieci w kole zatrzymują się. Poruszają palcem wskazującym dłoni i mówią:
*Pierwsza godzina – niedźwiedź śpi!
Druga godzina – niedźwiedź chrapie!
Trzecia godzina – niedźwiedź łapie!*
Niedźwiedź podnosi się i stara się złapać jedno z uciekających przed nim dzieci.

B

Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 8.

Określanie, gdzie znajduje się jeż względem drzewa lub kopca liści. Kolorowanie rysunków.

Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Liczby i litery*, cz. 1, s. 13.

Łączenie rysunków drzew iglastych z drzewami liściastymi. Określanie, których jest więcej. Kolorowanie wybranych drzew – iglastych lub liściastych.

B+

• Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Lis i zające*.
Wyznaczona część sali to las. Przed nim znajduje się polana, po której skaczą dzieci (zajączki). Z boku stoi lis. Na hasło: *Uwaga, lis!* zajączki uciekają w stronę lasu. Złapane zajączki zamieniają się w lisy i polują wspólnie.
- Ćwiczenia tułowia – *Gimnastyka zajączków*.
Dzieci dobierają się parami, ustawiają tyłem do siebie, w lekkim rozkroku, w niewielkiej odległości. Wykonują skłon tułowia do przodu i podają sobie ręce przez okienko utworzone między nogami. Następnie prostują się i wykonują skręty tułowia, uderzając otwartymi dłońmi w dłonie partnera: raz z jednej, raz z drugiej strony.
- Ćwiczenia wyprostne – *Wiewiórka zmęczona i wiewiórka wypoczęta*.
Dzieci w siadzie skrzyżnym; na hasło: *Wiewiórka zmęczona*, wykonują luźny skłon tułowia w przód, a na hasło: *Wiewiórka wypoczęta* – prostują tułów, głowę ustawiają prosto.
- Ćwiczenia rąk i nóg – *Wesołe wiewióreczki*.
Dzieci, w leżeniu na plecach, machają rękami i ugiętymi w kolanach nogami uniesionymi w górę.
- Zabawa bieżna *Leśne zwierzątko na rowerach*.
Dzieci biegają w luźnej gromadce, z wysokim unoszeniem kolan.
- Zabawa uspokajająca – *Marsz zwierzątek*.
Dzieci maszerują parami po obwodzie koła, machają rękami i powtarzają rymowankę: *Idą zwierzątko parami, machają w górze rękami*.

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Beztroska wiewiórka*.

- Składanie obrazka wiewiórki w całość.
Obrazek wiewiórki (formatu A3), podzielony na tyle części, ile jest dzieci, tamburyn.
Każde dziecko dostaje jeden fragment obrazka. Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Gdy dźwięki milkną, układają wspólnie na stoliku obrazek (zaczynają od brzegu).

- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 14–15.

Podczas słuchania opowiadania dzieci oglądają ilustracje w książkach.

Wiatr świstał za oknami, aż szyby dzwoniły. Mimo późnej pory Ada i Olek nie mogli zasnąć.

– Babciu, opowiedz nam jesienną bajkę – poprosiła Ada i przytuliła się do ulubionej pluszowej wiewiórki.

– Hm, niech pomyślę... Opowiem o beztroskiej wiewióreczce. Posłuchajcie.

Na skraju lasu mieszkała wiewióreczka Kitka. Miała rude futerko i piękny, puszysty ogonek. Wiewióreczka przyjaźniła się z jeżykiem, chomikiem i borsukiem. Bawiła się z nimi przez całe dnie. Każdego ranka wypatrywała przyjaciół. Odwiedzali ją zaraz po śniadaniu. Jednak pewnego dnia znacznie się spóźnili.

– Czekam na was od stu i dwustu godzin! – powiedziała naburmuszona Kitka. Wiewióreczka nie знаła się na zegarach, zresztą w lesie nie było ani jednego.

– Nie gniewaj się. Idzie jesień, mamy dużo zajęć – powiedział jeżyk.

– Jakich? – Wiewióreczka nie mogła uwierzyć, że jest coś ważniejszego od zabawy.

– Pora gromadzić zapasy na zimę. Robi się coraz chłodniej, a moja spiżarnia jest pusta – wyjaśnił chomik.

– I mój brzuszek też. Powinienem przytyć, zanim przyjdzie zima – powiedział borsuk.

– A ja muszę znaleźć miejsce do przezimowania – usprawiedliwiał się jeżyk. – Widziałem, że leszczyna rozdaje orzechy na polanie. Twoje sąsiadki wiewiórki uwijały się tam od rana. Pora robić zapasy, Kitko.

– Nie mam czasu na bieganie aż na polanę. Ścigamy się? – zaproponowała wiewióreczka.

– Kto pierwszy przy tamtej sośnie. Jeden, dwa, trzy, start!

Zabawa trwała aż do zmroku. Kilka dni później obudził Kitkę chłodny wiatr. Znowu długo czekała na przyjaciół. Słońce wędrowało na zachód, gdy przyszedł chomik z borsukiem.

– Gdzie jeżyk? – spytała Kitka.

– Poszedł spać – wyjaśnił chomik. – Zrobiłaś już zapasy? Zima jest coraz bliżej.

– Jeszcze zdążę. Chodźcie, pobawimy się w chowanego.

Na nic zdały się napomnienia przyjaciół oraz sąsiadek wiewiórek. Kitka bawiła się beztro-sko z każdym, kto miał chwilę czasu. Trochę zmartwiło ją, że pewnego dnia borsuk zaszył się w norze, a potem zrobił to również chomik. I zaraz spadł śnieg. Rano głodna Kitka pobiegła z koszyczkiem na polanę po orzeszki.

Ale co to?! Całą polanę pokrywała gruba warstwa śniegu. Ot, bieda.

– Leszczyno, daj mi orzeszków – poprosiła.

– Rozdałam wszystkie. Dlaczego nie masz swoich zapasów? Co robiłaś jesienią? – spytała leszczyna.

Kitka spuściła łepkę. – Bawiłam się – bąknęła zawstydzona.

Wróciła z pustym koszykiem do domu. Słyszała śmiech sąsiadek wiewiórek, które bawiły się w śnieżki. Wołały Kitkę, ona jednak nie miała ani siły, ani ochoty do zabawy.

Pod wieczór ktoś zapukał do jej domku. To sąsiadki przyszły odwiedzić wiewióreczkę. Każda miała ze sobą po orzeszku.

– Nie zostawimy cię bez pomocy – powiedziały. – Jeżyk, chomik i borsuk prosili nas, żebyśmy zaopiekowały się tobą, gdy oni będą spać snem zimowym.

Wiewióreczka szczerze dziękowała sąsiadkom. Jeżykowi, chomikowi i borsukowi też po-dziękuje, ale dopiero wiosną. I nigdy już nie zlekceważy ich rad.

Ada i Olek zasnęli w czasie opowieści o beztroskiej wiewióreczce.

Oj, żeby tylko nie spali do wiosny.

- Rozmowa na temat opowiadania.
 - Jak nazywała się wiewiórka?
 - Z kim się bawiła?
 - Co zrobili borsuk i jeź nim nadeszła zima?
 - Co robią inne zwierzęta przed nadejściem zimy?
 - Czy Kitka gromadziła zapasy, tak jak inne koleżanki?
 - Co się stało, gdy spadł śnieg?
 - Kto pomógł Kitce?
- Ćwiczenia klasyfikacyjne.

Obrazki zapasów wiewiórki i innych zapasów.

N. umieszcza na tablicy obrazki, np. grzybów, orzechów, żołędzi, szyszek, malin, dzidzownic... Dzieci segregują obrazki na te, które przedstawiają zapasy wiewiórki, i te, których wiewiórka nie gromadzi.

- Wyjaśnienie, dlaczego Kitka była beztroska.
 - Co to znaczy, że ktoś jest beztroski?
 - Czy wiewiórka była beztroska?

Beztroski jest ktoś nieskłonny do martwienia się, nieprzejmujący się niczym.

- Zabawa bieżna *Wiewiórki w dziuplach*.

Dzieci dobierają się w trzyosobowe grupy. Dwoje dzieci podaje sobie ręce, tworząc dziuplę. Trzecie dziecko wchodzi do środka dziupli – jest wiewiórką. Na hasło: *Wiewiórki – z dziupli*, wiewiórki wybiegają z dziupli i biegają po sali (lesie). Na hasło: *Wiewiórki w dziuplach*, wiewiórki wracają do swoich dziupli. Co jakiś czas następuje zmiana – dziecko tworzące dziuplę zamienia się miejscem z wiewiórką.

Wiewiórka ma ciało pokryte brązowo-pomarańczową sierścią, a brzuch i podgardle – białe. Na szczycie małżowiny usznej znajdują się frędzle, będące skupiskiem sierści. Charakterystyczną częścią ciała wiewiórki jest puszysty ogon, który w momencie przeskoku z gałęzi na gałąź pomaga wiewiórcie utrzymać równowagę. Kończyny ma zakończone ostrymi pazurkami.

- Karty pracy, cz. 1, s. 46–47.
Nazywanie zwierząt przedstawionych na zdjęciach. Określanie, co robią jesienią. Oglądanie znaczków (naklejki); określanie, co oznaczają (robiecie zapasy, zasypianie, odloty). Naklejkowanie ich na odpowiednich zdjęciach zwierząt. Wyjaśnianie, co dzieje się ze zwierzętami, które nie mają znaczków. Rysowanie po śladach rysunków drzew – liściastych i iglastych.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **a, A**.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **a**: małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 7. Opisywanie, co przedstawia obrazek. Określanie pierwszych głosek w słowie *ananas* i nazwach rysunków. Rysowanie po śladach rysunków.

- Wyodrębnienie wyrazu podstawowego – **ananas**.

Kartoniki: białe, czerwone, niebieskie (dla każdego dziecka).

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, s. 14.

Dzieci oglądają ilustrację. N. pyta:

- Gdzie jest Ada z rodziną?
- Co kupują?
- Co wkłada do wózka Olek?
- Jaką głoskę słyszymy na początku słowa *ananas*?
Dzieci wymieniają inne słowa, w których głoskę *a* słyszą na początku, na końcu i w środku.

- Budowanie schematu słowa *ananas*.
Białe kartoniki (dla każdego dziecka).
Dzieci dzielą słowo *ananas* na sylaby i na głoski. Układają tyle białych kartoników, ile głosek słyszą w słowie *ananas*. Wymawiają głośno głoski, dotykając kolejnych kartoników. N. prosi, żeby podzieliły słowo *ananas* na sylaby, rozsuwając kartoniki. Dzieci układają kartoniki, wyklaskując sylaby, jednocześnie je wymawiając. N. prosi, żeby zsunęły kartoniki i głośno wypowiedziały całe słowo. Chętne dziecko układa schemat słowa *ananas* na tablicy.
- Budowanie schematu słowa *Ada*.
Białe kartoniki (dla każdego dziecka).
Dzieci dzielą słowo *Ada* na sylaby i na głoski. Następnie układają z kartoników schemat słowa, dzielą je na sylaby, dokonują syntezy (jak wyżej). Chętne dziecko układa schemat dźwiękowy słowa na tablicy.
- Budowanie modeli słów: *ananas*, *Ada*.
Czerwone kartoniki i niebieskie kartoniki (dla każdego dziecka).
Dzieci określają rodzaj głoski *a*:
– wymawiają ją długo: *aaaaa...*
– wymawiają ją krótko: *a, a, a, a...*
Głoska *a* jest samogłoską, oznaczamy ją na czerwono. Dzieci zaznaczają pod schematami czerwonymi kartonikami miejsca głoski *a* w słowach. N. wyjaśnia, że pozostałe głoski ze słów *ananas*, *Ada* to spółgłoski. Gdy wymawiamy je długo, to pojawia się przydźwięk *y*. Oznaczamy je na niebiesko. N. uzupełnia modele niebieskimi kartonikami.
- Zapoznanie z literami: **a, A.**
Czerwone kartoniki z literami a, A.
Dzieci umieszczają litery **a, A** w odpowiednich miejscach pod modelami słów: *ananas*, *Ada*.
N. pyta:
– *Dlaczego pod modelem dźwiękowym słowa Ada pierwsza litera jest wielka?*
– *Kiedy jeszcze używamy wielkich liter* (Imiona, nazwiska, nazwy geograficzne, na początku zdania).
Dzieci porównują litery **a** – pisane i drukowane, określają różnice.

- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, cz. 1, s. 14–17.
- Dzielenie nazw obrazków na głoski. Zaznaczanie w okienkach miejsca głoski *a*.
- Czytanie połączeń liter **o**, **a** z innymi literami.
- Zaznaczanie na czerwono liter **o**, **a** w wyrazach.
- Kolorowanie pól według podanego kodu.
- Łączenie głosek (wskazanych liczbami) z nazw obrazków. Wskazanie na zdjęciu zwierzęcia, którego nazwa powstała.
- Wodzenie palcem po śladach litery **a** – małej i wielkiej.
- Pisanie liter **a**, **A** po śladach, a potem – samodzielnie. (Wcześniej dzieci kreślą kształty liter **a** **A** pisanych w powietrzu, na podłodze, na plecach kolegów lub koleżanek).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer wokół przedszkola – przyglądanie się drzewom i krzewom, dostrzeganie zmian zachodzących w przyrodzie. Chodzenie po opadłych liściach, wydobywanie z nich różnych dźwięków (poprzez zgniatanie; chodzenie, szurając nogami; podskakiwanie na nich...). Robienie z nich legowiska dla jeża.
- Zabawa rytmiczno-słuchowa *Spotkanie wiewiórek*.

Tamburyn.

Dzieci są wiewiórkami. Skaczą w różnych kierunkach po wyznaczonym miejscu ogrodu przedszkolnego, przy akompaniamencie tamburynu. Podczas przerwy w grze dzieci dobierają się w pary i mówią za N. rymowanek: *Wiewióreczki się spotkały, o zapasach rozmawiały*, klaszcząc naprzemiennie: raz w swoje dłonie, raz w dłonie partnera.

III

- Rozwiązywanie zagadek o leśnych zwierzętach.

Zdjęcia różnych zwierząt leśnych.

N. umieszcza na tablicy zdjęcia różnych zwierząt leśnych (wśród nich – tych z zagadek). Po rozwiązaniu każdej zagadki dzieci wskazują zdjęcie odpowiedniego zwierzęcia.

*Smacznie śpi w swej gawrze
w czasie mroźnej zimy
– my go nie zbudzimy,
bo się go boimy.* (niedźwiedź brunatny)

*Nie biała, nie czarna,
bardzo gospodarna.
W dziupli sobie mieszka,
cieszy się z orzeszka.* (wiewiórka)

*Ten rudy zwierzak
– chytrus nie lada –
często do naszych
kurników wpada.* (lis)

*Ma krótkie nóżki i mały ryjek,
choć ma igły – nigdy nie szyje.
Gdy przyjdę w chłodne, zimowe dni,
to zagrzebany w liściach śpi.* (jeż)

- Słuchanie piosenki *Wiewióreczka* (śł. E. Szymański, muz. T. Mayzner), w wykonaniu N., poprzedzone rozmową na temat przygotowań zwierząt do zimy.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

I. Są - sia - decz - ko, wie - wió - recz - ko, co masz ocz - ka czar - ne, nie bój - że się,
po - każ w le - sie, gdzie masz swą spi - żar - nię. Wszę - dzie mam, tu i tam,
cze - go chce - cie, to wam dam. Fik, myk! Hyc, hyc! Cze - go chce - cie, to wam dam.

I. Sąsiadeczko, wiewióreczko,
co masz oczka czarne,
nie bójże się, pokaż w lesie,
gdzie masz swą spiżarnię.

Wszędzie mam, tu i tam,
czego chcecie, to wam dam.
Fik, mik! Hyc, hyc!
Czego chcecie, to wam dam.

II. Sąsiadeczko, wiewióreczko,
co masz rude łapki,
jeśli łaska, sygnij z góry
orzeszków do czapki.

Dałabym nawet sześć,
lecz co w zimie będę jeść?
Fik, mik! Hyc, hyc!
Był orzeszek, nie ma nic!

III. Sąsiadeczko, wiewióreczko,
co masz rudy pyszczyk,
tu na ziemię rzuć uprzejmie
kilka ładnych szyszek.

Szyszki masz tu i tam,
wejdź na sosnę, urwij sam.
Fik, mik! Hyc, hyc!
Były szyszki, nie ma nic!

- Powtarzanie za N. czterotaktowych fragmentów.
- Taktowanie w metrum dwudzielnym.
- Nauka dwóch pierwszych zwrotek piosenki.
- Zabawa *Zwierzęta leśne* – rozwijanie poczucia rytmu.

Obrazki przedstawiające zwierzęta leśne, które nie zapadają w sen zimowy: wiewiórkę, sarnę, lisa, dziką, zającą.

N. układa przed sobą obrazki przedstawiające zwierzęta, które nie zapadają w sen zimowy. Dzieci stoją w półkolu przed N., który w wymyślonym przez siebie rytmie układa obrazki, recytując tekst. Dany przebieg powtarza kilka razy. Następnie zamienia obrazki, zachowując ciągłość.

Lis, lis, wie - wiór - ka, wie - wiór - ka.

Lis, za - jąc, lis, dzik, za - jąc, dzik, wie-wiór-ka, wie-wiór-ka, lis, za - jąc, lis.

Za - jąc, wie-wiór-ka, za - jąc, wie-wiór-ka, sar - na, lis.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Ćwiczenia emisyjne na zgłoskach: <i>di, do, du, wi, wo, wu</i> , oraz na słowach: <i>sąsiadeczka, wiewióreczka</i> . Utrwalanie dwóch pierwszych zwrotek piosenki <i>Wiewióreczka</i> . Zabawa <i>Widzę wiewiórkę</i> – reagowanie na hasło podczas przerwy w muzyce. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.		IV 2 IV 2, IV 7 IV 7 I 5
II.1. Ćwiczenia matematyczne – <i>Spizarnia wiewiórki</i> . Cele: rozwijanie umiejętności liczenia, poznawanie zapasów wiewiórki. Kolorowanie rysunku według podanego wzoru. Liczenie drzew na obrazku. Zabawa ruchowa <i>Uwaga! Jeź!</i>	Wprowadzenie zapisu cyfrowego liczby 3 .	IV 15, IV 18 IV 8, IV 15 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Wyścigi rzędów</i> ; zabawa ruchowa <i>Cienie</i> ; zabawy swobodne z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.		I 8 I 5
III. Zabawy kartką – rozwijanie umiejętności wnioskowania o zmianach. Wprowadzenie nazw: <i>ptaki, ssaki</i> . Zabawa ruchowa <i>Pokaż orzech</i> . Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków.	IV 13, IV 14 IV 2, IV 18 I 5 I 6, IV 2

Cele główne

- rozwijanie umiejętności liczenia,
- poznawanie zapasów wiewiórki,
- **poznawanie zapisu cyfrowego liczby 3,**
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- liczy w zakresie sześciu,
- rozpoznaje i nazywa zapasy wiewiórki,
- **rozpoznaje i nazywa zapisy cyfrowe liczb: 1, 2, 3,**
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 49.
Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie.
- Ćwiczenia emisyjne na zgłoskach: *di, do, du, wi, wo, wu*, oraz na słowach: *sąsiadeczka, wiewióreczka*.
Utrwalanie dwóch pierwszych zwrotek piosenki *Wiewióreczka*.
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
- Nauka kolejnej zwrotki piosenki.
- Zabawa *Widzę wiewiórkę* – reagowanie na hasło podczas przerwy w muzyce.
Szablony wiewiórek (formatu A4), nagranie piosenki *Wiewióreczka*.

N. rozkłada szablony wiewiórek w dowolnych miejscach sali. Dzieci swobodnie przemieszczają się między szablonami podczas nagrania piosenki. Naśladują skoki wiewiórki, zbieranie orzechów, rozglądając się w różne strony. Podczas przerwy w nagraniu i na hasło podane przez N. zajmują określone miejsce obok szablonów.

- *Widzę wiewiórkę i stoję obok niej z lewej strony.*
- *Widzę wiewiórkę i stoję obok niej z prawej strony.*
- *Stoję przed wiewiórką.*
- *Stoję za wiewiórką.*

Uwaga! Demonstrując ułożenie wiewiórki, N. odwraca się tyłem do dzieci.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6 (przewodnik, s. 110).

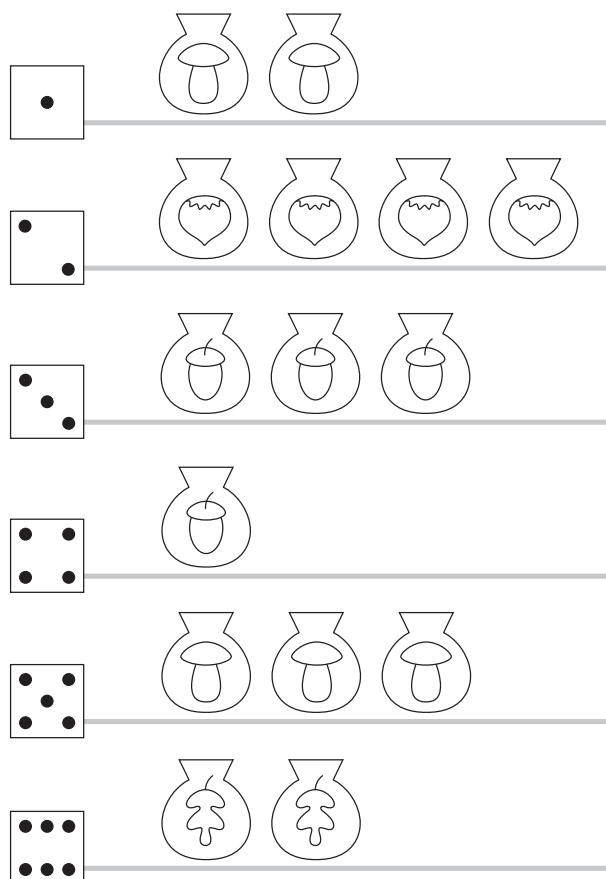
II

Zajęcia 1. Ćwiczenia matematyczne – *Spizarnia wiewiórki.*

- Przygotowanie spizarni wiewiórki.

6 pasków (półek) z brązowego kartonu, sylwety worków oznaczonych: szyszką świerkową, szyszką sosnową, żółędziem, orzechem laskowym, grzybem, buczyną, obrazki: szyszek świerkowych, szyszek sosnowych, żółędzi, orzechów laskowych, grzybów, buczyny, kartoniki z krążkami od 1 do 6, kartoniki z cyframi: **1, 2, 3.**

N. umieszcza na tablicy, w odstępach, sześć pasków brązowej tektury. Dzieci numerują paski (półki) kartonikami z krążkami (od 1 do 6). Na półkach N. umieszcza sylwety worków oznaczonych danymi zapasami.

Dzieci liczą sylwety worków z zapasami, po prawej stronie każdej półki umieszczają kartonik z odpowiednią liczbą krążków. Określają, ile worków z zapasami jest na pierwszej, drugiej... szóstej półce. N. opowiada:

Wiewiórka Kitka nadal zbierała orzechy, żołędzie, szyszki, grzyby, które suszyła na gałęziach drzew. Worki z zapasami umieszczała na półkach. I tak: trzy worki z dużymi szyszkami położyła na pierwszej półce (chętne dziecko umieszcza na pierwszej półce trzy sylwety worków). Na pozostałych półkach dołożyła tyle worków, że na każdej półce miała ich sześć.

- Uzupełnianie półek sylwetami worków z zapasami (do sześciu).

Dzieci umieszczają zapasy na półkach tak, aby na każdej półce było ich sześć. Tłumacząc, dlaczego tyle dołożyły.

Druga półka – dokładają cztery worki z orzechami laskowymi – bo dwa i cztery to sześć.

Trzecia półka – dokładają trzy worki z żołędziami – bo trzy i trzy to sześć. Itd.

Następnie zamieniają kartoniki z krążkami (znajdujące się po prawej stronie) na kartoniki z sześcioma krążkami.

- Segregowanie zapasów wiewiórki według rodzajów.

N. umieszcza na tablicy obrazki: kasztanów, żołędzi, orzechów laskowych, buczyny, szyszek świerkowych, szyszek sosnowych. Dzieci segregują obrazki według rodzajów.

Odkrywanie zapisu cyfrowego liczby: **3**.

B

- Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 10.
- Kolorowanie rysunku według podanego wzoru. Liczenie drzew na obrazku.

Odkrywanie zapisu cyfrowego liczby: **3**.

- N. kontynuuje zajęcia przy spiżarni wiewiórki.
- Umieszczenie obok kartoników z krążkami kartoników z cyframi: **1, 2**.
- Zapoznanie z zapisem cyfrowym liczby **3**. N. pokazuje kartonik z cyfrą **3** i pyta:
 - Jak wygląda cyfra **3**?
 - Co wam przypomina?
 - Zróbcie trzy piąstki, wykonajcie trzy podskoki.
 - Pokażcie trzy palce. Wskażcie w sali to, czego mamy po trzy.
- Umieszczenie kartoników z liczbą **3** obok kartoników z trzema krążkami.
- Zabawa *Tyle samo*.
Kartoniki z cyframi: 1, 2, 3 (dla każdego dziecka), kartoniki z krążkami (od 1 do 3) dla N.
 N. podnosi kartoniki z krążkami (w dowolnej kolejności), a dzieci pokazują kartoniki z odpowiednimi liczbami.
- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, cz. 1, s. 18–19.
- Rysowanie tyłu zwierząt leśnych, ile wskazują liczby. Odszukiwanie wśród naklejek obrazków: niedźwiedzia, wiewiórki, jeża. Naklejenie ich w pętliach tak, aby w każdej pętli były trzy obrazki. Pisanie cyfry **3** po śladach, a potem – samodzielnie. Odczytywanie liczb znajdujących się pod rysunkami zwierząt.
- Odszukiwanie rysunków tych zwierząt i wpisywanie do kół pod nimi takich samych liczb.

B+

- Zabawa ruchowa *Uwaga! Jeż!*
Dzieci chodzą po sali, unosząc wysoko nogi.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3, z wykorzystaniem metody R. Labana (przewodnik, s. 94).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Wyścigi rzędów*.

Woreczki, krzeselka.

Dzieci ustawiają się w trzech rzędach. Pierwsze dziecko w każdym rzędzie dostaje woreczek. W odległości 10 m przed każdym rzędem N. ustawia krzeselko. Pierwsze dziecko z każdego rzędu biegnie do krzeselka, kładzie na nim woreczek i biegnie z powrotem na koniec rzędu. Następne dziecko biegnie do krzeselka, zabiera woreczek, wraca, podaje woreczek kolejnej osobie z rzędu i biegnie na jego koniec. Zabawa trwa do momentu, gdy wszystkie dzieci wykonają swoje zadanie.

Pamiętajmy o tym, że następne dziecko rozpoczyna bieg wtedy, gdy poprzednie dziecko stanie na końcu rzędu.

- Zabawa ruchowa *Cienie*.
Dzieci dobierają się w pary. W każdej parze jedno dziecko staje za drugim. Drugie dziecko jest cieniem. Pary chodzą po wyznaczonym miejscu w ogrodzie. Cień naśladuje ruchy dziecka, które jest przed nim. Następnie dzieci zamieniają się rolami i zabawa trwa nadal.
- Zabawy swobodne z wykorzystaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Zabawy kartką – rozwijanie umiejętności wnioskowania o zmianach.

Kartki formatu A4.

Dzieci siedzą przy stolikach, każde ma kartkę formatu A4. N. prosi dzieci, aby robiły to samo co on.

N. zgina kartkę na pół wzdłuż krótszego boku. Dzieci robią to samo.

N. pyta: *Czy da się zrobić tak, żeby kartka była taka sama jak na początku?*

N. zgina kartkę na pół wzdłuż dłuższego boku. Dzieci robią to samo.

N. pyta: *Czy da się zrobić tak, żeby kartka był taka sama jak na początku?*

N. zgniata kartkę w papierową kulę. Dzieci robią to samo.

N. pyta jak poprzednio.

N. rwie kartkę na paski i pyta jak poprzednio. (Zmiana nieodwracalna).

- Karta pracy, cz. 1, s. 48.

Dzielenie nazw zwierząt na sylaby. Otaczanie zieloną pętlą zwierząt dwunożnych, a czerwoną pętlą – tych, które mają cztery nogi. Nazywanie zwierząt z pętli (ptaki, ssaki). Nazywanie zwierząt, których fragmenty skóry są przedstawione na obrazkach.

- Karta pracy, cz. 1, s. 49.

Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie. Nazywanie zwierząt, których fragmenty skóry są przedstawione na obrazkach.

- Zabawa paluszkowa *Wiewiórka* (według K. Sąsiadka).

Przed zabawą dzieci przypominają nazwy palców: kciuk, palec wskazujący, środkowy, serdeczny, mały.

Dzieci powtarzają tekst za N. i wykonują ruchy odpowiednimi palcami.

*Wiewióreczka mała
kamyczek spotkała.
Wiewióreczka mała
patyczek spotkała.*

Dzieci:

*składają dłoń w pięść,
prostują mały palec,*

prostują palec serdeczny,

*Wiewióreczka mała
robaczka spotkała.
Wiewióreczka mała
szyszkę spotkała.
Wiewióreczka mała
orzeszka spotkała.
Kamyczek poklepała,*

*patyczek podrapała,
robaczka uściskała,
szyszkę pogłaskała,
a orzeszka zabrać chciała.*

prostują palec środkowy,

prostują palec wskazujący,

prostują kciuk i pokazują otwartą dłoń,
palcami drugiej dłoni klepią wyprostowany
mały palec,
palcami drugiej dłoni drapią palec serdeczny,
palcami drugiej dłoni ściskają palec środkowy,
palcami drugiej dłoni głaszczą palec wskazujący,
palcami drugiej dłoni lekko ciągną za kciuk.

- Zabawa ruchowa *Przekaż orzech.*

Orzech włoski.

Dzieci są ustawione na obwodzie koła. Jedno dziecko ma orzech włoski. W środku koła stoi dziecko, które będzie obserwowało drogę orzecha. Gdy powie: *Stop!* to zatrzyma podawanie orzecha. Dziecko, w którego ręce jest orzech, ucieka – biegnie wokół dzieci, a dziecko ze środka koła je goni. Jeśli je złapie, zamieniają się miejscami. Jeśli nie złapie, ponownie wchodzi do środka koła.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków (ćwiczenia indywidualne). Obrazki, kartoniki: czerwone, niebieskie. Dzieci pojedynczo losują obrazki. Dzieciłą ich nazwy na głoski i samodzielnie lub z pomocą N. układają modele dźwiękowe nazw obrazków.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Układanie zdań o obrazku. Liczenie w nich słów. Naklejanie obrazków języka po odpowiedniej stronie drzewa. Rysowanie po śladach rysunków wiewiórek. <i>Zabawa Kogo brakuje?</i> Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.	IV 2, IV 4 IV 8, IV 14 IV 2, IV 5 I 5
II.1. Zabawy przy piosence <i>Wiewióreczka</i> . Cele: rozwijanie umiejętności wokalnych; wyrabianie szybkiej reakcji na ustalony sygnał. <i>Zabawa orientacyjno-porządkowa Śpiące niedźwiadki</i> .	I 5, IV 7 I 5
2. <i>Pan jeź</i> – wykonanie pracy przestrzennej. Cele: rozwijanie sprawności manualnych, orientowanie się w instrukcji. Zabawy na świeżym powietrzu: spacer w pobliżu przedszkola – zbieranie opadłych, kolorowych liści klonu; przyglądanie się drzewom i krzewom, dostrzeganie zachodzących zmian; zabawa bieżna <i>Kto pierwszy do drzewa?</i>	IV 8, IV 14 I 5, IV 18
III. Robienie różyczek z liści klonu. <i>Zabawa muzyczno-ruchowa Niedźwiedzie i wiewiórki</i> . Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	IV 8 IV 7 I 5

Cele główne

- rozwijanie umiejętności wokalnych,
- wyrabianie szybkiej reakcji na ustalony sygnał,
- rozwijanie sprawności manualnych,
- orientowanie się w instrukcji.

Cele operacyjne

Dziecko:

- śpiewa piosenkę,
- reaguje odpowiednim ruchem na ustalony sygnał,
- wykonuje pracę przestrzenną – jeża z jabłkiem,
- wykonuje pracę plastyczną według instrukcji.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 50.
Uzupełnianie pustych miejsc na obrazku naklejkami z fragmentami obrazka. Określanie, co się dzieje na obrazku. Układanie dwóch zdań o nim. Liczenie słów w zdaniach. Rysowanie po śladach rysunków drzew. Naklejanie obrazków jeża według poleceń: przed drzewem, po jego prawej stronie i po lewej stronie. Rysowanie po śladach rysunków wiewiórek.
- Zabawa *Kogo brakuje?*
Zdjęcia (obrazki) zwierząt.
Dzieci siedzą w kole. W środku koła N. ułożył zdjęcia (obrazki) zwierząt. Dzieci nazywają zwierzęta przedstawione na zdjęciach. Przypominają, które z nich zasypiają na zimę, które gromadzą zapasy, a które odlatują.

Przykładowe zdjęcia (obrazki): wiewiórka, bocian, niedźwiedź brunatny, borsuk, wilk, wąż, sroka. Następnie dzieci obracają się tyłem do środka koła. N. chowa jedno zdjęcie (jeden obrazek). Dzieci ponownie obracają się do środka koła. Zadaniem dzieci jest podanie, którego zdjęcia brakuje.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6 (przewodnik, s. 110).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Wiewióreczka*.

- Śpiewanie, zbiorowe i indywidualne, piosenki *Wiewióreczka* (przewodnik, s. 115).
- Zabawa przy piosence.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Dzieci stoją w parach na środku sali (w formie szachownicy). Twarze mają zwrócone w kierunku N.

Zwrotka I

*Sąsiadeczko, wiewióreczko,
co masz oczka czarne,
nie bójże się, pokaż w lesie,
gdzie masz swą spiżarnię.*

Refren:

*Wszędzie mam, tu i tam,
czego chcecie, to wam dam.
Fik, myk!*

Hyc, hyc!

Czego chcecie, to wam dam.

Zwrotka II

Sąsiadeczko, wiewióreczko,

co masz rude łapki,

jeśli łaska, sygnij z góry

orzeszków do czapki.

Refren:

*Dałabym nawet sześć,
lecz co w zimie będę jeść?
Fik, myk! Hyc, hyc!
Był orzeszek, nie ma nic!*

Zwrotka III

*Sąsiadeczko, wiewióreczko,
co masz rudy pyszczek,
tu na ziemię rzuć uprzejmie
kilka ładnych szyszek.*

Refren:

*Szyszki masz tu i tam,
wejdź na sosnę, urwij sam.
Fik, myk! Hyc, hyc!
Były szyszki, nie ma nic!*

Dzieci:

w parach podają sobie ręce i podskakują w małych kółeczkach w prawą stronę, w dalszym ciągu trzymają się za ręce i podskakują w lewą stronę,

zatrzymują się w parach, twarze mają zwrócone do siebie, wyrzucają przed siebie lewe, następnie prawe ręce, wykonują podskok z równoczesnym zwrotem w lewą stronę,

wykonują podskok z równoczesnym zwrotem w prawą stronę, w podskokach każde dziecko wykonuje obrót,

w parach, zwrócone twarzami do N., ręce mają oparte na biodrach, miarowo uginają kolana, zatrzymują się, wyciągają zgięte ręce (łapki wiewiórki) przed siebie, unoszą ręce w górę i powoli je opuszczają – naśladują spadające orzechy, mają dłonie złączone przed sobą – naśladują trzymanie czapki,

jw.

w parach znajdujących się obok siebie tworzą czwórki, podają sobie ręce i maszerują po okręgach,

wykonują zwrot do środka koła i takie same ruchy jak podczas refrenu po pierwszej zwrotce.

- Zabawa pobudzająco-hamująca *Rozpoznajemy zwierzęta*.
Koperta z okienkiem, w którym jest widoczny obrazek przedstawiający zwierzę zamieszkujące nasze lasy (dla każdego dziecka), takie same obrazki przymocowane do opasek na głowy, nagranie piosenki *Wiewióreczka*, dowolny instrument perkusyjny.

N. kładzie w środku koła koperty z obrazkami zwierząt. Dzieci (w opaskach na głowach) maszerują po okręgu w rytmie piosenki *Wiewióreczka* lub zgodnie z akompaniamentem na wybranym przez N. instrumencie. Na hasło: *Wchodzimy do lasu*, zajmują miejsca przy kopertach z obrazkami zgodnymi z obrazkami na opaskach. Zabawę powtarzamy, pamiętając o zamianie opasek przez dzieci.

- Zabawa *Jesienne nastroje* – rozwijająca swobodę ruchów oraz wyobraźnię.
Nagranie utworu muzycznego lub fragmenty utworów o różnym charakterze, wybranych przez N., obrazujących *nastroje jesieni*, arkusze szarego papieru, materiał przyrodniczy: liście, kasztany, żołędzie, bębenek.

W dowolnych miejscach na środku sali N. rozłożył duże arkusze szarego papieru. Obok każdego arkusza w pojemnikach znajdują się zebrane przez dzieci kolorowe liście, kasztany, żołędzie, farby plakatywne, pędzle, bibuła karbowana w jesiennych barwach.

Zabawę poprzedza słuchanie muzyki i rozmowa na temat jej nastroju. Dzieci opowiadają, z czym kojarzą się im słuchane fragmenty. Wykonują swobodne improwizacje ruchowe. Następnie zajmują miejsca w grupach czteroosobowych (z każdej strony arkusza papieru znajduje się jedna osoba). Starają się namalować obrazy, które powstały w ich wyobraźni podczas słuchania muzyki. Prace ozdabiają kolorowymi liśćmi, kawałkami bibuły karbowanej, układają na nich kasztany, żołędzie.

Następnie przemieszczają się za N. między pracami, interpretują ruchowo zawarte w nich treści, zwracają uwagę na ich charakterystyczne elementy.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Śpiące niedźwiadki*.
Dzieci są niedźwiadkami. Spacerują po sali przy dźwiękach bębenka – *są śpiące, trochę głodne*. Stawiają długie, ciężkie kroki.

Zajęcia 2. Pan jeź – wykonanie pracy przestrzennej.

- Zabawa *Zgadnij, o kim myślę*.
Dzieci siedzą przed N. z zamkniętymi oczami. Słuchają N., który opowiada o znanym im zwierzęciu.

Jest to małe zwierzę. Można je spotkać w lesie, w parku, a także w ogrodzie. Ma cztery łapki, ciekawy nosek. Gdy atakuje je inne zwierzę, zwija się w kłębek. Ciało, a dokładnie grzbiet, ma pokryte igłami.

Po każdym zdaniu N. robi przerwę i pyta dzieci, czy wiedzą, o jakie zwierzę chodzi.

- Określanie kierunków poruszania się jeży.
Sylwety 5 jeży, kartoniki z krążkami, kartoniki z liczbami 2 i 3.
N. umieścił na tablicy sylwety 5 jeży. Trzy jeże są zwrócone w prawą stronę, a dwa – w lewą stronę. Dzieci liczą jeże zwrócone w jedną stronę lub w drugą stronę.

N. opowiada.

Dzieci zaznaczają kartonikami z krążkami liczbę jeży zwróconych w prawą stronę i zwróconych w lewą stronę.

N. kontynuuje zajęcia przy spiżarni wiewiórki.

Dzieci zaznaczają kartonikami z liczbami **2, 3** ilość jeży zwróconych w prawą stronę i zwróconych w lewą stronę.

- Zabawa ruchowa *Uwaga! Lis!*
Dzieci są jeżami. Spacerują na czworakach po dywanie (lesie). Na hasło: *Uwaga! Lis!*, jeże zatrzymują się i układają ciała w kształcie kłębka, żeby lis nie dobrał się do ich brzuchów.

- Słuchanie ciekawostki o jeżu.

W Polsce żyją dwa gatunki jeży – zachodni, zwany europejskim, i wschodni. Oba gatunki są niezwykle podobne do siebie. Jeż ma ostry, długi ryjek, pękate ciało i krótkie łapki. Ma też na grzbiecie około 5000 kolców. Młode jeże rodzą się z kolcami, które na początku są białe i miękkie. Po pewnym czasie robią się twarde. Kolce jeża to wzmocnione włosy, które służą mu do obrony. Gdy pojawi się niebezpieczeństwo, jeż zwija się w kolczastą kulę, zaczyna głośno fukać i trząść się, chcąc skaleczyć napastnika. Jeż jest bardzo hałaśliwy – wydaje różne głośne dźwięki: powarkiwania, syki, fuknięcia, zwłaszcza gdy spotka się z innym jeżem. Często też przechodzi do rękoczynów – jeże przepychają się jak zapaśnicy, uderzają jak bokserzy. Jeże jedzą dużo. Ich menu składa się z owadów, gryzoni, jaszczurek, ślimaków, dżdżownic, węży. Na pewno nie jedzą jabłek.

- Zapoznanie ze sposobem wykonywania prac.
Wyprawka, karta 8, nożyczki.
- Wycinanie obrazków: jeża i jabłek.
- Składanie i sklejanie jeża według instrukcji.
- Nacinanie jabłek w zaznaczonych miejscach.
- Zakładanie jabłek na igły jeża według instrukcji.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Porządkowanie miejsc pracy.
- Wspólne oglądanie prac. Nadawanie imion jeżom przez autorów prac.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer w pobliżu przedszkola – zbieranie opadłych, kolorowych liści klonu. Przyglądanie się drzewom i krzewom, dostrzeganie zachodzących w nich zmian.
- Zabawa bieżna *Kto pierwszy do drzewa?*
N. opisuje wygląd wybranego drzewa z ogrodu przedszkolnego, nie podając jego nazwy. Na hasło *Start!*, dzieci biegną do tego drzewa. N. potwierdza, czy o tym drzewie mówił.

III

- Robienie różyczek z liści klonu.
Opadłe liście klonu, nitki.
Dzieci trzymają liście ogonkami do dołu. Zaginają górę liścia i zwijają od boku w rulon. Dokładają następny liść i robią to samo. Gdy powstanie różyczka, N. zawiązuje ją nitką. W wykonaniu różyczek pomaga N.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Niedźwiedzie i wiewiórki.*
Tamburyn, kołatka, bębenek.
Dzieci poruszają się po sali przy dźwiękach tamburynu. Kiedy usłyszą dźwięki kołatki, zamieniają się w wiewiórki – skaczą obunóż, zgięte ręce i dłonie trzymają przed sobą. Na dźwięki bębna poruszają się na czworaka, jak najedzone, senne niedźwiedzie.
- Zabawy swobodne w wybranych kąciach.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Zabawa <i>Dary jesieni</i> – rozwijanie poczucia rytmu i zdolności koncentracji. Rysowanie po śladzie rysunku wiewiórki, kolorowanie go. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.	IV 7 IV 12 I 5
II.1. <i>Czym jest dźwięk?</i> Ćwiczenia badawcze z dźwiękiem. Cele: odczuwanie i wytwarzanie dźwięków; zachęcanie do uczestniczenia w zabawach badawczych. Zabawa ruchowa <i>Głośno, cicho</i> .	IV 2, IV 6 I 5
2. <i>Leśne głosy i odgłosy</i> – ćwiczenia i zabawy. Cele: rozwijanie słuchu fonematycznego; rozwijanie narządów artykulacyjnych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Liście</i> ; zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Odloty ptaków</i> ; spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie ptaków, próby ich nazywania.	IV 2 I 5, IV 18
III. Nazywanie zwierząt w pierwszym szeregu. Odszukiwanie ich w pozostałych szeregach. Kolorowanie kół nad nimi na odpowiednie kolory. Zabawa ruchowa <i>Jakim jestem zwierzęciem?</i> <i>Zwierzęta z liści</i> – tworzenie z suchych liści obrazka prawdziwego zwierzęcia lub wymyślnego zwierzęcia.	IV 8, IV 14 I 5 IV 8, IV 18

Cele główne

- odczuwanie i wytwarzanie dźwięków,
- zachęcanie do uczestniczenia w zabawach badawczych,
- rozwijanie słuchu fonematycznego,
- rozwijanie narządów artykulacyjnych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wie, jak powstaje dźwięk,
- chętnie uczestniczy w zabawach badawczych,
- dzieli słowa na sylaby i na głoski,
- mówi wyraźnie.

Przebieg dnia

I

T **Tablica 5 – CHATKA DLA NIEDŹWIADKA – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 184).**

- Zabawa *Dary jesieni* – rozwijanie poczucia rytmu i zdolności koncentracji.
Szarfy (dla każdego dziecka), kasztany, żółędzie, szyszki, nagranie dowolnej muzyki, instrumenty: kastaniety, marakasy, tamburyn.
N. rozkłada na środku sali szarfy (tyle, ile jest dzieci). W każdej szarfie leży: 6 kasztanów, 6 żółędzi, 6 szyszek. Dzieci biegają swobodnie pomiędzy szarfami, zgodnie z rytmem dowolnej muzyki. Na przerwę w muzyce N. zajmuje miejsce na środku sali. Ma przed sobą instrumenty: kastaniety, marakasy, tamburyn.

N. gra na kastanietach – dzieci układają tyle żołądździ, ile usłyszą dźwięków.
 N. gra na marakasach – dzieci układają tyle kasztanów, ile usłyszą dźwięków.
 N. gra na tamburynie – dzieci układają tyle szyszek, ile usłyszą dźwięków.
 W celu utrudnienia zadania N. wydobywa dźwięki kolejno z dwóch lub trzech instrumentów, dzieci układają odpowiednio materiał przyrodniczy.

- • Karta pracy, cz. 1, s. 52.
 Rysowanie po śladzie rysunku wiewiórki. Rysowanie po prawej stronie rysunku sześciu orzechów laskowych, a po lewej stronie – sześciu szyszek. Kolorowanie rysunku wiewiórki. Podkreślanie obrazków przedstawiających to, co je wiewiórka.
- • Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6 (przewodnik, s. 110).

II

Zajęcia 1. Czym jest dźwięk? – ćwiczenia badawcze z dźwiękiem.

- I. Wprowadzenie.
 - Ćwiczenia z puszkami wypełnionymi różnymi materiałami.
Puszki po napojach, ryż, kamyki, fasola, piasek, taśma klejąca.
 N. przygotowuje puszki, ryż, kamyki, fasolę, piasek. Każdym materiałem wypełnia dwie puszki i zakleja taśmą otwory w nich. Dzieci słuchają dźwięków wydawanych przez poruszanie puszkami. Ich zadaniem jest wskazać puszki, które według nich są wypełnione tym samym materiałem.
 - Zabawa *Dźwięki miłe – dźwięki niemiłe*.
Szklanka, łyżeczka, kawałek styropianu, grzechotka, bębenek z pałeczką.
 N. wytwarza dźwięki, korzystając z różnych materiałów. Dzieci określają, czy były one miłe czy niemiłe dla ich uszu.
 Przykłady wytwarzanych dźwięków:
 - uderzanie łyżeczką o szklankę,
 - przesuwanie kawałkiem styropianu po szybie,
 - poruszanie grzechotką,
 - pocieranie pałeczką po bębnieku,
 - tupanie itd.
 - Ćwiczenie *Drganie gardła*.
 N. wymawia głoski dźwięczne, trzymając ręce na gardle, czując jego drganie. Potem to samo robią dzieci.
 N. pyta:
 - *Czy czuliście drganie?*
 - *Czy gardło drga, gdy nie wymawiacie dźwięków?*
 - Ćwiczenie z trójkątem.
Trójkąt.
 N. uderza w instrument, a dzieci kolejno dotykają go jednym palcem.
 N. pyta:
 - *Co czujecie, dotykając trójkąta?*
- II. Część właściwa (badawcza).
 - Ćwiczenia z dźwiękiem.
Ćwiczenie 1.
Plastikowa linijka, gruba książka.
 N. kładzie na stoliku plastikową linijkę w taki sposób, aby jej dłuższa część wystawała poza krawędź. Na linijce (w części leżącej na stoliku) kładzie grubą książkę. Wygina linijkę w dół i puszcza. Dzieci obserwują, co się dzieje. Potem N. przesuwa linijkę tak, aby jej znacznie krótsza część wystawała poza krawędź stolika.

Wygina linijkę w dół. Dzieci obserwują, co się dzieje. Porównują ruchy linijki i dźwięki, jakie wydaje w obu sytuacjach.

- *Co porusza linijkę, drgając?*
- *Kiedy dźwięki były niższe, a kiedy – wyższe?*

Wniosek

Linijka, drgając, wprawia w drganie powietrze i powstaje dźwięk. Gdy linijka wystawała dalej poza krawędź stolika i poruszała się wolniej – dźwięki były niższe. Gdy wystawało jej mniej i poruszała się szybciej – dźwięki były wyższe.

Ćwiczenie 2.

Folia aluminiowa.

N. trzyma kawałek folii aluminiowej przy głośniku. Zmienia natężenie dźwięku, odkręcając i ścisząc muzykę. Dzieci obserwują, co dzieje się z folią. Potem ćwiczenie wykonują dzieci.

N. pyta:

- *Co działo się z folią?*
- *Co ją poruszało? Dlaczego?*

Wniosek

Powietrze drga bardziej przy większym natężeniu dźwięków (głośna muzyka), a mniej – gdy natężenie dźwięków jest niższe (cicha muzyka).

Fale dźwiękowe (akustyczne) są falami mechanicznymi i potrzebują ośrodka sprężystego. Ich częstotliwość jest zawarta w przedziale od około 16 Hz do 20 Hz (herców). Źródłami dźwięku są obiekty drgające (np.: struny głosowe, struny instrumentów).

Ćwiczenie 3.

Łyzeczka, 6 szklanych butelek (słoików).

N. przygotowuje sześć jednakowych szklanych butelek (lub słoików). Napełnia je wodą: pierwszą butelkę – prawie po brzegi, do drugiej wlewa trochę więcej niż połowę, i tak dalej – aż do ostatniej, w której powinno być niewiele wody. N. gra na tak przygotowanym instrumencie, uderzając łyżką. Potem grają dzieci.

N. pyta:

- *Co działo się z butelkami?*
- *Kiedy dźwięki były wyższe? Kiedy były niższe?*

Wniosek

Uderzone butelki wydają dźwięki. Im więcej jest wody w butelkach, tym dźwięki są wyższe.

Gdy uderzamy łyżką w butelkę, powietrze zostaje wprawione w drganie – powstaje dźwięk. Częstotliwość dźwięku zależy od objętości wody wlanej do butelki.

III. Rozmowa podsumowująca.

- *Kto lub co wydaje dźwięki?*
- *Jak powstaje dźwięk?*
- *Jakie są rodzaje dźwięków?*
- *Dzięki czemu słyszymy dźwięki?*
- *Co może utrudnić usłyszenie dźwięków?*
- *Dlaczego usłyszenie dźwięków jest dla człowieka ważne?*
- *Dlaczego człowiek powinien dbać o narząd słuchu?*

IV. Praktyczne zastosowanie dźwięków.

- Wypowiedzi dzieci.
- Odpowiedzi N.
Klaksy samochodowe, głosowe sygnały sygnalizacji świetlnej (dla niewidomych), budzik, dźwięk telefonu, wołanie kogoś na pomoc.

- Zabawa ruchowa *Głośno – cicho*.
Dzieci poruszają się po sali zgodnie z poleceniem N. Np.: *Chodźcie głośno. Biegnijcie cicho. Klaszczcie głośno. Skaczcicie cicho. Tupcie głośno...*

Zajęcia 2. Leśne głosy i odgłosy – ćwiczenia i zabawy.

- Zabawa *Co to za zwierzę?*
Zdjęcia (obrazki) zwierząt.
Dzieci nazywają zwierzęta przedstawione na zdjęciach (obrazkach), podają, co robią zimą. Określają, jakie one są.
– *Jaki jest niedźwiedź?* (Ciężki, silny, groźny...)
– *Jaka jest wiewiórka?* (Ruda, zwinna, szybka...)
– *Jaki jest jeż?*
– *Jaki jest dzik?* Itd.
- Opowiadanie N. w formie opowieści ruchowej.
N. mówi dzieciom, żeby wyobraziły sobie, że są w lesie.
Idziecie. Pod waszymi stopami szeleszczą liście. (Dzieci poruszają się i mówią: szur, szur, szur...). *Z oddali słychać stukot. To dzięcioł.* (Mówią: stuk-puk, stuk-puk...). *Chwilami mocno wieje wiatr, strącając z drzew kolorowe liście.* (Wju, wju, wju...). *Nagle nad waszymi głowami przeleciał ptak, głośno kracząc.* (Kraa, kraa, kraa...). *Idąc, zbierajcie kolorowe liście, szyszki, patyczki.* (Schylają się i prostują, naśladując zbieranie szyszek...). *Między drzewami prze-myka wiewiórka, skacząc z gałęzi na gałąź.* (Skaczą obunóż). *Przez cały czas gałęziami drzew porusza lekki wietrzyk.* (Szuu, szuu...). *Ale co to? Słychać odgłos spadających kropli deszczu.* (Kap, kap, kap...). *Czas zakończyć wycieczkę.* (Maszerują w miejscu).
- Naśladowanie głosów wydawanych przez różne leśne zwierzęta.
Dzieci razem z N. naśladują głosy wydawane przez wybrane zwierzęta leśne, naprzemiennie: głośno – cicho.
Dzik – *chrum, chrum, chrum...*
Sowa – *uhu, uhu, uhu...*
Wąż – *ssyy, ssyy, ssyy...*
Żaba – *rege, rege, kum, kum...*
Wróbel – *ćwir, ćwir, ćwir...*
- Zabawa w rozpoznawanie leśnych głosów i odgłosów.
N. dzieli grupę na kilka zespołów. Dzieci z jednego zespołu wydają odgłosy leśne, a dzieci z pozostałych zespołów określają źródła tych dźwięków.
- Ćwiczenia narządów artykulacyjnych.
Dzieci pokazują, jak:
– *wiewiórka szczyrzy zęby* – rozciągają usta w uśmiechu,
– *wygląda dziób ptaka* – robią z ust dzióbek,
– *chomik przenosi zapasy do norki* – wypychają policzki językiem,
– *zając węża powietrze* – marszczą nos i poruszają nim na boki...
• Zabawa *Ukrywające się zwierzęta*.
N. podaje pierwszą i ostatnią głoskę z nazw wybranych zwierząt. Zadaniem dzieci jest uzupełnienie brakujących głosek i podanie całej nazwy zwierzęcia.
s□□□a (sarna)
ż□□a (żaba)
- Dzielienie nazw wybranych zwierząt na sylaby i na głoski.
Obrazki zwierząt, koszyczek.

Dzieci losują z koszyczka obrazki. Dzielią ich nazwy na sylaby (a jeśli potrafią – na głoski). Np.: wrona, żaba, borsuk, sarna, sowa, sroka, kukulka, sójka...

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Liście*.

Liście.

Dzieci chodzą po liściach, szurając nogami. Na hasło: *Liście*, biorą w dłonie liście i podrzucają przed sobą do góry. Potem dalej spacerują po liściach.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Odloty ptaków*.

Obrazki: jaskółki i bociana.

Dzieci oglądają obrazki, np. jaskółki i bociana. Pokazują, jak fruwa jaskółka, a jak bocian. Na hasło – nazwę ptaka, naśladowują lot tego ptaka.

Bociany nie poruszają skrzydłami w czasie lotu. Są one nieruchomo rozłożone. Skrzydła bocianów są długie i szeroko rozwarte. Mięśnie poruszające skrzydłami są bardzo słabe, ścięgna natomiast – silne, co pozwala utrzymać rozwarte skrzydła. Bociany nie są więc dobrymi lotnikami. Nigdy nie lecą nad dużymi obszarami morza ze względu na wiejące tam wiatry. Lecą dłuższą drogą, ale omijają góry i morza. Zanim bocian poderwie się do lotu, musi najpierw podbiec kilka kroków.

- Spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie ptaków, próby ich nazywania.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 53.

Nazywanie zwierząt z pierwszego szeregu. Odszukiwanie ich rysunków i kolorowanie kół pod nimi na odpowiednie kolory. Rysowanie po śladzie drogi lisa do nory.

- Zabawa ruchowa *Jakim jestem zwierzęciem?*

N. mówi na ucho chętnemu dziecku, które zwierzę ma naśladować. Dziecko naśladuje ruchy i głos tego zwierzęcia. Pozostałe dzieci odgadują, co to za zwierzę, i naśladują jego ruchy i głos.

- *Zwierzęta z liści* – tworzenie z suchych liści obrazka prawdziwego lub wymyślnego zwierzęcia.

Zasuszone liście, kolorowe kartki, klej.

Dzieci układają z liści na kartkach sylwetki zwierząt. Potem przyklejają je do kartek. Nazywają swoje zwierzęta. Porządkują miejsca pracy.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Instrumentacja piosenki <i>Wiewióreczka</i> . Zabawa <i>Podaj dalej coś, co jest...</i> Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6.		IV 7 I 5, IV 14 I 5
II.1. Słuchanie wiersza E. Stadtmüller <i>Kto odlatuje, kto zostaje?</i> Cele: rozwijanie mowy, utrwalanie nazw ptaków odlatujących do ciepłych krajów. Zabawa bieżna <i>Przelot ptaków</i> .		IV 2, IV 18 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa muzyczno-ruchowa <i>Wracamy do dziupli</i> ; zabawa bieżna <i>Kto szybciej dookoła?</i> ; zabawy swobodne z zastosowaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.		I 8 I 5
III. Wspólne granie w grę utrwalającą wiadomości o zwierzętach przygotowujących się do zimy. Zabawa ruchowa <i>Uwaga! Jeź!</i>		IV 14, IV 18 I 5
Rysowanie po śladach rysunków zwierząt i liczenie ich.	Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków.	IV 8, IV 12 IV 2

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- utrwalanie nazw ptaków odlatujących do ciepłych krajów,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się pełnymi zdaniami,
- rozpoznaje i nazywa wybrane ptaki odlatujące od nas przed zimą (bocian, jaskółka...),
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

- Instrumentacja piosenki *Wiewióreczka* (przewodnik, s. 115).

Instrumenty perkusyjne.

Dzieci grają na wymienionych instrumentach, N. dyryguje.

Takty: 1–8 marakasy, w rytmie ćwierćnut,
kastaniety, w rytmie półnut,
takty: 9–10 tremolo na tamburynie,
takty: 11–12 tremolo na grzechotkach,
takty: 13–14 na raz – uderzenie w trójkąt,
takty: 15–16 marakasy, w rytmie ćwierćnut,
kastaniety, w rytmie półnut.

- Ćwiczenia oddechowe *Piórko*.

Sztuczne piórko, sznurki.

Dzieci dobierają się w pary. Siadają naprzeciwko siebie, w siadzie skrzyżnym. Pomiędzy nimi jest rozłożony sznurek. Każda para dostaje sztuczne piórko. Zadaniem dzieci jest przedmuchiwanie piórka do siebie tak, aby przefrunęło ono na drugą stronę, nad sznurkiem.

- Zabawa ortofoniczna *Ptasie głosy*.
Dzieci śpiewają znaną im piosenkę głosami ptaków. Np. *kra, kra, kra... kle... ćwir... pi...*
- Zabawa *Podaj dalej coś, co jest...*

Piłka.

Dzieci i N. stoją w kręgu. N. podaje dziecku stojącemu po jego prawej stronie małą piłkę, mówiąc, że jest to coś ciężkiego (zimnego, kłującego, śliskiego, gorącego, lekkiego...). Dzieci podają piłkę we właściwy sposób kolejnej osobie.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 6 (przewodnik, s. 110).

II

Zajęcia 1. Słuchanie wiersza E. Stadtmüller *Kto odlatuje, kto zostaje?*

- Rozmowa na temat: *Co robią zwierzęta, gdy zbliża się zima?*
Dzieci wypowiadają się na podany temat na podstawie zdobytych wiadomości i doświadczeń.
- Słuchanie wiersza.

Sylwety bohaterów wiersza.

N. inscenizuje wiersz przygotowanymi sylwetami.

*Na łące pod lasem wielkie zamieszanie.
Kto poleci za morze? Kto w domu zostanie?
Pierwszy się szykuje bociek do podróży.
– Ja lecę! Ta zima okropnie się dłuży.
Śnieg łąki przykrywa, stawy zamarzają,
pod lodem się żaby niecnoty chowają.
Wrócę, kiedy wiosna zagości na łące.
Pa, me ukochane panny kumkające.
Leć ze mną, skowronku, bo nic tu po tobie,
jeszcze cię ta zima chłodem swym podziobie.
Popatrzył skowronek ze smutkiem na pole:
– Będę tęsknił – pisałem – ale wiosnę wolę.
Razem z nią do domu powrócę z daleka.
Lecisz z nami, wrono? – Ja tutaj poczekam,
– rzekła czarna wrona. – Niestraszna mi zima.
Gdy piórka narostszę, mróz się mnie nie ima.
Jaskółeczka mała chwilę się wahała:
– Chyba też polecę, choć zostać bym chciała.
Wszystkie muchy śpią już. Co poradzę na to?
Pofrunęły ptaki gromadą skrzydlatą.
Już żurawie klucze malują na niebie.
– Trzymaj się, wróbelku! Wrócimy do ciebie!
– Nie martwcie się o mnie – świergoli wróbelek.
– Wiecie, mnie do szczęścia potrzeba niewiele.
Nie zmarznę w ciepłutkim, zimowym płaszczyku,
a obiad na pewno znajdzie się w karmniku.*

- Rozmowa na temat wiersza.
 - *Dlaczego pod lasem, na łące było wielkie zamieszanie?*
 - *Które ptaki występowały w wierszu?*
 - *Które ptaki wybierają się do ciepłych krajów?*
 - *Które ptaki zostają u nas na zimę? Dlaczego?*
 - *Gdzie ptaki mogą znaleźć pożywienie w zimie?*

- Zabawa *Które ptaki odlatują?*

Dwa zestawy obrazków: wróbla, bociana, wrony, skowronka, kukułki, czajki, sowy.

N. wiesz na tablicy jeden zestaw obrazków przedstawiających ptaki. Chętne dzieci losują obrazki ptaków z drugiego zestawu. Nie pokazują ich, tylko naśladują głos danego ptaka, np. czajki: *kiwit, kiwit...* Pozostałe dzieci muszą powtórzyć usłyszane dźwięki, odgadnąć, czyj to głos, wskazać odpowiedni obrazek i określić, czy dany ptak zostaje u nas na zimę, czy odlatuje do ciepłych krajów.

- Rozmowa na temat ptaków pozostających na zimę w kraju.
- *Jakie zmiany obserwujemy u ptaków pozostających u nas na zimę?*

Sikory i inne drobne ptaki stroszą pióra, dzięki czemu tworzy się u nich izolująca warstwa powietrza. Dodatkowo gęstnieją im pióra – pojawiają się puchowe piórka. Ptaki ocieplają też swoje gniazda, wykładając je piórkami, różnymi materiałami.

- Zabawa bieżna *Przelot ptaków.*

Dzieci są ptakami. Biegają z rozłożonymi w bok ramionami, naśladując lecące ptaki. Co pewien czas ptaki przysiadają i wykonują skłony głowy w przód i w tył – naśladują picie wody.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 3, z wykorzystaniem metody R. Labana (przewodnik, s. 94).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Wracamy do dziupli.*

Kółka do sersa (dla każdego dziecka), tamburyn.

N. rozkłada kółka do sersa (dziuple) w wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Dzieci są wiewiórkami. Zajmują miejsca w dziuplach. Przy dźwiękach tamburynu wiewiórki biegają między dziuplami. Podczas przerwy w grze wiewiórki wracają do swoich dziupli.

- Zabawa bieżna *Kto szybciej dookoła?*

Dzieci stoją w kole. Na zewnątrz koła spaceruje jedno dziecko. Na znak N. dotyka ono wybranego kolegi (wybranej koleżanki) i ucieka przed nim (nią), starając się zająć jego (jej) miejsce w kole. Gdy się to uda, to teraz wybrane dziecko spaceruje wokół koła i zabawa trwa dalej.

- Zabawy z wykorzystaniem sprzętu znajdującego się w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Karty pracy, cz. 1, s. 54–55.

Poznanie zasad gry. Wspólne z N. zagranie w grę (najlepiej na powiększonej makiecie), a potem granie w parach.

- Zabawa ruchowa *Uwaga! Jeź!* (przewodnik, s. 119).

Karta pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 9.

- Rysowanie po śladach rysunków zwierząt. Liczenie ich.

- Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków.

Obrazki, kartoniki: niebieskie, czerwone.

Dzieci losują obrazki i samodzielnie lub z pomocą N. układają modele dźwiękowe ich nazw.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Słuchanie piosenki <i>Co z czego otrzymujemy</i> . Zabawa rozwijająca reakcję na ustalone sygnały – <i>Wesoły taniec</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7.		IV 5, IV 7 IV 1 I 5
II.1. Zabawa badawcza – <i>Jaka jest glina? Jaki jest piasek? Co z nich otrzymujemy?</i> Cele: poznawanie właściwości fizycznych piasku i gliny; zapoznanie z produktami otrzymywanymi z gliny i z piasku.		IV 5, IV 13
2. Kończenie rysowania domów i ich kolorowanie. Odkrywanie litery m , M . Kolorowanie wybranych rysunków. Zaznaczanie litery m , M w wyrazach. Cel: rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.	2. Odkrywanie litery m – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej. Układanie schematów i modeli dźwiękowych słów: <i>mama</i> , <i>Marta</i> . Cele: odkrywanie litery m – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej; utrwalanie poznanych liter.	IV 2, IV 4, IV 8
Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa z elementem rzutu – <i>Kto dalej rzuci?</i> ; zabawa ruchowa <i>Pokaż kierunek</i> , zabawy z wykorzystaniem huśtawek i sprzętu terenowego.		I 5
III. Układanie wyrazu mama według wzoru. Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie.	Układanie wyrazu mama bez wzoru.	IV 2, IV 8 IV 2, IV 4
Zabawa ruchowa <i>Skała</i> . Rysowanie na piasku (rysowanie w pudełkach z piaskiem, układanie do tego fabuły).		I 5 IV 5, IV 8

Cele główne

- poznawanie właściwości fizycznych gliny i piasku,
- zapoznanie z produktami otrzymywanymi z gliny i z piasku,
- **rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej**,
- **odkrywanie litery m – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej**,
- **utrwalanie poznanych liter**.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wymienia właściwości fizyczne gliny i piasku,
- podaje przykłady produktów otrzymywanych z gliny i z piasku,
- **rysuje po śladach rysunków**,
- **rozpoznaje i nazywa literę m – małą i wielką, drukowaną i pisaną**,
- **czyta sylaby, wyrazy utworzone z poznanych liter**.

Przebieg dnia

I

T Tablica 6 – DAWNE ZAWODY – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 186).

• Zabawy swobodne w kącikach.

• Lepienie poznanych liter z plasteliny.

- Słuchanie piosenki *Co z czego otrzymujemy* (sł. i muz. J. Kucharczyk).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Co dzień ra - no jem pie - czy - wo: buł - ki, chleb, ro - ga - le. Z cze - go je - dnak
są zro - bio - ne, nie wiem, nie wiem wca - le. Mły - narz z zia - rna zro - bił mą - kę, a pan pie - karz
z mą - ki u - piekł chle - bek ja - sny, cie - mny, pie - czy - wo pach - ną - ce.

- I. *Co dzień rano jem pieczywo:
bułki, chleb, rogalce.
Z czego jednak są zrobione,
nie wiem, nie wiem wcale.*

*Młynarz z ziarna zrobił mąkę,
a pan piekarz z mąki
upiekł chlebek jasny, ciemny,
pieczywo pachnące.*

- II. *Czasem lubię zjeść słodycze:
ciastka, wafle, pączki.
Skąd się jednak bierze cukier
do wypieków słodkich?*

*Cukier robi się w cukrowni
z buraków cukrowych,
do czekolad i cukierków,
lodów karmelowych.*

- III. *Jak powstają meble, książki?
Z drzewa są zrobione.
A żelazo z kruchej rudy
w hucie wytopione.*

*Z gliny – dzbanki i doniczki,
z piasku – szkło na szklanki.
A z bawełny są koszulki,
sukienki, piżamki.*

- IV. *I dla ciebie jest zagadka:
teraz ty mi powiedz,
z czego dom jest zbudowany,
okna, drzwi zrobione.*

*Z czego kredki i zeszyty,
kubek, marakasy,
deskorolka, rower, sanki
i samochód taty.*

Piosenkę można wykorzystać w formie mówionej jako parlando czy rap, żeby utwór nie był zbyt monotony. Każdą zwrotkę może też rapować inny solista, refren dzieci śpiewałyby wspólnie.

- Rozmowa na temat tekstu pierwszej i drugiej zwrotki.
 - Kim jest młynarz?
 - Skąd się bierze mąka?
 - Czym zajmuje się piekarz?
 - Skąd się bierze cukier?
 - Do czego dodajemy cukier?
- Zabawa rozwijająca reakcję na ustalone sygnały – *Wesoły taniec*.

Nagranie muzyki tanecznej, odtwarzacz CD.

N. zajmuje miejsce w środku koła. W rytmie nagrania muzyki tanecznej N. wspólnie z dzieć-

mi wykonuje swobodne improwizacje ruchowe. Na przerwę w muzyce dzieci zatrzymują się w bezruchu. N. wymienia dowolną część ciała: ręka, noga, głowa. Gdy ponownie słychać muzykę, tańczy jedynie wymieniona przez N. część ciała.

- **Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7 (według M. Markowskiej).**

- *Pajacyk.*

Dzieci ustawiają się na obwodzie koła. N. wypowiada słowa rymowanki, a dzieci wykonują zadania ruchowe.

*Jestem skoczny pajacyk.
Mam czerwony kubraczek,
dwa rękawy szerokie,
dwa buciki wysokie
i czapeczkę do nieba.*

Muzykę włączyć trzeba.

Dzieci:

wykonują trzy podskoki,
dotykają tułowia rękami,
wyciągają ramiona w bok,
wskazują na stopy,
wznoszą ramiona, dłonie trzymają
złączone nad głowami,
wykonują trzy tupnięcia,
kładą ręce na biodrach.

- Taniec pajacyków przy muzyce (piosence wybranej przez dzieci).

Nagranie dowolnej muzyki tanecznej (dowolnej piosenki wybranej przez dzieci), odtwarzacz CD.

Dzieci są pajacykami. Poruszają się po całej sali, naśladowując dowolne ruchy taneczne. Gdy muzyka cichnie, zatrzymują się i ustawiają przodem do N., który powtarza słowa rymowanki *Jestem skoczny pajacyk...* Dzieci wykonują wcześniej pokazane ruchy.

Pajacyki dobierają się w pary, stają naprzeciwko siebie, kłaniają się, chwytają za ręce, tańczą w kółeczkach w prawą i w lewą stronę.

Pajacyki, w siadzie skrzyżnym, wykonują ramionami dowolne ruchy – tańczą ich ramiona. Następnie, w leżeniu tyłem – tańczą nogi, tańczą ramiona i nogi.

Zmęczone zabawą, odpoczywają – leżą na plecach, wsłuchują się w muzykę.

Pajacyki poruszają się po sali przy muzyce, kiwając się na boki – wykonują skłony boczne (płaszczyzna czołowa), dłońmi przytrzymują czapeczki, żeby nie spadły. Gdy muzyka cichnie, zatrzymują się, kłaniają nisko, *zrzucają czapeczki z głów* – wykonują skłon w przód (płaszczyzna strzałkowa).

II

Zajęcia 1. Zabawa badawcza *Jaka jest glina? Jaki jest piasek? Co z nich otrzymujemy?*

- Poznanie gliny i piasku za pomocą zmysłów.

Pudełko z gliną, pudełko z piaskiem, chustki do zasłaniania oczu (dla każdego dziecka).

Dzieci siadają w kole i zasłaniają oczy. N. podchodzi kolejno do każdego dziecka z pudełkami z gliną i z piaskiem. Dzieci dotykają gliny, a potem piasku, zanurzają w nim ręce. Następnie odsłaniają oczy i odgadują, czego dotykały.

- Oglądanie gliny i piasku.

Miseczka z gliną, miseczka z piaskiem.

N. umieścił w miseczkach glinę i piasek. Dzieci oglądają, wachają, dotykają, porównują glinę i piasek.

Wyciągają wniosek: piasek jest sypki, z wyczuwalnymi małymi drobinkami, glina jest zbita w kawałki.

- Badanie rozpuszczalności gliny i piasku.

Słoiki, piasek, glina, woda.

Dzieci wsypują piasek do jednego słoika (1/4 objętości) i dolewają wodę. To samo robią z gliną. Zakręcają słoiki i wstrząsają nimi. Odstawiają słoiki na pewien czas.

Wniosek: piasek i glina nie rozpuszczają się w wodzie; glina tworzy z nią zawiesinę. Piasek opada na dno.

- Badanie plastyczności gliny i piasku.

Glina, piasek, miseczki, woda.

Dzieci wyrabiają w miseczkach glinę lub piasek. Porównują efekty.

Wniosek: Glina jest plastyczna, a piasek nie jest plastyczny.

- Rozmowa na temat: *Co otrzymujemy z piasku, a co – z gliny?*

Szklanka, szklana butelka, gliniany talerz, gliniany ptaszek.

N. pokazuje szklankę i pyta:

- *Z czego otrzymujemy szkło?*
- *Jak nazywa się fabryka, w której z piasku otrzymujemy szkło?*

- Co otrzymujemy z gliny?

Lepienie z gliny dowolnej formy przestrzennej.

N. pyta:

- *Co to znaczy, że glina jest plastyczna?*

- Wyrabianie gliny przez dzieci.

Glina, miseczki.

Każde dziecko dostaje kawałek gliny, zwilża ją wodą i wyrabia.

- Lepienie dowolnej formy przestrzennej.

Dzieci lepią z gliny formę realną lub nierealną. Nazywają swoje dzieła.

- Karta pracy, cz. 1, s. 56.

Opowiadanie o tym, jak powstaje wazon szklany, a jak – wazon gliniany.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **m, M**.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **m**: małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.

- Karty pracy *Nowe przychody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 11–12.
- Kończenie rysowania domków ich i kolorowanie.
- Opisywanie, co przedstawia obrazek. Określenie pierwszych głosek w słowie *mama* i nazwach rysunków. Rysowanie po śladach rysunków. Odkrywanie litery **m, M**.

- Wyodrębnienie wyrazu podstawowego – **mama**.

Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, cz. 1, s. 20–21.

Dzieci oglądają ilustrację. N. pyta:

- *Kto wrócił do domu?*
 - *Co Ada dała mamie?*
 - *Co robiły dzieci z tatą?*
 - *Jaką głoskę słyszymy na początku słowa mama?*
- Dzieci wymieniają inne słowa, w których głoskę *m* słyszą na początku, na końcu i w środku słowa.

- Budowanie schematu słowa *mama*.

Białe kartoniki (dla każdego dziecka).

Dzieci dzielą słowo *mama* na sylaby, układają i rozsuwają w odpowiedni sposób białe kartoniki. Następnie układają tyle białych kartoników, ile głosek słyszą w słowie *mama*. Wymawiają głośno głoski, dotykając kolejnych kartoników.

- Określanie rodzaju głoski *m*.
Dzieci wymawiają głoskę *m*:
długo: *mmmyyy...* krótko: *m, m, m, m...*
N. wyjaśnia, że głoska *m* jest spółgłoską.
Wymawiamy ją krótko i oznaczamy kolorem niebieskim.
- Budowanie schematu słowa *Marta*.
Białe kartoniki (dla każdego dziecka).
Dzieci podają imiona rozpoczynające się głoską *m* (Marek, Mela, Marta...). Dzielią słowo *Marta* na sylaby i na głoski. Następnie układają z kartoników schemat słowa, dzielą je na sylaby, dokonują syntezy (jak wyżej).
- Budowanie modeli słów: *mama*, *Marta*.
Kartoniki: czerwone, niebieskie.
Pod schematami słów: *mama*, *Marta* dzieci umieszczają niebieskie kartoniki, zaznaczając miejsca głoski *m*. Następnie zaznaczają na czerwono miejsca głoski *a*. Pozostałe głoski (spółgłoski) oznaczają niebieskimi kartonikami.
- Odkrywanie litery **m** – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.
Kartoniki z literami m, M.
N. pokazuje literę **m**, dzieci wskazują różnice pomiędzy czterema formami tej litery. Dzieci umieszczają drukowane litery – małe i wielkie – pod modelami słów: *mama* i *Marta*. Wcześniej przypominają, kiedy stosujemy wielką literę.
- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby*, cz. 1, s. 20–23.
- Zaznaczanie na niebiesko okienek – miejsc występowania głoski *m* w nazwach obrazków.
- Czytanie połączeń litery **m** z **o**, **a**.
- Czytanie zdań wyrazowo-obrazkowych.
- Zaznaczenie na niebiesko liter **m** w wyrazach.
- Kończenie rytmu z liter – naklejanie odpowiednich liter, odszukanych wśród naklejek.
- Odczytanie sylab: **mo**, **ma**; łączenie ich z obrazkami, których nazwy rozpoczynają się tymi sylabami.
- Wodzenie palcem po literze **m** – małej i wielkiej, pisanej. Pisanie liter **m**, **M** po śladach, a potem – samodzielnie. (Wcześniej dzieci kreślą litery **m**, **M** pisane w powietrzu, na dywanie, na plecach kolegów lub koleżanek).

B+

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa z elementem rzutu – *Kto rzuci dalej?*

Woreczki, skakanka.

N. wyznacza skakanką miejsce, z którego dzieci będą rzucać woreczkami. Każde dziecko dostaje woreczek, ustawia się przy linii i rzuca go. Następnie staje obok swojego woreczka. Gdy wszystkie dzieci rzucą woreczkami, N. ogłasza zwycięzcę, czyli dziecko, które rzuciło swoim woreczkiem najdalej. Zwycięzca zostaje nagrodzony brawami.

- Zabawa ruchowa rozwijająca umiejętność wskazywania kierunku – *Pokaż kierunek.*

Tamburyn.

Dzieci poruszają się po wyznaczonym miejscu w ogrodzie, w rytmie tamburynu. Podczas przerwy w grze zatrzymują się i pokazują kierunki w przestrzeni: *góra* – obie ręce wyciągnięte w górę; *dół* – obie ręce skierowane ku ziemi; *w lewą stronę* – obie ręce skierowane w lewą stronę; *w tył* – obie ręce zgięte w łokciach, kciuki wskazują przestrzeń za plecami; *w przód* – obie ręce wyciągnięte do przodu; *w prawą stronę* – obie ręce skierowane w prawą stronę. Przed zabawą N. ustala z dziećmi, jakie ruchy odpowiadają poszczególnym określeniom kierunków.

- Zabawy z wykorzystaniem huśtawek i sprzętu sportowego.

III

B

- Układanie wyrazu **mama** według wzoru.
- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 13–14.
- Rysowanie szlaczków po śladzie, a potem – samodzielnie.
- Rysowanie według wzoru słoneczka, koła rowerowego i wiśni.

- Układanie wyrazu **mama** bez wzoru.
- Wypełnianie rysunków drukowanych liter: **m, M** kawałkami papieru kolorowego. **Kartki z rysunkami drukowanych liter m, M, papier kolorowy, klej.** Dzieci wyklejają rysunki drukowanych liter **m, M** kawałkami papieru kolorowego. Tworzą alfabet dotykowy.

- Zabawa ruchowa *Skala*. Dzieci dobierają się w pary. Jedno dziecko z każdej pary kładzie się na podłodze. Drugie dziecko z każdej pary stara się je przesunąć, przetoczyć. Po chwili następuje zmiana ról.
- Rysowanie na piasku.

Pudełko z piaskiem (dla każdego dziecka).

Dzieci dostają pudełka z cienką warstwą piasku. Wygładzają ją i rysują to, co podaje N. Np. słońce, chmury, motyla... Potem dzieci rysują i wymyślają do rysunków fabułę. Chętne dzieci przedstawiają swoje opowiadania, ilustrując je rysunkami bohaterów na piasku.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie. Określanie, co otrzymujemy ze słonecznika, truskawek, buraka cukrowego, ziemniaka i jabłka. Zabawa pobudzająco-hamująca <i>Kolorowe woreczki</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7.	IV 2, IV 8, IV 18 I 5, IV 7, IV 14 I 5
II.1. Wyznaczanie schematu ciała drugiej osoby. Cele: orientowanie się w schemacie ciała drugiej osoby; kształtowanie poczucia rytmu. Zabawa ruchowa ze śpiewem – <i>Nie chcę cię znać</i> .	IV 14 I 5, IV 7
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4. Cel: rozwijanie zwinności i szybkości. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Jesienny wiatr</i> ; zabawa <i>Podchody</i> .	I 8 I 6
III. Opowiadanie historyjki obrazkowej <i>Z czego otrzymujemy chleb?</i> Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Rób to co ja</i> . Lepienie z plasteliny różnego rodzaju pieczywa.	IV 5 I 5 IV 8

Cele główne

- orientowanie się w schemacie ciała drugiej osoby,
- kształtowanie poczucia rytmu,
- rozwijanie zwinności i szybkości.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wskazuje wymienione części ciała u partnera,
- porusza się rytmicznie,
- wykonuje sprawnie, zwinnie i szybko ćwiczenia gimnastyczne.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 57.
Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie. Określanie, co otrzymujemy ze słonecznika, truskawek, buraka cukrowego, ziemniaka i jabłka.
- Zabawa pobudzająco-hamująca *Kolorowe woreczki*.
Kolorowe woreczki wypełnione grochem lub kaszą, bębenek, tamburyn.
N. rozkłada kolorowe woreczki na środku sali, w jednakowej odległości między sobą. Dzieci biegają swobodnie na palcach między woreczkami, zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Podczas przerwy w grze siadają w siadzie skrzyżnym obok najbliższej leżącego woreczka. Następnie manipulują woreczkami według ustalonych sygnałów:
 - uderzanie w bębenek w rytmie ćwierćnut – rytmiczne przekładanie woreczka z lewej ręki do prawej,
 - uderzanie w rytmie półnut – rytmiczne podrzucanie woreczka,
 - pocieranie o membranę bębna – przesuwanie woreczka po podłodze wokół siebie (lewa ręka przesuwa woreczek do tyłu, następne przejmuje go prawa ręka i przesuwa do przodu, do pozycji wyjściowej).
- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7 (przewodnik, s. 135).

II

Zajęcia 1. Wyznaczanie schematu ciała drugiej osoby.

- Wskazywanie wymienionych części ciała u siebie, a potem – u partnera. Dzieci dobierają się w pary, stają naprzeciwko siebie. N. wymienia nazwy części ciała, a dzieci wskazują je najpierw u siebie, a potem – u partnera.
Np.
 - *Pokaż ramiona, kolana, szyję, czoło, łydki... u siebie, a potem u partnera.*
 - *Podaj swojemu partnerowi prawą dłoń, a potem – lewą dłoń.*
 - *Pokaż lewą nogę (prawą nogę) u siebie, a potem – u partnera.*
- Zabawa ruchowa ze śpiewem – *Nie chcę cię znać* (autor tekstu nieznany, melodia popularna).

Nie chcę cię, nie chcę cię,

nie chcę cię znać.

Chodź do mnie, chodź do mnie,

rączki mi daj.

Prawą mi daj, lewą mi daj.

I już się na mnie nie gniewaj.

Dzieci:

wykonują cztery kroki w tył, odsuwając się od siebie na niewielką odległość,

prawą ręką wykonują gest odpychania,

wykonują cztery kroki do przodu, zbliżają się do siebie, prawą ręką naśladując ruch przywoływania,

podają sobie prawe ręce i lewe ręce, tworząc kółeczko, obracają się w kółeczkach.

- Ćwiczenia naśladowcze.
N. ustawia się w różnych pozycjach. Dzieci określają, co robi N. Potem naśladują pozycję, jaką przyjął N.
Np.:
N. stoi na prawej nodze.
Każde dziecko wskazuje prawą nogę i na niej staje.
N. stoi na lewej nodze i ma podniesioną prawą rękę.
Każde dziecko pokazuje lewą nogę, a potem prawą rękę i przyjmuje pokazaną pozycję.
N. w przysiadzie, trzyma prawą rękę na głowie.
N. leży na plecach, lewą rękę trzyma wzdłuż ciała, a prawą ma podniesioną do góry.
N. leży na brzuchu, prawą rękę ma wyciągniętą do przodu, lewą, zgiętą, trzyma pod brodą.
N. stoi, trzyma ręce na biodrach, prawą nogę ma wyciągniętą do przodu...

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4.

Szarfy i krążki w czterech kolorach, bębenek, tamburyn.

- Część wstępna.
Dzieci maszerują po obwodzie koła, pobierają szarfy i zakładają je na siebie, przekładają przez głowę i jedno ramię.
 - Zabawa orientacyjno-porządkowa *Odszukaj swój kolor.*
Dzieci biegają swobodnie po sali, omijając cztery krążki w kolorach szarf. Na mocne uderzenie w bębenek szukają krążka w kolorze swojej szarfy i siadają wokół niego. Dwa uderzenia w bębenek są sygnałem do ponownego ruchu.
- Część główna.
 - Ćwiczenie tułowia w płaszczyźnie pionowej, skłony w przód – *Góra – dół.*
Dzieci stoją w rozsympce, w rozkroku; rozciągnięte szarfy trzymają w rękach, w górze. Wykonują skłon w dół, kładą szarfy na podłogę, prostują się i klaszczą dwa razy nad głową. Następnie wykonują skłon, podnoszą oburącz szarfy i wyciągają ręce do góry – jak na początku ćwiczenia.

- Ćwiczenie tułowia w płaszczyźnie poziomej – skłony boczne – *Na prawo, na lewo*.
Dzieci siedzą skrzyżnię; wkładają ręce w środek szarf i unoszą je w górę; wykonują skłon tułowia w prawą stronę, prostują się, a następnie wykonują skłon tułowia w lewą stronę. Po kilku skłonach dzieci kładą szarfy na kolanach i wykonują siad prosty.
- Czworakowanie – *Posłuszny piesek*.
Dzieci z szarfami w różnych kolorach dobierają się parami. Jedno dziecko z pary jest właścicielem psa, którego trzyma na smyczy. Piesek zsuwa szarfę pod pachy, a właściciel zdejmując swoją i podkłada pod szarfę współwiczającego, tworząc w ten sposób smycz. Właściciel prowadzi pieska, który porusza się na czworakach, co pewien czas uczy go służyć (przysiad, ręce zgięte w łokciach). Przy powtórzeniu ćwiczenia następuje zmiana ról.
- Ćwiczenie równowagi – *Winda*.
Dzieci stoją w rozspyce; przekładają przez środek trzymany oburącz szarf prawą nogę i wolno podciągają szarfę ze stopą do góry, a następnie opuszczają w dół – *winda jedzie do góry i zjeżdża na dół*. Przy powtórzeniu ćwiczenia następuje zmiana nóg.
- Bieg – *Kolorowe koła*.
Dzieci biegają swobodnie w różnych kierunkach przy akompaniamencie tamburynu. Na hasło: *Kolorowe koła* – ustawiają się w czterech kołach, zgodnie z kolorami szarf; pojawienie się akompaniamentu jest sygnałem do ponownego ruchu.
- Ćwiczenia mięśni grzbietu – *Latający węzełek*.
Dzieci leżą przodem, szarfy mają wyciągnięte przed sobą; na sygnał dzieci opierają się na łokciach, podnoszą szarfy i zawiązują na nich węzeł, próbują podrzucić szarfy i złapać. Następnie rozwiązują węzeł, kładą się na dłoniach i odpoczywają.
- Skrętoskłony – *Wędrujące szarfy*.
Dzieci stoją w rozkroku, w rozspyce; trzymają szarfy w prawej ręce; przekładają szarfy, podając sobie z ręki do ręki, przed sobą i za sobą, w koło; ćwiczenie wykonują najpierw wolno, a potem coraz szybciej.
- Podskoki – *Skoki przez drabinki*.
N. układa na podłodze cztery drabinki z szarf. Dzieci przeskakują obunóż, omijając szczeble drabinek; starają się ich nie zniszczyć.

III. Część końcowa.

- Ćwiczenia stóp – *Zwijamy szarfy*.
Dzieci zwijają palcami stóp – prawej, a następnie lewej – szarfy rozciągnięte na podłodze.
- Zabawa *Sprytne palce*.
Dzieci łapią szarfy palcami raz jednej, raz drugiej stopy i podrzucają je do góry.
- Ćwiczenia wyprostne.
Dzieci maszerują po obwodzie koła. Szarfy trzymają oburącz za plecami. Wykonują cztery kroki marszu zwykłego, cztery kroki marszu we wspięciu na palcach. Odkładają szarfy na wyznaczone miejsce.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Jesienny wiatr*.
Paski bibuły w kolorach jesiennych, chustki szyfonowe: żółte i czerwone, tamburyn.
N. wybiera jedno dziecko, które jest wiatrem. Otrzymuje ono paski bibuły w kolorach jesiennych. Pozostałe dzieci są listkami – otrzymują szyfonowe chustki: żółte i czerwone. Listki poruszają się po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym, przy akompaniamencie tamburynu. Pomiędzy nimi biega wiatr, szeleszcząc paskami bibuły z różnym natężeniem. Gdy wiatr cichnie, listki powoli opadają – dzieci przykucają.

- Zabawa *Podchody*.

Cztery karteczki z zadaniami, cztery kolorowe koperty, szyfonowe chustki.

N. wcześniej przygotowuje cztery zadania (w formie opisowej) i wkłada je do czterech kolorowych kopert. Koperty umieszcza w dowolnych miejscach (dostępnych dla dzieci) w ogrodzie przedszkolnym. Następnie oznacza tropami (mogą to być szyfonowe chustki) trasę od jednego zadania do drugiego. Zadaniem dzieci jest odnaleźć koperty, podążając wyznaczonymi tropami, i przynieść je do N., który odczyta znajdujące się w nich zadania. Następnie dzieci wykonują te zadania.

Jako zadania mogą być np. utworzenie przez dzieci pociągu, dobieranie się w pary, zamienianie się w żabki i podskakiwanie, wykonywanie przysiadów itd.

III

Karta pracy, cz. 1, s. 58.

Oglądanie obrazków. Opowiadanie o tym, co dzieje się na każdym obrazku. Opowiadanie historyjki. Nazywanie pieczywa. Kolorowanie rysunków.

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Rób to co ja*.

N. stoi tyłem do dzieci. Wykonuje różne ruchy, np.: skłony w przód, skłony w bok, podskoki, wymachy rąk, wymachy nóg... (może być przy nagraniu skocznej muzyki), a dzieci je naśladową.

- Lepienie z plasteliny różnego rodzaju pieczywa.

Plastelina, tacki.

Dzieci dostają plastelinę i tacki. Wyrabiają plastelinę. Lepią różne małe figurki pieczywa, nazywają je.

Październik, tydzień 3

Dzień 3

Co z czego otrzymujemy

Biały serek

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Liczenie pieczywa. Uzupełnianie rysunków do sześciu. Kolorowanie ich. Kończenie rysowania pieczywa według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7.	IV 8, IV 15 IV 12 I 5
II.1. Zabawy przy piosence <i>Co z czego otrzymujemy</i> . Cele: rozwijanie pamięci muzycznej; wyrabianie zdolności koncentracji podczas działania. Zabawa ruchowa <i>Uwaga! Zdjęcie!</i>	IV 7 I 5
2. Wykonanie serków smakowych. Cele: zachęcanie do wykonywania prostych potraw; poznawanie sposobu otrzymywania sera. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Polecenia!</i> ; zabawa ruchowa <i>Cicho – głośno</i> ; spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.	IV 8, IV 18 I 5 IV 18
III. Czytanie całościowe nazw przetworów mlecznych. Rysowanie drogi cysterny z mlekiem do mleczarni. Zabawa ruchowa <i>Rób to co ja</i> . Degustowanie różnych serów (na podwieczorek).	IV 4, IV 5 IV 8 I 5, IV 14 I 3

Cele główne

- rozwijanie pamięci muzycznej,
- wyrabianie zdolności koncentracji podczas działania,
- zachęcanie do wykonywania prostych potraw,
- poznawanie sposobu otrzymywania sera.

Cele operacyjne

Dziecko:

- pamięta melodię piosenki,
- koncentruje się podczas zabawy,
- wykonuje proste potrawy,
- wie, jak zrobić ser z mleka.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 59.

Liczenie pieczywa na pierwszej, drugiej... szóstej półce. Określanie, gdzie jest najwięcej pieczywa, a gdzie – najmniej. Uzupełnianie rysunków pieczywa tak, żeby na każdej półce było ich sześć. Kolorowanie rysunków. Kończenie rysowania pieczywa według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty. Kolorowanie rysunków.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7 (przewodnik, s. 135).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Co z czego otrzymujemy*.

- Słuchanie kolejnych zwrotek piosenki (przewodnik, s. 134).
- Rozmowa na temat tekstu piosenki (na podstawie ilustracji i rekwizytów zgromadzonych przez N.).
- Zabawa przy piosence.

Arkusze brystolu, nagranie piosenki *Co z czego otrzymujemy?*, odtwarzacz CD.

Dzieci słuchają piosenki i równocześnie wykonują proponowane przez N. ruchy. Demonstrowanie ruchów można zastąpić umownymi znakami zapisanymi na dużym arkuszu brystolu. N. umieszcza go w widocznym dla dzieci miejscu. Podczas trwania piosenki wskazuje znak, któremu jest przyporządkowany określony ruch. Chętne dziecko (solista) może wykonać swobodne, wymyślone przez siebie, ruchy będące odpowiedzią ciała na dźwięki piosenki.

I. *Co dzień rano jem pieczywo:
bułki, chleb, rogale.
Z czego jednak są zrobione,
nie wiem, nie wiem wcale.*

*Młynarz z ziarna zrobił mąkę,
a pan piekarz z mąki
upiekł chlebek jasny, ciemny,
pieczywo pachnące.*

II. *Czasem lubię zjeść słodycze:
ciastka, waffle, pączki.
Skąd się jednak bierze cukier
do wypieków słodkich?*

*Cukier robi się w cukrowni
z buraków cukrowych,
do czekolad i cukierków,
lodów karmelowych.*

Dzieci:

miarowo klaszczą,

miarowo tupią,

uderzają dłońmi o uda,

miarowo klaszczą,

wykonują kłaśnięcia, tupnięcia – naprzemiennie,

biegną w miejscu (miarowy rytm ósemek),

uderzają dłońmi o uda,

miarowo klaszczą,

III. *Jak powstają meble, książki?*
Z drzewa są zrobione.
A żelazo z kruchej rudy
w hucie wytopione.

trzymają ręce przed sobą – wykonują młynek
z dołu do góry,
wykonują młynek z góry do dołu,

Z gliny – dzbanki i doniczki,
z piasku – szkło na szklanki.
A z bawełny są koszulki,
sukienki, piżamki.

klaszczą (ręce nieco uniesione) raz z lewej, raz
z prawej strony,
biegną w miejscu (miarowy rytm ósemek),

IV. *I dla ciebie jest zagadka:*
teraz mi powiedz,
z czego dom jest zbudowany,
okna, drzwi, zrobione.

wykonują klaśnięcia, tupnięcia – naprzemiennie,

biegną w miejscu (miarowy rytm ósemek),

Z czego kredki, zeszyty,
kubek, marakasy,
deskorolka, rower, sanki
i samochód taty.

uderzają dłońmi o uda,

miarowo klaszczą.

 • Ćwiczenia oddechowe – *Różne zapachy.*

Pojemniczki z przyprawami: cynamonem, kawą, imbirem, goździkami, nagranie dowolnej muzyki.

Dzieci maszerują w dowolnych kierunkach sali w rytmie muzyki (nagranie z płyty CD). Podczas przerwy w muzyce podchodzą do najbliższej leżącego pachnącego pojemnika. Wąchają go, wciągając powoli powietrze nosem, następnie wypuszczają je ustami.

• Zabawa wyrabiająca zdolność koncentracji podczas działania – *Kolorowe kubki.*

Bębenek, duże kubki po jogurtach, ozdobione przez dzieci w dowolny sposób.

Dzieci zajmują miejsca na okręgu w siadzie skrzyżnym, twarzami do jego środka. Przed każdym dzieckiem stoi jeden kubek, odwrócony dnem do góry.

Rozpoczynają recytację tekstu B. Formy, połączoną z manipulowaniem kubkami. Wszystkie dzieci wykonują równocześnie takie same ruchy:

- uderzenie kubkiem (odwróconym dnem do góry) o podłogę,
- uderzenie dnem kubka o podłogę,
- uderzenie kubkiem (odwróconym dnem do góry) o podłogę,
- przerwa – przesunięcie kubka do osoby siedzącej z prawej strony.

Mąka, drożdże, woda –
ciasto ugniatamy.
Kiedy nam wyrośnie,
do pieca wkładamy.

Potem cukrem pudrem
mocno posypujemy,
a kiedy wystygnie,
ze smakiem je zjemy.

Dzieci wykonują:

☐ ☐ ☐

Mąka, drożdże, woda –

klaśnięcie,

□ □ □

ciasto ugniatamy.

przesunięcie,

□ □ □

Kiedy nam wyrośnie,

kłaśnięcie,

□ □ □

do pieca wkładamy.

przesunięcie,

□ □ □

Potem cukrem pudrem

kłaśnięcie,

□ □ □

mocno posypujemy,

przesunięcie,

□ □ □

a kiedy wystygnie,

kłaśnięcie,

□ □ □

ze smakiem je zjemy.

przesunięcie.

Jeżeli zadanie zostanie prawidłowo wykonane, zwiększamy tempo recytacji tekstu i tym samym ruchów. Można zwiększyć stopień trudności, rozdając każdemu dziecku, zamiast jednego kubka, dwa mniejsze kubki.

- Zabawa *Różne słowa* – rozwijanie pamięci muzycznej.

N. głośno i wyraźnie śpiewa zdanie składające się z dwóch (i więcej) słów. Następnie kilka razy powtarza zdanie, zachęcając dzieci, żeby zaśpiewały je razem z nim (zbiorowo i indywidualnie). Na zakończenie zadaje pytanie: *Jakie słowo słyszać na początku, a jakie na końcu zaśpiewanego zdania?*

Np.

Ewa kupiła ciasto.

Murarz muruje dom.

Adaś jedzie na rowerze.

Krawiec szyje ubrania.

- Zabawa ruchowa *Uwaga! Zdjęcie!*

Dzieci spacerują po sali. Na hasło: *Uwaga! Zdjęcie!* zatrzymują się i pozują do zdjęcia.

Zajęcia 2. Wykonanie serków smakowych.

Trzy dni wcześniej N. wlewa do garnka od 3 do 4 l mleka i odstawia w kuchni przedszkolnej do ukwaszenia w temperaturze pokojowej. Przez ten czas obserwuje mleko.

W trakcie kwaszenia mleko rozwarstwia się i podchodzi serwatką; nie należy go mieszać. Kiedy na dnie jest mała ilość serwatki i widać, że mleko zmieniło konsystencję na gęstą, to nadaje się już ono do wyrobu sera. Wcześniej należy zebrać śmietanę.

Przed zajęciami należy kwaśne mleko gotować około 30 minut na najmniejszym ogniu. Temperatura nie powinna przekraczać 40°C. Im wolniej będziemy podgrzewać, tym ser będzie delikatniejszy. W trakcie podgrzewania trzeba delikatnie, raz na jakiś czas, zagarniać łyżką cedzakową powstający ser – od boków do środka. Potem zostawiamy ser do ostygnięcia. Następnie cały ser przekładamy na durszlak wyłożony ściereczką bawełnianą. Końce ściereczki z serem mocno zawiązujemy i przyciskamy deską do krojenia.

- Wykonanie serków smakowych.

Serek wykonany wcześniej, śmietana, cukier, pokrojone: szczypiorek, bazylia, koperek, cebula, rzodkiewka, orzechy, rodzynki... miseczki, fartuszki, chusteczki na głowy (dla każdego dziecka).

N. przygotował talerzyki z przyprawami i miseczki z przygotowanym wcześniej serem. Dzieci myją ręce, zakładają fartuszki (i ewentualnie chustki). Każde dziecko dostaje w miseczce trochę sera i komponuje sobie twarożek z wybranymi przez siebie składnikami.

Wspólne degustowanie twarożków.

- Karta pracy, cz. 1, s. 60.

Łączenie zdjęcia dzbanka z mlekiem z obrazkami przetworów z mleka. Rysowanie tego, czego dzieci użyły do otrzymania sera smakowego. Czytanie z N. nazw przetworów z mleka.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Polecenia*.

Tamburyn.

Dzieci poruszają się w rytmie granym na tamburynie, po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Podczas przerwy w grze N. nazywa czynności, a dzieci je naśladują. Np.: *Myjemy ręce. Sprzątamy zabawki. Malujemy obrazek. Tańczymy z partnerem. Pokazujemy nogę...*

- Zabawa ruchowa *Cicho – głośno*.

Dzieci spacerują po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Na hasło: *Głośno!* dzieci poruszają się, krzycząc, tupiąc, podskakując, wykonując gwałtowne ruchy. Po chwili wracają do spacerowania. Na hasło: *Cicho!* poruszają się powoli, spokojnie, w milczeniu.

- Spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie.

III

- Karta pracy, cz. 1, s. 61.

Rysowanie drogi cysterny z mlekiem do mleczarni. Czytanie całościowe nazw przetworów mlecznych.

- Zabawa ruchowa *Rób to co ja* (przewodnik, s. 142).
- Degustowanie różnych serów (na podwieczorek).

Październik, tydzień 3

Dzień 4

Co z czego otrzymujemy

Skąd mamy wełnę?

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Ozdabianie sweterków dla Ady i Olka według własnego pomysłu. Rysowanie po śladach rysunków motków wełny. Zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-ruchową – <i>Gimnastyka</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7.		IV 8 IV 7 I 5
II.1. Rozmowa na temat wełny – jej pochodzenia, właściwości. Cele: poznanie zwierząt – owcy i barana; poznawanie pochodzenia wełny. Zabawa ruchowa <i>Nitka</i> .		IV 18 I 5
2. Wykonanie wełnianego obrazka. Cele: rozwijanie sprawności manualnej; poznawanie wyrobów z wełny. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Z woreczkiem na głowie</i> ; zabawa bieżna <i>Wyścigi rzędów</i> .		IV 8 I 5
III. Opowiadanie historyjki obrazkowej <i>Od pomidora do keczupu</i> . Zabawa ruchowa rozwijająca reakcję na sygnał – <i>Zielone pomidory i czerwone pomidory</i> .		IV 5 I 5, IV 14
Zabawy swobodne w wybranych kąciakach.	Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków.	I 6, IV 2

Cele główne

- poznawanie zwierząt: owcy i barana,
- poznawanie pochodzenia wełny,
- rozwijanie sprawności manualnej,
- poznawanie wyrobów z wełny.

Cele operacyjne

Dziecko:

- rozpoznaje i nazywa owcę i barana,
- wie, skąd mamy wełnę i co z niej robimy,
- wykonuje wełniany obrazek.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 62.

Oglądanie zdjęcia. Wypowiadanie się na temat pochodzenia wełny. Ozdabianie sweterków dla Ady i Olka według własnego pomysłu. Rysowanie po śladach rysunków motków wełny – każdego innym kolorem.

- Zabawa rozwijająca koordynację słuchowo-ruchową – *Gimnastyka*.
Recytowanie wiersza B. Formy, połączone z obrazowaniem jego treści ruchem.

*Unieś głowę w górę,
pomrużaj oczami,
nadstaw uszy, przetrzyj oczy,
zaklaskaj razem z nami.*

*Opuść mocno głowę,
teraz skłon głębok
i powoli obie ręce
wyciągnij na boki.*

*Teraz skłon głębok,
uginaj kolana,
podskocz w górę, bo to przecież
wspaniała zabawa.*

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7 (przewodnik, s. 135).

II

Zajęcia 1. Rozmowa na temat wełny – jej pochodzenia, właściwości.

- Słuchanie wiersza (zagadki) i jednocześnie rysowanie jego (jej) rozwiązania. Dzieci rysują według tekstu zagadki.

*Wygląda jak chmurka
z ogonkiem jak rurka.
Ma kopytka, łebek mały,
parę oczu, parę uszu.
Czy już wiesz, co to za zwierz?*

- Rozmowa na temat wyglądu owcy i barana.

Zdjęcia owcy i barana.

N. wyjaśnia, że najczęściej owiec hodzi się w górach. Wypasa się je na górskich łąkach zwanych halami. Owcami opiekują się tam młodzi pasterze, zwani juhasami, i starsi pasterze, zwani bacami. Juhasi i bacowie mieszkają wtedy na hali, w szałasach pasterskich zwanych bacówkami.

Gdy owce podrosną i będą miały wystarczająco grubą sierść, zostają ostrzyżone. Z tego ostrzyżonego puchu przedzie się wełnę. Dzięki hodowli owiec mamy też mleko, skórę i mięso.

N. pyta:

- Czym różni się owca od barana? Które z nich daje mleko?
- Jak nazywają się sery owcze? (Bryndza, oscypek).

- Oglądanie wełny owczej (lub wyrobu z niej).

Szalik (czapka) z wełny owczej.

Dzieci dotykają wełny, ściskają ją; określają, jaka jest (szorstka, drapiąca).

- Zabawa *Co znajduje się na końcu nitki?*

Motki wełny z przywiązanymi na ich końcach obrazkami: barana, owcy, górala.

Chętne dzieci dostają motki z rozwiniętymi nitkami, na końcu których znajdują się obrazki. Dzieci równocześnie zaczynają nawijać nitki na motki. Zwycięża dziecko, które zrobi to najszybciej. Nagradzane jest za to brawami. Dzieci dają obrazki wybranym przez siebie kolegom (koleżankom), którzy (które) dzielą ich nazwy na sylaby (5-latków) lub na głoski (6-latków).

- Zabawa ruchowa *Nitko, nitko, hej, niteczko.*

Dzieci podają sobie ręce, tworząc długiego węża prowadzonego przez N. Mówią wspólnie z N. rymowanek i zaczynają się wolniutko owijać wokół niego, tworząc kłębek.

Nitko, nitko, hej, niteczko, hej, hej, hej. Zwijaj się nam równiutko, hej, hej, hej. W ładny kłębek nam się zwiń, tylko się nie rozerwij.

Następnie kłębek się rozwija, a dzieci mówią: *Nitko, nitko, hej, niteczko, hej, hej, hej. Rozwijaj się nam równiutko, hej, hej, hej. W ładną nitkę nam się rozwiń, tylko się nie rozerwij.*

- Karta pracy, cz. 1, s. 63.

Otoczanie niebieską pętlą dużych owiec, a czerwoną pętlą – małych owiec (jagniąt). Ocenianie na oko, których jest więcej. Łączenie w pary małej owcy z dużą owcą. Liczenie ich. Dorysowanie trawy, żeby owcom było w pętlach (zagrodach) przyjemnie.

Zajęcia 2. Wykonanie wełnianego obrazka.

- Dzielenie na sylaby (5-latków), na głoski (6-latków) słów: *wełna, druty.*

Druty do robienia swetrów, kłębek wełny.

N. demonstruje dzieciom druty, na których można zrobić sweter, i kłębek wełny. Dzieci dzielą słowa: *druty, wełna*, na sylaby (5-latków) i na głoski (6-latków).

- Rozmowa na temat: *Co możemy zrobić z wełny?*

Wełniane: czapka, szalik, rękawiczki, sweter.

N. demonstruje wykonanie krótkiego paska z wełny za pomocą drutów. Potem pokazuje wyroby wełniane: czapkę, szalik, rękawiczki, sweter. Dzieci oglądają je, przymierzają.

- Odwzorowanie wzorów z wełny (umieszczonych na tablicy).

Kartki z przyklejonymi do nich różnymi wzorami z wełny, kawałki wełny dla każdego dziecka.

Dzieci dostają po kawałku wełny. Wybierają jeden z wzorów umieszczonych na tablicy (np. serce, chmurka, wąż, tulipan...) i układają ze swojego kawałka wełny taki sam wzór.

- Zabawa ruchowa *Baranek bodzie*.

Dzieci poruszają się po sali na czworakach. Są barankami. Na hasło: *Baranek bodzie* – opuszczają nisko głowę, a następnie odrzucają ją w górę, wyciągając jednocześnie w przód. Na hasło: *Baranki spacerują po hali* – dzieci swobodnie czworakują.

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.

Kartki z bloku technicznego, formatu A5, kartki z papieru kolorowego w formacie mniejszym niż biała kartka, pędzle, klej, wełna z różnych kolorach.

Dzieci dostają kartki z bloku technicznego (formatu A5), papier kolorowy w mniejszym formacie niż kartki, pędzle, kleje, wełnę w różnych kolorach.

- Naklejenie kartki papieru kolorowego na białą kartkę tak, żeby powstała ramka.
- Narysowanie na papierze kolorowym prostego wzoru (np.: słoneczka, kwiatka, samochodu...).
- Posmarowanie wzoru klejem przy użyciu pędzla.
- Ułożenie wełny na wzorze i przyciśnięcie jej palcami.
- Wykonanie prac przez dzieci.
- Porządkowanie miejsc pracy.
- Wspólne oglądanie wełnianych obrazków.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Z woreczkiem na głowie*.

Woreczek dla każdego dziecka.

Dzieci dostają woreczki, kładą je na głowach i poruszają się po sali zgodnie z hasłem podanym przez N., np.: spacerują, biegają, wykonują przysiady, obroty...

- Zabawa bieżna *Wyścigi rzędów*.

Dwie piłki.

Dzieci ustawiają się w dwóch rzędach. Pierwsza osoba w każdym rzędzie ma piłkę. Zadaniem dzieci jest dobiec do wyznaczonego miejsca, zostawić tam piłkę i wrócić na koniec swojego rzędu. Następna osoba rusza dopiero wtedy, kiedy pierwsza stanie na końcu rzędu. Biegnie i przynosi piłkę itd.

- Zabawy na huśtawkach oraz innym sprzęcie znajdującym się w ogrodzie przedszkolnym.

III

- Oglądanie różnych pomidorów, degustowanie keczupu.

Pomidory w różnych kolorach i rozmiarach, keczup, łyżeczki.

Dzieci zamykają oczy. N. daje każdemu dziecku do ust odrobinę łagodnego keczupu. Dzieci rozpoznają po smaku, co to jest. N. pyta:

- *Czego próbowaliście?*
- *Z czego otrzymujemy keczup?*

Następnie dzieci oglądają pomidory umieszczone na dużym talerzu. Dotykają ich, oglądają je, wachają, chętne – próbują.

- Oglądanie obrazków historyjki

Wyprawka, karta B, nożyczki.

- Dzieci dostają karty pracy z historyjką.
- Oglądają obrazki.
- Opowiadają, co dzieje się na obrazkach.

- Wycinają obrazki i układają według kolejności zdarzeń.
- Opowiadają historię.
- Nadają historii tytuł, np. *Od pomidora do keczupu*.

- Zabawa ruchowa rozwijająca reakcję na sygnał – *Zielone pomidory i czerwone pomidory*.
Szarfy w dwóch kolorach: zielone i czerwone, obrazek czerwonego pomidora, obrazek zielonego pomidora, nagranie skocznej melodii.

N. dzieli dzieci na dwie grupy – zielone pomidory i czerwone pomidory. W dwóch miejscach sali umieszcza obrazki: czerwonego pomidora i zielonego pomidora. Dzieci w każdej grupie mają szarfy w odpowiednich kolorach. Pomidory poruszają się po sali przy nagraniu skocznej melodii. Podczas przerwy w grze czerwone pomidory ustawiają się pod obrazkiem czerwonego pomidora, zielone pomidory – pod obrazkiem zielonego pomidora. Zabawę powtarzamy.

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków. Obrazki, kartoniki: białe, niebieskie, czerwone. Dzieci losują kolejno obrazki, układają schematy ich nazw, a potem – modele ich nazw. Głośno dzielą nazwy na głoski.
--	--

Październik, tydzień 3

Dzień 5

Co z czego otrzymujemy

Drewniany papier

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Oglądanie papieru różnego rodzaju – ćwiczenie badawcze. Układanie kompozycji z dłoni na białych kartkach i na czarnych kartkach – nazywanie swoich dzieł. Zabawa paluszkowa <i>Witające się rączki</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7.	IV 8 IV 1, IV 8 I 5 I 5
II.1.	Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby <i>Drewniany papier</i> . Cele: rozwijanie mowy; poznawanie produkcji papieru. Zabawa ruchowa <i>Wiatr porusza gałęziami</i> .	IV 2, IV 5 I 5
2.	Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Sprytny ogonek</i> ; zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Wiatr i drzewa</i> .	I 8, IV 18 IV 13
III.	Zabawy z wiatrem. Badanie kierunku i natężenia wiatru (ćwiczenia w ogrodzie przedszkolnym). Określanie pozytywnej roli wiatru i szkodliwej roli wiatru. Zabawa ruchowa <i>Wietrzyk, wiatr, wichura</i> . Zabawa <i>Jaka to piosenka?</i> – rozwijanie słuchu muzycznego.	IV 18 IV 18 I 5 IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie sposobu otrzymywania papieru,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się pełnymi zdaniami,
- wie, z czego i jak otrzymujemy papier,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Oglądanie papieru różnego rodzaju – ćwiczenia badawcze.

Papier o różnej grubości, fakturze, w różnych formatach.

N. przygotował różne rodzaje papieru. Dzieci oglądają je, porównują grubość, określają fakturę (gładka, szorstka, matowa...). Układają według wielkości formatu (A6, A5, A4, A3, A2).

- Układanie kompozycji z dłoni na białych kartkach i na czarnych kartkach.

Białe kartki i czarne kartki z bloku technicznego (dla każdego dziecka).

Każde dziecko dostaje dwie kartki – białą i czarną. Najpierw N. pokazuje swoją kompozycję, kładąc dłonie z rozcapierzonymi palcami na czarnej kartce – jedną wzdłuż, drugą w poprzek. Nazywa swoje dzieło – *Krzyk*. Następnie prosi dzieci, żeby spróbowały wymyślić, a potem ułożyć z dłoni swoje dzieło – najpierw na białej kartce, a potem – na czarnej kartce. Dzieci pokazują swoje kompozycje, a potem je nazywają.

- Zabawa paluszkowa *Witające się rączki* (według K. Sąsiadka).

*Dwie rączki się spotkały,
więc się przywitały.
Najpierw zaklaskały,
później się pogłaskały.
Mocno się ścisnęły,
bo się dawno nie widziały.
Jak się przywitały,
no to pogadały.
Gdy się nagadały,
to się żegnać zaczynały.
Znowu zaklaskały,
znów się pogłaskały,
mocno się ścisnęły,
a na koniec – pomachały.*

Dzieci:

dotykają swoich dłoni,
ściskają je,
klaszczą,
głaszczą swoje dłonie,
mocno ścisną swoje dłonie,

złączonymi palcami jednej dłoni dotykają
złączonych palców drugiej dłoni,

klaszczą,
głaszczą swoje dłonie,
ściskają je,
machają obiema rękami.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 7 (przewodnik, s. 135).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania Małgorzaty Strękowskiej-Zaremby *Drewniany papier*.

- Krótka rozmowa na temat otrzymywania papieru.

N. pyta:

- *Z czego otrzymujemy papier?*

Jeżeli dzieci odpowiedzą na pytanie, wówczas N. pyta dalej:

- *Dlaczego powinniśmy szanować papier?*

- *Po co zbieramy makulaturę?*

- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 16–17

– *A niech to!* – złości się Ada. Zwija papier w kulkę i wrzuca do kosza. Jest niezadowolona ze swojego rysunku.

Olek patrzy na nią znad książki, ale nic nie mówi.

Ada wraca do rysowania, jednak po chwili następna zgnieciona kartka ląduje w koszu. A potem następna i kolejna.

– Nie wychodzi mi! – niecierpliwi się Ada. Wielokrotnie rozpoczyna pracę od nowa, aby po chwili zwinąć papier w kulkę i wyrzucić.

– Przestań, niszczysz drzewa! – karci ją Olek.

– Jakie drzewa?! – złości się Ada. – To przecież tylko kartki z bloku. – Po chwili jednak uśmiecha się domyślnie. – Nabierasz mnie.

Olek przewraca oczami. – Ja nie mogę. A z czego robi się papier? – pyta.

No właśnie: z czego?

Ada przygląda się leżącej przed nią kartce, na której po raz dziesiąty próbuje narysować żyrafę. – Zzzz, nie wiem.

– Olek ma rację, Adusiu – dziadek włącza się do rozmowy. – Papier robi się z drewna, dlatego należy mądrze nim gospodarować.

Ada patrzy na dziadka z niedowierzaniem. Dziadek – inżynier – na pewno zna różne materiały, o których ona nigdy nie słyszała. Jednak czy na pewno jest na świecie drewniany papier? Nie, w to Ada nie uwierzy.

– Obaj mnie nabieracie – śmieje się. – Drewno jest twarde i grube, a papier – cienki. Daje się zgnieść i rozerwać.

Niewątpliwie Ada wie, co można zrobić z papierem. Jednak to Olek ma rację. Dziadek wyjaśnia Adzie, że drewno podlega specjalnej obróbce, zanim powstanie z niego papier.

– Najpierw drzewa są ścinane w lesie, po czym transportowane do fabryki nazywanej papiernią. Tam odziera się je z kory i rozdrabnia, następnie poddaje obróbce chemicznej. Dodaje się barwniki, wodę, klej i inne substancje, w wyniku czego powstaje masa papiernicza – mówi dziadek. – Masa przenoszona jest na sito, gdzie przybiera kształt długiej wstęgi. Następnie wstęga trafia na szereg pras i zostaje sprasowana w papier.

– I już koniec pracy? – pyta zaciekawiona Ada.

– Jeszcze nie. Końcową czynnością jest nawinięcie papieru na olbrzymie role i pocięcie ich na kartki.

– Na takie jak te w koszu?

– Na takie i większe. Zależy od zamówień – odpowiada dziadek.

Ada wzdycha. Tyle kartek zniszczyła. Żyrafy, które narysowała, wcale nie były takie nieudane. Może ta pierwsza, ale następne już nie.

– I co teraz?

– Teraz wyjmij kartki z kosza i dołóż je do paczki z makulaturą – radzi dziadek.

– Chyba wiesz, że z makulatury też robi się papier? – upewnia się Olek.

Ada śmieje się w duchu. – Nie. Z makulatury robi się makaron! – mówi stanowczo. Minę ma przy tym tak poważną, że Olek nie jest pewny, co o tym myśleć.

Tak powstaje papier: ścięte bele drewna zostają rozdrobnione. Noże mielące gładzą, rozgniatają i tną masę. Otrzymaną masę miesza się z wodą, barwnikami i innymi substancjami. Stamtąd dostaje się na sito, gdzie odsączana jest woda. Powstaje wstęga w wyniku łączenia się włókienek masy papierowej. Potem wstęga ta trafia na taśmę, gdzie walce wyciskają z niej wodę i wzmacniają się włókna. Mocna wstęga jest przepuszczana przez zespół podgrzewanych przez parę wodną wałków. Jej powierzchnia jest wygładzana za pomocą wałków. I mamy papier.

- Rozmowa na temat opowiadania.
- Co robiła Ada?
- Czy Ada uwierzyła Olkowi, gdy powiedział jej, że niszczy drzewa?
- Kto wyjaśnił Adzie, jak z drewna (ścięte drzewo) można otrzymać papier?

- Dlaczego powstawanie papieru z drewna tak zdziwiło Adę?
- W jaki sposób otrzymujemy papier z drewna?
- Wykonanie pracy *Okrągły kolaż*.

Papierowy obrus, rysunki dzieci wykonane na kartkach różnego formatu, oprócz kształtu czworokątnego, klej.

N. przycina papierowy obrus tak, żeby był okrągły (najlepiej rozłożyć go na okrągłym stole i poprzycinać go odpowiednio do konturów blatu). Dzieci dostają kartki różnego formatu i kształtu (oprócz kształtu czworokątnego). Rysują na nich to, co chcą: rośliny, zwierzęta, przedmioty, ludzi... Po zakończeniu rysowania oklejają obrus swoimi rysunkami. Wykonany okrągły kolaż N. wiesza na ścianie.

- Zabawa ruchowa *Wiatr porusza gałęziami*.

Tamburyn.

Dzieci są drzewami. Stają w lekkim rozkroku i unoszą ręce do góry. Poruszają rękami (gałęziami) w zależności od dźwięków tamburynu, na którym gra N. – wiatr jest mocniejszy lub słabszy.

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 140).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Sprytny ogonek*.
Dzieci ustawiają się jedno za drugim i trzymają za ramiona. N. stoi w pewnej odległości i dyryguje ogonkiem, wydając polecenia, np.: *prosto przed siebie, w prawo, w lewo, trzy kroki do tyłu...* Ogonek wykonuje polecenia, które na początku zabawy są wydawane wolno, a potem – coraz szybciej.
- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Wiatr i drzewa*.
Dzieci są ustawione w rozsypce. Wybrane przez N. dziecko jest wiatrem. Biega pomiędzy pozostałymi dziećmi (drzewami). Dzieci, obok których przebiegnie wiatr, unoszą ręce do góry, poruszają nimi tak, jak gałęzie na wietrze, i cichutko naśladują szum liści.

III

- Zabawy z wiatrem.

Patyki, pasek bibuły, pinezki.

Każde dziecko dostaje patyk, pasek bibuły, pinezkę. Samodzielnie lub z pomocą N. mocuje bibułę na końcu patyka. Z gotowym przyrządem pomiarowym dzieci z N. wychodzą do ogrodu przedszkolnego.

- Badanie kierunku i natężenia wiejącego wiatru (ćwiczenia w ogrodzie przedszkolnym).

Przyrządy pomiarowe.

Dzieci podnoszą do góry swoje przyrządy pomiarowe. Obserwują pasek bibuły i wskazują ręką kierunek, z którego wieje wiatr. Nazywają ten kierunek (kierunek przeciwny niż rozciągający się pasek bibuły). W zależności od wysokości, na jaką unosi się pasek bibuły, określają, czy wiatr jest mocny, czy słaby.

Po swoich obserwacjach (kilkudniowych) dzieci powinny dojść do następujących wniosków:

- kierunek wiatru się zmienia – nawet czasem w tym samym dniu, ale w określonym momencie wiatr wieje w jedną stronę,
- nie zawsze wiatr wieje z taką samą siłą.
- Podawanie przykładów pożytecznej roli wiatru:
 - suszy pranie,
 - popycha żagłówki,
 - obraca skrzydła wiatraków...
- Podawanie przykładów szkodliwej działalności wiatru:
 - zrywa liście z drzew i łamie gałęzie,

- wrywa drzewa,
- zrywa dachy domów,
- zatapia statki podczas sztormów...

- Zabawa ruchowa *Wietrzyk, wiatr, wichura*.

Dzieci są drzewami. Ich ręce (gałęzie) poruszają się odpowiednio do podanego przez N. hasła. Na hasło: *Wietrzyk* – poruszają delikatnie dłońmi rąk uniesionych do góry. Na hasło: *Wiatr* – poruszają rękami na boki. Gdy usłyszą hasło: *Wichura* – poruszają rękami we wszystkich kierunkach.

- Zabawa *Jaka to piosenka?* – rozwijanie słuchu muzycznego.

N. prezentuje wybrane fragmenty piosenek poznanych wcześniej przez dzieci. Ich zadaniem jest rozpoznanie, jakie to piosenki.

Październik, tydzień 4

Dzień 1

Idzie jesień... z deszczem

Kap, kap, kap... plusk, plusk, plusk

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Słuchanie piosenki <i>Taniec w deszczu</i> . Rozmowa na temat jej tekstu. Nauka refrenu piosenki na zasadzie echa muzycznego. Zabawa hamująco-pobudzająca <i>Tańczące krople</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.	IV 2, IV 7 IV 2, IV 7 IV 7 I 5
II.1.	Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze z wykorzystaniem wiersza I. Słuchorzewskiej <i>Słota</i> . Cele: rozwijanie mowy; poznawanie pogody, która jest późną jesienią. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Pomiędzy kropelkami deszczu</i> .	IV 2, IV 18 I 5
2.	Odkrywanie litery e, E . Kolorowanie wybranych rysunków. Zaznaczanie litery e, E w wyrazach. Cel: rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.	2. Odkrywanie litery e – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej. Układanie schematów i modeli dźwiękowych słów: <i>ekran, Ewa</i> . Cele: rozwijanie umiejętności dokonywania analizy i syntezy słów o prostej budowie fonetycznej; rozpoznawanie i nazywanie poznanych liter.
	Zabawy na świeżym powietrzu: spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie chmur; określanie, czy będzie z nich padał deszcz; zabawa muzyczno-ruchowa <i>Jesienny spacer</i> ; zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Pada deszcz</i> .	I 5, IV 18
III.	Ćwiczenia badawcze <i>Jaka jest woda?</i> Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Deszczowe chmury</i> . Zabawa paluszkowa <i>Parasol</i> .	IV 19, IV 18 I 5, IV 7 I 9

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie pogody, która jest późną jesienią,
- **rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej,**
- **rozwijanie umiejętności dokonywania analizy i syntezy słuchowej,**
- **rozpoznawanie i nazywanie poznanych liter.**

Cele operacyjne

Dziecko:

- mówi wyraźnie,
- wymienia elementy pogody, która jest późną jesienią,
- rysuje po śladach rysunków,
- układa schematy i modele dźwiękowe słów o prostej budowie fonetycznej,
- rozpoznaje i nazywa litery: o, a, m – małe i wielkie, drukowane i pisane.

Przebieg dnia

I

- Słuchanie piosenki *Taniec w deszczu* (sł. i muz. K. Gowik).

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Es g c f B Es
Zi - mno, zi - mno już na dwo - rze, pa - da deszcz. Kwa - śna mi - na

g c B Es As B
nie po - mo - że, do - brze - wiesz! La - to od - fru - nę - ło

Es c f B Es As
ra - zem z bo - cia - na - mi, zo - sta - wi - ło sta - do sza - rych chmur.

Es B Es f B Es
Gdy je - sien - ny pa - da deszcz, je - sień pod pa - ra - sol bierz.

As g c F B Es
Po przy - go - dę wy - rusz z nią bar - dzo mo - krą dro - gą. Cho - ciał słoń - ca

f B Es As G c
tro - chę brak, roz - śmie - szy - my ca - ły świat! Ta - niec w de - szczu z pa - ra - so - lem

As B Es
to nie żart! Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.

c f B
W ka - łu - żach ka - lo - sza - mi chlap, chlap, chlap! Kap, kap, kap,

I. *Zimno, zimno już na dworze, pada deszcz.
Kwaśna mina nie pomoże, dobrze wiesz!
Lato odfrunęło razem z bocianami,
zostawiło stado szarych chmur.*

Ref.: *Gdy jesienny pada deszcz, jesień pod parasol bierz.
Po pogodę wyrusz z nią bardzo mokrą drogą.
choć słońca trochę brak, rozśmieszymy cały świat!
Taniec w deszczu z parasolem to nie żart!
Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.
W kałużach kaloszkami chlap, chlap, chlap!
Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.
W kałużach kaloszami chlap, chlap, chlap!*

II. *Deszcz zagląda w nasze okna. Woła nas:
„Chodźcie do mnie trochę zmoknąć, czas w sam raz!
Zatańczymy razem pod parasolkami,
ze mną nigdy nie znudzicie się!”*

Ref.: *Gdy jesienny...*

III. *Pada, stuka zimny deszczyk, żal go nam.
Kto pobiegnie za nim pierwszy: ty czy ja?
Trochę potańczymy w kurtkach i kaloszach,
jesień z deszczem może nie być zła!*

Ref.: *Gdy jesienny...*

- Rozmowa na temat piosenki.
N. zadaje dzieciom pytania.
 - *Jak zmienia się pogoda, kiedy nastaje jesień?*
 - *Czy musi być smutno, kiedy pada deszcz?*
 - *Co należy zabrać ze sobą, wychodząc na spacer w deszczowy dzień?*
- Nauka refrenu piosenki na zasadzie echa muzycznego.
- Ćwiczenia emisyjne na sylabach: *chlap, kap, plum, szu.*
- Zabawa pobudzająco-hamująca *Tańczące krople.*

Trójkąt metalowy, tamburyn.

Dzieci biegają na palcach w określonym kierunku. N. gra na trójkącie metalowym. Kiedy N. zmieni instrument na tamburyn i uderza w niego miarowo, w rytmie ćwierćnut, dzieci tworzą koło. Ilość dzieci w kole wyznacza liczba dźwięków zagranych na tamburynie (od dwóch do sześciu).

• **Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.**

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Słońce świeci, deszczyk pada.*
Na hasło: *Słońce świeci* – dzieci swobodnie poruszają się po sali. Hasło: *Deszczyk pada* jest sygnałem do szybkiego zajęcia miejsc pod ścianami.
- Ćwiczenie dużych grup mięśniowych – *Grzyby rosną po deszczu.*
Dzieci wykonują przysiad z nisko opuszczonymi głowami, następnie powoli podnoszą się, przyjmując postawę stojącą, i układają z rąk nad głowami kapelusze grzybów.
- Skoki – *Przez kałuże.*

Szarfy.

Dzieci przeskakują w dowolny sposób przez szarfy (kałuże) rozłożone na podłodze.

- Ćwiczenia tułowania – *Spływające krople*.
Dzieci naśladują sposób spływania deszczowych kropli po szybie – z pozycji stojącej wolno opadają do przysiadu, płynnie poruszając tułowiem w różne strony.
- Ćwiczenie równowagi – *Omijamy kałuże*.
Dzieci maszerują w różnych kierunkach z wysokim unoszeniem kolan.
- Ćwiczenie uspokajające – *Jesienny spacer*.

Tamburyn.

Dzieci maszerują parami po obwodzie koła w rytm tamburynu. Podczas przerwy w grze zwracają się twarzami do siebie, powtarzają rymowaną, wyklaskując ją naprzemiennie w swoje dłonie i w dłonie partnera. *Gdy jesień na dworze, deszczyk padać może.*

II

Zajęcia 1. Ćwiczenia dźwiękonaśladowcze z wykorzystaniem wiersza I. Suchorzewskiej *Słota*.

- Słuchanie fragmentu utworu *Preludium A-dur op. 28 nr 7* – F. Chopina.
Nagranie utworu Preludium A-dur op. 28 nr 7 – F. Chopina, odtwarzacz CD.
Wypowiedzi dzieci na temat nastroju wysłuchanego utworu; określanie, z czym ten utwór się kojarzy (z deszczem).
- Improwizacje ruchowe przy ponownym słuchaniu utworu.
- Słuchanie wiersza.

*Pada gęsty kapuśniaczek,
Szare niebo ciągle płacze,
Siąpi nudno,
Mży...
kapu,
Kapią z nieba,
Kapią z rynny,
Kapią z drzewa
Kropelki
Jak łzy...*

*Mokną dróżki,
Mokną krzaki,*

*Mokną pieski,
Mokną ptaki,
Szary kot
I my...*

*Chlapu, chlapu,
Błoto chłapie,
Po kałużach
Jesień człapie
Otulona
W mgły....*

- Rozmowa na temat wiersza.
– *Co robi jesienny wiatr?*
- Karty pracy, cz. 1, s. 64, 65.
Oglądanie zdjęć przedstawiających pogodę, jaka jest późną jesienią. Opowiadanie o niej.
Rysowanie po śladzie drogi Ady do parasola.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Pomiędzy kropłami deszczu*.
Sylwety kropel deszczu, tamburyn.
N. rozkłada na dywanie sylwety kropel deszczu. Dzieci poruszają się w rytmie tamburynu, omijając sylwety. Podczas przerwy w grze przykucają i podnoszą kropelki do góry. Pojawienie się akompaniamentu jest sygnałem do położenia kropelki i ponownego ruchu.

- Ćwiczenia słuchowe – *Deszczowe odgłosy*.
Nagranie dźwięków padającego deszczu, odtwarzacz CD.
Dzieci słuchają nagrania dźwięków padającego deszczu. Naśladują je poprzez uderzanie palcami rąk o podłogę.

- Zabawa ruchowa połączona z ćwiczeniami oddechowymi – *Tańczące kropelki*.
Wycięte z bibuły sylwety kropelek, zawieszane na nitkach (dla każdego dziecka).

Dzieci poruszają się swobodnie po sali z kropelkami na nitkach. Jedno uderzenie w bębenek jest sygnałem do zatrzymania się i dmuchania na kropelki, dwa uderzenia w bębenek – do ponownego, swobodnego ruchu.

- Rozmowa na temat późnej jesieni.

N. pyta:

- *Jak mówimy na późną jesień? Dlaczego?*
- *Czym różni się późna jesień od pięknej, złotej jesieni?*
- *Jakie elementy pogody przeważają późną jesienią?*

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **e, E**.

Zajęcia 2. Odkrywanie litery **e**: małej i wielkiej, drukowanej i pisanej.

B

- Karty pracy *Nowe przygody Olka i Ady. Przygotowanie do czytania, pisania, liczenia*, s. 15–16.
- Ozdabianie figur według wzoru.
- Opisywanie, co przedstawia obrazek. Określanie pierwszych głosek w słowie *ekran* i nazwach rysunków. Rysowanie po śladach rysunków.

- Wyodrębnienie wyrazu podstawowego – **ekran**.

– *Na czym oglądacie film w telewizorze lub w kinie?*

- Analiza i synteza słuchowa słowa *ekran*.
Dzieci dzielą słowo *ekran* na sylaby i na głoski. Liczą, ile jest sylab i ile głosek. Podają inne słowa rozpoczynające się głoską *e* (ekierka, emu, echo...), kończące się nią (ule, pomarańcze, motyle...), mające ją w środku (cebula, meble, klej...).

- Budowanie schematu słowa *mama*.

Białe kartoniki (dla każdego dziecka).

Dzieci dzielą słowo *ekran* na sylaby, układają i rozsuwają w odpowiedni sposób białe kartoniki. Potem zsuwają kartoniki i głośno wypowiadają całe słowo.

Następnie układają tyle białych kartoników, ile głosek słyszą w słowie *ekran*.

Wymawiają głośno głoski, dotykając kolejnych kartoników.

- Budowanie schematu słowa *Ema*.

Białe kartoniki.

N. wymawia słowo *Ema* (to imię psa z filmu) z podziałem na głoski, a dzieci syntezują głoski i mówią głośno całe imię. Dzielą słowo *Ema* na sylaby i na głoski. Następnie układają z kartoników schemat słowa (jak wyżej).

- Budowanie modeli słów: *ekran*, *Ema*.

Kartoniki: czerwone, niebieskie.

Dzieci określają rodzaj głoski *e*:
wymawiają głoskę długo: eeeeeeeee...
wymawiają ją krótko: e, e, e, e, e...

N. wyjaśnia, że głoska *e* jest samogłoską. Oznaczamy ją kolorem czerwonym.

Pod schematami słów: *ekran*, *Ema*, dzieci zaznaczają miejsca głoski *e* na czerwono.

	Następnie zaznaczają na czerwono pozostałe samogłoski (a). Pozostałe głoski (spółgłoski) oznaczają niebieskimi kartonikami. • Odkrywanie litery e – małej i wielkiej, drukowanej i pisanej. Kartoniki z literami e, E. N. prezentuje litery e, E – małe i wielkie. Dzieci umieszczają litery e, E we właściwych miejscach pod modelami słów: <i>ekran</i> i <i>Ema</i>. N. przypomina, kiedy stosujemy wielkie litery. • Umieszczenie poznanych wcześniej liter pod modelami słów: <i>ekran, Ema</i>. Kartoniki z literami: a, A, o, O, m, M. Dzieci układają kartoniki z literami: a, m, pod modelami słów: <i>ekran, Ema</i>. • Karty pracy <i>Nowe przygody Olka i Ady. Litery i liczby</i>, s. 24–27. • Zaznaczenie na czerwono okienek – miejsc występowania głoski e w nazwach. • Czytanie sylab, krótkiego tekstu wyrazowo-obrazkowego. • Zaznaczenie na czerwono liter e, E w wyrazach. • Dzielenie nazw obrazków na głoski. Wskazywanie w każdym szeregu obrazka z największą liczbą głosek i z najmniejszą liczbą głosek. • Łączenie obrazków z ich schematami, wzbogacanymi literami, które w nich występują. • Wodzenie palcem po literze e – małej i wielkiej, pisanej. Pisanie liter e, E po śladach, a potem – samodzielnie.
--	---

B+

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer w pobliżu przedszkola – obserwowanie chmur; określanie, czy będzie z nich padał deszcz.
- Zabawa muzyczno-ruchowa *Jesienny spacer*.

Tamburyn.

Dzieci są kropelkami. Poruszają się przy dźwiękach tamburynu. Na przerwę w grze wykonują przysiad – *kropelki spadły na ziemię*. Zabawę powtarzamy.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Pada deszcz*.

Bębenek.

Dzieci poruszają się po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym, w rytmie wystukiwanym przez N. na bębenku. Podczas przerwy w grze przykucają, klaszczą i mówią za N.: *Kiedy deszcz pada, parasol rozkładam*.

III

T Tablica 7 – POGODA – Propozycje zabaw i aktywności, do wykorzystania według wyboru N. (przewodnik, cz. 1, s. 187).

- Ćwiczenia badawcze – *Jaka jest woda?*

Butelki, woda, miska, kubeczki jednorazowe.

- Wielozmysłowe poznawanie wody:
 - za pomocą dotyku – N. polewa dłonie dzieci słabym strumieniem wody, a potem mocnym strumieniem (naprzemiennie);
 - za pomocą słuchu – N. wytwarza różne dźwięki z użyciem wody, potem robią to dzieci (przelewanie, chlapanie, kapanie, wstrząsanie butelkami napełnionymi częściowo wodą, uderzanie w wodę...);
 - za pomocą wzroku – obserwowanie poruszającej się wody (wiry, fale...);
 - za pomocą węchu – wąchanie wody;
 - za pomocą smaku – picie wody.

Wyciągnięte wnioski:

Woda jest cieczą – bezwoną, bez smaku, przeźroczystą; przyjmuje kształt naczynia, do którego ją wlejemy.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Deszczowe chmury*.

Paski ciemnoniebieskiej bibuły dla każdego dziecka, tamburyn.

Dzieci poruszają się w rytmie granym na tamburynie, machają paskami bibuły. Podczas przerwy w grze układają z pasków na podłodze kształt chmury. Dźwięki tamburynu są sygnałem do ponownego ruchu.

- Zabawa paluszkowa *Parasol*.

Poszła pani na spacer.

Deszczowe chmury przywiał wiaterek.

Gdy daleko od domu już była,

deszcz zaczął padać –

parasol rozłożyła.

Gdy kropla za kroplą spadała,

pani pod parasol się schowała.

Gdy deszczyk przestał padać,

parasol złożyła i do domu wróciła.

Dzieci:

palcami lewej dłoni naśladują chodzenie,

dmuchają przed siebie,

palcami lewej dłoni (ułożonej w pionie)

dotykają wewnętrznej strony prawej dłoni

(ułożonej poziomo), tworząc parasol,

palcami lewej dłoni stukają w zewnętrzną

stronę prawej dłoni,

tworzą z dłoni parasol,

palcami prawej dłoni naśladują chodzenie.

- Karty pracy, cz. 1, s. 64, 65.

Oglądanie zdjęć przedstawiających późną jesień. Opowiadanie o późnej jesieni. Rysowanie po śladzie rysunku drogi Ady do przedszkola.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Nauka pierwszej zwrotki piosenki <i>Taniec w deszczu</i> . Zabawa rozwijająca umiejętność wykonywania swobodnych ruchów z rekwizytem – <i>Parasole</i> . <i>Deszczowa pogoda</i> – rozwijanie umiejętności improwizacji rytmicznej i melodycznej. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.	IV 2, IV 7 IV 1 IV 7 I 5
II.1. Zapoznanie z figurą geometryczną – prostokątem. Cele: poznawanie cech prostokąta; utrwalanie poznanych figur geometrycznych. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Prostokąt parzy</i> .	IV 12 I 5, IV 12
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4. Cel: rozwijanie gibkości i zwinności. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa muzyczno-ruchowa <i>Pod parasolem</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Kałuże</i> .	I 8 I 5
III. Ćwiczenia badawcze – <i>Jaka jest woda?</i> (ciąg dalszy). Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Deszczyk</i> . Zabawa <i>Krople deszczu</i> . Łączenie pierwszych sylab z nazw obrazków; rysowanie tego, czego nazwa powstała. Rysowanie szlaczków po śladach, a potem – samodzielnie.	IV 19, IV 18 I 5, IV 7 IV 1 IV 2, IV 8

Cele główne

- poznawanie cech prostokąta,
- utrwalanie poznanych figur,
- rozwijanie gibkości i zwinności.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wymienia cechy prostokąta,
- rozpoznaje i nazywa koło, kwadrat, prostokąt,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Nauka pierwszej zwrotki piosenki *Taniec w deszczu* (przewodnik, s. 155).
Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.
- Utrwalanie refrenu.
- Wyklaskiwanie rytmu w czterotaktowych zdaniach muzycznych piosenki wybieranych przez N.
- Zabawa rozwijająca umiejętność wykonywania swobodnych ruchów z rekwizytem – *Parasole*.
Parasol dla każdego dziecka, nagranie piosenki *Taniec w deszczu*.
N. prezentuje figury taneczne z otwartym parasolem do piosenki *Taniec w deszczu*. Dzieci wykonują swobodne ruchy z parasolem. N. zwraca uwagę na staranność wykonywania ruchów: obrotów, podskoków, zgodnie z rytmem piosenki, sprawne manipulowanie parasolem przez dzieci.

Inną wersję mogą stanowić improwizacje z zamkniętym parasolem.

- *Deszczowa pogoda* – rozwijanie umiejętności improwizacji – rytmicznej i melodycznej.
Obrazki przedstawiające elementy pogody: krople deszczu, chmurę, słońce, tęczę, parasol, drzewo pochylone przez wiatr (po kilka z każdego rodzaju), kastaniety.

N. rozkłada na środku sali obrazki przedstawiające elementy pogody. Dzieci maszerują w dowolnych kierunkach, w rytmie granym na kastanietach. Na przerwę w grze każde dziecko zajmuje miejsce obok najbliższej leżącego obrazka. Wskazane przez N. dziecko nazywa obrazek, dzieli jego nazwę na sylaby, następnie tworzy z nim zdanie. Zdanie zostaje zaśpiewane na dowolnie wymyślonej melodii lub wypowiedziane w wymyślonym rytmie.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8 (przewodnik, s. 156).

II

Zajęcia 1. Zapoznanie z figurą geometryczną – prostokątem.

- Oglądanie poznanych figur.

Koła, kwadraty.

Dzieci oglądają koła, kwadraty, nazywają je.

N. dopasowuje do siebie dwa kwadraty. Pyta:

- *Czy wiecie, jaka figura powstała?*

N. wyjaśnia, że ta figura to prostokąt.

- Słuchanie fragmentu wiersza M. Terlikowskiej *Prostokąt*.

Obrazki przedmiotów w kształcie prostokąta.

*Prostokąt też ma proste kąty,
lecz znamy różne prostokąty:
bywają niskie – jak ten mur,
albo wysokie – jak drapacz chmur.
Duży prostokąt to jest ściana
cała na żółto pomalowana.
Mały prostokąt – to jest zeszyt.
Już rozumiecie? To mnie cieszy. (...)*

- Wyszukiwanie w sali przedmiotów w kształcie prostokąta.
(Np. blat biurka, drzwi, okno...).
- Określanie cech prostokąta.

Duży kartonowy prostokąt, sznurek.

Dzieci oglądają duży, kartonowy prostokąt trzymany przez N.

Dzieci liczą wierzchołki. (4)

N. pokazuje i liczy kąty. (4)

Dzieci liczą boki (4), określają ich długość względem siebie (dwa boki dłuższe, dwa boki krótsze).

N. mierzy boki sznurkiem – potwierdza, że są parami równe.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Prostokąt parzy*.

Koła, kwadraty, prostokąty, tamburyn.

Dzieci wybierają sobie dowolne figury spośród przygotowanych przez N. Poruszają się po sali, zgodnie z rytmem granym na tamburynie. Na hasło: *Prostokąt (kwadrat, koło) parzy*, dzieci mające prostokąt (kwadrat, koło) wypuszczają go (je) z ręki. Po chwili podnoszą figury i kontynuują poruszanie się po sali.

- Karty pracy, cz. 1, s. 66, 67.

Otoczanie czerwoną pętlą kół, zieloną pętlą – kwadratów, a niebieską – prostokątów. Porównywanie ich liczby. Kolorowanie jednakowo figur o takim samym kształcie. Nazywanie figur. Kończenie rysowania figur według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty.

Zajęcia 1. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 140).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Pod parasolem*.

Gazety, bębenek, grzechotka.

Dzieci poruszają się pomiędzy gazetami rozłożonymi w wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym, zgodnie z rytmem wystukiwanym na bębnie przez N. Dźwięki grzechotki oznaczają, że zaczyna padać deszcz. Dzieci dobierają się w pary, podnoszą jedną gazetę i trzymając ją nad głową, spacerują dalej jak pod parasolem. Ponowny akompaniament na bębnie jest sygnałem do położenia gazety na ziemi i dalszego swobodnego poruszania się.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Kałuże*.

Szarfy, bebenek.

Dzieci poruszają się po wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym, pomiędzy rozłożonymi na ziemi szarfami (kałużami). Na sygnał – uderzenie w bębenek – każde dziecko wskakuje do szarfy i wytupuje rytm rymowanki: *Chętnie chodzę po kałuży, gdy kalosze mam – ram, ram, ram, tam, tam*. Dwa uderzenia w bębenek są sygnałem do wyjścia z szarfy i ponownego, swobodnego poruszania się.

III

- Ćwiczenia badawcze – *Jaka jest woda?* (ciąg dalszy).

Słoiki, sól, cukier, piasek, żwirek, woda, pędzle, farby.

- Badanie rozpuszczalności w wodzie różnych substancji. Rozpoznawanie soli, cukru oraz piasku i żwirku po wyglądzie lub smaku. Wrzucanie tych substancji do słoiczków z wodą; mieszanie, obserwowanie, co się stanie.

Wniosek:

Sól i cukier rozpuszczają się w wodzie, a piasek i żwirek się w niej nie rozpuszczają.

- Zabarwianie wody. Płukanie w słoikach z czystą wodą pędzli ubrudzonych farbami plakatowymi; obserwowanie zmiany koloru wody podczas dokładania kolejnego koloru.
- Improwizacje ruchowe. Prezentowanie na sucho różnych sposobów zachowania się w wodzie (np. skoki do wody, nurkowanie, pływanie różnymi stylami, skoki przez fale, chlapanie się, brodenie w strumieniu pod prąd).

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Deszczyk*.

Tamburyn.

Dzieci biegają swobodnie po sali przy dźwiękach tamburynu. Na hasło: *Deszczyk*, przykucają, uderzają palcami o podłogę, naśladując padający deszcz.

- Zabawa *Krople deszczu*.

Dzieci stoją w długim rzędzie. Każde z nich kładzie swoje ręce na ramionach dziecka stojącego przed nim. Dzieci tworzą z tego długiego rzędu koło, trzymając ciągle ręce na ramionach kolegów. Potem chodzą w kole bardzo cicho, na czubkach palców.

N. mówi: *Wyobraźcie sobie, że zaczyna padać drobny, łagodny deszczyk. Niech wasze ręce staną się teraz małymi kropelkami deszczu; uderzajcie delikatnie czubkami palców w ramiona dziecka, które znajduje się przed wami... Teraz zaczyna padać mocniej, a krople deszczu stają się większe i grubsze. Zaczynajcie więc uderzać nieco mocniej. Jeżeli będziecie cicho, możecie nawet usłyszeć, jak pada deszcz. Teraz deszcz staje się słabszy, uderzajcie więc znowu czubkami palców... Deszcz staje się coraz słabszy. Uderzajcie bardzo delikatnie. A teraz deszcz przestaje padać, a wasze ręce i nogi znów są spokojne. Wyciągnijcie swoje ręce nad głowy i wyobraźcie sobie, że machacie nimi do słońca, które wyjrzało właśnie spoza chmur.*

- Karty pracy, cz. 1, s. 68, 69.
Łączenie pierwszych sylab z nazw obrazków. Rysowanie w pętli tego, czego nazwa powstała. Rysowanie w każdym kolejnym polu o jedną kropkę więcej niż w poprzednim. Rysowanie szlaczków po śladzie, a potem – samodzielnie. Rysowanie w każdym kolejnym polu o jedną kropkę mniej niż w poprzednim.

Październik, tydzień 4

Dzień 3

Idzie jesień... z deszczem

Tęczowy parasol

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I.	Kolorowanie rysunku zgodnie z kodem. Określanie, gdzie znajduje się parasol względem kosza. Kolorowanie parasoli. Zabawa <i>Chmura i deszcz</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.	IV 8, IV 14 IV 1 I 5
II.1.	Zabawy przy piosence <i>Taniec w deszczu</i> . Cele: rozwijanie umiejętności wokalnych, rozwijanie aktywności muzyczno-ruchowej. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Deszczowe chmury</i> .	IV 7 I 5, IV 7
2.	<i>Tęczowy parasol</i> – wykonanie pracy według instrukcji. Cele: rozwijanie sprawności manualnych, poznawanie kolorów tęczy. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Deszcz i kałuże</i> , zabawa ruchowa <i>Przeskocz kałuże</i> .	IV 8, IV 18 I 5
III.	Ćwiczenia w parach według metody W. Sherborne. Ćwiczenia badawcze – barwienie wody; mieszanie barw podstawowych.	I 5 IV 19, IV 18
	Zabawy swobodne w wybranych kącikach.	Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków.
		I 6 IV 2

Cele główne

- rozwijanie umiejętności wokalnych,
- rozwijanie aktywności muzyczno-ruchowej,
- rozwijanie sprawności manualnych,
- poznawanie kolorów tęczy.

Cele operacyjne

Dziecko:

- śpiewa piosenkę,
- uczestniczy w zabawie przy piosence,
- wykonuje parasol z papieru i rurki do napojów,
- wymienia kolory tęczy.

Przebieg dnia

I

- Karta pracy, cz. 1, s. 70.
Kolorowanie rysunku zgodnie z kodem. Określanie, gdzie znajduje się parasol względem kosza. Kolorowanie rysunków parasoli.
- Zabawa *Chmura i deszcz*.
N. mówi:
Szybujesz w powietrzu. Jesteś bardzo miękki i puchaty, kołyszysz się wysoko na niebie. Płyniesz tuż pod słońcem i wychwytyujesz jego promienie. W ten sposób stajesz się sam bardzo ciepły. A nocą płyniesz pod błyszczącymi gwiazdami. Możesz je liczyć, ale jest ich tak wiele, zbyt wie-

le... A potem powoli, bardzo powoli stajesz się cięższy, coraz ciemniejszy i bardzo wilgotny. Przeobrażasz się w maleńkie kropelki. Upadają one ostrożnie i łagodnie na ziemię i tworzą tam w wielu miejscach małe kałuże. Czym byłeś najpierw? W co zmieniłeś się potem?

- Ćwiczenia oddechowe z wykorzystaniem rurek do napojów i wody.

Miska, rurki do napojów, woda.

Dzieci robią w misce z wodą bąbelki, dmuchają na wodę: długo, krótko, słabo, mocno.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8 (przewodnik, s. 156).

II

Zajęcia 1. Zabawy przy piosence *Taniec w deszczu*.

- Utrwalanie poznanej części piosenki *Taniec w deszczu*.

Nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Wyznaczone dzieci śpiewają kolejne fragmenty piosenki.

- Nauka drugiej i trzeciej zwrotki na zasadzie echa muzycznego.
- Zaznaczanie kłaśnięciem pierwszej miary taktu.
- Zabawa *Pada deszcz* – rozwijanie umiejętności śpiewania głosek na różnych wysokościach.

Nagranie dowolnej muzyki, odtwarzacz CD.

Dzieci maszerują w rytmie muzyki po okręgu. Podczas przerwy w muzyce N. śpiewa sylaby na różnych wysokościach. Dzieci starają się je powtórzyć – najpierw zbiorowo, następnie indywidualnie. Np.:

plum, plum, plum, plum – wysoko,

plum, plum, plum, plum – nisko,

plum, plum, plum, plum – wysoko, nisko, wysoko, nisko,

plum, szur, plum – wysoko, nisko, wysoko, następnie nisko, wysoko, nisko,

sza, sza, szu, szu, plum, plum – wysoko, wysoko, nisko, nisko, średnio, średnio.

- Zabawa przy piosence.

Kolorowe peleryny, kalosze, kolorowe parasole, nagranie piosenki, odtwarzacz CD.

Ustawienie:

rząd I z prawej strony – przed każdym dzieckiem rozłożony parasol,

rząd II z lewej strony – przed każdym dzieckiem rozłożony parasol,

rzędy III i IV w formie szachownicy, w dwóch rzędach, przodem do N.; dzieci w kaloszach i kolorowych pelerynach.

Przebieg zabawy:

Wszystkie dzieci przechodzą do przysiadu.

Zwrotka I

Zimno, zimno już na dworze, pada deszcz.

Kwaśna mina nie pomoże, dobrze wiesz.

Lato odfrunęło razem z bocianami,

zostawiło stado szarych chmur.

Dzieci:

z IV rzędu przechodzą do pozycji stojącej, energicznie wyrzucając ręce w górę,

z III rzędu przechodzą do pozycji stojącej, energicznie wyrzucając ręce w górę,

z II rzędu przechodzą do pozycji stojącej, z równoczesnym uniesieniem parasoli nad głowami, następnie opierają parasole na ramionach (rzędy I i II maszerują w miejscu),

z I rzędu przechodzą do pozycji stojącej, z równoczesnym uniesieniem parasoli nad głowami, następnie opierają parasole na ramionach (rzędy I i II maszerują w miejscu),

Refren:

Gdy jesienny pada deszcz, jesień pod parasol bierz.

Po przygodę wyrusz z nią bardzo mokrą drogą.

Chociaż słońca trochę brak, rozśmieszymy cały świat.

Taniec w deszczu z parasolem to nie żart.

Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.

W kałużach kaloszami chlap, chlap, chlap.

Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.

W kałużach kaloszami chlap, chlap, chlap.

Zwrotka II

Deszcz zagląda w nasze okna, woła nas:

*„Chodźcie do mnie trochę zmoknąć,
czas w sam raz!*

Zatańczymy razem pod parasolami,

ze mną nigdy nie znudzicie się!”

Refren:

Gdy jesienny pada deszcz, jesień pod parasol bierz.

Po przygodę wyrusz z nią bardzo mokrą drogą.

Chociaż słońca trochę brak, rozśmieszymy cały świat.

Taniec w deszczu z parasolem to nie żart.

z I i II rzędu w podskokach zamieniają się miejscami,

z III i IV rzędu przeskakują z nogi na nogę do przodu,

z III i IV rzędu tworzą dwa koła, podają sobie ręce, maszerują po ich okręgach,

z I i II rzędu tworzą dwa oddzielne koła po zewnętrznej stronie sali, maszerują jedno za drugim z opartymi na ramionach parasolami,

w kołach IV i III w dalszym ciągu maszerują po okręgu, w kołach I i II zatrzymują się, wykonują zwrot tyłem do koła, powoli unoszą parasole w górę z równoczesnym kręceniem rączkami parasoli, następnie opierają parasole na ramionach,

w kołach III i IV zatrzymują się, miarowo klaszczą, w kołach I i II wykonują powolny obrót z parasolami nad głowami,

w kołach III i IV miarowo tupią, w kołach III i IV zatrzymują się, miarowo klaszczą, w kołach I i II wykonują powolny obrót,

w kołach: I, II, III, IV miarowo tupią,

tworzą pary, maszerują para za parą po okręgu – dziecko z parasolem – po wewnętrznej stronie (parasol między dziećmi), dziecko w kaloszach i pelerynie – od zewnętrznej strony koła, robią haczyk, wykonują obroty w parach w prawą stronę, dziecko trzymające parasol maszeruje w miejscu, dziecko w kaloszach wykonuje obrót,

pary, ustawione tyłem do koła, jedno za drugim – z przodu dziecko w kaloszach, z tyłu – z parasolem, spoglądają na siebie raz lewej, raz z prawej strony (rytmicznie na pierwszą miarę taktu),

dziecko w kaloszach idzie dookoła dziecka trzymającego parasol, w parach tworzą haczyk (parasol od środka) i obracają się wokół siebie,

Kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.

W kałużach kaloszami chlap, chlap, chlap,

kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap, kap.

zatrzymują się, twarzami zwrócone do siebie – dziecko w kaloszach klaszcze, dziecko trzymające parasol unosi go powoli w górę, następnie opuszcza, opierając na ramieniu, dziecko w kaloszach tupie, dziecko z parasolem wykonuje obrót, zatrzymują się, twarzami zwrócone do siebie, dziecko w kaloszach klaszcze, dziecko trzymające parasol unosi go powoli w górę, następnie opuszcza, opierając na ramieniu,

Zwrotka III

Puka, stuka zimny deszczyk, żal go nam.

Kto pobiegnie za nim pierwszy: ty czy ja?

*Trochę potańczymy w kurtkach i kaloszach,
jesień z deszczem może nie być zła!*

tak samo jak podczas zwrotki II.

Refren: tak samo jak po II zwrotce.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Deszczowe chmury* (przewodnik, s. 160).

Zajęcia 2. Tęczowy parasol – wykonanie pracy według instrukcji.

- Rozwiązywanie zagadek.

Obrazki – rozwiązanie zagadek.

N. mówi zagadki, a dzieci rozwiązują je i wskazują odpowiednie obrazki.

*Choć ten muzyk nie ma instrumentu w dłoni,
lecz bębni o dachy i o szyby dzwoni.*

*Pada, kapie, leje, chlapie i z chmurami gada,
smutną bajkę, długą bajkę, sennie opowiada. (deszcz)*

*Płynie po niebie, a ty już wiesz,
że gdy jest ciemna – może być deszcz. (chmura)*

*Gdy otwarty trzymasz w dłoni,
wiesz, że przed deszczem cię ochroni. (parasol)*

- Ćwiczenia słuchowe.
Dzielenie słowa *parasol* na sylaby (5-latki) i na głoski (6-latki).
- Zapoznanie z kolorami tęczy.

Obrazek tęczy.

N. pokazuje i nazywa kolory tęczy: czerwony, pomarańczowy, żółty, zielony, niebieski, granatowy, fioletowy.

Tęcza powstaje w wyniku rozszczepienia światła załamującego się i odbijającego się wewnątrz kropli wody. Widoczna jest tylko wtedy, gdy świeci słońce i pada deszcz (słońce oświetla krople wody w ziemskiej atmosferze). Jest to zjawisko atmosferyczne i optyczne.

- Zapoznanie ze sposobem wykonania pracy.
Wyprawka, karta 9, rurki do napoju, klej, nożyczki.

- Wycinanie poszczególnych części parasola w kolorach tęczy.
- Sklejanie ich w sposób przedstawiony w instrukcji – w dwie części.
- Przyklejanie do jednej części rurki do napojów.
- Sklejanie obu części ze sobą, pamiętając o kolejności kolorów (jak w tęczy).
- Sprzątanie miejsc pracy.
- Oglądanie wykonanych prac. Umieszczenie ich w kąciu dla rodziców.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Deszcz i kałuże*.

Duża kostka do gry, tamburyn.

Dzieci poruszają się po wyznaczonej części ogrodu przedszkolnego przy dźwiękach tamburynu. Gdy N. pokazuje na kostce jedno oczko, dzieci *przeskakują przez kałużę*; gdy wskazuje dwa oczka – dobierają się w pary i spacerują *pod parasolem*, trzymając rękę tak, jakby trzymały parasol.

- Zabawa ruchowa *Przeskocz kałużę*.

Szarfy, tamburyn.

N. rozkłada szarfy w wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Dzieci biegają między szarfami (kałużami) przy dźwiękach tamburynu. Na hasło: *Kałuża!* zatrzymują się przy najbliższej leżącej szarfie i przeskakują obunóż przez kałużę.

III

- Ćwiczenia w parach według metody W. Sherborne.

Dzieci dobierają się w pary.

Naśladują piłowanie drzewa, trzymając się za ręce – prawa z prawą, lewa z lewą, i przyciągając je, na przemian, do siebie.

Jedno dziecko ciągnie drugie po podłodze, trzymając je za ręce, po czym następuje zmiana ról. Dzieci siadają obok siebie, obejmują się ramionami i kołyszą w rytmie melodii piosenki śpiewanej przez N.

Jedno dziecko toczy po podłodze drugie dziecko, które leży przodem, z rękami ułożonymi wzdłuż ciała.

Dzieci, oparte plecami, w pozycji siedzącej, próbują równocześnie wstać, nie pomagając sobie rękami.

- Ćwiczenia badawcze.
- Barwienie wody.

Małe słoiki, woda, farby.

N. barwi wodę (jednym kolorem) w kilku małych słoikach. Dzieci układają słoiki z zabarwioną wodą według wzrastającego natężenia barwy.

- Mieszanie barw podstawowych.

Słoiki z wodą zabarwioną na: czerwono, niebiesko, żółto.

Przed mieszaniem barw N. pyta dzieci, jaki według nich otrzyma kolor. Po wymieszanu następuje konfrontacja założeń z rezultatem ćwiczenia.

niebieska barwa + żółta barwa

zielona barwa

niebieska barwa + czerwona barwa

fioletowa barwa

czerwona barwa + żółta barwa

pomarańczowa barwa

• Zabawy swobodne w wybranych kąciach.	• Modelowanie struktury dźwiękowej nazw obrazków. Obrazki, kartoniki: czerwone, niebieskie. Dzieci losują obrazki. Dzielą ich nazwy na sylaby i na głoski. Układają ich modele samodzielnie lub z pomocą N.

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Instrumentacja wiersza B. Formy <i>Zabawa w deszczu</i> . Zabawa <i>Pada deszcz</i> – rozwijająca umiejętność manipulowania szarym papierem w rytmie muzyki. Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.	IV 7 IV 1, IV 12 I 5
II.1. <i>Jak należy ubierać się na spacer późną jesienią?</i> – rozmowa kierowana. Cele: rozwijanie mowy, zwracanie uwagi na ubieranie się odpowiednio do pogody. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Ulewa – deszcz</i> .	IV 2, IV 5 I 5
2. Zabawa badawcza <i>Jak powstają chmury i deszcz?</i> Cele: rozwijanie zainteresowania przyrodą nieożywioną, poznawanie zjawisk przyrodniczych. Zabawy na świeżym powietrzu: zabawa ruchowa <i>Wiatr i chmury</i> , zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Wiatr i drzewa</i> .	IV 2, IV 19 I 5, IV 18
III. Zabawa muzyczno-ruchowa <i>Kogo ukryto pod parasolem?</i> Zabawa z wykorzystaniem wiersza M. Przewoźniaka <i>Kropelki</i> . Zabawa ruchowa z elementem podskoku – <i>Berek kropielek</i> .	IV 7 IV 2 I 5

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- zwracanie uwagi na ubieranie się odpowiednio do pogody,
- rozwijanie zainteresowania przyrodą nieożywioną,
- poznawanie zjawisk przyrodniczych.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się pełnymi zdaniami,
- ubiera się odpowiednio do pogody,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach badawczych,
- wie, jak powstają chmury i deszcz.

Przebieg dnia

I

- Instrumentacja wiersza B. Formy *Zabawa w deszczu* (metrum $\frac{3}{4}$).

Trójkąt metalowy, kastaniety, marakasy, tamburyny.

Szur, szur, od rana ciągle deszcz pada,

oj, będzie z deszczem świetna zabawa.

*Kap, kap, wesoło krople spadają,
do tańca w deszczu nas zapraszają.*

*Plum, plum, muzyka jesienna płynie,
załóż kalosze i pelerynę.*

Dzieci na instrumentach:

trójkąt, tremolo,

trójkąt, cztery uderzenia,

kastaniety, miarowe uderzenia,
kastaniety, tremolo,

marakasy, miarowe uderzenia,

*Hop do kałuży, to świetna sprawa.
Deszcz wciąż plum, plum, plum, plum,
kap, kap, kap pada.*

tamburyn, jedno uderzenie,
marakasy,

*Więc w mokrej trawie, w wielkich kałużach
swoje kalosze prędko zanurzaj.*

wszystkie instrumenty razem.

- Zabawa *Pada deszcz* – rozwijająca umiejętność manipulowania szarym papierem w rytmie muzyki.

Arkusz szarego papieru (o wymiarach 50 cm x 50 cm), nagranie dowolnej muzyki, odtwarzacz CD.
Dzieci zajmują miejsca na okręgu. Przed każdym dzieckiem leży arkusz szarego papieru (o wymiarach 50 cm x 50 cm). W rytmie muzyki wybranej przez N. dzieci:

- uderzają opuszkami palców o kartkę szarego papieru, naśladując padający deszcz,
- gniotą papier w rytmie melodii,
- drą papier w rytmie melodii,
- ściskają go, tworząc kule,
- ponownie go prostują.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8 (przewodnik, s. 156).

II

Zajęcia 1. Jak należy ubierać się na spacer późną jesienią? – rozmowa kierowana.

- Ćwiczenia klasyfikacyjne.

Obrazki symbolizujące cztery pory roku: krokus, kłosa zboża, kolorowy liść, gwiazdka śniegowa, obrazki ubrań na wszystkie pory roku, koszyk.

N. umieszcza na tablicy cztery obrazki symbolizujące cztery pory roku (krokus, kłosa zbóż, kolorowy liść, gwiazdka śniegowa). Dzieci przyporządkowują je porom roku: wiosnie, latu, jesieni, zimie. Następnie losują z koszyka obrazki przedstawiające różne elementy ubrania i różne rodzaje obuwia. Nazywają je i umieszczają pod obrazkami symbolizującymi daną porę roku.

- Segregowanie obrazków z ubraniami i z obuwem na te, które nosimy w jesienne ciepłe dni, i te, które nosimy w pochmurną szarugę jesienną.

Obrazki jesiennych ubrań i jesiennego obuwia.

Dzieci segregują obrazki ubrań i obuwia na te, które zakładamy w ciepłą złotą jesień, i te, które zakładamy w deszczową szarugę jesienną. Nazywają je, dzielą te nazwy na sylaby (5-latki) i na głoski (6-latki).

Np. ciepła jesień – bluza, spódnica, spodnie, sweter...

Zimna jesień – kalosze, kurtka, peleryna, czapka...

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Ulewa – deszczyk*.

Dzieci poruszają się swobodnie po sali. Na hasło: *Deszczyk* – naśladują trzymanie parasola nad głową i dalej spacerują. Na hasło: *Ulewa* – przykucają i chowają głowy w kolanach.

- Karta pracy, cz. 1, s. 71.

Kolorowanie tych części garderoby, które Ada powinna włożyć na spacer w jesienną, deszczową pogodę. Kończenie rysowania parasoli według wzoru (rytmu) z poprzedniej karty. Kolorowanie parasoli.

Zajęcia 2. Zabawy badawcze – Jak powstają chmury i deszcz?

- Ukazanie zjawisk: parowania i skraplania.

Parowanie i skraplanie.

Naczynie żaroodporne, maszynka elektryczna, ściereczka, wiaderko z zimną wodą.

N. stawia przezroczyste naczynie żaroodporne (bez przykrycia) na maszynce elektrycznej. Dzieci obserwują, jak woda zaczyna się gotować – pojawiają się bąbelki, nad naczyniem widać unoszącą się parę wodną, która znika w powietrzu. N. przykrywa naczynie pokryw-

ką, a na jej wierzchu kładzie zmoczoną w zimnej wodzie ścierkę. Kiedy zagrzeje się ona od gorącej pokrywki, N. ponownie moczy ścierkę w wiaderku z zimną wodą, wyciska i zimną kładzie na pokrywce (czynność tę powtarza kilka razy). W tym czasie dzieci obserwują, co dzieje się w naczyniu – unosząca się para odbija się od chłodzonej ścierką pokrywki, skrapla się, czyli tworzy od spodu krople wody, które spadają do naczynia.

Wnioski:

W wyniku podniesienia się temperatury przez gotowanie woda zmienia się w parę wodną, a to zjawisko to parowanie. Para wodna w wyniku ochłodzenia ponownie zamienia się w ciecz, tworząc krople wody – czyli skrapla się.

N. wyjaśnia, że te dwa procesy ciągle zachodzą w przyrodzie. Woda znajdująca się w glebie, roślinach, jeziorach, morzach ciągle paruje. Para ta wędruje do góry i tworzy chmury. Białe chmury na tle niebieskiego nieba to właśnie para wodna. Kiedy powietrze nad chmurami ochłodzi się, para wodna obecna w chmurach skrapla się i spada na ziemię w postaci kropel deszczu, podobnie jak krople spadające z ochłodzonej pokrywki.

Zabawy na świeżym powietrzu

- Zabawa ruchowa *Wiatr i chmurki*.

Nagranie dowolnej piosenki o jesieni, odtwarzacz CD.

Dzieci dobierają się trójkami i wiążą małe koła. Są chmurkami. Z boku stoi chętne dziecko wybrane do roli wiatru. Przy dźwiękach piosenki o jesieni chmurki krążą wolno w kółeczkach. Podczas przerwy w grze wybiega wiatr i rozgania chmurki. Dzieci rozłączają ręce i uciekają przed wiatrem. Ponowne dźwięki piosenki oznaczają koniec gonitwy. Dzieci odnajdują swoich kolegów i swoje koleżanki z kółek i znów obracają się przy piosence.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Wiatr i drzewa*.

Wybrane przez N. dziecko jest wiatrem. Biega pomiędzy pozostałymi dziećmi, które są drzewami ustawionymi w rozsypce. Drzewa, obok których przebiegnie wiatr, zaczynają się poruszać tak jak na wietrze i cichutko szumieć.

III

- Zabawa muzyczno-ruchowa *Kogo ukryto pod parasolem?*

Nagranie muzyki tanecznej, parasol.

Dzieci poruszają się przy muzyce tanecznej. Jedno dziecko stoi z boku, odwrócone tyłem do pozostałych dzieci. Podczas przerwy w grze N. przykrywa wybrane dziecko rozłożonym parasolem. Zadaniem innego wybranego dziecka jest odgadnięcie, kto został ukryty pod parasolem. Jeśli zgadnie, dzieci zamieniają się miejscami i zabawa toczy się dalej.

- Zabawy z wykorzystaniem wiersza M. Przewoźniaka *Kropelki*.

Kapu, kap!

Kapu, kap!

Kropla woła: – Złap mnie! Złap!

Deszcz szeleści,

pada, kapie.

Kto kropelki

deszczu złapie?

Kapu, kap!

Kapu, kap!

– Ty, kałuży, krople złap!

Łapie krople więc kałuża,

ale tylko się nachmurza.

– Jak mam łapać te kropelki,

*gdy zmieniają się w bąbelki?
Jak to dziwnie się odbywa,
wpadła kropla – bąbel pływa!
Kto nauczy wreszcie mnie,
czy złapałam je, czy nie?*

- Zabawy z kropelkami deszczu.

Woreczek dla każdego dziecka.

Dzieci dobierają się w pary, stają naprzeciwko siebie. Każda para dostaje woreczek, który spełnia rolę kropelki deszczu. Dzieci mówią za N. fragment wiersza:

Kapu, kap!

Kapu, kap!

Kropla woła: –Złap mnie! Złap!

Na słowo: *złap* dzieci rzucają woreczki do partnerów.

- Wypowiedzi dzieci na temat: *Co robi deszcz?* (Kapie, pada, szeleści).

- Ćwiczenia oddechowe z wykorzystaniem wiersza.

Wdech – jeden krok, wydech – stanie w miejscu.

Wdech – dwa kroki, wydech – stanie w miejscu.

Wdech – trzy kroki, wydech – stanie w miejscu.

Dzieci nadal są ustawione w kole. Poruszają się odpowiednio przy wdechu i wydechu:

wdech – jeden krok, wydech – mówią: *Kapu, kap!*

wdech – dwa kroki, wydech – mówią: *Kapu, kap!*

wdech – trzy kroki, wydech – mówią: *Kropla woła: –Złap mnie! Złap!*

- Podawanie nazw rodzajów deszczu.

– *Jakie znacie rodzaje deszczu?* (Mżawka, kapuśniaczek, rzęsy deszcz, ulewa).

– *Czym różni się te rodzaje deszczu?*

– *Czy lubicie padający deszcz? Dlaczego?*

- Zabawa *Pada deszcz*.

Tamburyn.

Dzieci naśladują ruchem dłoni padający deszcz – w zależności od natężenia gry na tamburynie przez N.

- Zabawa ruchowa z elementem podskoku – *Berek kropelki*.

N. za pomocą fragmentu wiersza wybiera berka kropelka, który porusza się podskokami i łapie skaczące dzieci. Złapane dziecko zostaje berkiem kropelki.

Deszcz szeleści,

pada, kapie.

Kto kropelki

deszczu złapie?

Przykładowe zapisy w dzienniku i punkty z podstawy programowej

I. Zabawa <i>Chmurki na niebie</i> . Zabawa <i>Jesienna orkiestra</i> . Zabawa odprężająca – <i>Elementy pogody</i> . Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8.	IV 12 IV 7 IV 1, IV 18 I 5
II.1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej <i>Dziwne przygody kropelki wody</i> . Cele: rozwijanie mowy, poznawanie procesu obiegu wody w przyrodzie. Zabawa orientacyjno-porządkowa <i>Deszczowe chmury</i> .	IV 2, IV 5, IV 18 I 5
2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4. Cel: rozwijanie sprawności fizycznej. Zabawy na świeżym powietrzu: spacer w pobliżu przedszkola – oglądanie drzew i krzewów, nielicznych ptaków; zabawa ruchowa <i>Kałuże</i> .	I 8 I 5, IV 18
III. Zabawa ruchowo-naśladowcza <i>Poruszam się jak...</i> Wypełnianie dużej sylwety kropli deszczu rysunkami małych kropli. Powtórzenie zabaw muzycznych z całego tygodnia.	I 5 IV 8 IV 7

Cele główne

- rozwijanie mowy,
- poznawanie procesu obiegu wody w przyrodzie,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Cele operacyjne

Dziecko:

- wypowiada się pełnymi zdaniami,
- wie, na czym polega proces obiegu wody w przyrodzie,
- aktywnie uczestniczy w ćwiczeniach gimnastycznych.

Przebieg dnia

I

- Zabawa *Chmurki na niebie*.
Sylwety chmurek: małych i dużych, bębrenki.
Dzieci układają sylwety małych chmurek i dużych chmur według podanego rytmu, ułożonego przez N., kontynuują go, np. mała chmurka, dwie duże chmury, mała chmurka... (trzy sekwencje). Wystukiwanie przez dzieci na bębenkach rytmu zgodnego z ułożeniem chmurek przez N., np. trzy chmurki, jedna chmurka, trzy chmurki – trzy uderzenia, jedno uderzenie, trzy uderzenia.
- Przyporządkowywanie zjawiskom atmosferycznym instrumentów perkusyjnych (słońce – dzwonki, chmury – bębenek, deszcz – grzechotka, burza – talerze, grad – pudełko akustyczne, śnieg – janczary).
Dzwonki, bębenek, grzechotka, talerze metalowe, pudełko akustyczne, janczary.
- Zabawa *Jesienna orkiestra*.
Instrumenty perkusyjne, obrazki przedstawiające zjawiska atmosferyczne.
Chętne dzieci otrzymują instrumenty perkusyjne. N. podnosi kolejno obrazki przedstawiające zjawiska atmosferyczne, a dzieci ilustrują ich treść odpowiednimi instrumentami.

- Opowiadanie N. przy akompaniamencie instrumentów.

Instrumenty perkusyjne.

Idziemy na spacer, świeci słońce.

Nadciągają chmury,

zaczyna padać deszcz.

Chowamy się, aby nie zmoknąć.

Pada grad.

Słychać gromy i widać błyskawice.

Pozostajemy w naszej kryjówce.

Nareszcie znowu pojawia się słońce,

idziemy do domu.

Instrumenty perkusyjne:

dzwonki,

bębenek,

grzechotka,

pudełko akustyczne,

talerze,

dzwonki.

- Zabawa odpęszczająca *Elementy pogody*.

Obrazki przedstawiające elementy pogody.

Dzieci poruszają się swobodnie po sali. Kiedy N. pokazuje obrazek słońca, wszystkie kładą się na podłodze (opadają); kiedy pokazuje obrazek deszczu, dzieci chowają się, aby nie zmoknąć. Gdy zobaczą obrazek śniegu, stoją wyprostowane jak śnieżny bałwan.

- Ćwiczenia poranne – zestaw nr 8 (przewodnik, s. 156).

II

Zajęcia 1. Słuchanie opowiadania A. Widzowskiej *Dziwne przygody kropelki wody*.

- Przypomnienie przez dzieci, jak powstają chmury i deszcz (zajęcia z poprzedniego dnia).
- Słuchanie opowiadania.

Książka, s. 18–19.

W sobotni poranek Ada siedziała naburmuszona, bo zamiast jechać na wycieczkę rowerową, obserwowała spływające po szybie krople deszczu.

– Nie lubię deszczu! Po co on pada i pada? – złościła się.

– Wyobrażasz sobie świat bez wody? – zapytał tata.

– Tak! Teraz byśmy jechali na rowerach nad Wisłę!

– Bez wody nie byłoby Wisły ani żadnej innej rzeki, jeziora i morza.

– Nawet nie mogłabyś się napić kompotu – dodał Olek. – A w czym byś się myła?

– W piasku! – burknęła Ada.

– W piasku kąpią się wróble.

– A może ja jestem wróblem? – dziewczynka była coraz bardziej zła.

– Świat nie może istnieć bez wody – wtrąciła się mama. – Woda jest potrzebna do życia ludziom, zwierzętom i roślinom. Trzeba szanować każdą kroplę wody.

Ada przyglądała się strugom deszczu, które spływały po szybach. Wyobraziła sobie strażaków, którzy próbują ugasić pożar, ale nie mają wody. Może ona jest naprawdę ważna?

– A skąd się bierze deszcz? – zapytała Ada. Od dawna wiedziała, że chmury to nie beczące barany pasące się na niebie. W tych chmurach ukrywa się woda, ale skąd się tam wzięła?

Tata postanowił wykorzystać swoje umiejętności architekta i przyniósł płachtę białego papieru, kredki, farby, klej, trochę waty i dużą plastikową miskę pełną wody.

– Cóż to za eksperymenty? – zdziwiła się mama.

– Zapraszam wszystkich na przedstawienie pt. „Dziwne przygody kropelki wody”. Będziecie widzami, scenografami i aktorami – powiedział z uśmiechem tata, po czym narysował wielkie koło. – Pokolorujcie je na żółto – poprosił dzieci.

Ada i Olek z radością chwycili za kredki. Po chwili koło zamieniło się w ciepłe słońce, któremu Ada dorysowała promyki i uśmiech.

– A co zrobimy z tą miską? Będziemy moczyć nogi? – zapytała.

– Ta miska to Ocean Spokojny lub inny symbol zbiornika wodnego. Może to być rzeka, jezioro lub morze. Gdy słońce je ogrzewa, krople wody zamieniają się w parę i unoszą wysoko, aż do nieba. Taka sama para unosi się z czajnika, gdy gotujemy wodę na herbatę. Tata narysował czerwone strzałki skierowane ku górze.

– I co się dzieje z tą parą w niebie? – zapytała Ada.

– W atmosferze jest bardzo zimno, więc para ponownie zamienia się w krople wody. Kropli jest czasami tak dużo, że zbijają się w całość i tworzą chmury. A kiedy chmura nie może ich już udźwignąć, wtedy pada deszcz. Możecie dokleić swoje własne chmury z waty.

Dzieci chwyciły klej i przykleiły kilka chmur różnej wielkości: małych, średnich i dużych.

– Moja jest największa! – powiedział Olek. – I spadnie z niej deszcz na pustynię.

– To takie łzy z chmury – podsumowała mama z nutką poezji.

– Deszcz powiększa oceany i morza? – zapytała Ada.

– Tak. Ziemia wchłania opady i pochłania je jak gąbka. W niektórych miejscach zapasy wody wydostają się na powierzchnię i tak powstają źródła. Z nich biorą początek strumyki, te z kolei łączą się ze sobą w większe strumienie i rzeki, które wpadają do morza lub oceanu.

– Potem znowu wodę ogrzewa słońce, para unosi się do góry, skrapla i tak w kółko – dodał Olek.

– A śnieg? – zaciekała się Ada.

– W czasie zimowych miesięcy słońce nie grzeje tak mocno, więc krople wody zamieniają się w śnieg lub grad. Wtedy tam, na górze, jest naprawdę bardzo zimno, brrr! – zakończył wyjaśnienia tata.

– Z nieba spadają lody – zażartowała mama.

– Ja chcę lody! – pisnęła Ada.

– A ja widziałem grad w maju – powiedział Olek. – Małe kuleczki lodu spadały na ulicę i na dachy samochodów, i wszyscy uciekali.

– Płatki śniegu są lżejsze i tworzą je kryształki lodu. Każdy płatek ma inny, niepowtarzalny kształt, podobnie jak linie papilarne na naszych dłoniach. Grad tworzy się przy temperaturze minus sześćdziesiąt stopni Celsjusza, w chmurach o nazwie cumulonimbusy – tata naszkicował ołówkiem wielką chmurę.

– Kukubimbus? Dziwna ta nazwa – stwierdziła Ada.

– Cumulonimbus – poprawił ją brat. – Uczyłem się o tym w szkole.

Ada spojrzała na obrazek i pomyślała, że czegoś tu brakuje.

– Czy możemy dorysować ludzi, zwierzęta i rośliny? – zapytała.

– Oczywiście, co tylko chcecie. A my z mamą w tym czasie przygotujemy pyszny obiad.

– Widzicie? Woda będzie nam potrzebna do umycia warzyw, ugotowania zupy, zaparzenia herbaty – powiedziała mama.

– I pozmywania naczyń... – westchnął tata, który najczęściej się tym zajmował.

Tego dnia powstał wspaniały obraz przedstawiający obieg wody w przyrodzie. Oprócz ludzi, były na nim góry, lasy, żyrafy, słonie, ptaki i wiele innych stworzeń. Ada namalowała kropelkę wody, która wygrzewa się na słońcu, potem wędruje jako para wodna do chmur, a na końcu spada na ziemię w postaci deszczu. Olek narysował grad wielkości kurzych jajek i przekonywał siostrę, że takie wielkie kule lodu zdarzają się w rzeczywistości, chociaż bardzo rzadko.

– A co to jest? – zapytał Olek, wskazując rysunek Ady.

– To? To jest miska z wodą dla bezdomnych psów. Gdy będzie gorąco, na pewno będzie im się chciało pić.

Olek spojrzał na siostrę i po chwili dorysował kalosze i kolorowy parasol.

– A to dla ciebie, żebyś mogła dzisiaj wyjść na spacer – uśmiechnął się do Ady.

A potem zgodnie umyli brudne od kredek i farb ręce w znajdującym się w misce Oceanie Spokojnym.

- Rozmowa na temat opowiadania.
 - *Czy mógłby istnieć świat bez wody?*
 - *Dlaczego Ada była zła?*
 - *Jak tato przedstawił krążenie wody w przyrodzie?*
 - *Jak dzieci mu pomagały?*
- Opowiadanie przez dzieci o tym, jak woda krąży w przyrodzie, na podstawie ilustracji wykonanej przez tatę i dzieci.
- *Świat podczas deszczu* – malowanie z zastosowaniem techniki *mokre w mokrym*.

Farby: biała i czarna, mokre kartki, pędzle.

Dzieci tworzą kolor szary poprzez mieszanie bieli z czernią. Malują szarym kolorem o różnej intensywności na mokrych kartkach. Obserwują rozplýwanie się farby i przenikanie kształtów. Po wyschnięciu oglądają prace, wypowiadają się na ich temat.

- Zabawa orientacyjno-porządkowa *Deszczowe chmury* (przewodnik, s. 160).

Zajęcia 2. Ćwiczenia gimnastyczne – zestaw nr 4 (przewodnik, s. 140).

Zabawy na świeżym powietrzu

- Spacer w pobliżu przedszkola – oglądanie drzew i krzewów, nielicznych ptaków.
- Zabawa ruchowa *Kałuże*.

Szarfy dla każdego dziecka, bębenek.

Dzieci poruszają się swobodnie pomiędzy szarfami (kałużami) rozłożonymi w wyznaczonym miejscu w ogrodzie przedszkolnym. Na uderzenie w bębenek przez N. każde dziecko wskazuje do najbliższej szarfy (kałuży) i wytupuje rytm rymowanki: *Po kałuży skaczę sam, bo ładne kałosze mam*. Dwa uderzenia w bębenek są sygnałem do ponownego swobodnego ruchu.

III

- Zabawa ruchowo-naśladowcza *Poruszam się jak...*
Dzieci poruszają się według słów rymowanki, naśladowując ruchy zwierząt.

*Pierwszy idzie słoń,
drugi biegnie koń,
trzecia pełźnie żmija,
czwarta – małpa, co ogonkiem wywija.
Piąty kroczy lew,
rycząc, że aż krzepnie krew.
Szósty idzie hipopotam –
głośno człapie, chlapiąc błotem.*

- Wypełnianie dużych, białych sylwet kropli deszczu rysunkami małych, niebieskich kropli.
Sylwety dużych kropli wycięte z białego papieru formatu A4 (dla każdego dziecka), niebieskie kredki.
Dzieci dostają białe, papierowe sylwety kropli deszczu. Rysują na nich małe niebieskie kropelki, gęsto, jedna obok drugiej.
- Powtórzenie zabaw muzycznych z całego tygodnia.

**Propozycje zabaw i aktywności z użyciem wybranych tablic demonstracyjnych
(do wykorzystania według wyboru N.)**

- **Dodatkowe materiały do pracy z tablicą są dostępne na płycie multimedialnej *Nowe przygody Olka i Ady. Tablice multimedialne, filmy i słuchowiska*.**

Tablica 1 – CIAŁO

To jestem ja

Cele główne

- poznawanie wybranych narządów wewnętrznych człowieka,
- nazywanie czynności życiowych; rozumienie ich znaczenia dla życia człowieka.

- Ćwiczenia logorytmiczne.
Dzieci powtarzają za N. tekst rymowanki, autorstwa W. Żaby-Żabińskiej, i wskazują wymienione w niej części ciała.

*Ręka lewa, ręka prawa,
tutaj oczy mamy.
Prawa noga, lewa noga,
i brwiami ruszamy.
Lewe ucho, prawe ucho,
między nimi nos.
Brzuch, kolana, łokcie, szyja,
a na głowie włosy.*

- Nazywanie czynności życiowych przedstawionych na obrazkach, na tablicy.

Tablica 1 – Ciało.

N. wyjaśnia, że wewnątrz ciała mamy różne części – organy, bez których niemożliwe byłoby życie. Dzieci oglądają obrazki, nazywają przedstawione na nich czynności. N. wyjaśnia, że są to tak zwane czynności życiowe, bez których niemożliwe byłoby życie.

Obrazek 1 – spanie.

N. pyta:

- *Dlaczego powinniśmy spać? Kiedy powinniśmy się kłaść spać?*

Czytanie z N. zdania: **Kiedy śpię**, mój organizm **się regeneruje**.

Wyjaśnienie słowa regeneruje się.

- Ćwiczenia narządów artykulacyjnych.

Dzieci naśladują chrapanie.

Obrazek 4 – oddychanie.

- Czytanie całościowe wyrazu **płuca**. Wskazywanie przez N. płuc na obrazku przedstawiającym dziecko. N. wyjaśnia, że płuca służą do oddychania. Mają budowę pęcherzykową. Oddychamy tlenem z powietrza, a wydychamy dwutlenek węgla.

- Ćwiczenia oddechowe.

Dzieci oddychają w sposób określony przez N.: głęboko, płytko, nosem, ustami, szybko, wolno.

N. pyta:

- *Jakim powietrzem powinniśmy oddychać? Czy słyszeliście o smogu? Co to jest? Co powinni zrobić ludzie, żeby powietrze było czyste?*

- *Co wiemy o sercu?*
Czytanie całościowe wyrazu **serce**. Wskazywanie przez N. serca na obrazku przedstawiającym chłopczyka.

- Zabawa ruchowa – *Poczuj, jak bije ci serce*.
Każde dziecko wskazuje lewą rękę. (N. sprawdza, ewentualnie poprawia). Przykłada ją do miejsca, gdzie znajduje się serce. Następnie dzieci podskakują, biegają w miejscu przez 2 lub 3 minuty. Po wysiłku znowu przykładają lewą rękę do piersi i sprawdzają, jak uderza serce. Obrazki: 2, 3, 6 – jedzenie, picie, wydalanie.
N. wyjaśnia, że zjedzone, wypite produkty trafiają (poprzez jamę ustną, przełyk, gardło) do żołądka, gdzie zostają strawione. Potem wędrują do jelit, skąd niepotrzebne pozostałości zostają wydalone. N. wskazuje na obrazku przedstawiającym chłopczyka żołądek i jelita.

- Zabawa *Zdrowe – niezdrowe*.
N. pokazuje dzieciom obrazki produktów zdrowych i niezdrowych dla ich organizmu. Dzieci dzielą na sylaby lub na głoski nazwy tych obrazków, które przedstawiają produkty sprzyjające zdrowiu. Np. owoce, mleko, sery, fasola, kasza... N. pyta: *Co powinniście spożywać, żeby być zdrowi?*
Obrazek 5 – ruch.

- Oglądanie filmu o szkielecie ludzkim.
Płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.
N. wyjaśnia, że w naszym organizmie mamy wiele kości – od takich małych jak w palcach, do dużych, jak np. w nogach. Wszystkich kości w ciele mamy 206. N. wskazuje szkielet na obrazku przedstawiającym chłopczyka. N. pyta: *Czy wszyscy ludzie mają zdrowe kości? Po czym to poznajemy?*

- Zabawa ruchowa – *Rób to co ja*.
N. wykonuje różne ruchy (np.: skłony, podskoki, obroty, przysiady...), a dzieci je naśladują.

Cele główne

- dostrzeganie cykliczności pór roku,
- zapoznanie z kalendarzem urodzin.
- Rozmowa na temat pór roku.
N. pyta:
 - *Jaką mamy teraz porę roku?*
 - *Jaka pora roku była wcześniej?*
 - *Jaka pora roku będzie później?*
- Symboliczne oznaczanie pór roku.
N. ma obrazki: bałwanka, motyla, słońca, brązowego listka. Dzieci przyporządkowują obrazki do określonych pór roku.
- Dostrzeganie rytmu w ciągu obrazków i kontynuowanie go.
N. układa ciąg obrazków: bałwanek, motyl, słonko, brązowy listek, bałwanek... (trzy sekwencje). Dzieci nazywają obrazki i kontynuują rytm. Potem razem z N., zamiast nazywania obrazków, nazywają pory roku, które one symbolizują, mówiąc: zima, wiosna, lato, jesień, zima, wiosna...
N. zwraca uwagę na powtarzające się następstwo pór roku. Dzieci mówią za nim rymowanąkę:
*Wiosna, lato, jesień, zima.
Gdy jedna pora roku się kończy,
to druga się zaczyna.*
- Podawanie dat urodzin przez dzieci.
N. zapisuje daty urodzin dzieci. Jeżeli dzieci ich nie pamiętają, podaje im daty z dziennika. N. wspólnie z dziećmi określa, w jakiej porze roku urodziło się każde z nich. W zależności od tego każde dziecko wybiera sobie pasek bibuły w odpowiednim kolorze (wiosna – zielony pasek, lato – żółty, jesień – brązowy, zima – niebieski).
- ✿ • Zabawa orientacyjno-porządkowa – *Urodziny a pora roku.*
Paski bibuły w czterech kolorach (po jednym pasku dla dziecka), nagranie spokojnej melodii, odtwarzacz CD.
Każde dziecko otrzymuje pasek bibuły w kolorze symbolizującym porę roku, w której się urodziło. Dzieci tańczą z paskami bibuły przy nagraniu spokojnej melodii. Na przerwę w grze tworzą koła, uwzględniając kolor/porę roku.
Na zakończenie zabawy N. lub chętne dziecko liczy osoby urodzone we wskazanych porach roku.
- Zapoznanie z kalendarzem urodzin.
Karta świeczki, flamaster, Tablica Urodziny.
Dziecko wybiera sobie świeczkę (dodatkowa karta), a N. podpisuje ją jego imieniem. Dziecko wskazuje na kalendarzu symbol pory roku oraz podaje nazwę miesiąca, w którym się urodziło. Wspólnie z N. umieszcza swoją świeczkę nad odpowiednią babeczką.

Cele główne

- rozpoznawanie i nazywanie emocji,
- ocenianie wartości logicznej zdań.
- Zabawa *W jakim jestem nastroju?*
Tablica Emocje, dla każdego dziecka: nożyczki, klej i patyczek do balonów.
 N. pokazuje miną, gestem różne emocje, a dzieci je nazywają. Np. strach złość, smutek, radość (wstyd, zazdrość).
- Wycinanie buź z karty *Emocje*, określanie emocji, jakie przedstawiają.
Tablica Emocje.
 Dzieci wycinają buzie z szablonu, przyklejają je do patyczków (np. od balonów). Wskazują wesołą buzię, a potem smutną buzię.
- Ocenianie wartości logicznej zdań.
Obrazki buź przyklejonych do patyczków.
 Dzieci słuchają zdań. Podnoszą wesołą buzię. Jeżeli zdanie jest prawdziwe, lub smutną buzię – jeżeli jest fałszywe.
 Przykładowe zdania:
Przez ulicę przechodzimy przy zielonym świetle.
Pasy na ulicy są zielono-czarne.
Tiry to samochody osobowe.
Dzieci przechodzą same przez ulicę.
Samochody stoją i czekają, gdy na sygnalizatorze jest czerwone światło.
Trasy rowerowe są przeznaczone dla motocykli.
W Polsce, w samochodach osobowych kierownica jest po lewej stronie.

Cele główne

- poznawanie oznak jesieni,
- utrwalanie nazw pór roku.

- Oglądanie filmu *Jesienne zmiany*.

Tablica 2 – Jesień, płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.

N. pyta:

- *Jaką porę roku mamy teraz?*
- *Jaka pora roku była wcześniej? Jaka pora roku będzie później?*
- *Co nam daje jesień?*

Dzieci oglądają tablicę, wymieniają jej elementy. Zwracają uwagę na piękno tej jesiennej kompozycji. Dzieci oglądają kolorowe liście uzbierane przez N. N. pyta:

- *Co świadczy o tym, że mamy jesień?*
- *Z czym kojarzą się wam kolory pasków po lewej stronie tablicy?*

- Ćwiczenia oddechowe z wykorzystaniem liści.

Dzieci siadają w parach naprzeciwko siebie, w odległości około 1 metra. Między nimi leżą liście. Dzieci dmuchają na nie tak, żeby przesunęły się w stronę partnera.

- Nazywanie zwierząt zrobionych z owoców drzew i liści dębu.

Dzieci oglądają stworki przedstawione na tablicy 2, określają, z czego są zrobione i jakie zwierzęta przypominają (żabę, psa, mrówkę, sowę, jelenia, mysz...). Dzielą nazwy tych zwierząt na sylaby.

- Oglądanie filmu *Spacer po lesie*.

Płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.

Cele główne

- poznawanie oznak jesieni,
- utrwalanie nazw pór roku.

- Ćwiczenia logorytmiczne.

Dzieci powtarzają tekst i naśladują ruchy N.

*Grzybek tu,
grzybek tam,
pełen kosz grzybów mam.*

Dzieci za N:

wykonują skłon w prawą stronę i wyprost,
wykonują skłon w lewą stronę i wyprost,
ręce wyciągają przed siebie.

- Przypomnienie budowy grzyba.
- Słuchanie nazw grzybów umieszczonych na tablicy, czytanych przez N. Wspólne wskazywanie grzybów jadalnych i grzybów trujących.

Tablica 3 – Grzyby.

- Słuchanie krótkich rymowanek na temat grzybów.

N. wyjaśnia, że w rymowankach posługuje się nazwami zwyczajowymi grzybów, z którymi dzieci na pewno się zetknęły.

*Borowik, rydz, kurka, maślak
to są grzyby doskonałe.
Może mama je ususzyć
lub w zalewę włożyć całe.*

*Muchomory piękne takie
– dla nas zakaz całkowity!
Lecz ślimaki czy robaki
zjedzą je z apetytem.*

N. zadaje dzieciom pytania:

- Czy ludzie mogą jeść wszystkie grzyby? Dlaczego?
- Czy powinniśmy niszczyć grzyby trujące? Dlaczego?

Cele główne

- dostrzeganie i nazywanie różnic pomiędzy ogrodem, polem i sadem,
- utrwalanie nazw warzyw, owoców i innych roślin uprawnych.
- Dzieci oglądają tablicę, nazywają przedstawione na zdjęciach trzy środowiska przyrodnicze. N. pyta:
- *Co znajduje się na tablicy – w pierwszej, w drugiej i w trzeciej części?*

Ogród

- Zabawa *Dokończ nazwę*.
N. wymawia pierwsze sylaby z nazw warzyw przedstawionych na zdjęciach na tablicy.
Tablica 4 – Ogród, pole, sad.
Dzieci dopowiadają pozostałe sylaby z nazw i wskazują odpowiednie warzywa na zdjęciach. Np. po- (pomidory), ba- (bakłażan), bro- (brokuły), cu- (cukinia)...
- Zabawa *Jakim jestem warzywem?*
Jedno dziecko opisuje wybrane warzywo przedstawione na zdjęciu na tablicy, nie podając jego nazwy. Pozostałe dzieci odgadują, o jakie warzywo chodzi. Podają jego nazwę, dzieląc ją na sylaby (lub na głoski), i wskazują na tablicy.

Pole

- Dzieci oglądają przedstawione na zdjęciach zbiory kukurydzy, ziemniaków i marchwi.
N. pyta:
- *Czego zbiory są przedstawione na zdjęciach?*
 - *Czy na polu uprawiane są też inne warzywa?*
N. wyjaśnia, że do zbiorów ziemniaków, kukurydzy, marchwi są wykorzystywane maszyny, np. kombajny, które wybierają ziemniaki, marchew z ziemi, odcinają kolby kukurydzy.
 - *Jakie potrawy możemy zrobić z ziemniaków?*
 - *Jakie znacie odmiany ziemniaków?*
Dzieci oglądają zdjęcia batatów i fioletowych ziemniaków. N. wyjaśnia:
Fioletowe ziemniaki mają więcej wartości odżywczych niż ziemniaki, które jemy na co dzień, a nawet mają właściwości lecznicze.
Bataty, inaczej słodkie ziemniaki, są jednym z najzdrowszych pokarmów na świecie – nawet kosmonauci zabierali je na wyprawy kosmiczne. Kiedy słodkie ziemniaki mają ciemniejszy miąższ, zawierają więcej wartości odżywczych.

Sad

- Oglądanie filmu o owocach w sadzie.
Płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.
Dzieci nazywają owoce przedstawione w filmie oraz drzewa, na których one rosną.
- Oglądanie moreli, opisywanie ich wyglądu. Czytanie całościowe wyrazu **morela**.

Cele główne

- poznawanie sposobów przygotowywania się zwierząt do zimy,
- interpretowanie ruchem tekstu literackiego.

- Rozmowa na temat zachowania się zwierząt jesienią.

N. pyta:

- *Jak wiewiórka przygotowuje się do zimy?*
- *Jak jeż przygotowuje się do zimy?*
- *Jakie ptaki odlatują na zimę, a jakie przylatują do Polski?*

- Słuchanie opowiadania Ewy Stadmüller Chatka dla niedźwiadka.

Tablica nr 5 – Chatka dla niedźwiadka, płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.

Dzieci słuchają uważnie opowiadania i wskazują odpowiednie obrazki na tablicy.

Nadeszła jesień. Las, otulony dywanem kolorowych liści, odpoczywał w ciszy. Nad osrebrzonymi szronem polanami leniwie snuły się jesienne mgły. Ptaki, które nie odleciały na zimę do ciepłych

krajów, wyścielały gniazda miękkim puchem, aby nie zaznać chłodu.

Brunatny niedźwiadek najadł się na zapas i poczuł, że ogarnia go senność. Najchętniej ułożyłby się wygodnie w jakiejś przytulnej norze i zapadł w sen zimowy. Problem w tym, że nie znalazł jeszcze odpowiedniego miejsca na mieszkanie.

– Czemu nie kładziesz się spać? – usłyszał zdziwiony głos dobiegający gdzieś z wysoka.

– Prawdę mówiąc, nie mam gdzie – mruknął miś, zadzierając głowę.

Po chwili wiedział już, kto się o niego tak troszczy.

– Niestety, nie mogę zaprosić cię do siebie – tłumaczyła się zmartwiona wiewióreczka. – Moja dziupla jest bardzo ciasna, a na dodatek zgromadziłam tyle zapasów, że sama ledwie się w niej mieszczę.

– Nie przejmuj się. Dla mnie to i tak za wysoko – pocieszył ją niedźwiadek. – Poszukam czegoś niżej.

– Spać, spać, spać – kusiło blade jesienne słońeczko. – Spać, spać, spać... – szeleściły suche liście. – Spać, spać, spać – szeptał wiatr.

Biedny miś czuł się coraz bardziej zmęczony.

– Może poradzę się jeża – pomyślał. – On ma takie dobre pomysły...

Niestety, gdy dotarł do norki przyjaciela, stało się jasne, że z gospodarzem nie porozmawia. Spod sterty gałęzi dobiegało jedynie smaczne chrapanie.

– Co za śpioch! – machnął łapką lis, który kończył właśnie ocieplać swoją jamę. – Zima jest taka piękna. Szkoda czasu na spanie. Specjalnie zmieniłem futerko, aby jej się spodobać. Już nie mogę się doczekać!

– Prawdę mówiąc, wolę wiosnę – ziewnął miś. – Tylko... kiedy ona nadejdzie?

– Nadejdzie, nadejdzie, i to szybciej niż się spodziewasz – pocieszył go dzięcioł, który od pewnego czasu przysłuchiwał się ich rozmowie. – Wyglądasz na zmęczonego – stwierdził – i nawet się temu nie dziwię, bo powinieneś już spać.

– Marzę o tym, żeby zasnąć – przyznał miś – ale nie mam gdzie.

– Czekaj, czekaj... niedaleko stąd widziałem miejsce wprost wymarzone na niedźwiedzią gawrę – przypomniał sobie dzięcioł i pofrunął przed siebie.

Półen nadziei miś ruszył za nim.

– To tu! – zawołał uradowany ptak, siadając na pniu przewróconego drzewa.

– Zobacz, jakie ci znalazłem mieszkanie!

Rzeczywiście, ukryta pod korzeniami drzewa i osłonięta od wiatru jama wyglądała bardzo przytulnie. Miś raz-dwa wyścielił ją świerkowymi gałązkami, mięciutkim mchem i suchymi liśćmi. Gdy skończył, z wielką ulgą zwinął się w kłębek i po chwili chrapał równie smacznie jak jego przyjaciel jeź.

– Miodowych snów – uśmiechnął się dzięcioł i zadowolony wrócił do swej dziupli.

- Rozmowa na temat opowiadania.

N. pyta:

- Czego szukał brunatny niedźwiadek?
- Kto pierwszy martwił się, że niedźwiadek jeszcze nie śpi?
- Co robiła wiewiórka?
- Czy jeź doradził niedźwiadkowi w sprawie mieszkania? Dlaczego?
- Czego nie mógł doczekać się lis? Jak był przygotowany na zimę?
- Kto znalazł niedźwiadkowi mieszkanie?

Wskazywanie zwierząt na ilustracjach. Nazywanie ich. Dzielenie ich nazw na sylaby.

- Ilustracja ruchowa tekstu opowiadania.

Dzieci przypominają, jak poruszają się zwierzęta występujące w opowiadaniu. N. przygotowuje obrazki zwierząt z opowiadania. Dzieci wybierają sobie role, przyklejają do ubrań obrazki wybranych zwierząt. N. opowiada treść utworu, a dzieci ilustrują go ruchem.

Cele główne

- zapoznanie z historią handlu w średniowiecznym mieście,
- zapoznanie ze sposobem otrzymywania różnych produktów.
- Dzieci oglądają obrazki. Nazywają wyroby wytwarzane przez kolejnych rzemieślników (chleb, naczynia gliniane, buty, beczki, kosze wiklinowe...).

Tablica 6 – Dawne zawody.

- Określanie, z czego powstały poszczególne produkty.
N. wymienia poszczególne produkty, a dzieci mówią, z czego one powstały, np. chleb – mąka, naczynia gliniane – glina, kosz wiklinowy – wiklina...
- Słuchanie ciekawostek na temat handlu w średniowiecznym mieście.

N. wyjaśnia, że dawniej produkty kupowało się bezpośrednio u rzemieślnika. Był również handel wymienny – produkt za produkt. Z czasem pojawiły się pieniądze, a ceny ustalali sami producenci. Dawniej rzeczy wykonywano na zamówienie, przez co były oryginalne i wyjątkowe. Rzadko można było spotkać dwa takie same produkty. Spotykaliśmy wtedy takich rzemieślników, jak: kowale, bednarze, szewcy, garncarze, wikliniarze, tkacze, piekarze, krawcy, rzeźnicy... Każdy rzemieślnik miał uczniów, których uczył danego zawodu.

- Oglądanie filmów o garncarzu i wikliniarzu.

Płyta multimedialna Nowe przygody Olka i Ady. Tablica multimedialna, filmy i słuchowiska.

N. pyta:

- *Czy dzisiaj spotykamy osoby, które wyrabiają koszyki z wikliny i gliniane naczynia?*
- Lepienie dzbanków z gliny.

Dzieci oglądają glinę, dotykają jej, wążają ją. Wyrabiają ją i lepią dzbanki. Po wyschnięciu malują je farbami plakatowymi.

Cele główne

- zapoznanie ze zjawiskami atmosferycznymi charakterystycznymi dla jesieni,
- poznawanie siły słońca, deszczu, wiatru – pozytywnej i niszczyielskiej.
- Improwizacja ruchowa – *Jesienna pogoda*.
N. opowiada o jesiennym pogodzie, a dzieci ilustrują to opowiadanie ruchem.
Spacerujecie. Świeci słońce, wieje delikatny wiatr. Nagle zachmurzyło się i zaczął padać deszcz. Rozkładacie parasole. Zerwał się wiatr, szarpie parasolem, chce go wam wyrwać z ręki. Za-grzmiało – uciekacie do domu.
- Podawanie nazw rodzajów deszczu w zależności od jego natężenia.
N. pyta:
 - *Czy każdy deszcz jest taki sam?*
 - *Jak nazwalibyście poszczególne rodzaje deszczu?* (Mżawka, kapuśniaczek, ulewa...).
 - *Co robi deszcz?* (Kapie, pada, mży, siąpi, leje...).
- Kończenie przez dzieci porównania – *Deszcz jest mokry jak...*
Dzieci oglądają tablicę. Nazywają zjawiska atmosferyczne przedstawione na zdjęciach.
 - *Które z tych zjawisk mogą wystąpić jesienią?*
 - *Jak powinniśmy się ubierać, gdy pada deszcz?*
 - *Co się dzieje, gdy przez dłuższy czas pada deszcz?*
 - *Jakie szkody niesie za sobą powódź?*
 - *Kiedy jest susza? Co ją powoduje?*
 - *Czy w Polsce bywają tornada, trąby powietrzne?*
- Zabawa dydaktyczna – *Działania słońca, wiatru i deszczu – pozytywne i szkodliwe*.
3 arkusze papieru, po 3 kartki dla każdego dziecka.
N. przygotowuje trzy arkusze papieru. Oznacza je rysunkami: pierwszy – rysunkiem słońca, drugi – chmurki z kroplami deszczu, a trzeci – pochylonych drzew. Dzieci dostają kartki, na których rysują działania słońca, wiatru i deszczu – pozytywne i szkodliwe. Potem przyklejają kartki na odpowiednich arkuszach. N. wraz z dziećmi ogląda kolejne arkusze, omawia rysunki i ewentualnie uzupełnia informacje.

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki